

ISSN 2350-9163

วารสารวิจัยสถาบัน มข.

KKU Institutional Research Journal

<http://irj.kku.ac.th>

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2558

• เจ้าของ

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• วัตถุประสงค์

วารสารวิจัยสถาบัน มข.เป็นวารสารทางวิชาการซึ่งบทความวิจัยสถาบันทุกเรื่องได้รับการประเมินโดย ผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยขอนแก่นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณค่าแก่ผู้สนใจทั่วไป เป็นสื่อกลางรายงานความก้าวหน้าในการวิจัย และเป็นการแลกเปลี่ยนแนวความคิดในการวิจัย ในรูปวารสารทางอิเล็กทรอนิกส์ และมีการเผยแพร่ในรูปแบบเล่มสำหรับจัดส่งให้ห้องสมุดหรือหน่วยงานอื่นที่สนใจ

• ที่ปรึกษา

ศ.ดร.ศุภชัย ปทุมนากุล

• บรรณาธิการ

รศ.ดร.เจียมจิต แสงสุวรรณ

• รองบรรณาธิการ

นายภูมิภักดิ์ พัทธกะเขื่อนขันธ

• กองบรรณาธิการ

ศ.นพ.สมบูรณ์ เทียนทอง

ศ.ดร.สุพรรณิพร พรหมเทศ

ศ.ดร.อภิพรพรรณ พุกภักดี

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก

รศ.นพ.สุรพล วีระศิริ

รศ.ดร.คงศักดิ์ ธาตุทอง

รศ.ดร.ทรงศรี สรณสถาพร

ผศ.ว่าที่ร.ต.อรัญ ชูกระเดื่อง

ผศ.ดร.จิตติมา วรณศรี

ผศ.ดร.ภาวดี ภักดี

ผศ.ดร.ดุชนิ อาวุธวัฒ

ผศ.ดร.ปณิธาน พิระพัฒนา

อ.ดร.ศักดิ์ชัย เจริญศิริพรกุล

นายเรืองชัย จรุงศิริวัฒน์

นางอุบล จ้างพานิช

• ผู้จัดพิมพ์

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำนักงานอธิการบดี อาคาร 2 ชั้น 2

123 ถ.มิตรภาพ อ.เมือง จ.ขอนแก่น

40002

โทรศัพท์/โทรสาร 043-203177-8

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม – เมษายน, พฤษภาคม – สิงหาคม, กันยายน – ธันวาคม)

- จำนวนพิมพ์

300 เล่ม

- การเผยแพร่

มอบให้ห้องสมุดหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และเจ้าของผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์

- ผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของบทความประจำฉบับ

ศ.นพ.สมบูรณ์	เทียนทอง
รศ.ดร.สุนีย์	เลี้ยวเพ็ญวงศ์
รศ.ดร.วิลาวัณย์	พันธุ์พฤกษ์
รศ.ดร.เจียมจิต	แสงสุวรรณ
รศ.ดร.ธีระ	ฤทธิรอด
รศ.ดร.อนงค์นุช	เทียนทอง
รศ.ดร.สุภาพ	ณ นคร
รศ.ดร.พรเทพ	ถนนแก้ว
รศ.ดร.สุชาติ	วัฒนชัย
ผศ.ดร.ปณิธาน	พีระพัฒนา
ผศ.ดร.วนิดา	แสงสารพันธ์
อ.ดร.ศักดิ์ชัย	เจริญศิริพรกุล
อ.ดร.ภิญโญ	รัตนพันธุ์

- ฝ่ายจัดการ

นางปิยะนุช	บุศราคม
นางสาวชญานิษฐ์	คำภักดี

- เทคนิคและสื่อออนไลน์

นางสาวจิตินา	ศรีวัธนทรัพย์
นายเกียรติภูมิ	กฤตเวทิน

ข้อเขียนหรือบทความใดๆ ที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิจัยสถาบัน มข.ฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวของผู้เขียน และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่มีข้อผูกพันด้วยประการใดๆ อนึ่ง กองบรรณาธิการวารสารยินดีรับพิจารณาบทความจากนักวิชาการ นักศึกษา ตลอดจนผู้อ่าน และผู้สนใจทั่วไป เพื่อนำลงตีพิมพ์สำหรับบทความวิจัยและบทความวิชาการต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

บรรณาธิการแถลง

สวัสดีค่ะ

วารสารวิจัยสถาบัน มข. ฉบับสุดท้ายของปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นปีที่ 3 ของวารสารวิจัยสถาบัน มข. นี้ จะเป็นการเสนอบทความวิจัยที่มีความหลากหลายประเด็น จากหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ได้ ที่มีเป้าหมายของการนำผลการศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานหรือหน่วยงานหรือองค์กรของตนเอง ดังนั้นเป้าหมายของการวิจัยสถาบันจึงมีหลายระดับ สำหรับบทความวิจัยสถาบันในฉบับนี้ออกเหนือจากการนำเสนอบทความวิจัยในหลากหลายประเด็นแล้วยังเป็นงานวิจัยสถาบันหลายระดับอีกด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาองค์กรที่จะต้องมีการพัฒนาอย่างสอดคล้องประสานในทุกระดับขององค์กร โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีสิ่งแวดล้อมของปัจจัยสำคัญๆต่างๆภายนอกองค์กรเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถควบคุมได้ ซึ่งการทำวิจัยสถาบันอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวได้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และหากสามารถคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคตได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นก็จะทำให้องค์กรนั้นได้เปรียบเชิงการแข่งขันในการใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปให้เป็นโอกาสขององค์กร ทำให้องค์กรได้เปรียบในเชิงกลยุทธ์ในการแข่งขันหรือเปรียบเทียบกับคู่แข่ง สามารถเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายหรือการสูญเสียที่เกิดขึ้นได้อย่างมหาศาล ทำให้องค์กรอยู่รอดและยั่งยืน เพราะองค์กรมีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้เร็ว และสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยสถาบันในวารสารวิจัยสถาบัน มข. นี้จึงมีความหลากหลายประเด็นหลากหลายระดับ ที่มุ่งหวังให้เป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการด้านการวิจัยสถาบันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกองค์กรและสมาชิกทุกท่าน

เจียมจิต แสงสุวรรณ

สารบัญ

พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในอาคาร เจ็บคอ บาดแผลสะอาด ท้องร่วง วิลาวัณย์ อุ่นเรือน คลวิวัฒน์ แสนโสม	221
ผลการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม (SPE 3601) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ธีรธร เลอศิลป์	233
การใช้เศษขนมปังเป็นแหล่งพลังงานในสูตรอาหารไก่ บุญชู นาวานุเคราะห์ อุดม สุวรรณกาศ นิธิมา เฉลิมแสน	245
ความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการ การให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคปกติ (แผน ก) ทรงธรรม ธีระกุล วันวิสาข์ แก้วสมบุรณ์ เสาวนีย์ แสงสีด้า วารุณี ทิพโอสธ ศศิธร ดีใหญ่	257
การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ปรีชา ปาโนรัมย์	271
ความสัทธิศาสตร์องค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม กาญจนา เอี่ยมอาจ	288
ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ ชัยพร อธิพานิชพงศ์	304
ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษของ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สุพรรณิ ปูนอน	320
การประเมินความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2556 ศศิธร สิทธิพรหม	328
ผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายต่อกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยจิตเวช ที่มีความ พรองทางสติปัญญา อัมพร กุลเวชกิจ ถาวร ภวงส์ ชำนาญ เขื่อนแก้ว อดสา พันศิริ นันทพันธ์ เรืองสวัสดิ์	334

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 221-232

<http://irj.kku.ac.th>

พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการ เจ็บคอ บาดแผลสะอาด ท้องร่วง

Behavior of KKU students on antibiotics use in sore throat, clean wound and acute diarrhea

วิลาวลัย อุ่นเรือน (W. Aunruean)^{1*}, ดลวิวัฒน์ แสนโสม (D. Saensom)²

¹พยาบาลประจำหน่วยบริการปฐมภูมิ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*Correspondent author : awilaw@kku.ac.th

บทคัดย่อ

บทนำ โรคติดเชื้อที่ระบบทางเดินหายใจส่วนบน อุจจาระร่วงเฉียบพลัน และแผลสด เป็นความเจ็บป่วยที่พบบ่อยในประชากรทั่วไปทั้งสามโรคนี้เกิดจากเชื้อไวรัส มักหายเองได้โดยไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ

การวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้วยอาการ เจ็บคอ บาดแผลสะอาด ท้องร่วง ประจำปีการศึกษา 2556 กลุ่มตัวอย่าง 480 คน จาก 24 คณะวิชาเป็นกลุ่มตัวอย่างเครียกษาคด้วยยาปฏิชีวนะในการเจ็บคอ บาดแผลสะอาด ท้องร่วง เมื่อ 1 ปีที่ผ่านมาเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ แบบ Rating scale ชนิดเลือกตอบด้วยตนเองระหว่างเดือน พฤษภาคม-กันยายน 2556 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และเปรียบเทียบพฤติกรรมทั้งสองกลุ่มด้วยค่า t-test ผลการศึกษาได้รับแบบสอบถามตอบกลับร้อยละ 100 พบว่าพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มสายวิทยาศาสตร์สุขภาพมีพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะดีกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่สายวิทยาศาสตร์สุขภาพที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยนี้จะนำไปใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะให้ถูกต้องในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อไป

คำสำคัญ : พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ อาการเจ็บคอ บาดแผลสะอาด ท้องร่วง นักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

Background: Sore throat, clean wound and acute *diarrhea* were common symptoms in usually by viruses that remits spontaneously without antibiotic usage.

A descriptive Of this study to determine the antibiotics used to sore throat, clean wound and acute *diarrhea* of the Khon Kean students at Khon Kean University of semester academic in the first year 2013 24 faculties were sampled by sampling of 480 using antibiotics use in the 3 symptoms were sore throat, clean wounds and diarrhea 1 year last during May – September 2013 self-administered questionnaires were assessed about antibiotic use behavior in a rating scale. A description statistics and t-test were used for data analysis. The questionnaires with response rate 100 %. The average of antibiotic behavior used in the moderate. The compare with two groups of antibiotics used behavior found that the health science group was better than non - health science group a significance level of 0.05 . The results of this study to be improved behavior of antibiotics use to KKU student.

Keywords : Behavior antibiotic use, sore throat, lacerated wound, acute *diarrhea*, Students, Khon Kean University

1. บทนำ

การใช้ยาปฏิชีวนะที่ไม่เหมาะสมจัดลำดับอยู่ในความสำคัญของปัญหาระดับโลกแม้ประเทศที่เจริญแล้วอย่างสหรัฐอเมริกา สเปน ก็เผชิญปัญหานี้เช่นกัน สถานการณ์ยาปฏิชีวนะในประเทศไทยในกลุ่มยาปฏิชีวนะมีมูลค่าการผลิตและการนำเข้าสูงสุดเป็นอันดับ 1 ของประเทศอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ.2550 นำเข้ายาปฏิชีวนะสูงถึง 2 หมื่นล้านบาท จากการสำรวจพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของประชาชนพบว่าประชาชนในต่างจังหวัดใช้ยาปฏิชีวนะรักษาโรคหวัดคิดเป็นร้อยละ 40-60 และสูงถึงร้อยละ 70-80 ของการใช้ยาปฏิชีวนะเกินจำเป็นสำหรับไข้หวัดและท้องเดินซึ่งเป็นโรคที่ไม่จำเป็นต้องใช้ยาปฏิชีวนะซึ่งเสี่ยงต่ออันตรายถึงชีวิตได้ (1) โครงการส่งเสริมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล (Antibiotic smart used, ASU) เริ่มในปีดำเนินการในปีพ.ศ.2551 โดยมีสถานบริการทั้งรัฐและเอกชนรวมทั้งหน่วยบริการปฐมภูมิซึ่งถือว่าใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และสำนักงานหลักประกันแห่งชาติ (สปสช) ได้นำเกณฑ์ตัวชี้วัดของโรงพยาบาลเรื่องการใช้อยาปฏิชีวนะในโรค การติดเชื้อระบบทางเดินหายใจส่วน

บน ท้องร่วงเฉียบพลัน และแผลเลือดออก ซึ่งการดำเนินงานเชื่อมโยงนโยบายบริการสาธารณสุขของประเทศ เครือข่ายและการสื่อสารกับประชาชน (2)

การเข้าถึงยาได้ง่ายในประเทศไทย เมื่อเจ็บป่วยประชาชนสามารถซื้อได้ตามร้านขายยามารับประทานเอง โดยไม่มีใบสั่งการใช้ยาจากแพทย์และควบคุมการให้ความรู้เกี่ยวกับยาอย่างถูกต้องจากเภสัช士เสี่ยงต่อการแพ้ยาและการได้รับยามากหรือน้อยเกินไป ซึ่งนักศึกษาเป็นบุคคลหนึ่งที่สามารถแสวงหาความรู้เรื่องโรคและยาที่ต้องการได้ และของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีหน่วยบริการด้านสุขภาพตั้งอยู่ภายในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยซึ่งนักศึกษาสามารถไปรับบริการด้านสุขภาพได้สะดวกดังนั้นในการศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นในปีที่ผ่านมาที่มีอาการและเคยใช้ยาปฏิชีวนะทั้ง 3 โรค คือเจ็บคอ บาดแผลสะอาด ท้องร่วงนี้ข้อมูลที่ได้หน่วยบริการปฐมภูมิจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการณรงค์ให้นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างถูกต้องทั้งภายในและภายนอกหน่วยบริการรวมทั้งบริการเชิงรุก การเฝ้าระวังการได้รับอันตรายจากการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาอาการไข้เจ็บคอ ท้องร่วงเฉียบพลันอาการบาดแผลสะอาด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพกับนักศึกษาสายวิชาอื่น

2.1 นิยามศัพท์

ยาปฏิชีวนะ (Antibiotic) เป็นยาที่มีฤทธิ์ในการฆ่าหรือยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรีย ไม่มีฤทธิ์ต่อต้านเชื้อไวรัส ไม่มีผลต่อโรคมุมิแพ้จึงไม่ช่วยให้หายจากโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส หรือโรคมุมิแพ้หายเร็วขึ้น หรือมีอาการดีขึ้น รวมทั้งไม่ช่วยป้องกันโรคแทรกซ้อนจากโรคเหล่านี้เช่นกัน

ไข้หวัด (Common cold) เป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจส่วนบนที่พบได้บ่อยเกิดจากเชื้อไวรัส สามารถติดต่อกันได้ง่ายจากการไอ จาม มีอาการเจ็บคอ มีไข้เป็นพักๆ ครั่นเนื้อครั่นตัว อ่อนเพลีย ปวดหนักศีรษะ จาม คอแห้ง น้ำมูกใส หรือ ไอเล็กน้อย หรือไอมีเสมหะเล็กน้อยลักษณะเสมหะสีขาว

อาการท้องร่วง หมายถึงการถ่ายอุจจาระเหลวจำนวน 3 ครั้งต่อวัน ไม่ได้ถ่ายเป็นน้ำจำนวนมากหรือบ่อยครั้งกว่าที่เคยเป็น

แผลฉีกขาด (Lacerated wound) คือการฉีกขาดที่ผิวหนังที่ผู้มารับบริการมาถึงหน่วยบริการภายใน 6 ชั่วโมงหลังเกิดบาดแผล เป็นแผลเปิดล้างทำความสะอาดได้ง่ายมักเป็นบาดแผลจากของมีคมที่ไม่ใช่บาดแผลผ่าตัด หรือเกิดจากสัตว์หรือคนกัด ไม่มีสิ่งปนเปื้อน เช่น น้ำคร่ำ มูลสัตว์ ดิน ขอบเรียบ

สื่อรณรงค์ของโครงการส่งเสริมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล คือโปสเตอร์ แผ่นพับ เรื่อง 3 โรครักษาได้โดยไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ และยาปฏิชีวนะไม่ใช่ยาแก้ทุกเสป

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้ทำการศึกษาความรู้และพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาอาการไข้เจ็บคอ ท้องร่วงเฉียบพลันบาดแผลฉีกขาดมีผู้ศึกษาเช่น ทศพร ตันติพิพัฒน์ และคณะ (3) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจ่ายยาปฏิชีวนะรักษาโรคไข้หวัดของโรงพยาบาลสูงเนินพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ่ายยาปฏิชีวนะมีดังนี้ ปัจจัยด้านบุคคลมักซื้อยาปฏิชีวนะให้กินเองมาก่อน หรือพาไปรักษาจากที่อื่นมาแล้วเมื่ออาการไม่ดีขึ้นจึงพามาโรงพยาบาล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมบุคคลในบ้านเดียวกันเป็นหวัดไม่ได้มีการป้องกัน เช่น ไอไม่ปิดปาก และการเจ็บป่วยสัมพันธ์กับฤดูกาลในช่วงหน้าฝนจะมีผู้ป่วยไข้หวัดมากกว่าในฤดูอื่น ปัจจัยระบบบริการจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแพทย์ผู้รักษาพบว่า ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการให้ยาปฏิชีวนะและยังไม่ตระหนักถึงภาวะคือยา ยังไม่มีการให้ความรู้ในผู้ป่วยเกี่ยวกับโรคและการดำเนินการของไข้หวัดส่วนการวินิจฉัยโรคยังไม่แน่นอน มีหลายรูปแบบ ดูจากอาการและอาการแสดงซึ่งแพทย์บางคนจ่ายยาปฏิชีวนะเกินความจำเป็น ส่วนการปฏิบัติของพยาบาลที่ตรวจรักษาจะปฏิบัติตามแพทย์บอกไว้ว่าหากมี ไข้สูง คอแดง หรือเห็นเป็นหนองก็ให้ยาปฏิชีวนะ ปัจจัยความเชื่อของผู้ป่วยและข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า เมื่อเป็นไข้หวัดไปรักษาที่คลินิกหรือซื้อยากินเองมักได้รับยาปฏิชีวนะด้วยทำให้เข้าใจว่าต้องกินยาปฏิชีวนะร่วมด้วย ถ้าแพทย์อธิบายว่าไม่จำเป็นต้องกินยาปฏิชีวนะก็ไม่กินตามแพทย์สั่งและมีการจ่ายยาปฏิชีวนะที่ไม่เหมาะสมในกลุ่มผู้ป่วยที่ชำระเงินเอง ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทางโรงพยาบาลมีสื่อและแหล่งความรู้ที่เหมาะสมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ และผู้มารับบริการแต่ยังไม่มากนัก มาใช้อย่างเต็มที่ การศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ชยพงศ์ รัตนพงศ์เลขา และคณะ (4) ได้ศึกษาระบบการให้ยาปฏิชีวนะในการรักษาโรคคอหอยและต่อมทอนซิลอักเสบตามนโยบาย Antibiotic smart use ของโรงพยาบาลครบุรีพบว่าผู้ป่วยได้รับยาปฏิชีวนะโดย

ไม่มีข้อบ่งชี้ชัดเจนถึงร้อยละ 85 และแสงไฟหลายสำหรับการส่องคอมมีผลต่อการตรวจคือแสงไฟสีเหลืองอาจทำให้เห็นคอแดงมากกว่าแสงสีขาวและพสุธาเอกสิทธิ์ไพศาลและคณะ (5) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการให้ยาปฏิชีวนะในผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันของโรงพยาบาลพิมายพบว่ามีการใช้ยาปฏิชีวนะที่ไม่เหมาะสมในผู้ป่วยถึงร้อยละ 57.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการให้ยาปฏิชีวนะ คือ วินิจฉัยโดยกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นกลุ่มท้องร่วงที่มีการติดเชื้อ (diarrhea) กับกลุ่มที่ไม่มีการติดเชื้อ (infectious diarrhea) ซึ่งมีแนวโน้มได้รับยาปฏิชีวนะมากกว่า โดยพบว่าเป็นการให้ยาปฏิชีวนะที่ไม่เหมาะสมถึงร้อยละ 50 ส่วนกลุ่ม non-infectious diarrhea นั้นมีอัตราการให้ยาปฏิชีวนะที่ไม่เหมาะสมถึงร้อยละ 59.7 และความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะอาการและอาการแสดง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการให้ยาปฏิชีวนะในกลุ่มที่ทำการศึกษาด้วย

ในการศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะเมื่อเจ็บป่วยด้วยโรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้จะมีพฤติกรรมการใช้ยาถูกต้องอย่างไร

4. ระเบียบวิธีการวิจัย

4.1. ประเภทและขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

4.2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกชั้นปีที่ลงทะเบียนเรียนภาคต้นปีการศึกษา 2556 ทั้งหมด 39,858 คนคัดเลือกกลุ่มศึกษาโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายและเคยใช้ยาปฏิชีวนะในอาการไข้ เจ็บคอ บาดแผลสะอาด และท้องร่วงเมื่อ 1 ปีที่ผ่านมาได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 480 คนสูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Taro Yamane) (6) ระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 กลุ่มตัวอย่างที่อาจถูกคัดออกของการตอบแบบสอบถามร้อยละ 20 กลุ่มดังนั้นจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้เป็น 480 คน

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยใช้แบบสอบถามแบบตอบเอง ของโครงการใช้ยาปฏิชีวนะ Antibiotic smart use โครงการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล จังหวัดสระบุรีสำหรับสถานีนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน พ.ศ.2551 ของแผนงานพัฒนากลไกเฝ้าระวังระบบยา (4) โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มวิจัยและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน หาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามในพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบัก (Cronbach's alpha coefficient) มีค่า 0.82 จากนั้นนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคลการได้รับข้อมูลความรู้ยาปฏิชีวนะช่องทางที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ

ส่วนที่ 2 : ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะ 19 ข้อ การนำเสนอข้อมูลในบทความนี้จะนำเสนอในส่วนที่ 1 และ 3

ส่วนที่ 3 : พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาอาการไข้เจ็บคอท้องร่วงเฉียบพลันบาดแผลสะอาด 10 ข้อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะซึ่งใช้คะแนนเป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่มพฤติกรรมข้อคำถาม พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะไม่ถูกต้องได้แก่ข้อที่ 2 3 4 6 7 9 และข้อ 10 หากการปฏิบัติเป็นประจำค่าน้ำหนักของการประเมินแบ่งกลุ่มสำหรับพฤติกรรมเชิงบวกและเกณฑ์สำหรับพฤติกรรมเชิงลบดังนี้

1. ปฏิบัติเป็นประจำเท่ากับ	1 คะแนน
2. ปฏิบัติบ่อยครั้งเท่ากับ	2 คะแนน
3. ปฏิบัติเป็นบางครั้งเท่ากับ	3 คะแนน
4. ไม่เคยปฏิบัติ เท่ากับ	4 คะแนน

เกณฑ์สำหรับพฤติกรรมเชิงบวกในข้อที่ 1 5 และข้อที่ 8 ดังนี้

1. ปฏิบัติเป็นประจำเท่ากับ	4 คะแนน
2. ปฏิบัติบ่อยครั้งเท่ากับ	3 คะแนน
3. ปฏิบัติเป็นบางครั้งเท่ากับ	2 คะแนน
4. ไม่เคยปฏิบัติ เท่ากับ	1 คะแนน

จากนั้นนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ

วิธีการหาค่าเฉลี่ย (x) จำแนกรายข้อโดยใช้เกณฑ์ตัดสินค่าเฉลี่ยกำหนดเป็น 5 ระดับโดยพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง พฤติกรรมใช้ยาปฏิชีวนะดีมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง พฤติกรรมใช้ยาปฏิชีวนะดีมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง พฤติกรรมใช้ยาปฏิชีวนะดีปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง พฤติกรรมใช้ยาปฏิชีวนะดีน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง พฤติกรรมใช้ยาปฏิชีวนะดีน้อยที่สุด

เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่างสายวิทยาศาสตร์สุขภาพทั้งหมด 7 คณะจำนวน 101 คนกับกลุ่มตัวอย่างสายวิชาอื่นที่คัดเลือกเป็นตัวแทน 6 คณะจำนวน 101 คน ได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติ ศิลปกรรมศาสตร์ วิทยาการจัดการ สถาปัตยกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี

4.3.1 วิธีการเก็บข้อมูล : ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. จัดทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีนครินทร์เพื่อขอหนังสือรับรองการขออนุญาตเก็บข้อมูลนักศึกษาคณะต่างๆ การศึกษาวิจัยนี้ได้ผ่านคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เข้าข่ายยกเว้นพิจารณาการรับรองปี พ.ศ.2556 เลขที่โครงการ HE 561369

2. เก็บข้อมูล 2 วิธีคือโดยเจ้าหน้าที่ประจำคณะและผู้วิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยแจกแบบสอบถามและนัดหมายวันมารับแบบสอบถามคืน

4.4 สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลซึ่งสถิติที่

ใช้คือค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษาโดยแยกตามคณะโดยใช้สถิติที่ใช้ Independent Samples T-Test นำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านประชากร ช่องทางที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ วิเคราะห์ในรูปแบบ ความถี่ ร้อยละ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษาโดยแยกตามคณะวิเคราะห์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติที่ใช้ Independent Samples T-Test

5. ผลการวิจัย

ได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 100 เมื่อนำมาแจกแจงความถี่และใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ดังนี้

ส่วนที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคลได้รับข้อมูลความรู้ยาปฏิชีวนะช่องทางที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคณะสังกัดที่ให้ข้อมูลทั้งหมด 24 คณะ 480 คนพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย 185 คนคิดเป็นร้อยละ 61.5 และ เพศหญิง 295 คนคิดเป็น 38.5 ตามลำดับ อายุระหว่าง 20 - 21 ปี 223 คนคิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมาอายุระหว่าง 18 - 19 ปี 137 คนคิดเป็นร้อยละ 28.5 และ 22 - 23 ปี 66 คนคิดเป็นร้อยละ 13.8 อายุระหว่าง 24 - 25 ปี 19 คนคิดเป็นร้อยละ 4.0 และอายุมากกว่า 25 ปีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 คณะที่ศึกษาจากคณะสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ ร้อยละ 101 คนคิดเป็น 21.05 และคณะสายวิชาอื่น 379 คนคิดเป็นร้อยละ 78.95 (ตาราง 1)

ตาราง 1. ร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

รายละเอียดข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
คณะที่ศึกษา		
1. เกษตรศาสตร์	34	7.1
2. เทคโนโลยี	10	2.1
3. นิติศาสตร์	20	4.2
4. วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และวิศวกรรมศาสตร์วิทยาลัยเขตหนองคาย	10	2.1
5. สังคมศาสตร์บูรณาการ วิทยาลัยเขตหนองคาย	10	2.1
6. บริหารธุรกิจ วิทยาลัยเขตหนองคาย	10	2.1
7. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	40	8.3
8. วิทยาศาสตร์	40	8.3
9. วิศวกรรมศาสตร์	40	8.3
10. ศิลปกรรมศาสตร์	10	2.1
11. ศึกษาศาสตร์	40	8.3
12. วิทยาการจัดการ	35	7.3
13. สถาปัตยกรรมศาสตร์	10	2.1
14. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น	30	6.3
15. วิทยาลัยนานาชาติ	5	1.0
16. วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ	30	6.3
17. บัณฑิตวิทยาลัย	5	1.0
รวม	379	78.95
คณะสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ		
1. เทคนิคการแพทย์	10	2.1
2. สัตวแพทยศาสตร์	10	2.1
3. สาธารณสุขศาสตร์	15	3.1
4. ทันตแพทยศาสตร์	10	2.1
5. พยาบาลศาสตร์	16	3.3
6. แพทยศาสตร์	30	6.3
7. เภสัชศาสตร์	10	2.1
รวม	101	21.05

ส่วนที่ 1.1. การได้รับข้อมูลความรู้ของยาปฏิชีวนะ และช่องทางที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง หัวข้อของสื่อที่ได้รับ พบว่ามาจากสื่อออนไลน์มากที่สุด ร้อยละ 28.0 รองลงมาคือได้รับความรู้ยาปฏิชีวนะจากบุคลากรทางการแพทย์และได้รับความรู้จากการอ่าน ร้อยละ 22.7 และ 16.4 ตามลำดับ และจากแผ่นพับน้อยที่สุด ร้อยละ 9.8 บุคคลที่ให้ข้อมูลเรื่องการรักษาโรคที่เป็นโดยไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ/ฆ่าเชื้อโรคเมื่อต้องไปสถานพยาบาลมากที่สุดคือจากแพทย์ ร้อยละ

28.2 รองลงมาคือไม่มีใครอธิบายเรื่องนี้ ร้อยละ 24.7 และได้รับจากเภสัชกร ร้อยละ 22.6 และบุคคลที่ให้ข้อมูลเรื่องอันตรายของยาปฏิชีวนะ/ฆ่าเชื้อโรคเมื่อต้องไปสถานพยาบาล มีค่าใกล้เคียงกันโดยไม่มีใครให้ข้อมูลเรื่องนี้ ร้อยละ 25.6 แพทย์ให้ข้อมูล ร้อยละ 25.2 เภสัชกรให้ข้อมูล ร้อยละ 25.0 และพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลยาปฏิชีวนะจากสื่อบุคคลเมื่อไปสถานพยาบาลเรื่องการรักษาโรคโดยไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะแต่จำไม่ได้ถึงร้อยละ 9.6 และอันตรายจากยาปฏิชีวนะ ร้อยละ 8.4 (ตาราง 2)

ตาราง 2. ร้อยละการได้รับข้อมูลความรู้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่าง

รายละเอียดการได้รับข้อมูลความรู้ยาปฏิชีวนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. สื่อที่ได้รับข้อมูลความรู้ยาปฏิชีวนะ		
1. เห็นโปสเตอร์ “3 โรครักษาได้ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ” ของโครงการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล	96	13.8
2. เห็นแผ่นพับ “3 โรครักษาได้ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ” ของโครงการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล	68	9.8
3. ได้รับ	66	9.5
4. ได้อ่าน	114	16.4
5. สื่อจากออนไลน์	195	28.0
6. บุคลากรทางการแพทย์	158	22.7
รวม	697	100.0
2. บุคคลที่ให้ข้อมูลเรื่องการรักษาโรคที่เป็นโดยไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ/ฆ่าเชื้อโรคเมื่อต้องไปสถานพยาบาล		
1. ไม่มีใครให้ข้อมูลเรื่องนี้	168	24.7
2. แพทย์ให้ข้อมูล	192	28.2
3. เภสัชกรให้ข้อมูล	154	22.6
4. พยาบาลให้ข้อมูล	101	14.9
5. มีผู้ให้ข้อมูล แต่จำไม่ได้	65	9.6
รวม	680	100.0

ตาราง 2. ร้อยละการได้รับข้อมูลความรู้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

รายละเอียดการได้รับข้อมูลความรู้ยาปฏิชีวนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
3. บุคคลที่ให้ข้อมูลเรื่องอันตรายของยาปฏิชีวนะ/มาเชื่อโรคเมื่อต้องไปสถานพยาบาล		
1. ไม่มีใครให้ข้อมูลเรื่องนี้	173	25.6
2. แพทย์ให้ข้อมูล	170	25.2
3. เกสเซอร์ให้ข้อมูล	169	25.0
4. พยาบาลให้ข้อมูล	106	15.7
5. มีคนให้ข้อมูลแต่จำไม่ได้	57	8.4
รวม	675	100.0

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 480 คนภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ระดับของพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะควรปรับปรุงมากที่สุดข้อ 5 ข้อความการปฏิบัติที่ถูกต้องมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการใช้น้อยที่สุด 2.7 คือเมื่อเป็นโรคท้องร่วงควรดื่มน้ำเกลือแร่และรับประทานอาหารอ่อนๆ โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะก่อน รองลงมาคือข้อที่ 8 การสังเกตวันหมดอายุบนแผงยาทุกครั้งก่อนรับประทาน และไม่นำยาที่แบ่งบรรจุเกิน 1 ปีมารับประทานค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยา 2.8 ส่วนข้อ 1 รับประทานยาปฏิชีวนะสม่ำเสมอและครบตามกำหนดที่หมอสั่งเพื่อป้องกันการดื้อยามีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยา 3.1 ข้อความการปฏิบัติไม่ถูกต้องค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยา 2.8 ข้อ 3 เมื่อซื้อยาปฏิชีวนะมารับประทานเองใช้ยาเพียง 1-2 วันเมื่ออาการดีขึ้นแล้วก็หยุดยา ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยา 2.9

เท่ากันข้อ 4 และข้อ 6 เมื่อเป็นหวัด มีไข้ ไอ น้ำมูกใส เริ่มรับประทานยาปฏิชีวนะทันทีเพื่อให้อาการดังกล่าวหายเร็วขึ้น ข้อที่ 6 รับประทานยาปฏิชีวนะเมื่อมีอาการคลื่นไส้ อาเจียนปวดท้องเนื่องจากอาหารเป็นพิษ ข้อ 2 ข้อ 7 และข้อ 10 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยา 3.3 เท่ากันทั้ง 3 ข้อ คือการนำยาปฏิชีวนะของญาติ หรือคนรู้จักที่มีอาการคล้ายกันมารับประทาน เมื่อเป็นแผลเลือดออกก็รับประทานยาปฏิชีวนะทุกครั้งเพื่อป้องกันการติดเชื้อ และพยายามขอให้หมอสั่งจ่ายยาปฏิชีวนะให้แม้หมอจะแจ้งว่าไม่จำเป็นต้องใช้ยาปฏิชีวนะ (ตาราง 3)

ส่วนที่ 3. เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่างโดยแยกตามคณะที่ศึกษาแบ่งเป็นสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ และคณะวิชาอื่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างสายวิทยาศาสตร์สุขภาพมีพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะดีกว่ากลุ่มตัวอย่างคณะวิชาอื่น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (ตาราง 4)

ตาราง 3. ภาพรวมระดับของพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่าง (N=480 คน)

พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ	ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับ
1. เมื่อได้รับยาปฏิชีวนะท่านได้รับประทานยาสม่ำเสมอ และครบตามกำหนดที่หมอสั่งเพื่อป้องกันการดื้อยา	3.1	0.8	ปานกลาง
2. ท่านนำยาปฏิชีวนะของญาติ หรือคนรู้จักที่มีอาการคล้ายกันมารับประทาน	3.3	0.7	ปานกลาง
3. เมื่อซื้อยาปฏิชีวนะมารับประทานเอง ท่านใช้ยาเพียง 1-2 วันเมื่ออาการดีขึ้นแล้วก็หยุดยา	2.8	1.0	ปานกลาง
4. เมื่อท่านเป็นหวัด มีไข้ ไอ น้ำมูกใส ท่านเริ่มรับประทานยาปฏิชีวนะทันที เพื่อให้อาการดังกล่าวหายเร็วขึ้น	2.9	1.0	ปานกลาง
5. เมื่อเป็นโรคท้องร่วง ถ่ายเหลวไม่เกิน 3 ครั้งต่อวัน ท่านดื่มน้ำเกลือแร่ และกินอาหารอ่อน ๆ โดยไม่ได้ใช้ยาปฏิชีวนะ	2.7	1.0	ปานกลาง
6. ท่านรับประทานยาปฏิชีวนะเมื่อมีอาการคลื่นไส้ อาเจียนปวดท้องเนื่องจากอาหารเป็นพิษ	2.9	1.0	ปานกลาง
7. เมื่อเป็นแผลเลือดออก ท่านรับประทานยาปฏิชีวนะทุกครั้งเพื่อป้องกันการติดเชื้อ	3.3	1.0	ปานกลาง
8. ท่านสังเกตวันหมดอายุบนแผงยาทุกครั้งก่อนรับประทาน และไม่ยาที่แบ่งบรรจุเกิน 1 ปีมารับประทาน	2.9	1.0	ปานกลาง
9. เมื่อหมอสั่งยาปฏิชีวนะให้รับประทาน หลังได้ใช้ยา 1 วันอาการไม่ดีขึ้นท่านพยายามเปลี่ยนหมอเพื่อจะได้ยาใหม่กลับมารับประทาน	3.2	1.0	ปานกลาง
10. ท่านพยายามขอให้หมอสั่งจ่ายยาปฏิชีวนะให้แม้หมอจะแจ้งว่าโรคที่เป็นไม่จำเป็นต้องใช้	3.3	1.0	ปานกลาง

ตาราง 4. เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่างโดยแยกตามคณะที่ศึกษาแบ่งเป็นสายสุขภาพและคณะวิชาอื่น

สาขา	จำนวน(คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D	t-test	p-value
ไม่ใช่สายวิทยาศาสตร์สุขภาพ	101	73.8	12.3	2.1	0.02
สายวิทยาศาสตร์สุขภาพ	101	77.2	14.3		

P<0.05

6. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่างในการรักษาอาการไข้เจ็บคอ ท้องร่วงเจ็บปื้นอาการบาดแผลสะอาด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น มีระดับของพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะมีค่าเฉลี่ยที่ถูกต้องในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายจากการใช้ยาปฏิชีวนะ มีการรับประทานยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันเมื่อมีอาการ เช่นเมื่อป่วยเป็นโรคท้องร่วงควรดื่มน้ำเกลือแร่และรับประทานอาหารอ่อนๆโดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะก่อนรับประทานยาปฏิชีวนะเมื่อมีอาการคลื่นไส้อาเจียนปวดท้องเนื่องจากอาหารเป็นพิษ รับประทานยาปฏิชีวนะป้องกันไว้ เมื่อเป็นหวัด มีไข้ ไอ น้ำมูกใสเริ่มรับประทานยาปฏิชีวนะทันทีเพื่อให้อาการดังกล่าวหายเร็วขึ้น ด้านความไม่ปลอดภัยจากการใช้ยา คือ นำยาปฏิชีวนะของญาติ หรือคนรู้จักที่มีอาการคล้ายกันมารับประทาน การไม่สังเกตวันหมดอายุบนแผงยาทุกครั้งก่อนรับประทาน และไม่ยาที่แบ่งบรรจุเกิน 1 ปีมารับประทาน รับประทานยาปฏิชีวนะโดยไม่มีข้อบ่งชี้ว่ามีการติดเชื้อ เมื่อเป็นแผลเลือดออกรับประทานยาปฏิชีวนะทุกครั้งเพื่อป้องกันการติดเชื้อ รวมทั้งพยายามขอให้หมอสั่งจ่ายยาปฏิชีวนะให้แม้หมอจะแจ้งว่าโรคที่เป็นไม่จำเป็นต้องใช้เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาเชื้อดื้อยา การไม่รับประทานยาให้ครบตามระยะเวลาของการออกฤทธิ์ฆ่าเชื้อเพื่อป้องกันเชื้อดื้อยา คือเมื่อซื้อยาปฏิชีวนะมารับประทานเอง ใช้ยาเพียง 1-2 วัน เมื่ออาการดีขึ้นแล้วก็หยุดยาซึ่งการรับประทานยาปฏิชีวนะที่ถูกต้องเมื่อพบว่ามีการติดเชื้อต้องรับประทานต่อเนื่องอย่างน้อย 5 วัน เช่นเดียวกับการศึกษา ของวสวี่ กลิ่นขจร (7) ศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ 3 พบว่าพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะหลายด้านที่ยังไม่ถูกต้องเหมาะสมพฤติกรรมที่อยู่ในระดับพอใช้โดยเป็นพฤติกรรมด้านการรับประทานยาสม่ำเสมอ ระยะเวลาครบตามกำหนดการใช้ยาในโรคอาหารเป็นพิษ แผลเลือดออกพฤติกรรมที่ควรปรับปรุงซึ่งเป็นพฤติกรรม

รการใช้ยาปฏิชีวนะโดยไม่จำเป็นในโรคไข้หวัดและโรคท้องเสียปัจจัยส่งผลให้ประชาชนให้ยาปฏิชีวนะประชาชนมีความคาดหวังว่าจะหายป่วยโดยเร็วไม่อดทนและมีความคาดหวังสูงกับยาปฏิชีวนะว่าคือที่พึ่งและทำให้หายป่วยความรู้ และความเชื่อที่ผิดนี้มักหรือเสมอหะสึเขียวเหลืองคือการติดเชื้อแบคทีเรียหรืออาการหนักต้องกินยาปฏิชีวนะถ้าไม่รับกินยาปฏิชีวนะป้องกันไว้ตั้งแต่แรกเมื่อมีอาการหวัดจะทำให้อาการรุนแรงมากขึ้นยาปฏิชีวนะป้องกันหรือรักษาอาการเจ็บคอเกินไไว้เพื่อความสะดวก การมีความรู้ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคและการรักษาเช่นการศึกษาของ ชยพงศ์ รัตนเสลา และคณะ (4) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบการให้ยาปฏิชีวนะรักษาโรคคอหอยและต่อมทอนซิลอักเสบตามนโยบาย Antibiotic smart usedของโรงพยาบาลนครบุรี พบว่าผู้ป่วยยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวโรคและการรักษาภาวะคอหอยและต่อมทอนซิลอักเสบไม่ทราบความแตกต่างระหว่างยาแก้กอักเสบและยาฆ่าเชื้อ ผู้ป่วยไม่ทราบผลเสียของการได้รับยาที่เกินความจำเป็น การศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสามารถหาข้อมูลการดูแลตนเองจากสื่อหลากหลายทั้งสื่อบุคคลและสื่อออนไลน์ ดังนั้นการรณรงค์และสร้างความรู้อย่างถูกต้องจะทำให้ นักศึกษาเกิดพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะดีขึ้นสื่อข้อมูล “3 โรครักษาได้ ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ” ของโครงการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล บุคคลที่ให้ข้อมูลเรื่องการรักษาโรคที่เป็นโดยไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ/ฆ่าเชื้อโรคและอันตรายของยาปฏิชีวนะเมื่อต้องไปสถานพยาบาลมากที่สุดคือแพทย์รองลงมาคือไม่ได้รับข้อมูลเลยหากมีผู้รับบริการมากแพทย์อาจอธิบายให้ผู้รับบริการได้ไม่ครอบคลุม และอาจทำให้ผู้รับบริการตอบว่าไม่ได้รับทราบข้อมูลในเรื่องนี้

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพกับนักศึกษาสายวิชาอื่น ภาพรวมพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่างสายวิทยาศาสตร์สุขภาพมีพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่สายวิทยาศาสตร์สุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ ความรู้ของกลุ่ม

ตัวอย่างสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพซึ่งเชื่อว่าที่มีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะและมีพื้นฐานในการใช้ยาเบื้องต้นอยู่แล้ว นอกจากนี้การสื่อความหมายยาปฏิชีวนะเท่ากับยามาเชื่อจึงมีความชัดเจนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพซึ่งการตอบคำถามอาจตอบตามความรู้ที่ได้เรียนมาโดยตรง สอดคล้องกับการศึกษาของปริยดา ไอสุรย์พิศาลกุล และ นัตรวดี กฤษณพันธุ์ (8) ศึกษาความรู้และการปฏิบัติตัวในการใช้ยาต้านตนเองของนิสิตชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ด้านยาระดับปานกลางและการปฏิบัติตัวในการใช้ยาต้านตนเองโดยกลุ่มตัวอย่างสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีคะแนนในการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในทางปฏิบัติการได้รับข้อมูลเรื่องยาปฏิชีวนะของผู้ป่วยไม่ได้มีความเชื่อว่าจะต้องกินยาปฏิชีวนะจึงจะหายจากไข้หวัด แต่ถ้าไปปรึกษาที่คลินิกหรือซื้อยากินเองก็มักจะได้ยาปฏิชีวนะมาด้วยเสมอๆทำให้เข้าใจว่าต้องกินยาปฏิชีวนะร่วมด้วย (9) ได้ศึกษาเรื่องความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2554 ด้วยวิธีบรรยายและเผยแพร่สื่อเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลในโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจส่วนบน อูจาเราะรุ่งเฉียบพลัน และแผลสด พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยยังมีความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลในโรคติดเชื้อที่ระบบการหายใจส่วนบน อูจาเราะรุ่งเฉียบพลัน และแผลสดน้อยการรณรงค์การใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลด้วยสื่อสามารถเพิ่มความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลได้และนักศึกษายังตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะด้วย ดังนั้นเพื่อให้ข้อมูลด้านการรักษาและอันตรายของการใช้ยาปฏิชีวนะดังตาราง 2 การรณรงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคและการรักษาที่ถูกต้องทั้งในสถานบริการแพทย์ผู้ตรวจรักษาให้

ข้อมูลเรื่องโรคและการรับประทานยาปฏิชีวนะให้ครบ ให้บริการเชิงรุกอย่างและการทำกิจกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่องจะทำให้ผู้รับบริการเข้าถึงข้อมูลและซักถามความเข้าใจได้มากขึ้นนอกจากนี้ควรใช้สื่อที่หลากหลายช่องทางทั้งสื่อออนไลน์การถามตอบปัญหาสุขภาพเพื่อความสะดวกในการค้นหาข้อมูลของกลุ่มนักศึกษาที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 เพื่อนำไปใช้ประโยชน์.

1. ด้านการให้ข้อมูลความรู้เรื่องยาปฏิชีวนะควรทำหลายๆช่องทาง การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. การบันทึกตรวจร่างกายที่เป็นข้อมูลสำคัญต้องครบถ้วนและควรใช้ไฟฉายแสงสีขาวในการส่องคอเพื่อตรวจช่องปากและควรปฏิบัติในการให้ยาปฏิชีวนะให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและควรสุม่นิดติดตามผลการใช้ยาปฏิชีวนะ.

3. หน่วยงานบริการด้านสุขภาพควรจัดอบรมทบทวนความรู้การใช้ยาปฏิชีวนะแก่บุคลากรทางการแพทย์ของหน่วยบริการปฐมภูมิ

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป :

ควรศึกษาผลการตรวจสุขภาพช่องปากของผู้มารับบริการที่มีอาการเจ็บคอต่อการใช้ยาปฏิชีวนะ

8. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ให้การสนับสนุนได้รับทุนจากวิจัยสถาบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นตลอดการดำเนินการวิจัยที่ล่วงไปด้วยดี ที่สำคัญคือกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการวิจัย

9. เอกสารอ้างอิง

- (1) โครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผล (Antibiotic Smart Use Program) .[ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา. <http://newsser.fda.moph.go.th/rumthai/userfiledownload/asu90dl.pdf> เข้าถึงได้15/01/2557
- (2) ยาปฏิชีวนะ แผนงานพัฒนาเภสัชภัณฑ์ระบบยา (กพย.) Antibiotics Smart Use Program.[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.thaidrugwatch.org/download/otherprint/otherprint02.pdf. เข้าถึงได้15/12/2556
- (3) ทศพร ตันติพัฒน์, ภัทร รัตนวงศ์ เทอดพงษ์, ธนาวิริยะชัย, วิชาญ สุวรรณ์เดชา(2554).การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจ่ายยาปฏิชีวนะแก่ผู้ป่วยไข้หวัดโรงพยาบาลสูงเนิน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มาhttp://med.mahidol.ac.th/commed/sites/default/files/public/pdf/pdf1/Ex_Soon_7_54.pdf. เข้าถึงได้15/01/2557
- (4) ชยพงศ์ รัตนพงศ์เลขา,ปรีวัตร คุณะรังสี,ธัญญา วิชัยโกศล,อัชมา สืบสังข์ ,อนันท์ กุลธรรมานุสรณ์. (2555). การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการให้ยาปฏิชีวนะรักษาโรคคอหอยและต่อมทอลซิลอักเสบ ตามนโยบาย Antibiotic smart use ของโรงพยาบาลครบุรี.(บทคัดย่อผู้บริหารปี 2551) [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://med.mahidol.ac.th/commed/sites/default/files/public/pdf/pdf1/pdf2/Korn_12_55.pdf.เข้าถึงได้ 12/5/2556
- (5) พสุธา เอกสิทธิไพศาล ภัทร์ วงศ์จารุพรรณ และวสันต์ เจนธนากุล. 2555. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการให้ยาปฏิชีวนะในผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันของโรงพยาบาลพิมาย.(บทคัดย่อผู้บริหารปี2555) [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
- (6) พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2535). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. หน้า 296, ฟิงเกอร์ ปรีณ แอนคัมเดย.กรุงเทพฯ.
- (7) วสาวิ กลิ่นขจร. (2554). พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ 3 [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา hpc3.anamai.moph.go.th/hpc/vijai/tong1.20454.pdfเข้าถึงได้ 15/12/2556
- (8) ปริญดา ไอรุณย์ไพศาลกุล และ ฉัตรวดี กฤษณพันธุ์. การสำรวจความรู้ด้านยาและการปฏิบัติตัวในการใช้ยารักษาตนเองของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารเภสัชศาสตร์อีสาน 2557 :10(1)42-55.
- (9) กานนท์ อังคณาวิศัลย์,พศวัต พึ่งเกียรติไพโรจน์, นวลนิตย์ แปงดี,สกลรัชทองคำคุณ,กัลยรัตน์ วิไลวงศ์เสถียร, พิรญาณ์ เพียรกลิ่นธรรม, สุภาพรรม ชุมมุง.กมลชนก ศีศรีศักดิ์และคณะ. (2554). ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลของนักศึกษาชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา2554. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา. <http://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/3701>.เข้าถึงได้15/01/2557

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 233-244

<http://irj.kku.ac.th>

ผลการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา การศึกษาแบบเรียนรวม (SPE 360) ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่

The Effects of Using Multimedia Activities on Undergraduate Students' Learning Achievement in Inclusive Education (SPE 3601), Chiang Mai Rajabhat University

ธีรธร เลอศิลป์ (Theeratorn Lersilp)^{1*}¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่^{*}Correspondent author : theeratorn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมและความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม (SPE 3601) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เครื่องมือการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบสอบถาม แบบทดสอบ และแบบบันทึกผลการปฏิบัติงานระหว่างการเรียนการสอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีคะแนนสูงสุดร้อยละ 93 ต่ำสุดร้อยละ 48 และค่าเฉลี่ยร้อยละ 78 โดยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.2) ได้ระดับผลการเรียน A ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนต่ำของนักศึกษาจำนวนหนึ่ง คือ การขาดเรียนบ่อย ไม่ส่งงาน และการขาดความรับผิดชอบในการติดตามงานเมื่อขาดเรียน
2. นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.6) ทำแบบฝึกหัดและใบงานด้วยตนเองโดยศึกษาจากตำราประกอบ และกิจกรรมการเรียนการสอน 3 อันดับแรกที่นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบมากที่สุดคือ การชมวีดิทัศน์ การทำแบบฝึกหัดและใบงาน และกิจกรรมเกมการศึกษา ตามลำดับ
3. นักศึกษาให้ความคิดเห็นที่เป็นข้อมูลเชิงสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะสื่อประสมที่ได้จัดขึ้นตลอดปีว่าเกิดประโยชน์ ทั้งในส่วนของพัฒนาตนเองและพัฒนาการทำงานเป็นทีม อย่างไรก็ตามพบว่าข้อมูลเชิงไม่สนับสนุนอยู่บางส่วน ในลักษณะของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปริมาณงานที่มากเกินไปภายในเวลาที่จำกัด

4. นักศึกษาให้ข้อมูลว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้สอนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ได้มีอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่อย่างใด แม้ว่าบางครั้งอาจมีความยากลำบากในการสื่อสาร แต่ก็ปัญหาเพียงเล็กน้อย รวมทั้งได้เห็นถึงความพยายามและความทุ่มเทของผู้สอน ซึ่งช่วยให้เห็นและเข้าใจผู้ที่มีความบกพร่องประเภทนี้มากขึ้น และทำให้เห็นเป็นตัวอย่างของการเป็นครูได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กิจกรรมสื่อประสม เรียนรวม

Abstract

The purposes of this research were to study the effects of using multimedia activities and students' opinions towards the use of multimedia activities on students' learning achievement in Inclusive Education course. The target subjects were the undergraduate students who registered in the Inclusive Education course (SPE 3601), provided by the Special Education Development, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University. The instruments used for data collection were students' journal and opinion writing, exercises, assignments, questionnaire, examination paper, and students' performance record in Inclusive Education classroom. The research results were as follows:

1. The students' percentage of the overall achievement score were, the highest score was 93%, the lowest score was 48%, and the mean of total scores was 78%. Moreover, the students' percentage of the overall achievement grade in the Inclusive Education course were 52.2% got final grade A. However, the factor affecting some students' low scores were often lack of classroom participation, lack of hand in homework and lack of responsibility for keeping track of assignments respectively.

2. Most of students (50.6%) did homework by studying from textbooks. The top 3 types of using multimedia activities in the classroom that most of students preferred were, "Watching video", "Doing exercises and assignments", and "Educational game".

3. The students gave positive opinions about individual, pairwork, and groupwork activities in term of the self-development and the team development. However, they gave complained about the limitation of time for doing a lot of work and the general problems in each activity.

4. The students informed that the learning activity via a teacher with hearing disability was not the barrier of their learning in classroom. Although, it had a difficulty of communication, it was just a little bit of problem. Additionally, they perceived the attempt and the patience of the teacher which encouraged them to understand persons with hearing disability. Furthermore, the students thought that this was an example of a good teacher.

Keywords : learning achievement, multimedia activities, inclusion

1. บทนำ

การเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม (SPE3601) ในระดับปริญญาตรี ได้ใช้หลักสูตรของโปรแกรมการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งเป็นวิชาชีพครู (บังคับ) 2 หน่วยกิต เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ การเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม ยังคงประสบปัญหาอยู่หลายประการ ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจำนวนหนึ่งที่ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ผู้สอนต้องการ ดังเช่นที่ปรากฏในแบบประเมินผลการเรียนของนักศึกษา ในปีการศึกษา 2554 ซึ่งพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาร้อยละ 5-10 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่ผู้สอนต้องการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้มีสาเหตุที่สำคัญหลายประการด้วยกัน กล่าวคือ

สาเหตุเกี่ยวกับตัวผู้สอนพบว่า ผู้สอนมีข้อจำกัดด้านการสื่อสาร จึงไม่สามารถใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว และการนำเสนอเนื้อหาจะเป็นไปในรูปแบบของการสื่อสารทางเดียว (One way communication) เป็นส่วนใหญ่ นั่นก็หมายความว่าผู้สอนจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน (Teacher center) เกือบตลอดคาบเรียน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพลดลงส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนไม่เป็นที่พอใจเท่าที่ควร และยังเป็นต้นเหตุที่ทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจการเรียน นอกจากนี้ก็ยังมีผลที่ตามมาคือทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจำนวนหนึ่งดังกล่าวข้างต้น

นอกจากสาเหตุที่เกิดจากผู้สอนแล้ว การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจำนวนหนึ่งต่ำ ยังมีสาเหตุมาจากตัวของนักศึกษาเอง ซึ่งสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้มีเวลาที่จะสนใจในการเรียนของนักศึกษาไม่เพียงพอ บางคนก็ยังคงใช้เวลาหลังจากเลิกเรียน หรือออกจากชั้นเรียนก่อนหมดชั่วโมงเรียนแล้วไปทำกิจกรรมต่างๆ

ในหรือนอกมหาวิทยาลัย หรือกลับไปดูแลผู้ปกครองป่วย ที่ต่างจังหวัดอีกด้วย ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการแขนงต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา

จากประสบการณ์การสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ตลอดจนถึงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 มักพบว่านักศึกษาจำนวนหนึ่งขาดพฤติกรรม ความกระตือรือร้นในชั้นเรียน มีพฤติกรรมไม่ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ลอกงานจากเพื่อน ไม่ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามกำหนดเวลา ผลงานไม่มีคุณภาพ นักศึกษาจำนวนหนึ่งขาดเรียน มาสาย ส่งผลให้มีนักศึกษาร้อยละ 5-10 ที่ได้คะแนนสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนต่ำกว่าเกณฑ์โดยเฉลี่ยของนักศึกษาทั้งหมดในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของรายวิชานี้ ไม่เห็นความสำคัญของการทำแบบฝึกหัด ไม่ชอบทำงาน นอกจากนี้ยังพบอีกว่า นักศึกษาบางคนในกลุ่มไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ในช่วงกิจกรรมการนำเสนอหน้าชั้นเรียนของกลุ่มนักศึกษา พบว่ามีนักศึกษาผู้ฟังจำนวนหนึ่งคุยกัน นักศึกษาไม่กล้าถามผู้สอนหลังจากผู้สอนมอบหมายงาน รวมทั้งจากการสนทนากับนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของการได้รับมอบหมายงาน คำตอบที่ได้รับคืองานเยอะ เตรียมตัวไม่พอ ไม่มั่นใจว่าถูกหรือผิด กอปรกับผู้สอนขาดเทคนิคการควบคุมชั้นเรียนให้น่าสนใจตลอดคาบเรียน ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึงได้พัฒนาการเรียนการสอนที่มีการใช้กิจกรรมด้วยการใช้สื่อประสมทั้งหลาย ได้แก่ การจัดกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมคู่และรายเดี่ยว การจัดทำใบงาน แบบฝึกหัด วิดีทัศน์ เกมการศึกษา และโครงการการผลิตสื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักศึกษาได้ปฏิบัติมากกว่าการนั่งฟังการบรรยาย พร้อมกับการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการตรงต่อเวลา และปลูกฝังลักษณะนิสัยและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน ทั้งนี้ก็เพื่อฝึกการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตลอดจนให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

และนักศึกษาสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งวาสนา ขาวหา (1) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของกิจกรรมสื่อประสมไว้ว่า นักศึกษาสามารถเรียนได้ตามลำพัง เป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคลโดยไม่ต้องอาศัยผู้สอนและเป็นไปตามความสามารถของนักศึกษาในอัตราเร็วของแต่ละคน โดยไม่ต้องกังวลว่าจะตามเพื่อนไม่ทัน หรือเสียเวลาคอยเพื่อน

ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ตลอดจนถึงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ผู้สอนได้พิจารณาค้นหาปัญหาเพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน โดยได้พัฒนากิจกรรมสื่อประสมสำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพราะการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวมในระดับปริญญาตรีนั้นเป็นวิชาชีพครูอยู่ในกลุ่มวิชาชีพพื้นฐานวิชาชีพ (บังคับ) ดังนั้นการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวมในระดับนี้ จึงถือได้ว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนการสอนวิชาชีพครูในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างยิ่ง จึงสมควรที่จะได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้นกว่าเดิมเสียก่อนเป็นอันดับแรก ผู้สอนจึงคิดว่าเมื่อนำเอาชุดกิจกรรมสื่อประสมมาใช้ในการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม จะสามารถแก้ปัญหการสอนในชั้นเรียนอันเนื่องมาจาก ความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษา เทคนิคการควบคุมชั้นเรียนของผู้สอน ประสิทธิภาพของสื่อการสอน ตลอดจนเทคนิควิธีการสอน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการในการหาความรู้ด้วยตนเอง และจะทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติได้ ครอบคลุมทั้งด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ อันจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการสอนและพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ให้มีคุณลักษณะพร้อมทั้งทางด้านความรู้ความสามารถและเจตคติ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม (SPE 3601)

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม (SPE 3601)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ขั้นตอนการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Classroom action research) การเข้าสอนทุกครั้งใช้วงจร 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นลงมือทำ ขั้นสังเกตและรวบรวมข้อมูล และขั้นสุดท้ายคือการสะท้อนการปฏิบัติ เพื่อวางแผนในการสอนครั้งต่อไป ตลอดภาคเรียนโดยภาพรวมดังสรุปต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) เป็นขั้นที่ผู้วิจัยวางแผนก่อนเข้าสอนทุกครั้ง สอนสัปดาห์ละ 1 ครั้งๆ ละ 2 ชั่วโมง โดยศึกษาปัญหาในชั้นเรียนในการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งมาจากประสบการณ์ของผู้วิจัย พัฒนาเครื่องมือในการเรียนการสอน เตรียมบันทึกการปฏิบัติงานระหว่างเรียน และพฤติกรรมของนักศึกษา เตรียมข้อเงื่อนไขและข้อตกลงเบื้องต้นของรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม เตรียมประเด็นหัวข้อการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ให้กลุ่มนักศึกษา กำหนดจำนวนแบบฝึกหัดที่มอบหมายให้ทำในชั้นหรือทำเป็นการบ้าน การกำหนดส่งการบ้านก่อนการเรียนครั้งถัดไป รวบรวมข้อผิดพลาดจากการตรวจงานแบบฝึกหัดเพื่อบันทึกอธิบายข้อผิดพลาดลงในแบบฝึกหัดเป็นรายบุคคล แต่บางครั้งมีจำนวนครั้งที่ห้องที่ผิดพลาดเหมือนกันก็เตรียมนำไปอธิบายให้ฟังทั้งชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือทำ / การปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่วางแผนไว้ ร่วมกับการใช้แบบการปฏิบัติงานระหว่างเรียน เช่น การเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา การส่งงานที่ได้รับมอบหมาย ประเมินคะแนน

ผลงานการนำเสนอของกลุ่มและโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียน ได้แก่ การทำงานด้วยตนเอง การนำเสนอของกลุ่มนักศึกษา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 3 สังเกตและรวบรวมข้อมูล (Observation) ขั้นนี้ผู้วิจัยทำการสังเกตการตอบคำถามระหว่างการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลที่อยู่ในความสนใจของกลุ่มนักศึกษา การรวบรวมงานแบบฝึกหัด การเข้าคู่หรือกลุ่มตามข้อกำหนดระหว่างการทำงานเดี่ยว คู่หรือกลุ่ม การรวบรวมงานที่ได้จากการตรวจงานแบบฝึกหัด การสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน การนำเสนอของกลุ่มนักศึกษาและโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ยังได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักศึกษาด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา หลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอน นอกจากนี้การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการขาดเรียนและไม่ส่งการบ้าน ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่บันทึกเป็นหลักฐานในการเตือนให้นักศึกษาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนการปฏิบัติ/ผลการปฏิบัติ (Reflect) ขั้นสุดท้ายนี้ขึ้นกับการปฏิบัติงานการสังเกตและการรวบรวมข้อมูลประกอบการพิจารณาผลการสังเกตและผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับนำไปสู่การวางแผนในวงจรถัดไป กล่าวคือ ผลการตรวจแบบฝึกหัดและงานที่ได้จากการนำเสนอของกลุ่มนักศึกษาและโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบข้อสังเกตและการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนและกิจกรรมสื่อประสม ประมวลผลนำไปวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการทำกิจกรรมสื่อประสมในครั้งต่อไป เช่น ปรับจากวิธีแบบกลุ่มเป็นคู่ เดี่ยวและปรับวิธีปฏิบัติในแต่ละแบบตามความเหมาะสม

3.2 กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม

(SPE 3601) หมู่เรียน 02 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 67 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการสอนที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน จำนวน 6 แผน ระยะเวลาในการใช้แผนเท่ากับ 15 สัปดาห์

2) กิจกรรมสื่อประสมรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม ได้แก่ ผลงานจากกิจกรรมคู่ ผลงานจากกิจกรรมรายบุคคล (แบบฝึกหัด ใบงาน) ผลงานจากกิจกรรมกลุ่ม (การนำเสนอ เกมการศึกษา และโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ)

3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน แบบบันทึกผลการปฏิบัติงานระหว่างเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการใช้กิจกรรมสื่อประสมในการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม

3.4 การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมสื่อประสม ได้ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาคำอธิบายรายวิชาตามหลักสูตรการศึกษาพิเศษแล้วนำมากำหนดบทเรียนได้ทั้งหมด 6 บทเรียน

2) ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่ใช้ในรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวมให้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ในเนื้อหาการศึกษาแบบเรียนรวม

3) จัดพิมพ์เนื้อหาและจัดทำสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมสื่อประสมในรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม ตรวจทานความถูกต้องและแก้ไข

4) นำสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมสื่อประสมและแบบสอบถามความคิดเห็น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาพิเศษตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ได้ค่า IOC = 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลของผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการศึกษาระบบเรียนรวม

3.5 การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการศึกษาระบบเรียนรวม จำนวน 2 ชุด ชุดแรกข้อสอบกลางภาคเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 90 ข้อ และชุดที่สองข้อสอบปลายภาคเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ ซึ่งข้อสอบทั้ง 2 ชุดนี้มาจากการคัดเลือกข้อสอบที่ผู้วิจัยได้จัดเก็บไว้ในคลังข้อสอบย้อนหลังไม่เกิน 2 ปี และเป็นข้อสอบที่ผ่านการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก ($r > 0.2$) และค่าความยากง่าย (p มีค่า $0.2 - 0.8$)

2) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมสื่อประสม โดยแบ่งเนื้อหาของคำถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับพื้นฐานส่วนบุคคลของส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน และส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน โดยแบบสอบถามมีลักษณะแบบคำถามปลายเปิด

3) นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.91 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4) นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรีหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขด้านภาษาที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการในขณะจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนทั้งหมดจำนวน 6 แผน การรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยได้แก่การรวบรวมแบบฝึกหัด งานที่ได้รับมอบหมายจากกิจกรรม

เดี่ยว คู่ หรือกลุ่ม การบันทึกผลการปฏิบัติงานระหว่างการเรียนการสอน การสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน และนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปให้กลุ่มตัวอย่างกรอกหลังสอบปลายภาค นำผลมาวิเคราะห์เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมสื่อประสม

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการศึกษาระบบเรียนรวม

ผลการใช้กิจกรรมสื่อประสมและผลการตรวจงานในระหว่างเรียน พบว่าการใช้กิจกรรมสื่อประสมในระหว่างเรียนพิจารณาจากการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 15 ครั้ง ประกอบด้วยผลงานจากกิจกรรมทั้งรายคู่เดี่ยว และกลุ่ม สำหรับการเรียนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมสื่อประสม และได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นการเข้าคู่หรือกลุ่มตามข้อกำหนดระหว่างการทำงานเดี่ยว คู่หรือกลุ่มตามแผนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่วางแผนไว้ตลอดภาคเรียน สำหรับวิธีการดำเนินการทำกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้สื่อประสมที่ได้ปฏิบัติจริง ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคือ กิจกรรมคู่สลับกับกลุ่ม เป็นวิธีที่ดีที่สุด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการศึกษาระบบเรียนรวม พบว่าจะคะแนนระหว่างเรียนมีคะแนนสูงสุดร้อยละ 49 ต่ำสุดร้อยละ 1 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 42 สำหรับคะแนนสอบกลางภาคมีคะแนนสูงสุดร้อยละ 19 ต่ำสุดร้อยละ 9 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบกลางภาคร้อยละ 15 ส่วนการสอบปลายภาคมีคะแนนสูงสุดร้อยละ 25 ต่ำสุดร้อยละ 11 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบปลายภาคร้อยละ 19 สำหรับคะแนนรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการศึกษาระบบเรียน

รวม พบว่ามีคะแนนสูงสุดร้อยละ 93 ต่ำสุด 12 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77 ซึ่งถึงแม้ว่าคะแนนเฉลี่ยจะอยู่ในระดับดี แต่คะแนนต่ำสุดยังถือว่าต่ำกว่าเกณฑ์เนื่องจากนักศึกษา

มาเข้าเรียนเพียง 1 ครั้ง แม้จะเข้าสอบกลางภาค แต่ก็ขาดสอบปลายภาค ทำให้คะแนนรวมต่ำมาก ดังนำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำแนกตามแจกแจงคะแนนระหว่างเรียน สอบกลางภาคและสอบปลายภาค

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ร้อยละ)			
คะแนน	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย
ระหว่างเรียน (คะแนนเต็มร้อยละ 50)	49	1	42
สอบกลางภาค (คะแนนเต็มร้อยละ 20)	19	9	15
สอบปลายภาค (คะแนนเต็มร้อยละ 30)	25	11	19
คะแนนรวม (คะแนนเต็มร้อยละ 100)	93	12	77

ตารางที่ 2 จำนวนนักศึกษาจำแนกตามระดับผลการเรียน

ระดับผลการเรียน	จำนวนนักศึกษา (ร้อยละ)
A	35 (52.2)
B+	11 (16.4)
B	9 (13.4)
C+	7 (10.5)
C	-
D+	1 (1.5)
D	-
F	4 (6.0)
รวม	67 (100)

ระดับผลการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม พบว่านักศึกษามีส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดถึงจำนวน 35 คน (ร้อยละ 52.2) ได้ระดับผลการเรียน A รองลงมาร้อยละ 16.4 และ 13.4 ได้ระดับผลการเรียน B+ และ B ตามลำดับ โดยมีนักศึกษาจำนวน 4 คนคิดเป็นจำนวนร้อยละ 6 ได้ระดับผลการเรียน F ดังนำเสนอในตารางที่ 2

ผลการปฏิบัติงานระหว่างเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม พบว่านักศึกษามีส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 28.4 ได้ปฏิบัติงานเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอโดยขาดเรียนเพียงแค่ 1 ครั้ง และมีจำนวนนักศึกษาถึงร้อยละ 25.4 ที่เข้าชั้นเรียนครบทุกครั้ง สำหรับการส่งงานพบ

ว่านักศึกษามีส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 53.7 ได้ปฏิบัติส่งงานครบทุกครั้ง และรองลงมาร้อยละ 28.4 ขาดส่งเพียง 1 ครั้งตามลำดับ

สำหรับกลุ่มนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำพบว่า มาจากปัจจัยสำคัญคือ การขาดเรียนบ่อย (ร้อยละ 8 ถึง 38 ของจำนวนครั้งทั้งหมด) และไม่ส่งงาน 4 ถึง 17 ในทั้งหมด 17 ครั้ง ซึ่งนักศึกษาจะได้รับการเตือนทั้งเรื่องขาดเรียนและไม่ส่งงาน สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องจากต้องไปทำกิจกรรมในและนอกมหาวิทยาลัย ส่วนหนึ่งต้องไปซ่อมและแข่งกีฬา และอีกส่วนหนึ่งลาป่วย นอกจากนี้ตัวแปรสำคัญของการได้คะแนนต่ำคือ การขาดความรับผิดชอบในการติดตามงาน เมื่อขาดเรียนของนักศึกษา

ตารางที่ 3 ร้อยละของจำนวนนักศึกษาจำแนกตามลักษณะการทำแบบฝึกหัดและใบงาน

ลักษณะการทำแบบฝึกหัดและใบงาน*	จำนวน (ร้อยละ)
1. ทำแบบฝึกหัด ใบงานด้วยตนเอง โดยศึกษาจากตำราอย่างเดียว	42 (50.6)
2. ทำแบบฝึกหัด ใบงานด้วยตนเอง โดยศึกษาจากตำราและตรวจจากเพื่อนว่าถูกต้อง หรือ เข้าใจตรงกันหรือไม่	37 (44.6)
3. ทำเองไม่ได้ปรึกษาเพื่อนหรือลอกจากเพื่อน	3 (3.6)
4. อื่นๆ... ทำเองบ้าง ลอกจากเพื่อนเป็นส่วนน้อย	1 (1.2)

* เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ

การทำแบบฝึกหัดและใบงานพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.6) ทำแบบฝึกหัดและใบงานด้วยตนเองโดยศึกษาจากตำรา มีจำนวนร้อยละ 3.6 ทำเองไม่ได้โดยใช้วิธีการปรึกษาเพื่อนหรือลอกจากเพื่อน โดยให้เหตุผลว่า ขาดเรียนติดต่อกันทำให้ไม่เข้าใจบทเรียน เรียนตามเพื่อนไม่ทัน ไม่ได้เตรียมตัวก่อนเข้าเรียน เวลาเรียนเข้าใจช้า ขอให้เปลี่ยนเวลาส่งการบ้านเพราะส่งก่อนเที่ยงไม่ได้เนื่องจากติดเรียนหรือกิจกรรมในหรือนอกมหาวิทยาลัย ดังนำเสนอในตารางที่ 3

4.2 การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม

ความคิดเห็นต่อการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอน 3 อันดับแรกที่นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบมากที่สุดคือ อันดับที่ 1 การชมวีดิทัศน์ รองลงมาคือ การทำแบบฝึกหัดและใบงาน และอันดับที่ 3 กิจกรรมเกมการศึกษา ส่วนการเขียนสรุปบทเป็นกิจกรรมการเรียนที่นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบน้อยที่สุดสำหรับปัญหาที่เกิดจากการทำกิจกรรมแบบคู่และแบบกลุ่มที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีปัญหาในการทำกิจกรรมทั้งแบบคู่และแบบกลุ่ม โดยให้เหตุผลว่าทำงานเข้ากันได้ดี มีความสามัคคีดี ช่วยกันทำงานได้ดี อย่างไรก็ตามมีนักศึกษบางส่วนที่มีปัญหาที่เกิดจากการทำกิจกรรมทั้งแบบคู่และแบบกลุ่ม โดยให้เหตุผลว่าเพื่อน

ที่เข้าคู่ไม่คุ้นเคยกันและเพื่อนที่เข้ากลุ่ม นั่งเฉยๆ ไม่ช่วยทำกิจกรรม ตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการทำกิจกรรมแบบเดี่ยว แบบคู่ และแบบกลุ่มที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอนพบว่านักศึกษาให้ความคิดเห็นที่เป็นข้อสังเกตสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะสื่อประสมที่ได้จัดขึ้นตลอดปีการศึกษาที่ผ่านมาว่าเกิดประโยชน์ ทั้งในส่วนของพัฒนาตนเองและพัฒนาการทำงานเป็นทีม อย่างไรก็ตามพบว่ามีข้อสังเกตไม่สนับสนุนอยู่บางส่วนซึ่งให้ข้อมูลในลักษณะของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปริมาณงานที่มากเกินไปภายในเวลาที่จำกัด รวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละลักษณะของกิจกรรม

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมในภาพรวมพบว่า มีนักศึกษาที่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมในภาพรวมเป็นจำนวนร้อยละ 46.3 โดยส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า การใช้สื่อช่วยในการสอนก็ดี สะดวกต่อการเข้าใจ ทำให้เรียนรู้จากสื่อได้เข้าใจมากขึ้น รวมทั้งยังช่วยให้เข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น เพราะเป็นการสอนแบบหลากหลาย ทำให้ได้รับความรู้ในหลากหลายด้านทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างไรก็ตามพบว่ามีนักศึกษบางส่วนให้ความคิดเห็นว่าอุปสรรคหลักของการใช้สื่อมีสาเหตุมาจากคุณภาพของอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ค่อยเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เช่น เครื่องฉายสไลด์เสีย หรือชำรุด เป็นต้น

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ นักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.3.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีผู้สอนเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักศึกษาให้ข้อมูลว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้สอนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ได้มีอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่อย่างใด แม้ว่าบางครั้งอาจมีความยากลำบากในการสื่อสาร แต่ก็ยังเป็นปัญหาเพียงเล็กน้อย รวมทั้งได้เห็นถึงความพยายามและความทุ่มเทของผู้สอน ซึ่งช่วยให้เห็นและเข้าใจผู้ที่มีความบกพร่องประเภทนี้มากขึ้น และทำให้เห็นเป็นตัวอย่างของการเป็นครูได้เป็นอย่างดี

4.3.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภาพรวม นักศึกษาเสนอความคิดเห็นว่า การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนในภาพรวมถือว่าดี เพราะมีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีกิจกรรมช่วยกระตุ้นให้เรียนรู้ตลอดเวลา จึงทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และเกิดความสนุกสนานไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน รวมทั้งทำให้ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน และได้ลงมือปฏิบัติทำด้วยตนเอง

5. อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษาผลการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวมของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 อภิปรายตามประเด็นผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการใช้กิจกรรมสื่อประสมและผลการตรวจงานในระหว่างเรียน การทำกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 15 ครั้ง ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งรายคู่ เดี่ยว และกลุ่ม และได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นการเข้าคู่หรือกลุ่มตามข้อกำหนดระหว่างการทำงานเดี่ยว คู่ หรือกลุ่มตามแผนการสอนด้วยการ

ใช้กิจกรรมสื่อประสมที่วางแผนไว้ตลอดภาคเรียน การทำงานแบบฝึกหัดเป็นกิจกรรมรายบุคคล การทำงานใบงานเป็นกิจกรรมเดี่ยวสลับกับคู่ การนำเสนอหน้าชั้นเรียนและโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นกิจกรรมกลุ่ม จากการที่นักศึกษาได้รับประสบการณ์ลักษณะกิจกรรมที่ต่างกัน ทำให้นักศึกษาเลือกว่าต้องการให้ใช้กิจกรรมแบบผสม ทั้งนี้มีส่วนต่อการแก้ปัญหา ได้แก่ กิจกรรมแบบคู่และแบบกลุ่ม มีการเอาเปรียบกันของเพื่อนที่เข้าคู่หรือกลุ่มไม่ได้ช่วยคิดทำแต่รอลอกช่วยให้นักศึกษาได้คะแนนดีส่วนใหญ่ กลับเป็นผลประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ เนื่องจากนักศึกษาที่มีความสามารถดีกว่าเป็นผู้ทำและช่วยกันเรียนรู้ระหว่างกัน ส่วนกิจกรรมรายเดี่ยวเป็นการกระตุ้นนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบและได้รับการตรวจวัดความรับผิดชอบในการส่งงานของรายบุคคล

ส่วนการดำเนินการทำกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้สื่อประสมที่ได้ปฏิบัติจริง ผู้สอนได้บอกนักศึกษาล่วงหน้าว่าครั้งต่อไปมีการตรวจงานโดยบอกให้ทุกคนเตรียมตัวให้พร้อมแต่ไม่ระบุชัดเจนว่าเป็นกิจกรรมแบบคู่แบบกลุ่มหรือแบบเดี่ยวเพียงให้แนวทางว่าอาจใช้แบบใดแบบหนึ่งดังกล่าว สังเกตว่านักศึกษาเตรียมตัวดีกว่าที่ทราบล่วงหน้าว่าใช้แบบคู่หรือแบบเดี่ยว

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวมโดยคะแนนเฉลี่ยจะอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (2) ได้ศึกษางานวิจัยพบว่าพฤติกรรมการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาที่เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่งงานอย่างสม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและมีความพึงพอใจในการเรียน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างไรก็ตามนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำสุดอยู่ระหว่างร้อยละ 12 ถึงร้อยละ 48 ยังถือว่าต่ำกว่าเกณฑ์ พบว่ามาจากสาเหตุของการขาดเรียน ไม่ส่งการบ้าน และขาดสอบสอดคล้องกับสูตรที่ 3 ได้ศึกษาพบว่านักศึกษาที่ขาดเรียนค่อนข้างบ่อย ทำให้นักศึกษา

ขาดความรู้ที่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ไม่เข้าใจในบทเรียน เนื่องจากขาดความรู้ที่ต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ไม่เข้าใจในบทเรียนต่อไป นอกจากนี้การขาดการส่งงาน หรือส่งงานไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมาย ส่งผลให้ขาดทักษะในการทำข้อสอบ ทั้งนี้การเรียนที่ต้องใช้ความเข้าใจเป็นหลัก ไม่ใช่การท่องจำ จะต้องหมั่นทำแบบฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทดสอบความเข้าใจ จะมีทักษะในการทำข้อสอบ ทั้งนี้ นักศึกษาที่ไม่ได้ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อตัวนักศึกษา

นอกจากนี้ยังพบตัวแปรที่สำคัญคือ การขาดความรับผิดชอบในการติดตามงาน เมื่อขาดเรียนของนักศึกษาและการมีทัศนคติที่ไม่ดีที่ติดตัวมาก่อนเข้าเรียนในรายวิชานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิระ พิมพ์ทอง (4) ที่พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทัศนคติในการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนยังไม่สามารถปรับตัวในการเรียนและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนเท่าที่ควร ทั้งนี้ผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามที่ Bloom (5) และฉวีวรรณ หลิมวัฒนา (6) ได้เสนอรายงานไว้ นอกจากนี้ตัวแปรดังกล่าวแล้ว ยังมีตัวแปรด้านจิตพิสัย เช่น ความสนใจและทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนในวิชาที่เรียน และตัวแปรด้านคุณภาพการเรียนการสอนที่ช่วยอธิบายถึงความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่งานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบไว้ แต่จากการสังเกตพบว่านักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้เดิมที่ไม่ดีมาก่อน อาจมีทัศนคติและมีความสนใจในการเรียนวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไม่ดีขึ้นด้วย และตัวแปรด้านผู้เรียน การที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความตั้งใจในการเรียนต่างกันตามความสนใจ สาเหตุหนึ่งจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียนแตกต่างกัน ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะตั้งใจเรียนและประสบผลสำเร็จในการเรียน ตรงกันข้ามกับผู้เรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะขาดความสนใจและไม่ตั้งใจเรียน ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (7) กล่าวว่าไว้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom พื้นฐานของผู้เรียนเป็นหัวใจในการเรียน ผู้เรียนแต่ละคน

จะเข้าชั้นเรียนด้วยพื้นฐานที่จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ต่างกัน ถ้าเขามีพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน คุณลักษณะของแต่ละคน เช่น ความรู้ที่จำเป็นก่อนเรียน แรงจูงใจในการเรียน คุณภาพของการสอนเป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้ เพื่อให้แต่ละคนและทั้งกลุ่มมีระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้น และยังสามารถคล้องกับอริยา คูหา และบุญญิตยชวน (8) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ความพร้อมด้านสติปัญญาหรือความรู้ทักษะพื้นฐาน บุคลิกภาพหรือจิตลักษณะ พฤติกรรมการเรียน บรรยากาศในการเรียน และตัวแปรทางประชากร นอกจากนี้งานวิจัยครั้งนี้เห็นว่ามีผลสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jilardi Damavandi et al. (9) ซึ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีกิจกรรมการเรียนที่แตกต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ Hall et al. (10) พบว่าพฤติกรรมในการเรียน ซึ่งได้แก่การขาดเรียน มีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียน

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน จากผลวิจัยพบว่านักศึกษามากกว่าร้อยละ 4.8) ทำแบบฝึกหัดและใบงานเองไม่ได้จึงใช้วิธีการปรึกษาเพื่อนหรือลอกจากเพื่อน ถือว่าเป็นธรรมชาติของชั้นเรียนทุกครั้งที่มีนักศึกษาอ่อนหรือพื้นฐานความรู้เดิมไม่ค่อยดี ซึ่งแสดงว่านักศึกษายังมีความรับผิดชอบทำงานส่งตามที่ปรึกษา คัมภีร์ปกรณัม (11) กล่าวว่าไว้ว่าความพร้อมหรือธรรมชาติของผู้เรียน ในที่นี้หมายถึงรวมถึงบุคลิกภาพของผู้เรียน ความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนหรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นตัวบังคับหรือชี้นำในการแสดงออกพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนที่ด้นั้นความรู้พื้นฐานในวิชาที่เรียนไม่ดีย่อมจะพัฒนาพฤติกรรมในวิชานั้นต่างกัน และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของสุมิตรรา เจิมพันธ์ (12) พบว่าปัญหาที่พบในการเรียนการสอน เนื่องจากประสบการณ์ที่ไม่ดีในการเรียนทำให้ผู้เรียนบางส่วนเกิดความท้อแท้ไม่

อยากเรียน ผู้เรียนขาดการฝึกฝนและทบทวนด้วยตนเอง มักลอกการบ้าน เกิดจากขาดการปลูกฝังความรับผิดชอบ ความมีคุณธรรมและจริยธรรม ผู้เรียนไม่ชอบคิด ไม่ชอบแก้ปัญหา ขาดการฝึกฝนและทบทวนด้วยตนเอง อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ช่วงต้นของการเริ่มการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมเสริมให้นักศึกษาทุกคนคุ้นเคยกันก่อน

ควรให้ข้อมูลที่เรียนรู้จากงานวิจัยแก่นักศึกษารุ่นต่อไปได้รับทราบเพื่อการเตรียมตัวโดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการทำคะแนนดีและสาเหตุสำคัญที่ได้คะแนนต่ำ คือ การขาดความรับผิดชอบในการติดตามงาน การขาดเรียน และการไม่ส่งการบ้าน

ควรชี้แจงเหตุผลของการใช้กิจกรรมเดี่ยว กลุ่ม และการทำแบบฝึกหัด / ใบงานเพื่อการตรวจสอบการเรียนรู้ โดยใช้ข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษาที่ได้จากการวิจัยแก่นักศึกษารุ่นต่อไปได้รับทราบ

ควรแนะนำวิธีการของกิจกรรมเดี่ยว กลุ่มแบบต่างๆ และแนะวิธีการของกิจกรรมเดี่ยว กลุ่มหรือกลุ่มที่ได้ผลดีที่สุดแก่นักศึกษารุ่นต่อไปได้รับทราบ

ควรใช้กิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับนักศึกษา โดยส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอวิธีใหม่ รวมถึงการแก้ไขจุดอ่อนของรูปแบบเดิม เพื่อความเหมาะสมในการตรวจสอบการเรียนรู้

ควรจัดให้มีการเสนอผลงานของรายเดี่ยว รายคู่ หรือรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ศึกษาผลการใช้กิจกรรมสื่อประสมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวมให้มีความหลากหลาย มีความเหมาะสมกับกลุ่มนักศึกษา หรือเพิ่มคุณภาพในการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม

ศึกษาการแยกเนื้อหาเดี่ยวและหรือการจัดกลุ่มเนื้อหาที่ใช้ในการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับนักศึกษา

ศึกษาและคัดเลือกตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสม และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม ได้แก่ ตัวแปรด้านผู้สอน เช่น ความเชื่อและเจตคติต่อวิชาชีพครู ความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถของทักษะการสอน เป็นต้น และตัวแปรด้านผู้เรียน เช่น วิชาเอก ลักษณะการลงทะเบียนเรียน (เป็นวิชาบังคับ หรือ เป็นวิชาเลือก) พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ความถนัด เจตคติต่อรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม ลีลาการเรียนรู้ นิสัยในการเรียน ความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะชีวิต และความรักชอบ เป็นต้น

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับการจัดสรรทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปี 2555

8. เอกสารอ้างอิง

- (1) วาสนา ชาวหา. 2548. เทคโนโลยีทางการศึกษา Educational Technology. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.
- (2) วัลภา วงศ์จันทร์. 2554. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษารายวิชาการเงินระหว่างประเทศ (ก.422). รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ.
- (3) สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น. 2552. พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจที่ลงทะเบียนในรายวิชา 52-207 หลักการบัญชีเบื้องต้นในภาคการศึกษาที่ 2/2551 สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่. รายงานวิจัย คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่.

- (4) วชิระ พิมพ์ทอง. 2553. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมกรเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2552. คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. <http://eduweb.kpru.ac.th/pdf/rs19.pdf> (29 มีนาคม 2554).
- (5) Bloom, Benjamin S. 1982. Human Characteristics and School Learning. 2nd ed. New York : McGraw Hill Book Company.
- (6) จีวีวรรณ หลิมวัฒนา. 2541. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านและด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (7) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2548. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- (8) อริยา คูหา และบัญญัติ ยงย่น. 2547. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาวะรอฟินิจของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- (9) JilardiDamavandi, A., Mahyuddin, R., Elias, H., Daud, S. M., & Shabani, J. 2011. Academic achievement of students with different learning styles. International Journal of Psychological Studies, 3(2), 186-192. <http://dx.doi.org/10.5539/ijps.v3n2p186> (29 March 2012).
- (10) Hall, C., Smith, K., and Chia, R. 2008. Cognitive and Personality Factors in Relation to Timely Completion of a College Degree. College Student Journal 42, 1087-1098.
- (11) ปรีชา คัมภีรปกรณ์. 2544. การพัฒนาพฤติกรรมกรเรียนการสอน: เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการสอน หน่วยที่ 8-15. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.
- (12) สุमितตรา เจริญพันธ์. 2545. จิตลักษณะและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับกับพฤติกรรมกรเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 245-256

<http://irj.kku.ac.th>

การใช้เศษขนมปังเป็นแหล่งพลังงานในสูตรอาหารไก่

Use of Breadcrumb as Energy Source in Chicken Rations

บุญชู นาวานุเคราะห์ (Bunchoo Navanugraha)^{1*}, อุดม สุวรรณกาฬ (Udom Suwannagad)¹ณิธิมา เกลิมแสน (Nitima Chalermisan)¹

¹สาขาวิชาสัตวศาสตร์สาขาสัตวศาสตร์และประมง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

*Correspondent author : bun_nava@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาระดับที่เหมาะสมในการใช้เศษขนมปังเป็นแหล่งพลังงานในอาหารไก่ โดยแบ่งเป็น 2 การทดลอง ได้แก่ การทดลองที่ 1 ศึกษาในไก่เนื้อ ดำเนินการโดยใช้แผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (CRD) ใช้ลูกไก่เนื้อแรกเกิดพันธุ์ Ross 208 จำนวน 300 ตัว แบ่งเป็น 5 กลุ่มๆละ 3 ซ้ำ แต่ละซ้ำใช้ไก่ 20 ตัว สุ่มไก่แต่ละกลุ่มให้ได้รับอาหารทดลอง 5 สูตร คือ ใช้เศษขนมปังเป็นแหล่งของพลังงานทดแทนปลายข้าวในสูตรอาหารที่ระดับ 0 25 50 75 และ 100 เปอร์เซ็นต์ ให้อาหารและน้ำอย่างเต็มที่ตลอดเวลาเป็นเวลา 42 วัน เก็บข้อมูลปริมาณอาหารที่กิน น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น อัตราการเปลี่ยนอาหาร อัตราการรอดชีวิต เปอร์เซ็นต์ซาก เปอร์เซ็นต์ดิบ และไขมันช่องท้อง ผลการทดลองปรากฏว่า สามารถใช้เศษขนมปังทดแทนปลายข้าวถึงระดับ 75% ในสูตรอาหาร โดยไม่มีผลกระทบต่อสมรรถภาพการผลิต และคุณภาพซากมากนัก แต่ทำให้ต้นทุนค่าอาหารต่อการเพิ่มน้ำหนัก 1 กิโลกรัมต่ำที่สุด การทดลองที่ 2 ศึกษาในไก่ไข่ ดำเนินการโดยใช้แผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ภายในบล็อก (RCBD) ใช้แม่ไก่ไข่พันธุ์ อีซำบราวน์จำนวน 280 ตัว แบ่งไก่เป็น 8 บล็อก (แถวของกรงไก่ภายในโรงเรือน) ในแต่ละแถวใช้กรงตับไก่ชุดละ 7 ตัว สุ่มไก่ในแต่ละชุดให้ได้รับอาหารทดลอง 5 สูตร เช่นเดียวกับการทดลองในไก่เนื้อ เก็บข้อมูลด้านผลผลิตไข่ อัตราการรอดชีวิต คุณภาพไข่ และระดับกลูโคสในเลือดเป็นเวลา 6 ช่วงๆละ 28 วัน ผลการทดลองปรากฏว่า สามารถใช้เศษขนมปังทดแทนปลายข้าวได้ถึงระดับ 50 % ของปลายข้าวในสูตรอาหาร โดยไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการผลิตไข่ คุณภาพไข่ และระดับกลูโคสในเลือด และการทดแทนปลายข้าวด้วยเศษขนมปังที่ระดับ 25-50 % ให้ต้นทุนค่าอาหารต่อการผลิตไข่ 1 กิโลกรัมต่ำกว่ากลุ่มอื่น

คำสำคัญ : ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เศษขนมปัง อาหารไก่

Abstract

The study was aimed to investigate the best levels of breadcrumb supplemented as energy source in chicken rations. The study was divided into 2 experiments. First experiment was conducted in broilers with Completely Randomized design. Three hundred of one-day old Ross 208 breed broilers were divided into groups of 5 treatments. There were 3 replicates of each treatment and 20 chicks per replicate. Each group was randomly assigned to 5 treatments which are 0, 25, 50, 75, and 100 % of breadcrumb in the ration as energy source, replaced broken rice. Feed and water were provided ad libitum for 42 days. Feed intake, weight gain, feed conversion ratio, Survival rate, dressing percentage, liver and abdominal percentage were collected and evaluated. The replacement levels of broken rice by breadcrumb in the ration are possible till 75% with no effect to production performance and carcass quality. In addition, the replacement of broken rice by breadcrumb at level of 75% gives the lowest feed cost per gain. Second experiment was conducted in laying hen with Randomized Complete Block design. Two hundred eighty hens of Isa-brown were divided into 8 blocks 5 treatments. All hens were kept in the cage and fed with feed that supplemented breadcrumb at the same levels as in boiler experiment. Feed intake, egg production, survival rate, egg quality, and blood glucose level were collected and evaluated for 6 periods of every 28 days. The results showed that the replacement levels of broken rice by breadcrumb in the ration are possible till 50% with no effect to egg production performance and egg quality. Besides, the replacement of broken rice by breadcrumb at level of 25-50% gives the lowest feed cost per 1 kg of egg mass.

Keywords : Boiler, Breadcrumb, Chicken rations, Laying hen

1. บทนำ

ผลพลอยได้จากอาหารขยะ (Junk food) ในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมากผลพลอยได้ก็มีมาก เช่นขนมปังหมดอายุ ไม่ได้คุณภาพ เศษเหลือจากการตัดแต่งขนมเค้ก โรงงานผู้ผลิตขนมได้จำหน่ายผลพลอยได้ในราคาถูกให้กับเกษตรกร ซึ่งส่วนมากนำไปเลี้ยงปลาเพื่อลดต้นทุนด้านอาหารเนื่องจากมีโภชนะสำคัญสูง ขนมปังแซนวิชประกอบไปด้วยแป้งขนมปัง 100 ส่วน น้ำ 60 ส่วน ยีสต์เม็ด 1 ส่วน เกลือ 1.75 ส่วน น้ำตาล 10 ส่วน นมผงปราศจากไขมัน 4 ส่วน เนยขาว 6 ส่วน (1) เช่นเดียวกับกับ Bernard (2) ที่ได้รายงานไว้ว่า bakery waste มีพลังงาน 1.53 เมกะแคลอรีต่อปอนด์ โปรตีน 12.5 เปอร์เซ็นต์ ส่วน Slominski (3) รายงานว่าเศษเหลือจากการทำเบเกอรี่ (Bakery by-products) มีโปรตีน 11.9 เปอร์เซ็นต์ พลังงาน 3,427 กิโลแคลอรี

ต่อกิโลกรัม Zand และ Foroudi (4) รายงานผลการนำเศษเหลือจากการทำขนมขบเคี้ยวที่ทำจากข้าวโพด ซึ่งมีพลังงาน 4,527.4 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม เลี้ยงไก่เนื้อระยะรุ่นและขุน พบว่าการผสม corn waste ที่ระดับ 50 เปอร์เซ็นต์ในอาหารไก่เนื้อ ไก่มีอัตราการใช้อาหารดีกว่ากลุ่มที่ใช้เศษเหลือจากการทำขนมขบเคี้ยวที่ทำจากข้าวโพดที่ระดับต่ำกว่าและที่ไม่ได้ใช้ ถึงแม้จะมีผลให้อาหารที่กินและน้ำหนักตัวไก่ที่เพิ่มน้อยกว่า Torki และ Kimiaee (5) ทดลองผสม Enzyme ลงใน เศษเหลือจากการทำเบเกอรี่พบว่าสามารถใช้ เศษเหลือจากการทำเบเกอรี่แทนข้าวโพดในสูตรอาหารได้ 100 เปอร์เซ็นต์ โดยไม่ทำให้ผลผลิตไข่ไก่แตกต่าง ส่วนในการเลี้ยงสัตว์อื่น พบว่าปลาตะเพียนในกระชังเจริญเติบโตได้ดีเมื่อใช้เศษขนมปังตากแห้ง 25 เปอร์เซ็นต์ผสมกับอาหารเม็ดสำเร็จรูป (6) ในประเทศไทยยังไม่พบรายงานการนำเอาเศษขนมปัง ที่ได้จากการทำแซนวิชในระดับที่เหมาะสม

ไปใช้ในอาหารไก่ ทั้งนี้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของเศษขนมปังดังกล่าวที่ห้องปฏิบัติการอาหารสัตว์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลกพบว่าเศษขนมปัง มีความชื้น เถ้า ไขมัน โปรตีน เยื่อใย แคลเซียมและฟอสฟอรัสเท่ากับ 3.62 1.69 8.20 12.58 1.71 0.52 และ 0.13 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ และมีพลังงานรวม 4,400 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม ในขณะที่ปลายข้าวมีพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ในสัตว์ปีก 3,500 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม (7) ดังนั้นหากมีการศึกษาระดับที่เหมาะสมในการนำเศษขนมปังจากการทำแซนวิชชนิดแป้งสีขาว เป็นแหล่งพลังงานในอาหารไก่ทดแทนวัตถุดิบกลุ่มพลังงานที่ใช้กันอยู่ประจำ เช่น ปลายข้าว และข้าวโพดก็จะสามารถลดต้นทุนการผลิตด้านอาหารสัตว์ได้

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาสัดส่วนที่เหมาะสมในการใช้เศษขนมปังเป็นแหล่งพลังงานในอาหารไก่เนื้อและไก่ไข่ทดแทนปลายข้าวโดยพิจารณาจากสมรรถภาพการผลิตคุณภาพเนื้อ คุณภาพไข่ และต้นทุนการผลิต

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การทดลองที่ 1 ศึกษาในไก่เนื้อ ดำเนินการโดยใช้ไก่อายุ 1 วัน พันธุ์ Ross 208 จำนวน 300 ตัว วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (CRD) แบ่งกลุ่มทดลองเป็น 5 กลุ่ม (treatment) แต่ละกลุ่มมี 3 ซ้ำ (replication) ในแต่ละซ้ำใช้ไก่ จำนวน 20 ตัว สุ่มไก่แต่ละซ้ำ ให้ได้รับอาหารทดลองที่ใช้เศษขนมปังทดแทนปลายข้าวในสูตรอาหารที่ระดับ 0, 25, 50, 75 และ 100 เปอร์เซ็นต์ในกลุ่มทดลองที่ 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ อาหารทดลองทุกสูตรได้คำนวณให้มีโภชนา ได้แก่ พลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ แคลเซียม ฟอสฟอรัส กรดอะมิโนที่จำเป็น เช่น ไลซีน และเมทไธโอนีน ตรงตามความต้องการของไก่กระตังที่แนะนำโดย NRC (8) โดยแบ่งอาหารทดลองเป็น 3 ระยะ คืออาหารทดลองสำหรับไก่อายุ 0 – 2 สัปดาห์, 2 – 4 สัปดาห์ และ 4 – 6 สัปดาห์ (สูตรอาหารทดลอง

ของไก่แต่ละรุ่นแสดงในตารางที่ 1-3) เลี้ยงไก่ทดลองในโรงเรือนเปิดเป็นเวลา 42 วัน ทำการเก็บข้อมูลโดยบันทึกน้ำหนักไก่ และน้ำหนักอาหารที่กินกินทุกสัปดาห์ บันทึกน้ำหนักไก่ตาย และอาหารที่เหลือแต่ละสัปดาห์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการคำนวณหาอัตราการเจริญเติบโต อัตราแลกเนื้อ ปริมาณอาหารที่กินเฉลี่ยต่อวัน ต้นทุนค่าอาหารต่อน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น 1 กิโลกรัม และอัตราการรอดชีวิต เมื่อสิ้นสุดการทดลองสุ่มไก่เนื้อเพศผู้ และเพศเมีย เพศละ 2 ตัวในแต่ละซ้ำ เพื่อทำการฆ่า และชำแหละเก็บข้อมูล เปอร์เซ็นต์ซาก เปอร์เซ็นต์ตับและเปอร์เซ็นต์ไขมันช่องท้อง

การทดลองที่ 2 ศึกษาในไก่ไข่ ดำเนินการโดยโดยกำหนดให้บล็อกคือ ตำแหน่งของแถวกรงคับภายในโรงเรือนเปิด มี 8 แถว หรือ 8 บล็อก (Block) ในแต่ละแถวเลี้ยงไก่ไข่พันธุ์ช่าบราวน์ (อายุประมาณ 30 สัปดาห์) ในกรงคับ ชุดละ 7 ตัว รวม 280 ตัว ในแต่ละแถวสุ่มไก่ในแต่ละชุดให้ได้รับอาหารทดลอง 5 สูตร ได้แก่ อาหารที่ใช้เศษขนมปังทดแทนปลายข้าวในสูตรอาหารที่ระดับ 0, 25, 50, 75 และ 100 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ อาหารทดลองทุกสูตรได้คำนวณให้มีโภชนา ได้แก่ พลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ แคลเซียม ฟอสฟอรัส กรดอะมิโนที่จำเป็น เช่น ไลซีน และเมทไธโอนีน ตรงตามความต้องการของไก่ไข่ที่แนะนำโดย NRC (8) ทั้งนี้สูตรอาหารไก่ไข่ทดลองแต่ละสูตรแสดงในตารางที่ 4 ไก่ทุกกรงจะได้รับอาหารและน้ำอย่างเต็มที่โดยให้วันละ 2 มื้อคือ เช้าและบ่าย กำหนดโปรแกรมให้แสงสำหรับไก่จำนวน 16 ชั่วโมงต่อวัน การบันทึกข้อมูลจะเป็นช่วงๆ โดยแบ่งเป็น 6 ช่วง (period) ช่วงละ 28 วัน ในแต่ละช่วงมีการเก็บข้อมูลปริมาณอาหารที่กิน ผลผลิตไข่แต่ละวัน และจำนวนไก่ตายและทุก 3 วันสุดท้ายของแต่ละช่วง สุ่มไข่ไก่ชุดละ 4 ฟองต่อวัน เพื่อนำมาศึกษาคุณภาพไข่ ได้แก่ น้ำหนักไข่ สีไข่แดง ความสูงไข่ขาว และค่า Haugh unit โดยใช้เครื่อง Egg Multi-Tester EMT-5200 ของบริษัท Robotmation Co., LTD. ประเทศญี่ปุ่น ส่วนความหนาของเปลือกไข่ใช้เครื่อง Thickness Gage ของบริษัท Dial Type/Digimatic Type, Mitutoyo Co., LTD. ประเทศญี่ปุ่น เมื่อสิ้นสุดการ

ทดลองสุ่มเก็บตัวอย่างเลือด 2 ตัวต่อชุด เพื่อหาค่ากลูโคส
ในเลือดโดยใช้เครื่องวัดค่าทางเคมีของเลือด Accutrend®
GCT ของบริษัท Roche Diagnostics GmbH Co., LTD.
ประเทศเยอรมนี

ข้อมูลที่ได้ทั้งสองการทดลองนำมาวิเคราะห์ทาง
สถิติ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน และเปรียบเทียบ
ความแตกต่างโดยวิธี DMRT โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
SAS (9)

Table 1 Composition of the basal experimental diets of broilers (Starter)

Ingredients(kg)	T1	T2	T3	T4	T5
1. Broken rice	45.75	35.29	24.82	14.24	0
2. Rice bran	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
3. Soybean meal(44% CP)	30.65	29.30	27.93	26.58	26.28
4. Fish meal(60%CP)	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00
5. Breadcrumbs	0	11.44	22.88	34.31	48.98
6. DCP (P16)	0.70	0.65	0.65	0.60	0.60
7. Oyster shell meal	0.80	0.70	0.55	0.50	0.40
8. DL-Methionine	0.25	0.27	0.30	0.34	0.38
9. Oil	3.10	3.60	4.12	4.68	5.61
10.Iodized salt	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
11.Premix	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
Total	100	100	100	100	100
Calculated chemical analysis					
Crude protein, %	22.99	22.99	23.00	23.00	23.00
ME, kcal/kg	3,080	3,080	3,080	3,080	3,079
Calcium, %	1.00	1.01	1.01	1.03	1.01
Phosphorus, %	0.47	0.47	0.47	0.47	0.46
Price(baht/kg)	15.66	15.20	14.75	14.29	14.01

Table 2 Composition of the basal experimental diets of broilers (Grower)

Ingredients(kg)	T1	T2	T3	T4	T5
1. Broken rice	50.50	39.46	28.55	17.67	0
2. Rice bran	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
3. Soybean meal(44% CP)	29.95	21.50	20.03	18.56	16.34
4. Fish meal(60%CP)	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00
5. Leucaena leaf meal	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00
6. Breadcrumb	0	12.05	24.10	36.15	55.00
7. DCP (P16)	0.55	0.50	0.50	0.35	0.35
8. Oyster shell meal	0.80	0.70	0.50	0.45	0.25
9. L-Lysine	0	0	0	0	0.01
10.DL-Methionine	0.08	0.12	0.15	0.16	0.24
11.Oil	4.37	4.92	5.42	5.91	6.88
12.Iodized salt	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
13.Premix	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
Total	100	100	100	100	100
Calculated chemical analysis					
Crude protein, %	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00
ME, kcal/kg	3,180	3,180	3,180	3,180	3,179
Calcium, %	0.92	0.92	0.90	0.90	0.91
Phosphorus, %	0.41	0.41	0.42	0.40	0.41
Price(baht/kg)	15.94	14.14	13.70	13.22	12.65

Table 3 Composition of the basal experimental diets of broilers (Finisher)

Ingredients(kg)	T1	T2	T3	T4	T5
1. Broken rice	58.14	44.95	31.96	18.51	0
2. Rice bran	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
3. Soybean meal(44% CP)	17.01	15.27	13.50	11.82	9.49
4. Fish meal(60%CP)	7.00	7.00	7.00	7.00	7.00
5. Leucaena leaf meal	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00
6. Breadcrumb	0	14.44	28.87	43.33	63.17
7. DCP (P16)	0.30	0.25	0.20	0.15	0.10
8. Oyster shell meal	0.70	0.55	0.40	0.30	0.10
9. L-Lysine	0	0	0	0	0.15
10.DL-Methionine	0	0.05	0	0.12	0.18
11.Oil	3.10	3.74	4.32	5.05	6.06
12.Iodized salt	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
13.Premix	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
Total	100	100	100	100	100
Calculated chemical analysis					
Crude protein, %	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00
ME, kcal/kg	3,200	3,200	3,200	3,200	3,200
Calcium, %	0.81	0.80	0.80	0.82	0.82
Phosphorus, %	0.35	0.36	0.36	0.36	0.36
Price(baht/kg)	13.49	13.01	12.31	12.00	11.48

Table 4 Composition of the basal experimental diets of layers.

Ingredients(kg)	T1	T2	T3	T4	T5
1. Broken rice	48.78	37.59	26.48	15.30	0
2. Rice bran	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
3. Soybean meal(44% CP)	18.58	17.14	15.68	14.22	12.26
4. Fish meal(60%CP)	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
5. Breadcrumb	0	12.25	24.40	36.60	53.16
6. DCP (P16)	0.70	0.60	0.60	0.60	0.50
7. Oyster shell meal	8.50	8.40	8.24	8.09	7.95
8. Iodized salt	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
9. Premix	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
10.Leucaena leaf meal	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
11.L-Lysine	0	0	0	0	0.08
12.DL-Methionine	0.12	0.17	0.20	0.24	0.30
13.Oil	3.57	4.10	4.65	5.20	6.00
Total	100	100	100	100	100
Calculated chemical analysis					
Crude protein, %	17.00	17.00	17.00	17.00	16.99
ME, kcal/kg	2,899	2,899	2,900	2,899	2,900
Calcium, %	3.75	3.75	3.75	3.76	3.76
Phosphorus, %	0.37	0.37	0.36	0.35	0.36
Price(baht/kg)	11.50	11.11	10.48	10.27	9.81

4. ผลการวิจัยและวิจารณ์

จากการศึกษาการใช้เศษขนมปังเป็นแหล่งพลังงานในอาหารไก่ซึ่งทำการทดลองทั้งในไก่เนื้อและไก่ไข่ โดยใช้เศษขนมปังทดแทนปลายข้าวในระดับ 0, 25, 50, 75 และ 100 เปอร์เซ็นต์ในสูตรอาหารไก่เนื้อและไก่ไข่ ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 5 (ไก่เนื้อ) และ ตารางที่ 6 (ไก่ไข่) จากตารางที่ 5 พบว่า ไก่เนื้อที่ได้รับอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 25 เปอร์เซ็นต์ มีสมรรถภาพการผลิต ได้แก่ ปริมาณอาหารที่กิน อัตราการเจริญเติบโต และอัตราการเปลี่ยนอาหาร (FCR) ไม่แตกต่างทางสถิติ ($P>0.05$) เมื่อเปรียบเทียบกับไก่ที่ได้รับอาหารที่มีปลายข้าวเป็นแหล่งพลังงานเพียง

อย่างเดียว แต่มีปริมาณอาหารที่กิน และอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 50, 75 และ 100 เปอร์เซ็นต์ ($P<0.01$) ซึ่งไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 50, 75 และ 100 เปอร์เซ็นต์มีการกินอาหารในปริมาณไม่แตกต่างต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) ในทำนองเดียวกัน อัตราการเจริญเติบโตของไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 75 และ 100 เปอร์เซ็นต์ต่ำกว่าไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 0, 25 และ 50 เปอร์เซ็นต์ ($P<0.01$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเศษขนมปังมีความฟามมาก เนื่องจากเป็นแป้งสุก

ซึ่งแบ่งเมื่อผสมน้ำและทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น ทำให้น้ำเข้าไปในเม็ดแป้งมากขึ้น เม็ดแป้งบวม ความหนาแน่นลดลง ความหนืดสูงขึ้น ผิวของเม็ดแป้งเปื่อยมากขึ้นซึ่งก็ก่อให้เกิดการฟองตัว (10) เมื่อสัตว์กินอาหารที่มีความฟวมมากเข้าไป ถึงแม้เป็นปริมาณน้อย (โดยน้ำหนัก) แต่ทำให้อาหารเต็มกระเพาะเร็ว สัตว์จึงไม่กินอาหารอีก ดังนั้นจึงทำให้ไก่กินอาหารน้อยลง และส่งผลให้มีอัตราการเจริญเติบโตต่ำลงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสมิงและคณะ (6) ที่กล่าวว่าปลาตะเพียนในกระชังเจริญเติบโตได้ดีที่สุด เมื่อใช้เศษขนมปังตากแห้ง ไม่เกิน 25 เปอร์เซ็นต์ ผสมกับอาหารเม็ดสำเร็จรูป

อย่างไรก็ตามไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 50 และ 75 เปอร์เซ็นต์มีอัตราการเปลี่ยนอาหารดีกว่ากลุ่มอื่น ($P<0.05$) แต่ไม่แตกต่างทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 25 และ 50 เปอร์เซ็นต์ และเมื่อพิจารณาต้นทุนค่าอาหารต่อการเพิ่มน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมก็พบว่าไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 50 และ 75 เปอร์เซ็นต์มีต้นทุนค่าอาหารต่อการเพิ่มน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมใกล้เคียงกันและต่ำกว่าไก่ทดลองกลุ่มอื่น ทั้งนี้ Radwan (11) ได้รายงานว่า การใช้เศษเหลือจากเบเกอร์ ถึง 40 เปอร์เซ็นต์ในอาหารไก่เนื้อไม่มีผลกระทบต่อน้ำหนักตัว หรือเปอร์เซ็นต์ซากของไก่ ในขณะที่มีปริมาณการกินอาหารเพิ่มขึ้น และอัตราการเปลี่ยนอาหารด้อยลง แต่ทำให้ต้นทุนต่ำกว่าไก่ที่กินอาหารที่ไม่มีการใช้เศษเหลือจากเบเกอร์เป็นส่วนผสม นอกจากนี้ยังมีรายงานวิจัยที่ศึกษาในนกกระทาญี่ปุ่นพบว่า การใช้เศษเหลือจากเบเกอร์ 25 เปอร์เซ็นต์ในสูตรอาหารทำให้นกกระทามีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น มีการกินอาหารและอัตราการเปลี่ยนอาหารดีขึ้น (12) ส่วน Abdullatif และคณะ (13) ได้ศึกษาการใช้เศษเหลือจากเบเกอร์ในอาหารไก่เนื้อพบว่า การใช้เศษเหลือจากเบเกอร์ 30 เปอร์เซ็นต์ในสูตรอาหารไม่มีผลกระทบต่อสมรรถภาพการผลิตของไก่

นอกจากนี้อัตราการรอดชีวิตของไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 75 เปอร์เซ็นต์

มีค่าสูงสุด ($P<0.05$) แต่ไม่แตกต่างทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 25 และ 50 เปอร์เซ็นต์ ส่วนไก่ที่กินอาหารที่มีปลายข้าวเป็นแหล่งพลังงานเพียงอย่างเดียวมีอัตราการรอดชีวิตต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแป้งขนมปังเป็นแป้งสุกย่อยได้ง่าย อีกทั้งไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังมีการกินอาหารในปริมาณน้อยลง จึงทำให้กระบวนการย่อย ดูดซึม และเมตาบอลิซึมอาหารแล้วทำให้เกิดความร้อนในร่างกายน้อยกว่าไก่ที่กินอาหารที่มีปลายข้าวเป็นแหล่งพลังงานเพียงอย่างเดียวซึ่งกินได้มากกว่า นอกจากนี้ ในอาหารทดลองที่ใช้เศษขนมปังเป็นแหล่งพลังงาน มีการเสริมไขมันมากกว่าสูตรอาหารที่ใช้ปลายข้าวเพียงอย่างเดียวเป็นแหล่งพลังงาน (ตารางที่ 1-3) ซึ่งในกรณีที่อุณหภูมิของสิ่งแวดล้อมสูงประสิทธิภาพการผลิตของสัตว์ไม่เต็มที่ นักโภชนาศาสตร์แก้ไขโดยให้อาหารมีพลังงานสูง โดยการเสริมไขมันพืชหรือสัตว์ (14) เพราะไขมันสามารถลดความเสียหายของสัตว์เนื่องจากภาวะอากาศร้อนได้ มีรายงานการลดผลเสียหายที่เกิดกับแม่โคอันเนื่องมาจากความร้อนโดยการเติมไขมันในสูตรอาหาร (15) การเสริมไขมันจากทั้งพืชและสัตว์ในอาหารไก่กระທง มีผลให้ประสิทธิภาพการใช้อาหารดีกว่าไม่เสริมไขมัน (16) เนื่องจากไขมันมีคุณสมบัติช่วยลดความร้อนจากการย่อยอาหาร (heat increment) เพราะเมื่อสัตว์ย่อยไขมันแล้วจะมีความร้อนดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยกว่าการย่อยโปรตีนและคาร์โบไฮเดรต ดังนั้นการเสริมไขมันในระดับที่เหมาะสมจึงช่วยลดความเครียดเนื่องจากความร้อนในสภาพอากาศร้อนได้ เนื่องจากการเลี้ยงไก่ทดลองครั้งนี้อยู่ในช่วงที่มีอากาศร้อน จึงทำให้พลังงานความร้อนระบายออกจากร่างกายสัตว์ได้ยาก ดังนั้นไก่ที่กินอาหารที่มีปลายข้าวเป็นแหล่งพลังงานเพียงจึงมีโอกาสตายได้มากกว่าไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าว

ในส่วนของคุณภาพซาก ปรากฏว่า เปอร์เซ็นต์ซากเปอร์เซ็นต์ตับ และไขมันช่องท้อง ของไก่ทุกกลุ่มไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) ทั้งนี้เนื่องจากอาหารทดลองทุกกลุ่มมีโปรตีนและพลังงานใกล้เคียงกัน ซึ่งมีรายงานว่าส่วนประกอบของซากโดยเฉพาะไขมันที่สะสมในซาก

จะไม่มีผลแตกต่างกัน หากสัตว์ได้รับอาหารที่โปรตีนและพลังงานใกล้เคียงกัน (17)

ผลการทดลองในไก่ไข่ซึ่งแสดงในตารางที่ 6 พบว่าไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 25 เปอร์เซ็นต์ให้ผลผลิตไข่สูงที่สุด ($P<0.01$) แต่ไม่แตกต่างทางสถิติ ($P>0.05$) เมื่อเปรียบเทียบกับไก่ที่ได้รับอาหารที่มีปลายข้าวเป็นแหล่งพลังงานเพียงอย่างเดียว และไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 50 เปอร์เซ็นต์ก็ให้ผลผลิตไข่ไม่แตกต่างทางสถิติ ($P>0.05$) เมื่อเปรียบเทียบกับไก่ที่กินอาหารที่มีปลายข้าวเป็นแหล่งพลังงานเพียงอย่างเดียว ส่วนไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 75 และ 100 เปอร์เซ็นต์ให้ผลผลิตไข่ต่ำลง ($P<0.01$) แต่ปริมาณอาหารที่กิน อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นไข่ 1 กิโลกรัม อัตราการรอดชีวิต ของไก่ทุกกลุ่มไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) แต่มีแนวโน้มว่าปริมาณการกินอาหารของไก่ลดลงตามระดับที่เพิ่มขึ้นของเศษขนมปังที่ทดแทนปลายข้าวซึ่งสอดคล้องกับการทดลองในไก่เนื้อ และเมื่อพิจารณาต้นทุนค่าอาหารต่อการผลิตไข่ 1 กิโลกรัมก็พบว่าไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 25 และ

50 เปอร์เซ็นต์มีต้นทุนค่าอาหารต่อการผลิตไข่ 1 กิโลกรัมต่ำกว่ากลุ่มอื่น อย่างไรก็ตาม Torki และ Kimiaee (5) ได้รายงานว่าการใช้เศษเหลือจากเบเกอรี่เป็นแหล่งพลังงาน ทดแทนข้าวโพดได้ 100 เปอร์เซ็นต์ในอาหารไก่ไข่ไม่มีผลกระทบต่อสมรรถภาพการผลิตไข่

นอกจากนี้ คุณภาพไข่ (น้ำหนักไข่ สีไข่แดง และความหนาของเปลือกไข่) และระดับกลูโคสในเลือดของไก่ทุกกลุ่มไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) อย่างไรก็ตามไข่ของไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 25 เปอร์เซ็นต์มีความสูงไข่ขาว และค่า haugh unit สูงที่สุด ($P<0.01$) ส่วนไข่ของไก่ที่กินอาหารผสมเศษขนมปังทดแทนปลายข้าวที่ระดับ 100 เปอร์เซ็นต์มีความสูงไข่ขาว และค่า haugh unit ต่ำที่สุด ซึ่งค่าความสูงไข่ขาว และค่า haugh unit ของไข่ไก่ทั้งสองกลุ่มนี้ไม่แตกต่างทางสถิติ ($P>0.05$) เมื่อเปรียบเทียบกับไข่ไก่ที่กินอาหารที่มีปลายข้าวเป็นแหล่งพลังงานเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับรายงานของ Torki และ Kimiaee (5) ที่กล่าวว่าสามารถใช้ผลพลอยได้จากการทำเบเกอรี่เป็นแหล่งพลังงาน ทดแทนข้าวโพดได้ 100 เปอร์เซ็นต์ในอาหารไก่ไข่โดยไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพไข่

Table 5 Effects of breadcrumb in the diets of broilers on growth performance and carcass quality for overall period of testing

performance	Rate of breadcrumb in broiler ration (%)					CV (%)
	0	25	50	75	100	
Feed Intake (g/b/d)	108.70 ^a	104.25 ^a	89.48 ^b	82.20 ^b	81.43 ^b	5.88
Average Daily Gain, ADG (g/b/d)	48.05 ^{ab}	50.58 ^a	46.49 ^b	42.82 ^c	40.13 ^c	4.31
Feed Conversion Ratio, FCR	2.25 ^x	2.06 ^{xy}	1.91 ^y	1.91 ^y	2.02 ^y	5.72
Feed Cost per Gain (baht/kg)*	33.82	29.09	25.96	25.15	25.67	-
Survival Rate (%)	75.67 ^z	81.67 ^{xyz}	89.16 ^{xy}	93.33 ^x	80.00 ^{yz}	7.64
Dressing Percentage (%)	79.81	80.30	78.15	77.87	77.55	2.42
liver (%)	2.69	2.51	2.70	2.28	2.19	18.30
Abdominal fat (%)	2.67	2.53	3.13	2.98	3.35	21.03

^{abc} Means between treatment diets in the same row with different superscript letters are significantly different ($P<0.01$)

^{xyz} Means between treatment diets in the same row with different superscript letters are significantly different ($P<0.05$)

*It was not analyzed statistic.

Table 6 Effects of breadcrumb in the diets of layer hens on egg production egg quality for and blood glucose overall period of Testing

performance	Rate of breadcrumb in broiler ration (%)					CV
	0	25	50	75	100	(%)
Feed Intake (g/b/d)	102.56	102.61	100.37	100.86	98.09	9.52
Egg Production (%)	81.59 ^{ab}	82.17 ^a	75.73 ^{bc}	73.80 ^c	71.84 ^c	7.66
Egg Weight (g/egg)	61.25	61.05	61.16	58.47	57.88	10.13
FCR (per 1 kg. eggs)	2.05	2.05	2.17	2.34	2.36	9.83
Feed Cost per 1 kg of eggs (baht/kg) *	23.57	22.77	22.74	24.03	23.15	-
Survival Rate (%)	99.30	99.30	100.00	100.00	98.83	2.53
High of Albumen(mm)	6.91 ^{ab}	7.38 ^a	7.26 ^a	6.63 ^{ab}	6.22 ^b	13.46
Haugh unit	79.09 ^{ab}	84.23 ^a	82.98 ^{ab}	78.17 ^{ab}	75.22 ^b	9.75
Egg Yolk color score	7.23	7.38	7.43	7.44	6.97	7.17
Egg Shell thickness (mm)	0.52	0.56	0.55	0.53	0.54	8.73
Blood Glucose (mg/dl)	179.75	165.25	166.00	160.63	176.88	13.48

^{abc} Means between treatment diets in the same row with different superscript letters are significantly different ($P<0.01$)

*It was not analyzed statistic.

5. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการใช้เศษขนมปังเป็นแหล่งพลังงานทดแทนปลายข้าวในอาหารไก่เนื้อ และไก่ไข่ สรุปได้ว่าสามารถใช้เศษขนมปังทดแทนปลายข้าวถึงระดับ 75% ในสูตรอาหารไก่เนื้อได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อสมรรถภาพการผลิต และคุณภาพซากมากนัก แต่ทำให้ต้นทุนค่าอาหารต่อการเพิ่มน้ำหนัก 1 กิโลกรัมต่ำที่สุด และใช้เศษขนมปังทดแทนปลายข้าวได้ถึงระดับ 50% ของปลายข้าวในสูตรอาหารไก่ไข่ โดยไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการผลิตไข่ คุณภาพไข่ และระดับกลูโคสในเลือด และการทดแทนปลายข้าวด้วยเศษขนมปังที่ระดับ 25-50 % ทำให้ต้นทุนค่าอาหารต่อการผลิตไข่ 1 กิโลกรัมต่ำกว่ากลุ่มอื่น

6. กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องการใช้เศษขนมปังเป็นแหล่งพลังงานในสูตรอาหารไก่ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณ โครงการยกระดับปริญญาโทเป็นงานวิจัยตีพิมพ์ งานสร้างสรรค์ และงานบริการวิชาการสู่ชุมชน ประจำปี 2557

7. เอกสารอ้างอิง

- (1) จิตนา แจ่มเมฆ และอรอนงค์ นัยวิกุล. 2539. เบเกอรี่เทคโนโลยีเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 224 น.
- (2) Bernard, J. K. 2010. Using by-product feeds. Learning for Life. The University of Georgia. 11pp.

- (3) Slominski, B. A., D. Boros, L. D. Campbell, W. Guenter and O. Jones. 2004. Wheat by-products in poultry nutrition. Part I. Chemical and nutritive composition of wheat screenings, bakery by-products and wheat mill run. *Can J. Anim Sci.* 84: 421-428.
- (4) Zand, N and F Foroudi. 2011. Effect of feeding different levels of corn snack waste on broiler performance. *Afr. J. Biotechnol.* 10: 1260-1264.
- (5) Torki M. and V. Kimiaee. 2011. Effects of Dietary Replacing Corn with Bakery by-product with or without Enzyme Supplementation on Performance of Laying Hens. 2nd International Conference on Environmental Science and Technology IACSIT Press, Singapore. vol.6 : 297-300.
- (6) สมิง จำปาศรี เดชา นาวานุเคราะห์ และ สมกิจ อนุวัชกุล. 2551. การใช้เศษขนมปังในสูตรอาหารปลาทัพบิม. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มทร.ล้านนา เขตพื้นที่ พิษณุโลก, พิษณุโลก.
- (7) กองส่งเสริมการปศุสัตว์. 2535. อาหารไก่พื้นเมือง กรมปศุสัตว์, กรุงเทพฯ. 21 น.
- (8) NRC. 1994. Nutrient Requirements of Poultry 9th Revised Edition. Academy of Sciences. Washington DC. 155 p.
- (9) SAS. 1990. SAS/STAT User's Guide (Vol. 2). SAS Inst. Inc., Cary, NC.
- (10) คุยฉี อุตภาพและน้องนุช เจริญกุล. ม.ป.ป.เคมี และสมบัติของแป้ง. การโม่ไฮดรอลิกและเทคโนโลยี. คณะทรัพยากรชีวภาพ คณะทรัพยากรชีวภาพและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ม.ป.ป. และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. แหล่งที่มา : <http://eu.lib.kmutt.ac.th/elearning>, 10 เมษายน 2555.
- (11) Radwan, M.S.M. 1995. Effect of replacing corn by bakery by-product diets for growing Baladi chicks. Cited by Torki M. and V. Kimiaee. 2011. Effects of Dietary Replacing Corn with Bakery by-product with or without Enzyme Supplementation on Performance of Laying Hens. 2nd International Conference on Environmental Science and Technology IACSIT Press, Singapore. vol.6 : 297-300.
- (12) El-Yamny, A.T., Abd El-Latif, S. A. and El-Ghamry, A. A. 2003. Effect of using some untraditional energy sources in growing Japanese quail diet on performance, digestibility, metabolic changes and economic efficiency. Cited by Torki M. and V. Kimiaee. 2011. Effects of Dietary Replacing Corn with Bakery by-product with or without Enzyme Supplementation on Performance of Laying Hens. 2nd International Conference on Environmental Science and Technology IACSIT Press, Singapore. vol.6 : 297-300.
- (13) Abdullatif A., Al-Tulaihah I., Huthail Najib and Salah M. Al-Eid. 2004. The Nutritional Evaluation of Locally Produced Dried Bakery Waste (DBW) in the Broiler Diets. Cited by Torki M. and V. Kimiaee. 2011. Effects of Dietary Replacing Corn with Bakery by-product with or without Enzyme Supplementation on Performance of Dietary Replacing Corn with Bakery by-product with or without Enzyme Supplementation on Performance of Laying Hens. 2nd International Conference on Environmental Science and Technology IACSIT Press, Singapore. vol.6 : 297-300.

- (14) ไพโชค ปัญจะ. 2536. อิทธิพลของการเสริมไขมันในอาหารต่อการเจริญเติบโตของไก่กระທ. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4(1) : 26-35.
- (15) นาม บัวทองและสิทธิวิทย์ แก้วสุวรรณ. 2557. การจัดการเลี้ยงโคนมในช่วงฤดูร้อน. สัตว์เศรษฐกิจ. 30(726) : 36-38.
- (16) สมชาย อัครปัญญาวิทย์ สุภาพร อสิริโยดม ประทีป ราชแพทยาคม ประเทืองศรี สิ้นชัยศรี และวิไล ตันติโสภาศรี. 2540 ผลการเสริมไขมันต่างชนิดในอาหารไก่กระທ. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 35 สาขา สัตว์สัตวแพทย์ 3-5 กุมภาพันธ์ 2540. หน้า 132-143.
- (17) Bartov, I.S. Bornstein and B.Lipstein. 1974. Effect of Calorie to Protein Ration on the Degree of Fatness in Broilers Fed on Practical Diets. อ้างโดย ไพโชค ปัญจะ. 2536. อิทธิพลของการเสริมไขมันในอาหารต่อการเจริญเติบโตของไก่กระທ. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4(1) : 26-35.

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 257-270

<http://irj.kku.ac.th>

ความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินงาน ตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย ทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคปกติ (แผน ก)

The Opinion of the Dean, Head Curriculum Committee and the Graduate Students under the Undergraduate Quota Scholarship to Continue Studying Graduate Level Project Operation of Thaksin University.

ทรงธรรม ชีระกุล (Songtham Teerakul)*, วันวิสาข์ แก้วสมบุญ (Wanvisa Kaewsomboon)¹เสาวนีย์ แสงสีคำ (Saowanee Seangseedam)¹, วารุณี ทิพโอสถ (Warunee Thip-o-sot)¹ศศิธร ดีใหญ่ (Sasithorn Deeyai)¹¹หน่วยวิจัยสถาบันบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา^{*}Correspondent author : t_songtham@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก) ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการฯ ศึกษาความคิดเห็นในการดำเนินงานโครงการฯ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการให้บัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยปรับปรุงแก้ไข สนับสนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการฯ และศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการฯ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการฯ ของคณะ หลักสูตร/สาขาวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาโท ภาคปกติ ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 40 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิดมาประมวลและนำเสนอตามประเด็นที่กำหนด

ความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคปกติ (แผน ก)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ข้อมูลของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 – 2556 จำนวนนิสิตที่ได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาตามโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70.97), ค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมที่สำเร็จการศึกษาในระดับ ปริญญาตรีมากที่สุด คือ 3.01 – 3.25 (ร้อยละ 32.26), ค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมในระดับบัณฑิตศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา มากที่สุด คือ 3.76 – 4.00 (ร้อยละ 75.00), ผลการประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ได้ผลการประเมินระดับดี (Good) (ร้อยละ 62.50), การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษา มากที่สุด คือ มีการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ (Proceedings) หรือมีการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติ (ร้อยละ 41.67), ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาจนสำเร็จของผู้สำเร็จการศึกษา มากที่สุด คือ 3 – 4 ปี (ร้อยละ 41.67) และจำนวนผู้พ้นสภาพและ/หรือลาออกโดยที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2550 มีผู้พ้นสภาพและ/หรือลาออกมากที่สุดร้อยละ 50.00 ส่วนปีการศึกษา 2554 และ 2555 ไม่มีนิสิตที่พ้นสภาพและ/หรือลาออก

2. ความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกด้าน

3. ความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินโครงการจำแนกเป็นรายประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุดคือควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.85$) ส่วนประเด็นอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกประเด็น ยกเว้นประเด็นเดียวคือจำนวนการให้โควตาตามหลักสูตร/สาขาวิชาที่เปิดรับสมัครตามระบบปกติหลักสูตร/สาขาวิชาละ 1 คน ที่แม้จะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.58$) จากประเด็นทั้งหมด

คำสำคัญ : ความคิดเห็น การดำเนินงาน โครงการการให้โควตาศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

Abstract

The objective of this research were to follow up and complied the opinion of the dean, head curriculum committee and the graduate students under the undergraduate quota scholarship on continue studying graduate level project and also surveyed the opinion, problems and suggestions to improve the management of the project. Data collected from the dean of the faculty which operated the graduate degree, the head committee of the graduate curriculum and the graduate students who received the scholarship in this project in the academic year of 2013 totally 40 persons. The research instrument was a questionnaire with 5 rating scale and the open – ended for suggestion and recommendation. The statistic used for data analysis were percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The research results were as follow :

1. The data from the students under this project, most of student under this project from the academic year 2007 – 2013 was female (70.97 %), the student's GPA from undergraduate level ranged from 3.01 – 3.25 (32.26 %), the student's GPA when finished the graduate level ranged from 3.76 – 4.00 (75.00 %), the quality of the student's thesis mainly at a good level (62.50 %), the way of thesis publishing mostly by printed in the proceeding of the international symposium or seminar or published in national journals (41.67 %), the spending time to complete the study ranged from 3 – 4 years (41.67 %) and the student's retired or drop out was 0 % except in the academic year 2007 was the highest at 50 %.
2. The opinion of the dean, head curriculum committee and the graduate students on the project operation in total was at a highest level ($\bar{X} = 4.51$) and in each aspect was at a high and highest level.
3. The opinion of the dean, head curriculum committee and the graduate students on the project operation in each aspect was at a highest level was that this project should be continue ($\bar{X} = 4.85$) and others aspect was at a high and highest level except the number of the quota only 1 quota per curriculum was at a lowest level ($\bar{X} = 3.58$)

บทนำ

มหาวิทยาลัยทักษิณให้ความสำคัญกับการรับนิสิตเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษากฎปกติ (แผน ก) ของมหาวิทยาลัยทักษิณเพื่อให้มีจำนวนมากขึ้นตามเป้าหมายการรับนิสิตของหลักสูตร สอดคล้องกับนโยบายของสภามหาวิทยาลัยที่จะปรับเปลี่ยนการรับนิสิตจากแผน ข ไปสู่แผน ก ให้มากขึ้น รวมทั้งเป็นการให้โอกาสทางการศึกษาแก่นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้นด้วยคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยและสภาวิชาการจึงเห็นชอบให้บัณฑิตวิทยาลัยดำเนินโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณ

เข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษากฎปกติ (แผน ก) มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 จนถึงปัจจุบันจากการดำเนินงานโครงการดังกล่าวมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง (1) กำหนดให้มีการติดตามและประเมินนิสิตผู้ได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาตามโครงการดังกล่าวด้วยบัณฑิตวิทยาลัยจึงเห็นว่าควรจะมีการสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามโครงการจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการดังกล่าวให้เป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ทั้งตัวนิสิต หลักสูตร/สาขาวิชา คณะบัณฑิตวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย รวมทั้งเป็นข้อมูลเสนอมหาวิทยาลัยทราบและพิจารณาในเชิงนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคปกติ (แผน ก)
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคปกติ (แผน ก)
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่คณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการต้องการให้บัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยปรับปรุงแก้ไข สนับสนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคปกติ (แผน ก)
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคปกติ (แผน ก)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยเป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก) ได้แก่ คณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการของคณะ หลักสูตร/สาขาวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาโทภาคปกติ ในปีการศึกษา 2556

เครื่องมือและวิธีสร้างเครื่องมือการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยอาศัยแนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก) ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลของนิสิตผู้เข้าศึกษาตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก) จัดทำเป็นแบบบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลของนิสิตผู้เข้าศึกษาตามโครงการในประเด็นที่คณะผู้วิจัยกำหนด
2. การศึกษาความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก) จัดทำเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับใช้สำหรับสอบถามความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการ ตามแบบของลิเคอร์ธ (2) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสำหรับสอบถามปัญหาและ

อุปสรรคที่ต้องการให้บัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยปรับปรุงแก้ไข สนับสนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสำหรับสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และความครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการศึกษา รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. จัดโครงการ “พี่พบน้อง : ตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษากฎกติก (แผน ก)” เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2556 และเก็บข้อมูลจากนิสิตที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในภายหลังจากนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการในวันดังกล่าวด้วย

2. ขอความอนุเคราะห์จากคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการจากคณะบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประสานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา (ระดับปริญญาโท) และนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ โดยส่งแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนแล้วกลับไปยังบัณฑิตวิทยาลัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ นำมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่กำหนด แล้วนำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามความคิดเห็นในการดำเนินงานตามโครงการที่ได้รับคืนมาทั้งหมดจัดหมวดหมู่ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วหาค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1

3. วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นในการดำเนินงานตามโครงการในตอนต้นที่ 2 แล้วเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การประเมินค่าความคิดเห็น (Opinionnaire) ตามแนวคิดของเบสต์ (2)

4. นำข้อมูลปัญหาและอุปสรรค ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม ในตอนที่ 3 และ 4 มาประมวลและนำเสนอตามประเด็นที่กำหนด

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และประมวลผลหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (3)

สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาความคิดเห็นของคณะบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประสานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษากฎกติก (แผน ก) สรุปผลผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษากฎกติก (แผน ก) นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 – 2556 ปรากฏดังนี้

1.1 จำนวนนิสิตที่ได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาตามโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 70.97 : 29.03) ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อมูลสถิติของนิสิตใหม่ที่เข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งระบบปกติและเข้าศึกษาตามโครงการ โดยนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 – 2556 ส่วนใหญ่จะเป็นนิสิตเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (4)

1.2 ค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 32.26 มีค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.01 – 3.25 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการส่วนใหญ่แม้จะมีค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสูงกว่า 3.00 แต่ก็ยังถือว่าไม่สูงมากนัก ทั้งนี้ เนื่องจากตามประกาศมหาวิทยาลัยทักษิณ เรื่อง การให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก) (5) กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาตามโครงการว่าจะต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยจนถึงวันที่สมัคร 3.00 ขึ้นไป หรือมีผลการเรียนเป็นลำดับที่ 1 – 10 ของหลักสูตร/สาขาวิชา ส่งผลให้ผู้ที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนมากสามารถสมัครเข้าศึกษาตามโครงการได้ และมีนิสิตส่วนหนึ่งที่ผลการเรียนสูงมากได้ไปสมัครเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ซึ่งมีการมุ่งใจให้เข้าศึกษาโดยวิธีการและมาตรการที่หลากหลายและน่าสนใจกว่า ดังนั้น มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย คณะหลักสูตรและสาขาวิชา ควรร่วมกันพิจารณากำหนดวิธีการหรือมาตรการในการมุ่งใจให้นิสิตระดับปริญญาตรีที่มีผลการเรียนดีและมีค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมในระดับที่สูงขึ้นเข้าศึกษาต่อตามโครงการดังกล่าวนี้มากขึ้นต่อไป

1.3 ค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมในระดับบัณฑิตศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.00 จะมีค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.76 – 4.00 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการมีผลการเรียนโดยได้ค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับที่สุรีย์ ชูประทีป และคณะ (6) ได้ประเมินผลนักศึกษาทุนตวิยาศาสตร์แห่งประเทศไทย ในเขตภาคเหนือ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนในภาพรวมโดยพิจารณาจากลำดับขั้นเฉลี่ยสะสมในระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับดี ประกอบกับบัณฑิตวิทยาลัยได้ร่วมกับคณะและหลักสูตร/สาขาวิชา มีมาตรการในการติดตามและช่วยเหลือนิสิตเหล่านั้นอย่าง

ใกล้ชิด เช่น โครงการ “พี่พบน้อง : ตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก)” การกำหนดให้นิสิตรายงานผลและความก้าวหน้าในการเรียน การสอบพิเศษ การทำวิทยานิพนธ์ทุกภาคเรียน ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้มีการติดตามและประเมินนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ (1) อย่างไรก็ตามยังมีผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการอีกส่วนหนึ่งที่มีค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 3.76 ดังนั้น มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย คณะ หลักสูตรและสาขาวิชา ควรร่วมกันกำกับดูแลและพัฒนาให้นิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการมีผลการเรียนที่ดีขึ้นและมีค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

1.4 ผลการประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (Good) ร้อยละ 62.50 และที่เหลือทั้งหมดอยู่ในระดับดีมาก (Very Good) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าวิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการมีผลการประเมินคุณภาพเป็นที่น่าพอใจโดยอยู่ในระดับดีและดีมากทั้งหมด ทั้งนี้ เนื่องจากบัณฑิตวิทยาลัยร่วมกับคณะและหลักสูตร/สาขาวิชา มีระบบกลไกการติดตามและช่วยเหลือนิสิตเหล่านั้นให้สำเร็จการศึกษา (7-8) อย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย คณะ หลักสูตรและสาขาวิชา ควรร่วมกันกำกับดูแลและพัฒนาคุณภาพวิทยานิพนธ์ของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องมากขึ้นให้มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มากยิ่งขึ้นต่อไป

1.5 การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของ สมศ. ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.67 มีการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ (Proceedings) และมีการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติ อย่างไรก็ตามยังมีผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการอีกส่วนหนึ่งที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

วิทยานิพนธ์ในระดับที่ต่ำกว่าระดับชาติ ในขณะที่ยังไม่มีวิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ระดับนานาชาติเลย ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยทักษิณ และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินในการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา (9) ดังนั้น มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย คณะ หลักสูตรและสาขาวิชา ควรร่วมกันกำกับดูแลและพัฒนาให้นิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการมีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์ในระดับที่สูงขึ้นตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของ สมศ. ทั้งนี้เพื่อสะท้อนคุณภาพของวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไปด้วย

1.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาจนสำเร็จของผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลา มากกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 4 ปี (ร้อยละ 41.67) โดยมีข้อสังเกตว่ามีผู้สำเร็จการศึกษาโดยใช้เวลาไม่เกิน 2 ปี และสำเร็จการศึกษาโดยใช้เวลามากกว่า 2 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี ในสัดส่วนที่เท่ากันร้อยละ 29.17 อย่างไรก็ตามบัณฑิตวิทยาลัยได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาทั้งที่เข้าศึกษาตามระบบปกติและเข้าศึกษาตามโครงการ จึงได้ออกประกาศฯ เรื่อง แนวปฏิบัติในการทำและสอบวิทยานิพนธ์ (10) โดยกำหนดให้นิสิตต้องได้รับอนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์ภายใน 3 ปีการศึกษา นับแต่ภาคเรียนแรกที่เข้าศึกษา มิฉะนั้นจะต้องพ้นจากสถานีนิสิต ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้นิสิตสำเร็จการศึกษาเร็วขึ้น ซึ่งเชื่อมโยงกับคุณสมบัติในการขอรับทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ตามประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย (11) ที่กำหนดให้นิสิตผู้ขอรับทุนจะต้องได้รับอนุมัติเค้าโครงฯ และกำลังศึกษาไม่เกินชั้นปีที่ 3 จึงจะมีสิทธิ์ยื่นขอรับทุนได้ ดังนั้น มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย คณะ หลักสูตรและสาขาวิชา ควรร่วมกันกำกับดูแลและหามาตรการที่จะส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือให้นิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการสามารถสำเร็จการศึกษาใน

ระยะเวลาที่เร็วยิ่งขึ้นภายในระยะเวลา 2 – 3 ปี และไม่เกิน 2 ปี ตามลำดับต่อไป

1.7 จำนวนนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการซึ่งพ้นสภาพและ/หรือลาออกโดยที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาพบว่า นิสิตที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2550 มีจำนวนผู้พ้นสภาพและ/หรือลาออกมากที่สุด ร้อยละ 50.00 (พ้นสภาพ 4 คน จากนิสิตที่เข้าศึกษาทั้งรุ่น 8 คน) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นปีแรกของการเริ่มดำเนินโครงการและยังไม่มีเงื่อนไขโดยให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาตามโครงการต้องทำสัญญาประกัน จึงยังไม่มีมาตรการที่เข้มงวดในการกำกับดูแลนิสิตให้สำเร็จการศึกษาได้อย่างรวดเร็วและครบถ้วน อย่างไรก็ตามนิสิตรุ่นแรกที่เข้าศึกษาตามโครงการที่เหลืออีกร้อย 50.00 สามารถสำเร็จการศึกษาได้ทุกคนและใช้ระยะเวลาการศึกษาประมาณ 3 – 4 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่านอกจากจะมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำกับดูแลแล้ว ศักยภาพความพร้อมความเพียรพยายาม แรงจูงใจในใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะประสบความสำเร็จ และพฤติกรรมส่วนบุคคลก็มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่กฤษณา นกสกุล (12) กล่าวว่าในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์นั้นนิสิตต้องมีความเชื่อมั่นและมีความมานะพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำให้สำเร็จ ความสำเร็จและความตั้งใจจะทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย มนุษย์เรามีความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์กันทุกคน ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความต้องการทางจิตใจที่จะเอาชนะอุปสรรคและกระทำการสิ่งที่ยากให้ประสบผลสำเร็จมีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งใดโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ หากจะพิจารณาข้อมูลในปีการศึกษาอื่นๆ หลังจากปีแรกที่ดำเนินการจะพบว่า มีผู้พ้นสภาพและ/หรือลาออกน้อยลงเนื่องจากมีมาตรการและเงื่อนไขในการกำกับดูแลที่เข้มงวดขึ้น รวมทั้งมีข้อกำหนดว่าหากมีการพ้นสภาพหรือลาออกนิตินัดจะต้องขอใช้เงินคืนแก่มหาวิทยาลัยเท่ากับจำนวนที่นิสิตได้รับการยกเว้นไว้แล้ว จึงส่งผลให้มีผู้พ้นสภาพและ/หรือลาออกน้อยลง ซึ่งสาเหตุหลักที่นิสิตลาออกเนื่องจากมีปัญหาสุขภาพและเรียนไปแล้วระยะหนึ่งแล้วประเมินตนเองว่าไม่ถนัดในสาขาวิชาที่เข้าศึกษา ในขณะที่

ที่บางปีการศึกษาคือ ปีการศึกษา 2554 และ 2555 พบว่า ไม่มีนิสิตที่พ้นสภาพและ/หรือลาออกเลย ทั้งนี้ เนื่องจาก นิสิตจะต้องปฏิบัติตามประกาศ เรื่อง แนวปฏิบัติในการ ทำและสอบวิทยานิพนธ์ (10) ที่กำหนดให้นิสิตต้องได้รับ อนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์ภายใน 3 ปีการศึกษา นับแต่ ภาคเรียนแรกที่เข้าศึกษา มิฉะนั้นจะต้องพ้นจากสภาพ นิสิต รวมทั้งพบว่าข้อมูลนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการมี การพ้นสภาพและ/หรือออกกลางคันน้อยกว่านิสิตที่เข้า ศึกษาตามระบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับที่สมชาย คงเมือง และคณะ (13) ที่ประเมินโครงการรับนักศึกษาโควตา คณะ วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี พบว่า ร้อยละของนักศึกษาโควตาที่ออกกลาง คันมีน้อยกว่านักศึกษาปกติ จากข้อมูลดังที่กล่าวมา มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย คณะ หลักสูตรและสาขา วิชา ควรร่วมกันกำกับดูแลและหามาตรการที่จะส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือให้นิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ สามารถศึกษาจนสำเร็จตามเงื่อนไขโดยไม่พ้นสภาพและ/ หรือลาออกก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา รวมทั้งพิจารณา คัดเลือกผู้ที่มีความพร้อมและมีความตั้งใจจริงที่จะศึกษา จนสำเร็จ มิฉะนั้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อทั้งตัวผู้เข้าศึกษา ตามโครงการ มหาวิทยาลัย คณะ สาขาวิชา ตลอดจน นิสิตอื่นๆ ที่มีความพร้อมและตั้งใจจะเข้าศึกษาแต่เสีย โอกาสเนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกในลำดับสำรอง ซึ่งหากผู้ที่ได้คัดเลือกลำดับแรกไม่ได้สละสิทธิ์ตั้งแต่ต้นก็ จะไม่ได้สิทธิ์เข้าศึกษาเพราะหากเริ่มเปิดสอนไปแล้วและ ปรากฏว่าต่อมามีผู้พ้นสภาพและ/หรือลาออกกลางคันจะ ไม่มีการเรียกผู้ได้รับการคัดเลือกสำรองมาเข้าศึกษาแทน

2. ความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอน หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับ รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับ บัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนิน งานตามโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) การที่ผลเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโครงการดังกล่าวมี การดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เป็นประโยชน์และให้ โอกาสแก่นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยที่มีผล

การเรียนดีและมีความประพฤติดีได้มีโอกาสเข้าศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับที่สุรีย์ ชูประทีป และคณะ (6) ได้ประเมินผลนักศึกษาทุนดุษฎีศาสตร ์แห่งประเทศไทย ในเขตภาคเหนือ โดยสอบถามความคิด เห็นจากกลุ่มนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครอง ของนักศึกษา พบว่า มีความพึงพอใจในนโยบายการ ดำเนินงานของโครงการมากที่สุด โดยเห็นว่าโครงการ ทุนเรียนดีเป็นโครงการที่ดีและสร้างประโยชน์ให้เกิ ดกับประเทศชาติ ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนดีและสนใจ วิทยาศาสตร์ได้มีโอกาสเข้าเรียน รวมทั้งเป็นโครงการ ที่ประสบผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และยังสอดคล้องกับที่สมชาย คงเมือง และคณะ (13) ได้ประเมินโครงการรับนักศึกษาโควตา คณะ วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้า ธนบุรี โดยศึกษาจากประชากร 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มคณบดี รองคณบดี และหัวหน้าภาควิชา กลุ่มที่ 2 อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการ กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการหรืออาจารย์แนะแนว จากโรงเรียนในโครงการ กลุ่มที่ 4 นักศึกษาปัจจุบันและ บัณฑิต และกลุ่มที่ 5 ผู้ประกอบการและนายจ้างบัณฑิต พบว่า การดำเนินการของโครงการรับนิสิตโควตามีความ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี รวมทั้งผลการวิจัยในภาพรวมครั้งนี้ยังสอดคล้องและเป็น ไปในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ตามโครงการที่จำแนกเป็นรายประเด็น โดยประเด็นที่มีค่า เฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุดคือควรมีการดำเนินโครงการ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.85$) โครงการมีประโยชน์และให้ โอกาสแก่นิสิต ($\bar{X} = 4.68$) ส่วนประเด็นอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกประเด็น รวมทั้งยังสอดคล้องกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิดด้วย ยกเว้นประเด็น เดียวคือจำนวนการให้โควตาตามหลักสูตร/สาขาวิชาที่ เปิดรับสมัครตามระบบปกติหลักสูตร/สาขาวิชาละ 1 คน ที่แม้จะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อย ที่สุด ($\bar{X} = 3.58$) จากประเด็นทั้งหมด และเมื่อพิจารณา ลงลึกในรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็น

เดียวกันนี้พบว่าคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามีความคิดเห็นโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ว่าควรมีการขยายจำนวนโควตาให้แก่บัณฑิตโดยอาจเพิ่มเป็น/หลักสูตรสาขาวิชาละ 2 คน หรือเกี่ยวโควตาของหลักสูตร/สาขาวิชาอื่นที่ไม่มีผู้สมัครหรือไม่มีการคัดเลือกให้แก่หลักสูตร/สาขาวิชาอื่นๆ แทน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการเป็นรายประเด็นในแต่ละด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป) ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านความเหมาะสมของโครงการ มีความคิดเห็นว่าการโครงการนี้มีความเหมาะสมและควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นโครงการที่มีประโยชน์และให้โอกาสแก่นิสิต มีการยกเว้นค่าเล่าเรียนตลอดหลักสูตร โดยเฉพาะการกำหนดให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาตามโครงการจะต้องทำสัญญากับมหาวิทยาลัยตามเงื่อนไขที่มหาวิทยาลัยกำหนดเพื่อจะได้เป็นการกำกับดูแลให้นิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการสำเร็จการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพแต่ควรขยายจำนวนทุนโควตาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและเป็นหลักสูตรใหม่ๆ รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วสามารถสมัครเข้าศึกษาตามโครงการนี้ได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่สุรีย ชูประทีป และคณะ (6) ได้ประเมินผลนักศึกษาทุนดุษฎีศาสตรดุษฎีบัณฑิตแห่งประเทศไทย ในเขตภาคเหนือ พบว่า โครงการทุนเรียนดีเป็นโครงการที่ดีและสร้างประโยชน์ให้เกิดกับประเทศชาติ ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนดีและสนใจวิทยาศาสตร์ได้มีโอกาสเข้าเรียน รวมทั้งเป็นโครงการที่ประสบผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และยังสอดคล้องกับที่สมชาย คงเมือง และคณะ (13) ได้ประเมินโครงการรับนักศึกษาโควตาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า การดำเนินการของโครงการรับนิสิตโควตา

มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

2.2 ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาตามโครงการ มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาตามโครงการมีความเหมาะสมที่กำหนดให้ผู้สมัครต้องเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนสุดท้ายของปีการศึกษาที่รับสมัครโดยมีผลการเรียนเฉลี่ยจนถึงวันสมัคร 3.00 ขึ้นไป (อาจปรับให้ครอบคลุมถึงนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 3 ปีครั้งด้วย) หรือมีผลการเรียนเป็นลำดับที่ 1 – 10 ของหลักสูตรสาขาวิชา (อาจปรับเป็นลำดับที่ 1 – 5 เพราะในบางสาขาวิชามีนิสิตจำนวนน้อยอาจจะไม่สะท้อนถึงผลการเรียน) มีศักยภาพในการศึกษาให้สำเร็จตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดโดยผ่านการพิจารณาคัดกรองและคัดเลือกเบื้องต้นจากคณะกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่สมัครประสงค์จะเข้าศึกษา มีความรู้ความสามารถและจิตสาธารณะ มีความประพฤติดีหรือมีผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับคณะ และมีหนังสือรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ที่เคยสอนผู้สมัครในระดับปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับที่สุรีย ชูประทีป และคณะ (6) ได้ประเมินผลนักศึกษาทุนดุษฎีศาสตรดุษฎีบัณฑิตแห่งประเทศไทย ในเขตภาคเหนือ โดยกลุ่มนักศึกษามีความเห็นว่าการคัดเลือกและการรับทุนมีความเหมาะสมมาก

2.3 ด้านการพิจารณาคัดเลือกผู้เข้าศึกษาตามโครงการ มีความคิดเห็นว่าการพิจารณาคัดเลือกผู้เข้าศึกษาตามโครงการมีความเหมาะสม โดยมีการคัดเลือกและเรียงลำดับเบื้องต้นโดยคณะกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่นิสิตสมัครเข้าศึกษาตามโครงการ หลังจากนั้นจะมีการพิจารณาคัดเลือกขั้นสุดท้ายโดยกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง ซึ่งมีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรให้หลักสูตร/สาขาวิชามีส่วนร่วมในการคัดเลือกขั้นตอนสุดท้ายด้วย และประกาศผลโดยบัณฑิตวิทยาลัยเป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับที่สุรีย ชูประทีป และคณะ (6) ได้ประเมินผลนักศึกษาทุนดุษฎีศาสตรดุษฎีบัณฑิตแห่งประเทศไทย ในเขตภาคเหนือ โดยกลุ่มนักศึกษามีความเห็นว่าการคัดเลือกและการรับทุนมีความ

เหมาะสมมาก และกลุ่มผู้ปกครองของนักศึกษามีความพึงพอใจต่อวิธีการคัดเลือกผู้รับทุนมากที่สุด

2.4 ด้านการสนับสนุน ช่วยเหลือ และติดตามความก้าวหน้าในการศึกษาของนิสิตผู้เข้าศึกษาตามโครงการ มีความคิดเห็นว่าแนวทางการสนับสนุนช่วยเหลือ และติดตามความก้าวหน้าในการศึกษาของนิสิตตามโครงการมีความเหมาะสม โดยการกำหนดให้นิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการรายงานผลการศึกษาให้บัณฑิตวิทยาลัยทราบทุกภาคเรียน และการมอบเกียรติบัตรเพื่อเชิดชูเกียรติให้เกียรตินักศึกษาตามโครงการที่มีความประพฤติดีและช่วยเหลืองานและกิจกรรมต่างๆ ของบัณฑิตวิทยาลัยและของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษา รวมทั้งการกำหนดให้นิสิตทุกคนที่ได้รับทุนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยสอน (TA) หรือผู้ช่วยวิจัย (RA) อย่างน้อย 1 ภาคเรียน รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ซึ่งเป็นการช่วยเหลืองานของมหาวิทยาลัย โดยมีเอกสารรับรองจากอาจารย์ประจำวิชานั้นๆ และยื่นต่อบัณฑิตวิทยาลัยไว้เป็นหลักฐานเพื่อเป็นเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาของนิสิต จะเป็นการช่วยให้ นิสิตมีศักยภาพและประสบการณ์ด้านการสอนและการวิจัยเพิ่มขึ้น สำหรับเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นภายหลังจากที่สำเร็จการศึกษาแล้ว อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าในการให้นิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ นั้น บัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยควรกำหนดแผนและระยะเวลาที่ชัดเจนเพื่อไม่ให้กระทบกับการเรียนของนิสิตด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่สุริย์ ชูประทีป และคณะ (6) ได้ประเมินผลนักศึกษาทุนดุษฎีศาสตรบัณฑิตแห่งประเทศไทย ในเขตภาคเหนือ โดยกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมพิเศษเสริมหลักสูตรให้นักศึกษาในโครงการทุนเรียนดีมีความเหมาะสมและช่วยสร้างเจตคติที่ดีในวิชาชีพที่ศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่ดีแก่นักศึกษา รวมทั้งบุคลากรและสถานศึกษามีความพร้อมในการสนับสนุนช่วยเหลือนักศึกษา

2.5 ด้านความคาดหวังต่อนิสิตผู้เข้าศึกษาตามโครงการ มีความคิดเห็นและคาดหวังต่อนิสิตผู้เข้าศึกษาตามโครงการว่า เมื่อได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาตามโครงการแล้วจะต้องศึกษาให้สำเร็จโดยไม่ลาออกกลางคัน ซึ่งจะทำได้ต้องคืนเงินที่ได้รับการยกเว้นให้แก่มหาวิทยาลัย รวมทั้งทำให้ นิสิตคนอื่นๆ เสียสิทธิ์ในการเข้าศึกษาตามโครงการ และผลการเรียนเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการอยู่ในระดับสูง (3.50 ขึ้นไป) โดยเฉพาะความคาดหวังให้นิสิตมีผลการเรียนในระดับสูงนั้นผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่เพื่อไม่ให้ นิสิตมีความกดดันและเกิดความเครียดมากเกินไปอาจจะปรับลดลงจาก 3.50 ขึ้นไป เป็น 3.25 ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับที่สุริย์ ชูประทีป และคณะ (6) ได้ประเมินผลนักศึกษาทุนดุษฎีศาสตรบัณฑิตแห่งประเทศไทย ในเขตภาคเหนือ โดยกลุ่มนักศึกษาที่มีความคาดหวังและตั้งใจมากที่สุดในการศึกษาให้สำเร็จและจะศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ส่วนกลุ่มผู้ปกครองของนักศึกษามีความภูมิใจมากที่สุดที่บุตรหลานได้รับทุนเรียนดีวิทยาศาสตร์ และพอใจในความสามารถของนักศึกษา

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการจากแบบสอบถามปลายเปิดต่อการดำเนินงานตามโครงการ สรุปดังนี้

ควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพราะเป็นโครงการที่มีประโยชน์มากและให้โอกาสแก่นิสิตควรมีการขยายจำนวนทุนเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสาขาวิชาที่ขาดแคลนหรือเป็นหลักสูตรใหม่ ควรเปิดโอกาสให้นิสิตที่สำเร็จการศึกษภายใน 3 ปีครึ่ง และศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตแล้วมีโอกาสมัครเข้าเรียนได้ด้วย สาขาวิชาที่มีนิสิตจำนวนน้อยควรปรับผลการเรียนเป็นลำดับที่ 1 – 5 แทนลำดับที่ 1 – 10 ควรขยายเวลาการรับสมัครเพื่อสร้างแรงจูงใจมากขึ้น ควรมีแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องขอความร่วมมือจากนิสิตที่เข้าศึกษา

ตามโครงการอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้กระทบกับการเรียนของนิสิต ฯลฯ

4. ปัญหาและอุปสรรคที่คณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ปรธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการต้องการให้บัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยปรับปรุงแก้ไข สนับสนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ สรุปดังนี้

ควรทำความเข้าใจกับนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการและอาจารย์ในหลักสูตรถึงจุดมุ่งหมายและกระบวนการต่างๆ อันนำไปสู่ผลสำเร็จของผู้เรียน มีการวิเคราะห์สาเหตุของการที่นิสิตบางส่วนไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนด ควรมีฐานข้อมูลนิสิตที่เคยได้รับทุนและสำเร็จการศึกษาไปแล้ว การจัดการให้นิสิตปัจจุบันสนใจสมัครเข้าเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยทักษิณควรกระทำอย่างต่อเนื่องและยกระดับให้เชื่อมโยงกับการให้ทุนทำวิจัยของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะสาขาวิชาที่ขาดแคลน ควรมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ฯลฯ

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ปรธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการ สรุปดังนี้

ควรมีข้อกำหนดเพื่อเร่งรัดให้นิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการสำเร็จการศึกษาเร็วขึ้น กรณีที่นิสิตมีศักยภาพสูงอาจารย์ที่ปรึกษาสามารถให้นิสิตรับผิดชอบช่วยงานด้านการสอนและการวิจัยได้ด้วย ควรปรับเปลี่ยนชื่อโครงการให้ดูทันสมัย น่าสนใจ และสอดคล้องกับเป้าหมายการส่งเสริมให้นิสิตปัจจุบันมาเรียน และควรมีหน่วยบริการและเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยที่วิทยาเขตพัทลุง เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ รวมทั้งนิสิตอื่นๆ ที่เข้าศึกษาตามระบบปกติด้วย ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยความคิดเห็นของคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ปรธานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการต่อการดำเนินงานตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก) มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยในภาพรวมและรายด้านจากข้อคำถามในแบบสอบถาม ที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุด แสดงว่าโครงการดังกล่าวมีประโยชน์และควรมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีประเด็นเดียวคือจำนวนการให้โควตาตามหลักสูตร/สาขาวิชาที่เปิดรับสมัครตามระบบปกติหลักสูตร/สาขา วิชาละ 1 คนที่แม้จะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.58$) จากประเด็นทั้งหมด และเมื่อพิจารณาลงลึกในรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นเดียวกันนี้พบว่าคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามีความคิดเห็นโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$) โดยควรพิจารณาทบทวนและปรับให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ว่าควรมีการขยายจำนวนโควตาให้แก่ นิสิตโดยอาจเพิ่มเป็น/หลักสูตรสาขาวิชาละ 2 คนหรือเฉลี่ยโควตาของหลักสูตร/สาขาวิชาอื่นที่ไม่มีผู้สมัครหรือไม่ผู้ได้รับการคัดเลือกให้แก่หลักสูตร/สาขาวิชาอื่นๆ แทน รวมทั้งอาจจะพิจารณาในประเด็นอื่นๆ ที่แม้จะมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากแต่อาจพิจารณาทบทวนและปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นด้วยเช่นระยะเวลาในการรับสมัคร และประชาสัมพันธ์โครงการผ่านช่องทางต่างๆ ให้มากขึ้น การจัดโครงการที่พบน้อง

ตามโครงการโควตาฯ เพื่อชี้แจง แนะนำ และให้คำปรึกษาช่วยเหลือนิสิตให้มากขึ้น เป็นต้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยบัณฑิตวิทยาลัย คณะ และหลักสูตร/สาขาวิชาควรนำข้อมูลดังกล่าวนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด มีหลายประเด็นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลวิจัยจากข้อคำถามในแบบสอบถามที่สนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีประเด็นอื่นๆ ที่เพิ่มเติมจากข้อคำถามซึ่งน่าสนใจและเป็นประโยชน์ รวมทั้งประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการให้บัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยปรับปรุงแก้ไข สนับสนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ สำหรับเป็นข้อมูลในการพิจารณาทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น เช่น การทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการให้โควตาเพื่อศึกษาต่อและความคาดหวังต่อผู้เรียนให้ชัดเจน การทำความเข้าใจกับอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรถึงจุดมุ่งหมายและกระบวนการต่างๆ อันนำไปสู่ผลสำเร็จของผู้เรียน ให้นิสิตมีส่วนในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุของการที่นิสิตบางส่วนไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนด การมีฐานข้อมูลนิสิตที่เคยได้รับทุนและสำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อให้นิสิตรุ่นน้องได้รับรู้ข้อมูลทำให้เกิดความประทับใจ และกระตุ้นให้พิจารณาสถานที่เรียนต่อเป็นอันดับต้นๆ เพราะรุ่นพี่จะมีอิทธิพลต่อเจตคติและการตัดสินใจของนิสิตค่อนข้างมาก การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้นิสิตปัจจุบันสนใจสมัครเข้าเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยทักษิณอย่างต่อเนื่องและยกระดับให้เชื่อมโยงกับการให้ทุนทำวิจัยของมหาวิทยาลัย เพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตหลักสูตร กศ.บ. 5 ปี จะพลาดโอกาสและไม่ทราบข้อมูลเนื่องจากต้องฝึกสอนในช่วงเวลาที่เปิดรับสมัคร มีการติดตามประเมินผลนิสิตทุกภาคการศึกษา พร้อมทั้งให้

อาจารย์ที่ปรึกษารายงานผลการเรียน และความประพฤติ หากภายในระยะเวลา 1 ปี ผลการเรียนและความประพฤติไม่เหมาะสมสมควรพิจารณาและมีมาตรการในการกำกับควบคุมดูแล มีข้อกำหนดในเรื่องการเร่งรัดระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษาของนิสิตรับทุนโดยเป็นกติกาก่อน อาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากอาจารย์บางท่านมีภารกิจมาก อาจไม่ค่อยมีเวลาทบทวนนิสิตทำให้นิสิตสำเร็จการศึกษาล่าช้า ในกรณีที่นิสิตมีศักยภาพสูงอาจารย์ที่ปรึกษายังสามารถให้นิสิตรับผิดชอบช่วยงานอื่นๆ ได้ด้วย โดยให้มาช่วยสอน ช่วยทำวิจัยและอาจจะกำหนดไว้ในเงื่อนไขหรือสัญญาของนิสิตที่ได้รับทุน นอกจากนี้อาจปรับเปลี่ยนชื่อโครงการให้ดูทันสมัย น่าสนใจ และสอดคล้องกับเป้าหมายการส่งเสริมให้นิสิตปัจจุบันมาเรียน เช่น “ทุนเพชรทักษิณ” “ทุนปราชญ์” และ “ทุนศิษย์ก้นกุฏิ” และควรมีหน่วยบริการและเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยที่วิทยาเขตพัทลุง เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ รวมทั้งนิสิตอื่นๆ ที่เข้าศึกษาตามระบบปกติด้วย ดังนั้น มหาวิทยาลัยบัณฑิตวิทยาลัย คณะ และหลักสูตร/สาขาวิชาควรนำข้อมูลดังกล่าวนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการจากผู้เกี่ยวข้องทั้งคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษา นิสิตปัจจุบันและบัณฑิตที่เข้าศึกษาตามโครงการซึ่งสำเร็จการศึกษาไปแล้ว รวมทั้งจากผู้ประกอบการและนายจ้างของบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรศึกษาข้อมูลของนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการเป็นรายบุคคล รายหลักสูตร/สาขา วิชา และรายคณะ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกสำหรับนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

มากยิ่งขึ้น รวมทั้งกำหนดแนวทางและมาตรการในการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือนิสิตที่เข้าศึกษาตามโครงการ ให้สามารถศึกษาและสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตามความคาดหวังของมหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยและคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่สนับสนุนและเห็นชอบให้จัดตั้งหน่วยวิจัยสถาบัน รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยสถาบันผ่านโครงการสนับสนุนและพัฒนาหน่วยวิจัยสถาบันซึ่งบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติงานของบัณฑิตวิทยาลัยเป็นประจำทุกปี

เอกสารอ้างอิง

- (1) มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2552). ระเบียบมหาวิทยาลัยทักษิณว่าด้วยการยกเว้นค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมการศึกษาแก่นิสิตตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก) พ.ศ. 2552. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- (2) ทรงธรรม ชีระกุล. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ. รายงานการวิจัยสถาบัน. สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
- (3) สิริชัย พงษ์วิชัย. (2537). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (4) มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2556). สถิตินิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2556. สงขลา : กลุ่มภารกิจทะเบียนนิสิตและบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- (5) มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2555). ประกาศมหาวิทยาลัยทักษิณ เรื่อง การให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติ (แผน ก). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- (6) สุริย์ ชูประทีป, ปรีชา ล่ามช้าง, ประธาน สันทิศ และสุกัญญา มีเอียด. (2557). การประเมินผลนักศึกษาทุนเรียนดีวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยในเขตภาคเหนือ. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2557 จาก www.cmustat.com/research/file_attachs/211/research92.doc
- (7) มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2552). ข้อบังคับมหาวิทยาลัยทักษิณ ว่าด้วย การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2552. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- (8) กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- (9) มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2557). รายงานการประเมินคุณภาพภายในมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2556. สงขลา : ฝ่ายวิชาการและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- (10) มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2556). ประกาศมหาวิทยาลัยทักษิณ เรื่อง แนวปฏิบัติในการทำและสอบวิทยานิพนธ์(แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- (11) มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2557). ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เรื่อง การสมัครขอรับเงินอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) และการค้นคว้าอิสระ (แผน ข) ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษางบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2557. สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ความคิดเห็นของคณะคณบดีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาตามโครงการที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการการให้โควตานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคปกติ (แผน ก)

- (12) กริสนา นกสกุล. (2531). องค์ประกอบ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำปริญญานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- (13) สมชาย คงเมือง, พรชัย ตั้งวิกข์มภ์ และ วงษ์วิรัตน์ พันธุ์ประสิทธิ์เวช (2544). “การประเมินโครงการรับนักศึกษาโควตาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี,” วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. 24(1), 101 – 116.

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 271-287

<http://irj.kku.ac.th>

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงาน ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

The application of sufficiency economy philosophy of the officers in Muang district of Buriram Province

ปรีชา ปาโนรัมย์*

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

*Correspondent author : panoram2516@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และวิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งการสร้างให้เป็นหลักสูตรการเรียนรู้แบบง่ายเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนประจำสำนักงานในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากรที่ใช้การวิจัยทั้งหมดที่ทำงานประจำในภาครัฐและเอกชน ปี 2552 มีจำนวน 11,150 คน โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 240 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกใช้แบบสอบถามมีจำนวน 200 คน (เป็นพนักงานภาครัฐ 100 คน และ ภาคเอกชน 100 คน) กลุ่มที่สองใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจำนวน 40 คน (ภาครัฐ 20 คน และภาคเอกชน 20 คน) สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรส สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนมากเคยได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างน้อย 2 ครั้ง ซึ่งหน่วยงานที่จัดอบรม หรือ พาไปอบรมคือหน่วยงานที่ทำงานอยู่ โดยสถานที่ที่ไปอบรมนั้นมักจะ อยู่ภายในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่ประเมินตนเองตามความรู้ที่สืบทอดมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก ดังนั้น จึงควรที่จะมีการสร้างหลักสูตรเพื่อเสริมทักษะการประยุกต์ให้เน้น ไปที่ การให้เข้าใจถึงความหมายของคำว่า พอเพียง ตัวอย่างการประยุกต์ใช้สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานอย่างแท้จริง และ เน้นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ที่สำคัญคือ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพย์สินที่มีอยู่

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร วิธีการประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were to study the knowledge how to apply the sufficiency economic philosophy as well as the making of easy curriculum of the sufficiency economic philosophy application for giving with the officers working both the public and private sector in Buriram and other area. The population in this research was 11,150 persons of total officers in public and private sector during 2009, which total example was 240 persons got by the purposive sampling as first 200 persons of officers in the public and private sector was used by the questionnaire (100 persons from the public sector and 100 persons from the private sector) and second 40 persons was used by the interview (20 persons from the public sector and 20 persons from the private sector). The equipment for this study was the qualitative and quantitative questionnaire and there was the making of focus group with the substitution of 40 officers, which is, from the 20 persons of public sector and the 20 persons of private sector. The statistic used in this research was the basic statistic. The results were found that the population was mostly the female, aged between 41-51 years old, married and completed the education in the Bachelor degree. They trained mostly the sufficiency economic philosophy at least two times up. The office making the training was the office, where they were working. The place for training was mostly the area in Buriram province. They assessed themselves about the application of the sufficiency economic philosophy that they could not apply it appropriately. Therefore they gave the commendation that it should have the making of curriculum for applying the sufficiency economic philosophy for officer directly; emphasizing on the understanding of its meaning and the examples about the application of the sufficiency economic philosophy, the decreasing of expenditure and the increasing of income as well as the added-value making from the private property.

Keywords : the development of curriculum, the method of application, the sufficiency economic philosophy

บทนำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางพระราชดำริที่มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ประชาชนกำลังประสบและเผชิญหน้าอยู่ ซึ่งมีประชาชนหลายกลุ่มในทุกระดับชั้น ได้น้อมนำไปปฏิบัติและประสบผลสำเร็จอย่างแพร่หลาย ประชาชนในหลายพื้นที่ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันจึงมีวิธีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน รวมทั้งมีวิธีการปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ต่างกัน จึงทำให้ประชาชนเหล่านั้นประสบความสำเร็จระดับหนึ่งในการใช้ชีวิตของตนบนพื้นฐานเศรษฐกิจที่กำลังก่อตัวทวีความรุนแรงอันเกิดจากพิษทุนนิยมโลกาภิวัตน์ อย่างไรก็ตามปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาจากผู้ที่น่าไปประยุกต์ใช้ในแต่ละสาขาวิชาชีพเพื่อสร้างให้เป็นบรรทัดฐานต่อกลุ่มอื่นๆ ในเขตพื้นที่อื่นๆ ในการนำไปประยุกต์และปฏิบัติตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่น่าจะมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ก็คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพราะส่วนใหญ่หน่วยงานจะมีการจัดอบรมเกี่ยวกับวิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สำนักงานหรือจัดพาไปทัศนศึกษานอกพื้นที่ในแหล่งที่มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเหล่านี้ก็เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเช่นกัน กล่าวคือ บางกลุ่มอาจไม่มีจิตสำนึกในการน้อมนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริงซึ่งจากงานวิจัยของปรีชา ปาโนรัมย์

(1) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาภาพรวมสภาพเศรษฐกิจภายในจังหวัดบุรีรัมย์” พบเกี่ยวกับสภาพปัญหาของพนักงานในภาครัฐและภาคเอกชน คือ มีหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น บางกลุ่มยังไม่มีวินัยในการใช้เงินและมีการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยในแต่ละวัน บางกลุ่มยังลุ่มหลงในอบายมุข มีวิถีชีวิตยึดติดในสิ่งเสพติดต่างๆ เป็นต้น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ สาเหตุหลักคือ ยังไม่มีวิธีการในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม หรืออาจจะยังไม่เข้าใจในกระบวนการของภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อทำวิจัย และสร้างให้เป็นหลักสูตรการเรียนรู้แบบง่ายในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้ที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งทำงานประจำสำนักงานภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

เพื่อศึกษาวิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งทำงานประจำสำนักงานภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

เพื่อสร้างให้เป็นหลักสูตรการเรียนรู้แบบง่ายเพื่อนำไปใช้กับของกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งทำงานประจำสำนักงานภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และเขตอื่นๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้นี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้การวิจัยคือกลุ่มประชากรที่ทำงานประจำในภาครัฐและเอกชน ปี 2552 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 11,150 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งหมด 240 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกใช้แบบสอบถามมีจำนวน 200 คน

(เป็นพนักงานภาครัฐ 100 คน และ ภาคเอกชน 100 คน) กลุ่มที่สองใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจำนวน 40 คน (ภาครัฐ 20 คน และภาคเอกชน 20 คน)

2. ด้านข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยมีวิธีการในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามเชิงสำรวจตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คณะผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะพร้อมทั้งนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ ในเขตพื้นที่อื่น จำนวน 30 ชุด และกำหนดหาค่าความเที่ยงตรงตามรูปแบบ Reliability Analysis ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

4. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้มาคิดเป็น 100 เปอร์เซนต์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ

3. ด้านข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้จัดทำแนวทางในการสัมภาษณ์ถึงวิธีการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อที่จะใช้สัมภาษณ์โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้เก็บแบบสอบถามเชิงสำรวจมา และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยพิจารณา กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้ มีความรู้และประสบการณ์ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและประสบการณ์ด้านการอบรมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างน้อย เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้วได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มย่อยจากกลุ่มตัวอย่าง 40 คน แล้วนำประเด็นปัญหาที่จัดอันดับไว้มาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อขอคำแนะนำและวิธีการแก้ไขถึงแนวทางปฏิบัติเพื่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมอันเป็นบรรทัดฐานแห่งความรู้

3.2 นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ แล้วกำหนดเป็นรูปแบบและแนวทางในการประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนซึ่งทำงานประจำสำนักงานภายในเขต อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการที่ได้ กำหนดไว้ โดยขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ได้ ตั้งไว้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความรู้ที่มีต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งทำงาน ประจำสำนักงานภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยมีเป้าหมายไปที่ บุคลากรที่ทำงานสังกัดหน่วยงานภาครัฐจำนวน 100 คน และภาคเอกชนจำนวน 100 คน พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ ระหว่าง 41 ถึง 50 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว สำเร็จการ ศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้อยู่ในระดับ 5,001-10,000 บาท ส่วนใหญ่จะเคยได้รับการฝึกอบรมความรู้ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเคยอบรมกัน คนละอย่างน้อย 2 ครั้ง โดยหน่วยงานที่อบรมคือหน่วยงานที่ทำงานอยู่ ซึ่งสถานที่ที่ไปอบรมนั้นมักจะอยู่ภายใน เขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งพวกเขาประเมินตนเองตาม ความรู้สึกว่ารู้จักคำว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ 5-10 เปอร์เซนต์

สำหรับด้านการประยุกต์ใช้นั้น พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนมากจะเลือกตอบด้านที่ไม่สามารถ ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่าง เหมาะสม โดยตอบมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ต้องอยู่ แบบเจียมตนเหมือนคนจน รองลงมาคือ หามาได้เท่าไร ก็ใช้ไปเท่านั้น ส่วนการเลือกตอบด้านที่รู้จักประยุกต์ใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น กลับเลือกตอบมาเป็น ลำดับที่ 3 ได้แก่ ต้องหาเลี้ยงตัวเองแต่พอเพียง รองลงมา คือ ต้องรู้จักเพียงพอ และต้องไม่ละโมภ

สำหรับด้านการมีวิถีชีวิตโดยมีการประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จะเลือกรายละเอียดด้านที่ไม่มีการประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า โดยมีรายละเอียด กล่าว คือ ด้านการไม่ประยุกต์ใช้ มีพฤติกรรมในการดำเนิน ชีวิตเรียงลำดับได้ดังนี้ 1) ยังมีพฤติกรรมในการใช้จ่าย เหมือนเดิม และไม่มีการวางแผนค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน 2) ไม่รู้ว่าจะประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรบ้าง 3) ไม่มีการแบ่งการจัดเก็บเงินออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่าใช้จ่ายสำหรับการลงทุน และค่าใช้จ่ายสำหรับเงินออม ส่วนด้านการ ประยุกต์ใช้ มีพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตเรียงลำดับ ได้ดังนี้ 1) ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง 2) แสวงหาความ พอเหมาะพอดีได้คุณภาพ 3) มีลักษณะพึ่งตนเองเพิ่ม มากยิ่งขึ้นไม่ใช้จ่ายเกินตัว หรือ ไม่ลงทุนเกินขนาดความ สามารถของตน 4) ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด 5) รวมตัวกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 6) สำนึกตลอด เวลาในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง และ 7) ต่างคนต่างมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ต่าง คนต่างอยู่โดยไม่เหลียวแลกัน

สำหรับภายหลังจากที่ได้ทราบแนวคิดปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จะมีวิธีการจัดแบ่งสัดส่วนที่ดินใน พื้นที่ของตนเป็นอย่างไรนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ตอบสลับกันทั้งด้านที่มีการจัดแบ่งที่ดิน และไม่จัด แบ่ง แต่เฉพาะลำดับที่ 1 นั้นเอนไปทางด้านที่มีการจัด แบ่งที่ดินโดยมีผู้เลือกตอบในด้านนี้ในรายละเอียดเกี่ยว กับว่า มีการจัดแบ่งตามสัดส่วนโดยการวางแผนตาม แบบฉบับของตน ส่วนลำดับที่ 2 นั้น ปรากฏว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามเลือกตอบด้านที่ไม่มีการจัดแบ่งที่ดิน โดยตอบว่า เป็นผู้ที่ชอบอยู่แบบเดิมๆ จึงไม่คิดจะจัด แบ่งที่ดินเป็นสัดส่วนเพื่อการเพาะปลูก ลำดับที่ 3 คือ สินค้าประเภทผักจะมีราคาถูก ซื้อที่ตลาดมาบริโภคจะดี กว่าปลูกเอง แต่ลำดับที่ 4 เป็นด้านที่มีการจัดแบ่งที่ดิน ได้แก่ มีการจัดแบ่งที่ดินเป็นสัดส่วน แต่ไม่ได้เฉลี่ยแบ่ง เป็นสัดส่วนตามสูตร

สำหรับด้านสภาพหนี้สินในช่วงปี 2553 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีหนี้สินเพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา โดยมีวิธีการบริหารจัดการหนี้สิน คือ ลำดับที่ 1 (ด้านพยายามชำระหนี้สิน) พยายามรับจ้างบุคคลอื่นๆ เพื่อหาเงินมาชำระหนี้สิน รองลงมาคือ ลำดับที่ 2 มีงานทำเป็นหลักแหล่งและสามารถนำเงินมาจ่ายหนี้สินได้ในแต่ละเดือน แต่ลำดับที่ 3 ซึ่งตอบค่อนข้างมากกลับตอบด้านไม่พยายามชำระหนี้สิน โดยตอบว่า อยากให้รัฐบาลชำระหนี้สินให้ทั้งหมด และด้านที่ไม่มีใครเลือกตอบเลยได้แก่ ด้านพยายามชำระหนี้สิน คือ พยายามปลูกพืชผักเพื่อนำไปขายแล้วนำเงินมาชำระหนี้สินในแต่ละเดือน

2. วิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งทำงานประจำสำนักงานภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวิถีชีวิตการเป็นอยู่ โดยมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไม่ถูกต้องนัก เพราะเลือกตอบ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 ชอบใช้จ่ายเงินแบบสุรุ่ยสุร่าย ลำดับที่ 2 ชอบใช้จ่ายเงินในสิ่งของที่ไม่จำเป็น ลำดับที่ 3 ใช้จ่ายตามทรัพย์สินที่หาได้ กล่าวคือได้มาเท่าไรใช้ไปเท่านั้น

สำหรับคำถามที่ว่า หากมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จะใช้หลักเกณฑ์การประยุกต์ใช้เป็นแบบใด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตอบเรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 (ตามหลักปรัชญา) ตามกฎเกณฑ์สังคม (รวมประเพณี-วัฒนธรรม) ลำดับที่ 2 (ไม่ใช่หลักปรัชญา) มีวิถีชีวิตการเป็นอยู่ตามที่พ่อแม่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ลำดับที่ 3 (ตามหลักปรัชญา) ตามความจำเป็นในการดำเนินชีวิต/กิจกรรม

3. การสร้างให้เป็นหลักสูตรการเรียนรู้แบบง่าย เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และเขตอื่นๆ

การจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้วิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภายในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์นั้น จากการให้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่าง

ที่กำหนด ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้หลักสูตร

1.1 ระยะเวลาหลักสูตร ควรจัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้น โดยมีการเรียนรู้ไม่เกิน 3 วัน และภายในหลักสูตรควรที่จะมีการศึกษาฐานเพราะจะทำให้เกิดภาพการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง ส่วนการเรียนรู้นั้นควรมีการอธิบายพร้อมทั้งภาพประกอบเพราะจะทำให้มองเห็นภาพที่ชัดเจน

1.2 วิธีการเรียนรู้ ควรให้เป็นลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการในการเรียนรู้ เพราะหากมีการเรียนรู้จากคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีเป็นจำนวนน้อยมากที่จะเข้าไปเรียนรู้ ซึ่งบุคคลที่จะเข้าไปเรียนรู้ได้จะต้องรู้จักการใช้คอมพิวเตอร์ดีพอสมควร และอาจจะเข้าใจยาก ในการอบรมเชิงปฏิบัติการนั้น ควรที่จะให้มีการศึกษาฐานพร้อมทั้งมีการปฏิบัติโดยมีการทดลองนำไปใช้จริงและมีการประเมินผลเพื่อให้เกิดความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เนื้อหาของหลักสูตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดเนื้อหาที่จะสามารถบรรจุเข้าไปในหลักสูตรได้ดังต่อไปนี้

ด้านความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เน้นอธิบาย คำว่า “พอเพียง (Sufficiency)” ซึ่งควรอธิบายโดยให้ทำความเข้าใจในลักษณะที่ว่า มีลักษณะเดียวกันกับคำว่า “พอประมาณ” หรือ พอดีและให้เชื่อมโยงคำว่า “ดุลยภาพ หรือ สมดุล” (Equilibrium)

ด้านพอเพียง หรือ พอประมาณ ให้เน้นการอธิบายคำว่าพอเพียง หรือ สมดุล โดยเปรียบเทียบให้เห็นว่าเมื่อนำมาพิจารณาเพื่อการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของคนทำงาน จะพบว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยทำให้คนทำงานได้มองเห็นภาพว่า การบริหารจัดการชีวิตให้เกิดความพอเพียง หรือ สมดุลนั้นมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง การเน้นการบริหารชีวิตให้เกิดความสมดุลจึงขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนว่าจะดำเนินการอย่างไร ทั้งนี้ควรมีการยกตัวอย่างคำอธิบาย เช่น

การจัดการเรื่องรายได้ ให้อธิบายว่า พนักงาน หรือ ลูกจ้าง จะมีรายได้ในรูปของ เงินเดือน หรือ ค่าจ้าง ซึ่งส่วนมากจะได้รับเดือนละหนึ่งครั้ง นี่เป็นรายได้ที่เกิดจากน้ำพักน้ำแรง แต่รายได้ส่วนนี้โดยส่วนมากพนักงาน หรือ ลูกจ้าง มักจะใช้จ่ายเร็วและส่วนมากจะไม่มีวางแผนเพื่อให้รายได้นั้นมีใช้จ่ายได้ตลอดทั้งเดือนรวมทั้งไม่มีการวางแผนเพื่อให้รายได้นั้นงอกเงยขึ้น หรือ เกิดมูลค่าเพิ่ม แต่หากมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ พนักงาน หรือ ลูกจ้าง สามารถมีเงินใช้ได้ตลอดทั้งเดือน รวมทั้งอาจทำให้เงินที่ได้รับงอกเงยขึ้นมา หรือ ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ โดยสามารถทำได้คือ เมื่อมีรายได้ ควรแบ่งรายได้นั้นออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วางแผนเพื่อให้มีการใช้จ่ายได้ตลอดทั้งวัน ส่วนที่ 2 วางแผนให้มีการใช้เงินได้ตลอดทั้งเดือน และ ส่วนที่ 3 วางแผนเพื่อการออมเงินไว้ในอนาคต

การจัดการ “หนี้สิน” ให้อธิบายว่า เพื่อให้มองเห็นภาพของ หนี้สิน ว่าหากมองในรูปของพยางค์ที่บอกว่า “หนี้สิน” จะทำให้ผู้ฟังเกิดการกลัว และน่าจะหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเปลี่ยนคำพูดบอกว่า “เงินกู้” ก็จะทำให้ฟังแล้วเหมือนกับเป็นลักษณะของเงินลงทุน อย่างไรก็ตามนี่เป็นเพียงการเล่นคำเท่านั้น แต่ก็มีผลต่อผู้ฟัง อาจเป็นเพราะคำอธิบาย และการรับข้อมูลของผู้ฟังว่า รับรู้แล้วร้าย หรือ ดี ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์นั้น เงินดังกล่าวโดยความหมายแล้วจะเรียกว่า “เงินกู้ หรือ เงินสำหรับการลงทุน” ซึ่งสามารถเขียนเป็นรูปสมการคือ $Y=C+I$ (Y คือ รายได้, C = Consumption คือ ค่าใช้จ่ายสำหรับการบริโภค และ I = Investment คือ เงินลงทุน) ซึ่งเป็นสิ่งที่เพิ่มมูลค่าต่อธุรกิจ ต่อการเป็นอยู่ และอื่นๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ “การบริหารจัดการหนี้สิน” ว่า สามารถสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้อย่างไร นั่นหมายความว่า ต้องเรียนรู้วิธีการสร้างมูลค่าเพิ่ม อย่างไรก็ตาม พนักงาน หรือ คนโดยส่วนใหญ่อาจมองว่าเป็นเรื่องที่น่ากลัว และน่าจะหลีกเลี่ยง แต่หนี้สินนั้นในมุมมองของนักธุรกิจถือว่าเป็นที่มาของรายได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิถีคิด การเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส หรือ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและมีภูมิคุ้มกัน โดยหากมีหนี้สิน

แล้วบริหารจัดการอย่างเหมาะสม สมดุล พอเพียง พอดี พอประมาณในด้านการลงทุน การผลิต การใช้จ่าย และ ในกิจกรรมทุกอย่าง จะทำให้หนี้สินนั้นกลายเป็นมูลค่าเพิ่ม หรือ กลายเป็นรายได้

ด้านความมีเหตุผล ให้อธิบายว่า ในด้านความมีเหตุผลนั้น ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การมีความรู้ รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง นี่เป็นในความหมายของคำว่า “เหตุผล” อย่างไรก็ตาม เหตุผลสามารถอธิบายในลักษณะเป็นข้อคิด โดยควรเน้นอธิบายให้พนักงานเข้าใจว่า การดำเนินกิจกรรมทุกอย่างในชีวิตประจำวันควรมีเหตุผลประกอบซึ่งเหตุผลจะต้องคู่ที่ผลลัพธ์ว่า หากดำเนินการอย่างพอเพียง พอประมาณ สมดุล หรือพอดีแล้ว ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เป็นการเพิ่มขึ้นในทางที่ดีหรือเป็นการลดลง แ่ลง หรือ ทำให้เรามีความเสื่อมเสียมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมด้านเศรษฐกิจภายในครอบครัว

ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ให้อธิบายว่า ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีภูมิคุ้มกัน คือ การมีคุณธรรมด้านซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน และมีการรู้จักแบ่งปันคนอื่น ซึ่งสิ่งที่ผู้วิจัยขอเพิ่มเติมในส่วนนี้ของ หลักการนี้ก็คือ การรู้จักวางแผนในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสิ่งที่จะให้ผลตามมา ก็คือ ผลสำเร็จอันเกิดจากงานนี้ในอนาคตที่ยั่งยืน ซึ่งในส่วนนี้ควรสร้างหลักสูตรและอธิบายให้ทราบถึงคุณค่าของการมีภูมิคุ้มกัน โดยสิ่งที่ป็นภูมิคุ้มกันนั้น ก็คือ รากฐานแห่งความสำเร็จ ซึ่งจะเป็นปัจจัยหนุนเสริมให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่อง และอย่างเป็นระบบโดยไม่เกิดการความหน่วงในการทำงาน แต่มีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา มีใจสดชื่นต่อการทำงาน เพราะรู้ว่า สิ่งที่จะทำต่อไปนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิต

3. การประเมินผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ให้อธิบายสิ่งที่ควรเน้นว่า ผู้ปฏิบัติสามารถวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติได้โดยการประเมินตนเอง โดยประเมินว่า ภายหลังจากที่ได้ปฏิบัติแล้วความสำเร็จเหล่านี้ได้เกิดขึ้นหรือไม่ หากเกิดขึ้นแสดงว่า การประยุกต์

ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสัมฤทธิ์ผล และเมื่อสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้เพิ่มขึ้น ความอยู่ดีกินดีก็จะเกิดขึ้นทันที สิ่งที่สามารถประเมินได้มีดังต่อไปนี้

3.1 ด้านทรัพย์สิน (เพิ่มขึ้น หรือ ลดลง)

3.1.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของทรัพย์สิน ทั้งนี้ให้พิจารณาจากทรัพย์สินถาวร หรือ ทรัพย์สินที่ใช้แล้วหมดไป เช่น เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ, เครื่องใช้ไฟฟ้า, รถยนต์, รถไถ เป็นต้น หากมีการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินเหล่านี้ แสดงให้เห็นการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพ

หากมีความย่อห้อย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือ ไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การลดลงของทรัพย์สิน หรือ ทรวงตัว หยุคนี้้ง ไม่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ให้พิจารณาจากทรัพย์สินถาวร หรือ ทรัพย์สินที่ใช้แล้วหมดไป เช่น ที่ดิน, เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ, เครื่องใช้ไฟฟ้า, รถยนต์, รถไถ เป็นต้น หากทรัพย์สินเหล่านี้ไม่เพิ่มขึ้น หรือ ที่มีอยู่ก็หมดไป แสดงให้เห็นว่า มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสม

3.2 ด้านค่าใช้จ่าย (เพิ่มขึ้น หรือ ลดลง)

3.2.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การลดลงในเรื่องของรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เมื่อรายจ่ายลดลงรายได้ก็จะเพิ่มขึ้น

3.2.2 หากมีความย่อห้อย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือ ไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เมื่อรายจ่ายเพิ่มขึ้นรายได้ก็ลดลง

3.3 ด้านหนี้สิน มีการเพิ่มขึ้น ลดลง

3.3.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การลดลงในเรื่องของรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เมื่อรายจ่ายลดลงรายได้ก็จะเพิ่มขึ้น

หากมีความย่อห้อย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือ ไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เมื่อรายจ่ายเพิ่มขึ้นรายได้ก็จะลดลง

3.4 ด้านรายได้ มีการเพิ่มขึ้น ลดลง

3.4.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายได้ โดยอาจอยู่ในรูปของเงินเดือนเพิ่ม มีสินค้าจำหน่ายเพิ่มขึ้น

3.4.2 หากมีความย่อห้อย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือ ไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การลดลงของรายได้

3.5 ด้านเวลาพักผ่อน มีการเพิ่มขึ้น ลดลง

3.5.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การมีเวลาพักผ่อนมากยิ่งขึ้น และเป็นการพักผ่อนแบบสบายใจเพราะมีเงินทำงานด้วยตัวของมันเอง หมายความว่า มีเงินฝาก หรือ มีธุรกิจที่ทำหน้าที่ของตัวเองโดยทำให้เรามีเวลาพักผ่อนมากยิ่งขึ้นด้วยความสบายใจ

3.5.2 หากมีความย่อห้อย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือ ไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การไม่มีเวลาที่จะพักผ่อน เพราะจะต้องลำบากในการหารายได้มาเลี้ยงชีพ หางานทำ เป็นต้น

3.6 ด้านอบายมุข มีการเพิ่มขึ้น ลดลง

3.6.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การไม่หลงผิดในอบายมุขต่างๆ เช่น การไม่เล่นการพนัน ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่ดื่มสุราและเมรัย เป็นต้น

3.6.2 หากมีความย่อห้อย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือ ไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การหลงผิด หรือ เสพติดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะทำให้มีการสูญเสียเงินไปโดยใช่เหตุ

อย่างไรก็ตาม ในส่วนนี้ ผู้วิจัยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาจเขียนวิธีการประยุกต์ใช้และประสิทธิภาพของปรัชญาในรูปของ flow chat ได้ โดยเรียงลำดับตั้งแต่การประยุกต์ใช้และสิ้นสุดด้วยการประเมินตนเอง ว่ามีมูลค่าสินทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือไม่

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะพบว่าวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาองค์ความรู้ที่มีต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มพนักงานทั้งภาค

รัฐและภาคเอกชนซึ่งทำงานประจำสำนักงานภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาโดยเน้นไปยังบุคคลที่มีระดับการศึกษาและถือว่ามีระดับรายได้อยู่ในระดับปานกลางของจังหวัด กล่าวคือ บุคลากรที่ทำงานสังกัดหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลก็จะพบว่าส่วนใหญ่จะเคยได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเคยอบรมกันคนละอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง โดยหน่วยงานที่จัดอบรม หรือ พาไปอบรมคือหน่วยงานที่ทำงานอยู่ประจำ ซึ่งสถานที่ที่ไปอบรมนั้นมักจะอยู่ภายในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ และพวกเขาประเมินตนเองตามความรู้ที่คิดว่ารู้จักคำว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ 5-10 เปอร์เซนต์ ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ทำให้พบข้อเท็จจริงที่ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาและทำงานอยู่ในตัวอำเภอเมือง แต่ยังประเมินตนเองค่อนข้างต่ำในเรื่องของความรู้ที่จะประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการสอบถามที่ประเมินตนเองในลักษณะนี้ก็เพราะพวกเขาเปรียบเทียบ เรื่องการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน การไม่รู้จักรายการลดรายจ่ายของตนเองลง โดยการปลูกพืชผักสวนครัว และแม้กระทั่งการไม่มีเวลาในการจัดแบ่งที่ดินเพื่อการเพาะปลูกเป็นสัดส่วนเป็นส่วน ซึ่งในส่วนนี้ทำให้บางคนมีปัญหาเกี่ยวกับรายรับมีน้อยกว่ารายจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ จตุรงค์ บุญยรัตนสุพรรณ (2) ที่ได้อธิบายไว้ว่า หากมีปัญหาเกี่ยวกับรายรับมีน้อยกว่ารายจ่าย อาจนำไปสู่ปัญหาแห่งความยากจนได้ อย่างไรก็ตามก็มีบางท่านที่สามารถทำให้รายรับมีมากกว่ารายจ่ายโดยสามารถดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ควรที่จะมีการนำท่านที่สามารถทำได้มาเป็นตัวอย่างว่าเรามีวิธีการบริหารจัดการอย่างไรจึงสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับด้านการประยุกต์ใช้นั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากจะเลือกตอบด้านที่ไม่สามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม โดยตอบมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ต้องอยู่

แบบเจียมตนเหมือนคนจน รองลงมาคือ หามาได้เท่าไรก็ใช้ไปเท่านั้น สาเหตุอาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามยังไม่เข้าใจในความหมายของคำว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะต้องมีหลักสูตรในการอธิบายเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะพยายามให้เกิดทักษะการประยุกต์ใช้และมีความกระตือรือร้นในการนำไปใช้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

สำหรับด้านการมีวิถีชีวิตโดยมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเลือกรายละเอียดด้านที่ไม่มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า โดยลำดับที่ 1 เลือกรื่อง ยังมีพฤติกรรมในการใช้จ่ายเหมือนเดิม และไม่มี การวางแผนค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน สาเหตุเป็นเพราะเคยใช้ชีวิตอย่างไรก็มักจะเป็นอยู่อย่างนั้น ซึ่งจากการสังเกตวัฒนธรรมเรื่องการเป็นอยู่ของคนไทยในปัจจุบันจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงอะไรสักอย่างเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้นค่อนข้างจะเป็นเรื่องที่ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อให้มีระดับการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือ ระดับเศรษฐกิจภายในครอบครัวดีขึ้น มักจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก หรือ อาจจะต้องค่อยเป็นค่อยไป เพราะคนโดยส่วนใหญ่จะทำตามอารมณ์ที่ชอบ เช่น เคยดื่มเหล้าอย่างไรก็มักจะปฏิบัติอย่างนั้น ดื่มน้ำเย็นอย่างไรก็มักจะนิสัยอย่างนั้น การเปลี่ยนแปลงเพื่อไม่ให้มีวิถีชีวิตในการไปใช้จ่ายแบบนั้นค่อนข้างจะยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีระดับคุณวุฒิสูงๆ หากบุคคลนั้นมีพฤติกรรมในลักษณะนี้ มักจะเป็นคนที่ดื้อ และเชื่อฟังใครยาก อย่างไรก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนจิตสำนึกของคนเหล่านี้ให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยจะต้องมีการเสริมเรื่อง คุณธรรมจริยธรรม และเสริมเรื่อง ประโยชน์ของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในผลงานวิจัยนี้ได้กล่าวถึง วิธีปฏิบัติอย่างละเอียดในช่วงหลักสูตร

สำหรับภายหลังจากที่ได้ทราบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จะมีวิธีการจัดแบ่งสัดส่วนที่ดินในพื้นที่ของตนเป็นอย่างไรนั้น พบว่า ส่วนใหญ่จะมีการ

จัดแบ่งที่ดินโดยการวางแผนตามแบบฉบับของตนหรือตามรูปแบบที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ส่วนลำดับที่ 2 นั้นปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบด้านที่ไม่มีการจัดแบ่งที่ดิน โดยตอบว่า เป็นผู้ที่ชอบอยู่แบบเดิมๆ จึงไม่คิดจะจัดแบ่งที่ดินเป็นสัดส่วนเพื่อการเพาะปลูก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกจำกัด โดยจะอาศัยอยู่ในตัวเมือง จึงมีบางคน ที่อาจเพาะปลูกบ้าง บางคนไม่เพาะปลูกบ้าง ตามความสะดวกของแต่ละคน ในขณะเดียวกัน พื้นที่ใช้สอยบริเวณบ้านอาจมีไม่มากนัก เพราะหลายคนด้วยกันมักจะซื้อบ้านจัดสรรเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งบ้านจัดสรรโดยส่วนใหญ่ ก็จะมีพื้นที่ใช้สอยน้อย ดังนั้นหลายคนจึงมีการปลูกบ้าง ไม่ปลูกบ้าง แต่หากมีการปลูกก็จะไม่มีการจัดแบ่งเป็นสัดส่วน เพราะหากแบ่งเป็นสัดส่วนก็จะทำให้พื้นที่แคบปลูกอะไรได้ไม่มากนัก ดังนั้นจึงมีการปลูกผสมผสานกันและกัน อย่างไรก็ตาม การปลูกตามลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สามารถที่จะแบ่งสรรการปลูกได้ โดยอาจมีการจัดลำดับของการปลูกไว้ก่อน เช่น พืชสำหรับปรุงอาหาร พืชประเภทผัก เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น และอาจมีรายละเอียดปลีกย่อยลงไปอีกว่า พืชสำหรับปรุงอาหารมีอะไรบ้าง ควรปลูกไว้ตรงไหนอย่างไร พืชประเภทผักจะทานอะไรบ้างควรปลูกไว้ตรงไหนอย่างไร และเลี้ยงสัตว์จะเลี้ยงสัตว์ประเภทใดและเลี้ยงพืชที่เท่าไรหรืออย่างไร เป็นต้น

ในด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวิถีชีวิตการเป็นอยู่ โดยมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไม่ถูกต้องนัก เพราะเลือกตอบ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 ชอบใช้จ่ายเงินแบบสุรุ่ยสุร่าย ลำดับที่ 2 ชอบใช้จ่ายเงินในสิ่งของที่ไม่น่าเป็น ลำดับที่ 3 ใช้จ่ายตามทรัพย์สินที่หาได้ กล่าวคือได้มาเท่าไรใช้ไปเท่านั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมักจะใช้เงินโดยขาดการวางแผนในการใช้จ่าย หรือ อาจนำเงินสดเก็บไว้ในกระเป๋าสตางค์มากเกินไป และมีการนำไปใช้จ่ายออกไปโดยไม่รู้ตัว ซึ่งเมื่อรู้ตัวอีกครั้งเงินในกระเป๋าสตางค์ก็ถูกใช้หมดไปแล้ว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เอง คือการขาด

การวางแผนที่ดี หรือ ขาดการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

ในการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้วิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภายในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์นั้น จากการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้หลักสูตร

1.1 ระยะเวลาหลักสูตร จากการสอบถามพบว่า ระยะเวลาที่ควรจะใช้สำหรับการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ควรจัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้น โดยมีการเรียนรู้ไม่เกิน 3 วัน และภายในหลักสูตรควรที่จะมีการศึกษาดูงานเพราะจะทำให้เกิดภาพการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง ส่วนการเรียนรู้ นั้นควรมีการอธิบายพร้อมกับภาพประกอบเพราะจะทำให้มองเห็นภาพที่ชัดเจน

1.2 วิธีการเรียนรู้

จากการสอบถาม พบว่า วิธีการเรียนรู้นั้น ส่วนใหญ่ตอบว่าควรให้เป็นลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการในการเรียนรู้ เพราะหากมีการเรียนรู้จากคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีเป็นจำนวนน้อยมากที่จะเข้าไปเรียนรู้ ซึ่งบุคคลที่จะเข้าไปเรียนรู้ได้จะต้องมีรู้จักการใช้คอมพิวเตอร์ดีพอสมควร และอาจจะเข้าใจยาก และในการอบรมเชิงปฏิบัติการนั้น ควรที่จะให้มีการศึกษาดูงาน พร้อมทั้งมีการปฏิบัติโดยมีการทดลองนำไปใช้จริงและมีการประเมินผลเพื่อให้เกิดความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เนื้อหาของหลักสูตร

ในส่วนเนื้อหาของหลักสูตรนั้น จากการศึกษาสภาพการเรียนรู้วิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แล้ว พบว่า หลักสูตรที่เป็นไปได้นั้นจะต้องพัฒนาเพื่อให้ตรงกับความต้องการของพนักงานอย่างแท้จริง และควรที่จะเน้นหลักสูตรที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และปฏิบัติได้ตลอดชีวิต

โดยทำให้พนักงานแต่ละท่านมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเองภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งควรเน้นตั้งแต่ให้แต่ละท่านได้ทราบถึง ความหมายที่แท้จริงของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมุ่งเน้นเรื่องของชีวิตและการเป็นอยู่ของผู้ที่ทำงานในสำนักงานโดยตรงซึ่งสามารถที่จะประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร (3) และ ชำรง บัวศรี (4) ซึ่งอธิบายไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการทั่วไปหรือบริบททั่วไปของผู้เรียน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น พบว่า เนื้อหาที่จะสามารถสร้างให้เป็นหลักสูตรได้มีดังต่อไปนี้

2.1 ด้านความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำว่า “พอเพียง (Sufficiency)” ควรอธิบายโดยให้ทำความเข้าใจในลักษณะที่ว่า มีลักษณะเดียวกันกับคำว่า “พอประมาณ” หรือ พอดี โดยสามารถอธิบายเชื่อมโยงในหลักการเดียวกันทางเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น มีความหมายตรงกันกับคำว่า “ดุลยภาพ หรือ สมดุล” (Equilibrium) หมายความว่า ในว่าจะดำเนินการในกิจกรรมใดก็ตามด้านการผลิต การลงทุน การใช้จ่าย หรือการทำงาน เป็นต้น ก็ให้อยู่ในลักษณะสมดุล หรือ ดุลยภาพ

ในอีกความหมายหนึ่งเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาจอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า เป็นปรัชญาการศึกษาซึ่งเน้นไปที่ “ความประพฤติกี่ทำอะไรเพื่อให้เกิดผล” โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือประพฤติดีปฏิบัติให้ถึงจุด “พอประมาณ” (ที่ไม่มากหรือน้อยเกินไป ให้อยู่ในระดับพอดี) โดยไม่เพียงแค่อธิบายว่ามีเหตุผลเท่านั้น แต่ควรที่จะลงมือปฏิบัติด้วย เพราะการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของชีวิตของผู้เรียนในทางที่มีความเจริญงอกงามมากยิ่งขึ้น และหลังจากนั้นก็จะตกผลึกเป็น “ปัญญา” ที่สามารถจะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรงในเหตุและผลอื่นๆ ขึ้น ซึ่งต่อมาก็คงกลายเป็น

“ภูมิคุ้มกัน” ของชีวิตต่อไป และการทำความเข้าใจว่า “ผลที่ดี” เป็นอย่างไร ตรงนี้จะนำไปสู่การเป็นเงื่อนไขด้าน “คุณธรรม” นั้นหมายความว่า เมื่อเราเข้าใจในสิ่งว่า ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่พอดีและมีภูมิคุ้มกันผลที่จะได้รับก็คือผลตอบแทนที่ดี ซึ่งสามารถสร้างอธิบายได้

2.2 ด้านพอเพียง หรือ พอประมาณ

คำว่า พอเพียง หรือ สมดุล นั้น เมื่อนำมาพิจารณาเพื่อการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของคนทำงาน จะพบว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยทำให้คนทำงานได้มองเห็นภาพว่า การบริหารจัดการชีวิตให้เกิดความพอเพียง หรือ สมดุลนั้นมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง การเน้นการบริหารชีวิตให้เกิดความสมดุลจึงขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนว่าจะดำเนินการอย่างไร โดยสามารถยกตัวอย่างการรับรู้ของมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการชีวิตให้เกิดความสมดุลได้เช่น ตัวอย่างด้านการบริโภค เมื่อรับประทานอาหารย่อมรับรู้ได้ว่าสภาพท้องที่จะอึดอยู่ในปริมาณเท่าใด ปริมาณเท่าใดถือว่ายังไม่อึด อิ่มพอดี และอิ่มมาก ซึ่งหากยังไม่อึดก็สามารถที่จะรับประทานอาหารเพิ่มได้ เพราะหากไม่รับประทานเพิ่ม อาจส่งผลเสียต่อกระเพาะอาหาร แต่หากอิ่มพอดี กำลังพอเหมาะแล้วก็ไม่ต้องรับประทานอาหารเพิ่มก็จะทำให้รู้สึกดี สบายตัว ไม่แน่นท้อง เป็นต้น และหากรับประทานอาหารมากเกินไป ก็ส่งผลเสียต่อกระเพาะอาหาร ซึ่งจะทำให้มีอาการปวดท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ แน่นท้อง หายใจลำบาก เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการรับประทานอาหารนั้นไม่ควรเน้นการบริโภคอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป ให้บริโภคแบบพอเพียง พอดี พอประมาณ หรือ สมดุล เช่น การบริโภคเนื้อ ข้าว มัน เผ็ด เปรี้ยว หวาน เค็ม เป็นต้น นี่เป็นรูปแบบของการบริโภค ส่วนรูปแบบการดำเนินชีวิตอื่นๆ ก็สามารถยึดในลักษณะแบบนี้ได้เช่นกัน

นี่เป็นเพียงหนึ่งตัวอย่างที่สามารถอธิบายถึงธรรมชาติของความพอเพียงได้ว่า โดยธรรมชาติมนุษย์จะรู้ตนเองดีว่า ความพอดีอยู่ตรงไหน แต่หากไม่รู้จักแล้วเกิดลุ่มหลงกระทำสิ่งนั้นมากเกินไปหรือน้อยเกินไปก็จะทำให้ผลที่ได้รับไม่คาดคิด เหมือนกับที่ยกตัวอย่างเรื่อง การบริโภค ซึ่งโดยปกติหากไม่อิ่ม มนุษย์ย่อมรู้ตัวว่า

จะต้องบริโภคเพิ่มขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับว่า จะมีอาหารบริโภคหรือไม่ แต่หากมีอาหารมากเพียงพอต่อการบริโภคแล้ว เมื่อบริโภคอึดก็จะหยุด นี่เป็นธรรมชาติที่จะต้องหยุดการบริโภค แต่โดยส่วนมากเมื่อถึงนั้นมีความอ้วน หอมหวาน และเป็นที่ต้องการ ความอยากในการบริโภคเกินขนาดจะเกิดขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะเกิดการบริโภคเกินขนาดและทำให้เกิดโรคมามากมายตามมา เช่น โรคอ้วน ไขมันอุดตัน เป็นต้น

และเมื่อพิจารณาเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเศรษฐกิจก็ยิ่งทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยหากมีความพอเพียง อาจทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ที่สามารถคิดเป็นตัวเงินที่เพิ่มเข้าไปในรายได้ ซึ่งในที่นี้จะขอยกตัวอย่างประกอบในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงในด้านต่างๆ ที่พนักงานหรือบุคคลทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น

(1) การจัดการเรื่องรายได้

พนักงาน หรือ ลูกจ้าง จะมีรายได้ในรูปแบบของเงินเดือน หรือ ค่าจ้าง โดยส่วนมากจะได้รับเดือนละหนึ่งครั้ง นี่เป็นรายได้ที่เกิดจากน้ำพักน้ำแรง แต่รายได้ส่วนนี้โดยส่วนมากพนักงาน หรือ ลูกจ้าง มักจะใช้จ่ายเร็วและส่วนมากจะไม่มีวางแผนเพื่อให้รายได้นั้นมีใช้จ่ายได้ตลอดทั้งเดือนรวมทั้งไม่มีการวางแผนเพื่อให้รายได้นั้นงอกเงยขึ้น หรือ เกิดมูลค่าเพิ่ม แต่หากมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ พนักงาน หรือ ลูกจ้าง สามารถมีเงินใช้ได้ตลอดทั้งเดือน รวมทั้งอาจทำให้เงินที่ได้รับงอกเงยขึ้นมา หรือ ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ โดยสามารถทำได้คือ เมื่อมีรายได้ ควรแบ่งรายได้นั้นออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วางแผนเพื่อให้มีการใช้จ่ายได้ตลอดทั้งวัน ส่วนที่ 2 วางแผนให้มีการใช้เงินได้ตลอดทั้งเดือน และส่วนที่ 3 วางแผนเพื่อการออมเงินไว้ในอนาคต

ส่วนที่	รายละเอียด	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
ส่วนที่ 1	มีเงินใช้ใน 1 วัน	300	พิจารณาจากการใช้ในแต่ละวัน
ส่วนที่ 2	ฝากธนาคารแบบมีบัตรเอทีเอ็ม	8,700	สามารถถอนมาใช้ได้ตลอด และควรมีการถอนมาใช้เพียงวันละ 300 บาท
ส่วนที่ 3	ฝากประจำ	1,000	ฝากออมไว้ตลอดทุกเดือน นี่จะเป็นผลให้เกิดเป็นเงินออมและมีมูลค่าเพิ่มเป็นลักษณะดอกเบี้ย ซึ่งจะได้รับมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแหล่งเงินฝากว่าฝากกับธนาคารใด ดอกเบี้ยเท่าไร (นี้เป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้น)
รวมเป็นเงิน		10,000	

สมมติว่า มีเงินเดือนๆ ละ 10,000 บาท ให้มีการวางแผนใช้จ่ายได้ตลอดทั้งวันๆ ละ 300 บาท ส่วนที่เหลือให้ฝากออมทรัพย์กับธนาคารและทำบัตรเอทีเอ็มไว้เป็นจำนวนเงิน 8,700 บาท และส่วนที่เหลืออีก 1,000 บาทให้นำไปฝากเป็นเงินออมโดยไม่ทำบัตรเอทีเอ็ม ซึ่งพิจารณาจากตารางข้างล่างนี้

ซึ่งในส่วนนี้ อธิบายเพิ่มเติมได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 วางแผนเพื่อให้มีการใช้จ่ายได้ตลอดทั้งวัน ในการวางแผนเพื่อให้มีการใช้จ่ายได้ตลอดทั้งวันนั้น ควรมีการคำนวณรายจ่ายในแต่ละวันล่วงหน้าว่า

วันนี้จะต้องใช้จ่ายอะไรบ้าง เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการรับประทานอาหารเช้า กลางวัน และเย็น ค่าน้ำมันรถ เป็นต้น หลังจากนั้นให้เก็บเงินสดไว้ในกระเป๋าเป็นจำนวนเงินเท่ากับที่มีการคำนวณ ตัวอย่างเช่น มีเงินเดือนๆ ละ 10,000 บาท รับประทานอาหารเช้าเป็นจำนวนเงิน 50 บาท รับประทานอาหารกลางวันเป็นจำนวนเงิน 50 บาท จะต้องซื้ออาหารมื้อเย็นเป็นจำนวนเงิน 100 บาท และเติมน้ำมันรถเป็นเงินจำนวน 100 บาท รวมเงินที่จะต้องมีการสำรองไว้ในกระเป๋าสตางค์เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 300 บาท

ข้อควรระวังก็คือ อย่าพยายามเก็บเงินสดไว้ใน กระเป๋าสตางค์มากเกินไป เพราะหากเก็บไว้เป็นจำนวนมาก จะทำให้มีการใช้จ่ายโดยไม่รู้ตัว และการใช้จ่ายจะเกิดขึ้นโดยไม่จำเป็น

ส่วนที่ 2 วางแผนให้มีใช้เงินได้ตลอดทั้งเดือน ให้มีการวางแผนฝากเงินไว้ในธนาคารในลักษณะฝากออมทรัพย์ แล้วทำบัตร ATM ไว้เพื่อสะดวกในการกดเงินออกมาใช้ในแต่ละวัน โดยหากมีเงินเดือนๆ ละ 10,000 บาท และมีเงินสำรองใช้แล้วต่อวันๆ ละ 300 บาท เงินคงเหลือ คือ 9,700 บาท แต่ให้มีการนำไปฝากไว้ในบัญชีนี้เป็นจำนวนเงิน 8,700 บาท และเมื่อใช้หมดแล้วก็ให้กดมาครั้งละ 300 บาทเพื่อนำไปใช้ในแต่ละวัน ลักษณะการทำแบบนี้เป็นการควบคุมการใช้จ่ายโดยไม่ต้องมีการจัดทำเป็นบัญชีครัวเรือน และเป็นการสะดวกสำหรับผู้ทำงาน และเป็นที่น่าสังเกตว่า หากมีการดำเนินการใช้จ่ายในลักษณะนี้ไปเรื่อยๆ ก็จะเกิดเป็นลักษณะนิสัยและเป็นการจัดระเบียบการดำเนินชีวิตด้านค่าใช้จ่ายไปภายในตัว และเมื่อใช้จ่ายไปเรื่อยๆ ในแต่ละวันในลักษณะนี้อาจทำให้มีการใช้จ่ายในแต่ละวันไม่ถึง 300 ก็เป็นไปได้ และเมื่อเป็นเช่นนั้น เงินส่วนที่จะใช้เป็นการออมเพื่อฝากไว้ในอนาคตนั้นอาจไม่ใช้เงินเพียงแค่ 1,000 บาทก็ได้ แต่อาจจะเพิ่มเป็น 1,200 บาท ถึง 1,500 บาท ต่อเดือนก็เป็นได้ เมื่อบุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในลักษณะนี้เรื่อยๆ สิ่งหนึ่งที่จะตามมาก็คือ กลายเป็นนิสัยของบุคคลนั้นทันที หรือ เรียกว่าภูมิคุ้มกันที่จะทำให้บุคคลนั้นมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบด้านการใช้จ่ายเงิน

และส่วนที่ 3 วางแผนเพื่อการออมในอนาคต ในส่วนของการวางแผนเพื่อให้มีเงินใช้ในอนาคต หรือ ที่เรียกว่า เงินออม นั้น ในที่นี้ก็จะให้มีการฝากเงินจากเงินเดือน โดยแบ่งมาฝากไว้เพียง 1,000 บาท เงินส่วนนี้ไม่ควรฝากแล้วทำบัตรเอทีเอ็ม เพราะหากทำบัตรเอทีเอ็มแล้วก็จะทำให้บุคคลนี้สามารถเบิกเงินไปใช้ได้ตลอดเวลา แล้วลักษณะการฝากจะไม่เป็นการฝากเพื่อการออม อย่างไรก็ตามการฝากเงินในลักษณะนี้นั้น ควรจะฝากในลักษณะการฝากประจำ เพราะจะได้รับอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าการฝากแบบปกติ ดังนั้น หากบุคคลมีการฝากแบบนี้

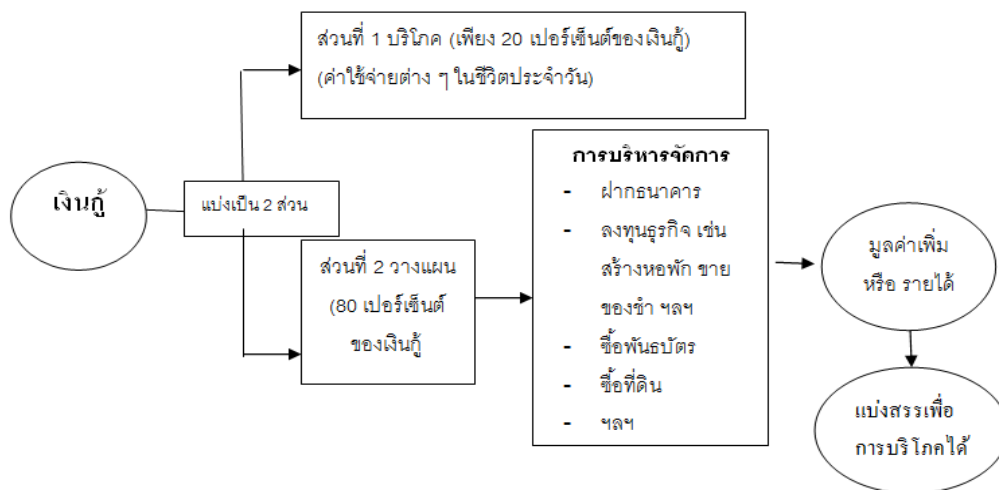
ไปเรื่อยๆ ผ่านไปหนึ่งปี ก็จะมีเงินออมเป็นจำนวนเงินถึง 12,000 บาท และหากธนาคารให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากนี้เป็นร้อยละ 3 ต่อปี ก็จะมีดอกเบี้ยคิดเป็นจำนวนเงิน 360 บาท นี่เป็นมูลค่าของเงินที่เพิ่มขึ้น และเมื่อมีการทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ และมีเงินฝากเป็นจำนวน 5 ปี เขาก็จะมีเงินถึง 12,000 บาท x 5 ปี เท่ากับเป็นจำนวนเงิน 60,000 บาท ลักษณะแบบนี้เรียกว่า มูลค่าเพิ่มที่คิดเป็นตัวเงินในเชิงเศรษฐศาสตร์

และตั้งข้อสังเกตก็คือว่า หากเราไม่มีการดำเนินชีวิตที่เป็นระบบแบบนี้ ท้ายที่สุดก็ไม่มีทรัพย์สินอะไรเลย นอกจากการใช้จ่ายกันไปวันๆ ในแต่ละวันเท่านั้น โดยหากทุกคนลองพิจารณาดูก็จะพบว่า ตั้งแต่เกิดมาจากอายุ 1 ขวบ จนกระทั่งถึงปัจจุบันสมมติว่าอายุ 26 ปี เรามีกี่การใช้เงินไปแล้วเป็นจำนวนเท่าใด ก็จะพบว่า บางคนมีการใช้เงินมาแล้วรวมหลายล้านบาท ลองเอา 5,000 บาทต่อเดือนที่ใช้จ่ายคูณไปเป็นปีแล้วพิจารณาดูก็จะพบว่า ข้อเท็จจริงก็จะเป็นแบบนี้ ซึ่งบางคนไม่ใช่ว่าตัวเลขเพียง 5,000 บาท มาคูณเท่านั้น แต่อาจจะมิตัวเลขของค่าเทอม ค่าเล่าเรียน ค่าอื่นๆ เข้ามารวมคำนวณด้วย ซึ่งอาจจะไม่ใช่เพียงเงินจำนวน 5,000 บาทเท่านั้น แต่อาจเป็นจำนวนเงิน 10,000 ถึง 20,000 บาทก็เป็นได้และหากเป็นเช่นนั้น จะพบว่า ตัวเลขของการใช้จ่ายตั้งแต่มีชีวิตมาจนกระทั่งถึงอายุ 26 ปี จะเป็นตัวเลขค่าใช้จ่ายที่มหาศาล และเมื่อพิจารณาเรื่องของเงินที่เหลือในปัจจุบันก็จะพบว่า ถึงแม้จะมีการใช้จ่ายเงินไปแล้วเป็นจำนวนมหาศาล แต่ตัวเลขเงินออมในปัจจุบันกลับไม่มีเหลือ ซึ่งเรื่องนี้หากมีการวิเคราะห์ดูก็จะพบว่า คนส่วนใหญ่จะเสียโอกาสด้านนี้เป็นจำนวนมาก เพราะไม่รู้ว่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง แล้วควรจะประยุกต์ใช้อย่างไร

(2) การจัดการ “หนี้สิน” หนี้สินนั้น หากมองในรูปของพยางค์ที่บอกว่ “หนี้สิน” จะทำให้ผู้ฟังเกิดการกลัว และน่าจะหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเปลี่ยนคำพูดบอกว่ “เงินกู้” ก็จะทำให้ฟังแล้วเหมือนกับเป็นลักษณะของเงินลงทุน อย่างไรก็ตามนี้เป็นเพียงการเล่นคำเท่านั้น แต่ก็มีส่วนต่อผู้ฟัง อาจเป็นเพราะคำอธิบาย และการรับข้อมูลของผู้ฟังว่า รับรู้ว่แล้วร้าย หรือ ดี ซึ่งในทาง

เศรษฐศาสตร์นั้น เงินดังกล่าวโดยความหมายแล้วจะเรียกว่า “เงินกู้ หรือ เงินสำหรับการลงทุน” ซึ่งสามารถเขียนเป็นรูปสมการคือ $Y=C+I$ (Y คือ รายได้, C = Consumption คือ ค่าใช้จ่ายสำหรับการบริโภค และ I = Investment คือ เงินลงทุน) สอดคล้องกับวันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (5) ที่ได้เขียนสมการไว้ในรูปแบบนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เพิ่มมูลค่าต่อธุรกิจ ต่อการเป็นอยู่ และอื่นๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ “การบริหารจัดการหนี้สิน” ว่า สามารถสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้อย่างไร นั่นหมายความว่า ต้องเรียนรู้วิธีการสร้างมูลค่าเพิ่ม อย่างไรก็ตาม พนักงาน หรือ คนโดยส่วน

ใหญ่อาจมองว่าเป็นเรื่องที่น่ายกย่อง และน่าจะหลีกเลี่ยง แต่หนี้สินนั้นในมุมมองของนักธุรกิจถือว่าเป็นที่มาของรายได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส หรือ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและมีภูมิคุ้มกัน โดยหากมีหนี้สินแล้วบริหารจัดการอย่างเหมาะสม สมดุล พอเพียง พอดี พอประมาณ ในด้านการลงทุน การผลิต การใช้จ่าย และในกิจกรรมทุกอย่าง จะทำให้หนี้สินนั้นกลายมาเป็นมูลค่าเพิ่ม หรือ กลายเป็นรายได้ โดยสามารถพิจารณาได้จากกราฟด้านล่างนี้

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกราฟด้านบน จะพบว่า การบริหารจัดการเงินกู้เพื่อสร้างเป็นมูลค่าเพิ่ม หรือ รายได้ บางท่านอาจมองว่า ควรนำเงินไปลงทุนเพื่อทำธุรกิจทั้งหมดไม่ควรแบ่งมาเพื่อการบริโภค แต่สำหรับข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่ หากมีการกู้ยืมเงินแล้วจะแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นการบริโภคและส่วนที่เป็นการลงทุน แต่มักจะเน้นการบริโภคมกกว่าการลงทุน จึงทำให้เงินลงทุนไม่เพียงพอที่จะสร้างกำไร หรือ เมื่อมีการลงทุนมักจะมีการวางแผนในการบริหารจัดการเงินไม่ลงตัว ไม่เหมาะสม ไม่สมดุลหรือไม่พอเพียง ซึ่งเมื่อพิจารณาในลักษณะนี้จะเห็นว่า นักกที่จะมีต่อการลงทุนค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ การบริโภค ซึ่งอาจมองไม่เห็นช่องทางที่จะได้ประโยชน์จากการลงทุนว่าเป็นช่องทางของรายได้ แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเข้าไปเพื่อการจัดทำหลักสูตรว่า

ควรอธิบายให้พนักงานเข้าใจถึงวิธีจัดแบ่งเงินในเบื้องต้นว่า เงินกู้นั้นควรแบ่งออกเป็น 2 ส่วนและควรจัดแบ่งส่วนที่ 1 เพื่อการบริโภคประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น และส่วนที่ 2 ส่วนของการวางแผนเพื่อการลงทุน ควรจัดแบ่งไว้ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ เพราะเมื่อได้ผลกำไรมาก ก็สามารถนำส่วนที่เป็นกำไรมาเพื่อการบริโภคได้

2.3 ด้านความมีเหตุผล ในด้านความมีเหตุผลนั้น ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การมีความรู้ รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง นี่เป็นในความหมายของคำว่า “เหตุผล” อย่างไรก็ดี เหตุผลสามารถอธิบายในลักษณะเป็นข้อคิด โดยควรเน้นอธิบายให้พนักงานเข้าใจว่า การดำเนินกิจกรรมทุกอย่างในชีวิตประจำวันควรมีเหตุผลประกอบซึ่งเหตุผลจะต้องคู่ที่ผลลัพธ์ว่า หากดำเนินการอย่างพอเพียง พอประมาณ

สมดุล หรือพอดีแล้ว ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เป็นการเพิ่มขึ้นในทางที่ดีหรือเป็นการลดลง แล้ง หรือ ทำให้เรามีความเสื่อมเสียมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมด้านเศรษฐกิจภายในครอบครัว ยกตัวอย่างเช่น เมื่อมีรายได้น้อย หากดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว จะสามารถทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ก็ควรที่จะดำเนินการ สิ่งนั้น เหมือนกับตัวอย่างข้างต้นซึ่งใช้วิธีการวางแผน การบริหารจัดการเฉพาะเรื่องเงินเท่านั้น โดยไม่ได้มีการนำเงินไปลงทุนเป็นอย่างอื่น แต่ก็สามารถที่จะทำให้มีกิน มีใช้ และมีเก็บและผลของการเก็บนี้เองที่จะนำไปสู่การเพิ่มมูลค่า ซึ่งความมีเหตุผลนี้อาจแยกได้เป็น 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 เป็นการลดรายจ่าย ประเด็นที่ 2 เป็นการเพิ่มมูลค่า ซึ่งทั้งสองส่วนนี้อาจเกี่ยวข้องกัน เพราะเมื่อดำเนินการอย่างหนึ่งจะทำให้ได้อีกอย่างหนึ่ง โดยอัตโนมัติ กล่าวคือ

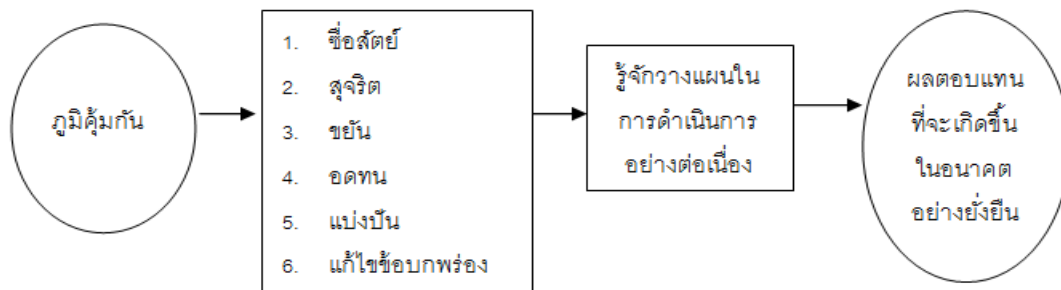
ประเด็นที่ 1 เหตุผลเพื่อเป็นการลดรายจ่าย ในด้านการลดรายจ่ายนี้ สามารถทำได้โดยการเพิ่ม กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อลดรายจ่ายลง ซึ่งพนักงาน แต่ละท่านสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ในช่วงที่ว่าง เช่น ช่วงเลิกงาน หรือช่วงวันหยุด เป็นต้น โดยเมื่อต้องการลด รายจ่ายหลักได้แก่เรื่อง อาหารที่จะใช้สำหรับการบริโภค ในแต่ละมื้อ ซึ่งสามารถที่จะนำกิจกรรมด้านการเกษตร มาใช้ เช่น ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงเป็ดไว้สำหรับไข่ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เลี้ยงหมู เป็นต้น โดยสามารถที่จะดำเนิน กิจกรรมดังกล่าวบนพื้นที่ดินของตนเอง ซึ่งลักษณะการใช้พื้นที่ดินนั้น สามารถที่จะใช้วิธีการตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงได้ โดยการคำนวณพื้นที่ดินว่า ใช้ร้อยละเท่าไร และควรแบ่งพื้นที่อย่างไร เช่น ร้อยละ 10 เป็นพื้นที่บ้าน ร้อยละ 10 เป็นบ่อน้ำ ร้อยละ 20 ปลูกพืชสวนครัว ร้อยละ 10 พื้นที่เลี้ยงสัตว์ และอีก ร้อยละ 50 ปลูกพืชผสมผสานที่สามารถนำมารับประทานได้ เช่น ถั่วฝักยาว มะม่วง มะขาม เป็นต้น การแบ่งสัดส่วนพื้นที่นั้นสามารถยืดหยุ่นได้ โดยการ ดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรดังกล่าว จะช่วยให้ไม่ต้องซื้ออาหารจากตลาด โดยหากต้องการบริโภคสิ่งใด ภายใน

บริเวณบ้านก็จะมีสิ่งนั้นในการบริโภคอย่างอุดมสมบูรณ์ ประเด็นที่ 2 เหตุผลเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าหรือเพิ่มรายได้ ในการเพิ่มมูลค่านั้น สามารถขยายผลได้จาก ประเด็นที่ 1 โดย เมื่อมีการปลูกผัก เช่น ผักกาด ผักบุ้ง คะน้า ชะอม เป็นต้น หรือ ปลูกผลไม้ในลักษณะเกษตร ผสมผสาน ก็สามารถนำผลผลิตเหล่านั้นไปจำหน่ายที่ ท้องตลาดได้ หรือหากไม่มีเวลาในการนั่งขาย หรือ ไม่มีร้านเป็นของตนเอง ก็สามารถที่จะวางแผนเพื่อนำไป ขายส่งให้กับร้านรับซื้อโดยตรงซึ่งเป็นพ่อค้าส่ง หรือ นำไปจำหน่ายส่งเองตามร้านอาหาร หรือ อาบบรรจุใส่ ภาชนะที่ดีมีชื่อ ที่อยู่แล้วติดต่อไปยังร้านสะดวกซื้อต่างๆ เช่น บิ๊กซี แม็คโคร โลตัส เซเว่น เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การตลาดของแต่ละคนว่าจะดำเนินการอย่างไรจึงจะ สะดวก

อย่างไรก็ตามเหตุผลในประเด็นที่ 2 นี้ ถ้านำไป สู่การมีรายได้เพิ่ม หรือ เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพย์สิน ที่มีอยู่ ซึ่งการมีเหตุและผลสนับสนุนกันและกันนี้เป็น ข้อคิดอย่างหนึ่งที่พนักงาน หรือ ประชาชนทุกคน สามารถนำไปประยุกต์ได้เพื่อให้ใช้กับทรัพย์สินที่ตนเอง มีอยู่ เช่น ไม่มีที่ดินสำหรับการเพาะปลูก ก็สามารถใช้ เหตุและผลในการออกแบบบนที่ดินที่มีจำกัดของตนให้ สามารถปลูกพืชได้ กล่าวคือ ปลูกในกระถาง ปลูกใน ยางรถยนต์ หรือ ปลูกบนศาลาฟ้า เป็นต้น และออกแบบ เก็บไว้ในมุมใดมุมหนึ่งที่ไม่เกาะก่สาขายตาแต่มองเห็นแล้ว สวยงาม เพราะสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับว่าเรามีสภาพแวดล้อม เป็นอย่างไร ก็ออกแบบตามลักษณะของสภาพแวดล้อม นั้น ซึ่งทุกอย่างสามารถประยุกต์ได้ หรือ หากไม่มีที่ สำหรับการเลี้ยงปลา ก็สามารถออกแบบเพื่อเลี้ยงในโอ่ง น้ำโดยเลือกขนาดของโอ่งให้มีลักษณะเป็นไปตามขนาด ของพื้นที่ที่มีอยู่ เป็นต้น การใช้เหตุและผลสนับสนุน กันและกันดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งประโยชน์ต่อผู้ ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยในหลักคำ สอนของศาสนาพุทธก็ได้ระบุไว้ และสื่อความหมายนี้ เช่นกันว่า เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้ก็ย่อมต้องมี ดังนั้นเมื่อมี “เหตุ” หมายถึง สิ่งที่จะเป็นเหตุให้เกิดขึ้น “ผล” หมายถึง สิ่งที่เป็นผลลัพธ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีเหตุ

ก็ย่อมจะเกิดขึ้นตามมาเช่นกัน ตัวอย่าง เมื่อเราปลูกผัก และมีการรดน้ำ พรวนดิน ดูแล อย่างดี สิ่งที่ได้ก็คือ ผัก โดยอาจมีเหตุผลเพิ่มเติมคือ ปลูกเพื่อบริโภค หรือ เพื่อการจำหน่าย หรือ ปลูกเพื่อทั้งสองอย่าง ก็ได้เช่นกัน นี่เรียกว่า การดำเนินการอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับ จักรทิพย์ นาถสุภา (6) ซึ่งได้อธิบายไว้ในหนังสือ แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ว่า การแก้ปัญหาความยากจนในชุมชนก็คือการใช้หลักเกษตรทฤษฎีใหม่ กล่าวคือ การปลูกอย่างมีเหตุผล

ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีภูมิคุ้มกัน คือ การมีคุณธรรม ด้านซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน และมีการรู้จักแบ่งปัน คนอื่น ซึ่งสิ่งที่ผู้วิจัยขอเพิ่มเติมในส่วนของการนี้

จากภาพ จะพบว่า การมีภูมิคุ้มกัน เป็นการสร้างเกราะป้องกันความยากจน นั่นก็คือ ให้มีการดำเนินการตามหลักคุณภาพทั้ง 6 ประการอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ทำงานอย่างสุจริต ขยันหมั่นเพียรต่อการทำงานนั้นหรือมีใจมุ่งมั่นในการทำงานทำงานด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ รวมทั้งมีการแบ่งปัน โดยเฉพาะบุคคลในครอบครัวในเบื้องต้นก่อน แล้วค่อยแบ่งปันไปยังบุคคลอื่น และ ในการทำงานต้องคอยวิเคราะห์ถึงข้อบกพร่องและหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นอย่างรอบคอบ และที่สำคัญก็คือ ต้องทำงานและมีการวางแผนในการทำงานนั้นอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาก็คือ ผลตอบแทนที่ยั่งยืน

ยกตัวอย่างเช่น หากมีการเพาะปลูกพืชสวนครัว พืชบางชนิดอยู่ได้นาน บางชนิดเก็บผลเสร็จก็ต้องปลูกใหม่ ซึ่งพืชที่จะต้องปลูกใหม่นั้น ควรที่จะมีการวางแผนในการเพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง และอาจมีการดำเนินการคิดที่จะเพิ่มพืชที่จะปลูกเพิ่มเติมลงไปอีกก็ได้

ก็คือ การรู้จักวางแผนในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสิ่งที่จะให้ผลตามมา ก็คือ ผลสำเร็จอันเกิดจากงานนี้ในอนาคตที่ยั่งยืน ซึ่งในส่วนนี้ควรสร้างหลักสูตรและอธิบายให้ทราบถึงคุณค่าของการมีภูมิคุ้มกัน โดยสิ่งที่เป็นภูมิคุ้มกันนั้น ก็คือ รากฐานแห่งความสำเร็จ ซึ่งจะเป็นปัจจัยหนุนเสริมให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่อง และอย่างเป็นระบบโดยไม่เกิดการความหน่วงในการทำงาน แต่มีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา มีใจสดชื่นต่อการทำงาน เพราะรู้ว่า สิ่งที่จะทำต่อไปนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิต

3. การประเมินผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการประเมินผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สามารถวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติได้โดยการประเมินว่า ภายหลังจากที่ได้ปฏิบัติแล้วความสำเร็จเหล่านี้ได้เกิดขึ้นหรือไม่ หากเกิดขึ้นแสดงว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสัมฤทธิ์ผล และเมื่อสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้เพิ่มขึ้นความอยู่ดีกินดีก็จะเกิดขึ้นทันที สิ่งที่สามารถประเมินได้มีดังต่อไปนี้

3.1 ด้านทรัพย์สิน (เพิ่มขึ้น หรือ ลดลง)

3.1.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของทรัพย์สิน ทั้งนี้ให้พิจารณาจากทรัพย์สินถาวร หรือ ทรัพย์สินที่ใช้แล้วหมดไป เช่น ที่ดิน, เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ, เครื่องใช้ไฟฟ้า, รถยนต์, รถไถ เป็นต้น หากมีการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินเหล่านี้ แสดงให้เห็นการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพ

3.1.2 หากมีความย่อหย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การลดลงของทรัพย์สิน หรือ ทรงตัว หยุคนิ่ง ไม่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ให้พิจารณาจาก ทรัพย์สินถาวร หรือ ทรัพย์สินที่ใช้แล้วหมดไป เช่น ที่ดิน, เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ, เครื่องใช้ไฟฟ้า, รถยนต์, รถไถ เป็นต้น หากทรัพย์สินเหล่านี้ไม่เพิ่มขึ้น หรือ ที่มีอยู่ก็หมดไป แสดงให้เห็นว่า มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะต้องมีการปรับใหม่เพื่อให้เหมาะสม

3.2 ด้านค่าใช้จ่าย (เพิ่มขึ้น หรือ ลดลง)

3.2.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การลดลงในเรื่องของรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เมื่อรายจ่ายลดลงรายได้ก็จะเพิ่มขึ้น

3.2.2 หากมีความย่อหย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เมื่อรายจ่ายเพิ่มขึ้นรายได้ก็ลดลง

3.3 ด้านหนี้สิน มีการเพิ่มขึ้น ลดลง

3.3.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การลดลงในเรื่องของรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เมื่อรายจ่ายลดลงรายได้ก็จะเพิ่มขึ้น

3.3.2 หากมีความย่อหย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เมื่อรายจ่ายเพิ่มขึ้นรายได้ก็จะลดลง

3.4 ด้านรายได้ มีการเพิ่มขึ้น ลดลง

3.4.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายได้ โดยอาจอยู่ในรูปของเงิน

เดือนเพิ่ม มีสินค้าจำหน่ายเพิ่มขึ้น

3.4.2 หากมีความย่อหย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การลดลงของรายได้

3.5 ด้านเวลาพักผ่อน มีการเพิ่มขึ้น ลดลง

3.5.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การมีเวลาพักผ่อนมากยิ่งขึ้น และเป็นการพักผ่อนแบบสบายใจเพราะมีเงินทำงานด้วยตัวของตัวเอง หมายความว่า มีเงินฝาก หรือ มีธุรกิจที่ทำหน้าที่ของตัวเองโดยทำให้เรามีเวลาพักผ่อนมากยิ่งขึ้นด้วยความสบายใจ

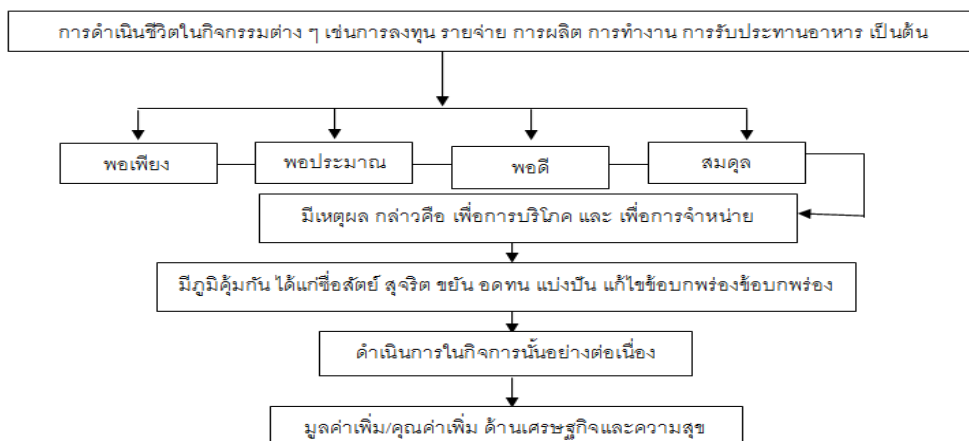
3.5.2 หากมีความย่อหย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การไม่มีเวลาที่จะพักผ่อน เพราะจะต้องลำบากในการหารายได้มาเลี้ยงชีพ หางานทำ เป็นต้น

3.6 ด้านอบายมุข มีการเพิ่มขึ้น ลดลง

3.6.1 ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การไม่หลงผิดในอบายมุขต่างๆ เช่น การไม่เล่นการพนัน ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่ดื่มสุราและเมรัย เป็นต้น

3.6.2 หากมีความย่อหย่อนในการประยุกต์ใช้ หรือไม่มีภูมิคุ้มกัน ก็จะนำไปสู่การหลงผิด หรือ เสพติดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะทำให้มีการสูญเสียเงินไปโดยไร้เหตุ

อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาจเขียนวิธีการประยุกต์ใช้และประสิทธิภาพของปรัชญาในรูปของ Flow Chat ได้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรมีการจัดอบรมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่กลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อเสริมความรู้ในการดำเนินชีวิต โดยเน้นให้มีระเบียบในการใช้เงิน และเน้นการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง ซึ่งจัดอบรมอย่างน้อยหนึ่งวัน หรือ สองวัน

ควรนำ ตัวแทนกลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับวิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแล้วสร้างหลักสูตรวิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับกลุ่มนักธุรกิจอื่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2. ควรมีการศึกษาเจาะลึก ไปสู่ชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วสร้างเป็นโมเดลให้กลุ่มพนักงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตาม

บรรณานุกรม

- (1) ปรีชา ปาโนรัมย์ (2550). การศึกษาภาพรวมสภาพเศรษฐกิจภายในจังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- (2) จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. (2546). ความยากจน : สถานการณ์และบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน. กทม. เอ็ดดิสันเพรส โพรดักส์ จำกัด, กรุงเทพฯ.
- (3) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร. (2540). แนวทางการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักพิมพ์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- (4) ชำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : เอราวิณการพิมพ์.
- (5) วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ. (2547). เศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (6) นัทรทิพย์ นาถสุภา (2544). แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัดมหาชน, กรุงเทพฯ

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 288-303

<http://irj.kku.ac.th>

ความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

Factors influencing the organizational commitment of worker In health promotion hospital of Nakorn Pathom office health.

กาญจนา เอี่ยมอาจ (Kanchana Eiam-erd)^{1*}

¹นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

*Correspondent author : kakan49@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความศรัทธาต่อองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านลักษณะงาน และด้านประสบการณ์ในงานกับความศรัทธาต่อองค์กร และหาตัวพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม โดยกำหนดปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความศรัทธาต่อองค์กรออกเป็น 3 ส่วน คือ ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะงาน ประสบการณ์ในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า

1. ความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างด้านลักษณะส่วนบุคคลกับความศรัทธาต่อองค์กรจำแนกตามเพศพบว่า เพศชายมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) อายุ และสถานภาพการสมรสของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐมที่สมรสแล้ว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) แต่ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการทำงานมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. ด้านลักษณะงานและด้านประสบการณ์ในงานกับความศรัทธาต่อองค์กร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ และ $p < .01$) 4. ปัจจัยที่ใช้พยากรณ์ได้แก่ ตัวแปรด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านลักษณะงาน และด้านประสบการณ์ในงาน ซึ่งปัจจัยที่มีอานุภาพการพยากรณ์ความศรัทธาต่อองค์กรดีที่สุด คือตัวแปรด้านประสบการณ์ในงาน และปัจจัยที่มีอำนาจในการพยากรณ์เป็นอันดับสองคือ ตัวแปรด้านลักษณะงาน ส่วนตัวแปรด้านลักษณะส่วนบุคคลนั้นไม่สามารถนำมาพยากรณ์ได้ โดยตัวแปรทั้งสองที่สามารถนำมาพยากรณ์ได้นั้นมีอำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 38.38 เปอร์เซ็นต์และนำค่าสถิติต่างๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กรในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .8452 + .5402 (x_{12}) + .2875 (x_{11})$$

คำสำคัญ : เพื่อศึกษา ความศรัทธาต่อองค์กร

Abstract

The purpose of this study was to determine the organizational commitment, relationship among variables of the personal characteristics, job characteristics, and working experience as related to the organizational commitment. The predictional factors effecting the organizational commitment were also investigated. The three factors to be investigated by the researcher were as follows; 1. Personal characteristics . 2. Job characteristics 3. Working experience The sample comprised the 234 worker in Nakorn Pathom office health. The research instrument was a set of five rating scale questionnaire. The statistical devices used in analyzing data were percentage, Mean, standard deviation, multiple correlation, correlation coefficient, and stepwise regression analysis. The findings were the following :1. The level of organizational commitment was found of being at the high level. 2. The relationship between personal characteristics and organizational commitment as classified by sex was found of being statistically significant ($p < .05$) age and marital status were found of being significant ($p < .01$) When classified by educational level and working experience they were found of being no significant. 3. Job characteristics and organizational commitment were correlated and they were found of being statistically significant ($p < .05$ and $< .01$) 4. The factors used as predictors were personal characteristics, job characteristics, and working experience variables. The factors used in predicting the organizational commitment were ranked in priority as follows : working experience and job characteristics. But the personal characteristics could not be used as a predictor. The two factors had predictional power at 38.338 percent and the statistical values could not constructed as the predictional equation effecting the organizational commitment in from of raw score as follows:

$$\hat{Y} = .8452 + .5420 (x_{12}) + .2875 (x_{11})$$

Keywords : to determine, the organizational commitment

1.บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนค่านิยมของคนในปัจจุบัน ก่อผลกระทบอย่างมากต่อสถาบันต่างๆ ในสังคม ซึ่งรากฐานดั้งเดิมทางเศรษฐกิจของประเทศไทย มีพื้นฐานทางด้านเกษตรกรรม แต่ในระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการพัฒนาจากการเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมและการบริการมากขึ้น (1) และจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่กำลังเปลี่ยนแปลง มีผลทำให้องค์กรทุกประเภททั้งภาครัฐและเอกชน จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับภาวะแวดล้อมใหม่ๆ ซึ่งอาจเกิดจากการ

ขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีหรือวิทยาการสมัยใหม่ การติดต่อสื่อสารค่านิยมและอุดมการณ์ของคนรุ่นใหม่ ทำให้องค์กรต้องการแสวงหาเทคโนโลยีที่จะปรับตัวเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นให้ได้ (2) จุดมุ่งหมายของการบริหารองค์กรว่าเน้นงานเป็นหลัก ส่งเสริมในความรับผิดชอบและความภักดีต่อองค์กรส่วนรวมทั้งหมด ให้ความสำคัญแก่ความสำเร็จในงานและความเป็นเลิศในผลงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร (3) ซึ่งมนุษย์ทุกคนที่อยู่ในองค์กรต้องรับผิดชอบที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ให้ได้รับผลดีมากยิ่งขึ้นทรัพยากรในการบริหารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็น

ในการบริหารงานขององค์กร หากองค์กรหรือหน่วยงานใดขาดทรัพยากรการบริหารที่มีคุณภาพหรือมีปริมาณไม่เพียงพอ ก็จะทำให้ประสิทธิภาพการบริหารของหน่วยงานนั้นค่อยลงไป ในบรรดาองค์ประกอบของทรัพยากรการบริหารนั้น บุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นองค์ประกอบเข้าไปสอดแทรกรวมอยู่ในเกือบทุกขั้นตอนของการบริหาร (4) หาก มีการกระตุ้นบุคลากรในองค์กรให้คงอยู่กับองค์กรโดยโยงคนกับคนและคนกับงานให้อยู่ร่วมกันในองค์กรได้ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากขึ้นเพื่อให้รู้จักวิธีการทำงานรักษาหน้าที่ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีและมีความผูกพันต่อองค์กรให้มากขึ้น (5)

นอกจากนี้ องค์กรต้องให้ความสำคัญต่อการจัดบริการต่างๆ แก่บุคลากรอีกด้วยเพราะสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งผูกพันที่จะทำให้ผู้ทำงานมีความจงรักภักดีต่อองค์กรและเมื่อเขามีความศรัทธาต่อองค์กรแล้ว ก็ย่อมจะทุ่มเทกำลังใจและกำลังกายปฏิบัติงานให้แก่องค์กร อันจะเป็นผลทำให้องค์กรนั้นๆ ได้ผลตอบแทนในระยะยาว (6) ซึ่งองค์กรสาธารณสุขก็เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและค่านิยม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการให้การดูแลรักษาพยาบาลเบื้องต้นในพื้นที่รับผิดชอบ แต่จากการดำเนินงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เมื่อยังมีฐานะเป็นสถานอนามัยตำบลจนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่า ประสบกับปัญหาด้านบุคลากรในส่วนของการเจตคติต่ออาชีพ ตั้งแต่ระเบียบการปฏิบัติราชการ งบประมาณ ตัวผู้บริหารหน่วยงาน ฯลฯ เกิดความอึดอัดต่อระเบียบ กฎเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนของตนเองและหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ เป็นผลให้ผู้ปฏิบัติงานส่วนหนึ่งเบื่อกว่าโดยหาทางออกด้วยการขอย้าย ลาออก หรือของเกษียณอายุก่อนเวลาที่ทางราชการได้มีโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา

จากปัญหาดังกล่าวที่สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและค่านิยมของสังคมผู้บริหารหน่วยงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ตำบลได้ตระหนักถึงปัญหานี้ อีกทั้งเห็นความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่คืบคลาน ต้องเริ่มต้นจากการมีทัศนคติและความเข้าใจของผู้บริหารด้วยเหตุนี้จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์มีความศรัทธาต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น แต่ยังขาดแนวทางในการดำเนินงานทางด้านนี้ อย่างชัดเจน จึงต้องอาศัยการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กร อันจะเป็นแนวทางให้ทราบและช่วยปรับปรุงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดนครปฐมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาในแนวทางดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างความศรัทธาต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของผู้ปฏิบัติงาน และยังช่วยให้ทราบถึงการรักษาทรัพยากรมนุษย์ให้คงอยู่ในองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาลักษณะงานของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาประสบการณ์ในงานของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม
4. เพื่อศึกษาความศรัทธาต่อองค์กรของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความศรัทธาต่อองค์กร โดยจำแนกเป็นรายด้าน คือการแสดงตน ความเกี่ยวพันกับองค์กรและความภักดีต่อองค์กร
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานกับความศรัทธาต่อองค์กร โดยจำแนกเป็น รายด้าน คือการแสดงตน ความเกี่ยวพันกับองค์กร และความภักดีต่อองค์กร

7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในงานกับความศรัทธาต่อองค์กร โดยจำแนกเป็นรายด้าน คือ การแสดงตน ความเกี่ยวข้องกับองค์กรและความภักดีต่อองค์กร

8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะงานและประสบการณ์ในงานกับความศรัทธาต่อองค์กรโดยรวมของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

9. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความศรัทธาต่อองค์กรของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม โดยใช้ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะงาน และประสบการณ์ในงานเป็นตัวพยากรณ์

2.วิธีการวิจัย ครั้งนี้ ได้แบ่งวิธีดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดการกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะงานและประสบการณ์ในงาน จำนวน 37 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความศรัทธาต่อองค์กร มีข้อคำถามเพื่อวัดประเด็นต่างๆ จำนวน 9 ข้อ

การพัฒนาเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยยึดแนวคิดของคึกและคนอื่นๆ (7)

2. เรียบเรียงข้อคำถามในแบบสอบถามสำหรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำนวน 40 คน

5. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

5.1 หากค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product – moment correlation coefficient) ระหว่างการตอบรายข้อกับคะแนนรวม (item – total – correlation) (8) โดยใช้สูตร

$$r = \frac{N \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

หลังจากที่นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 40 คน ได้แบบสอบถามกลับคืน 40 ฉบับ ปรากฏว่าแบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.82 รายละเอียดค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทั้งฉบับ ปรากฏในภาคผนวก

5.2 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) (9) โดยใช้สูตร

$$f_k = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S^2 \text{Items}}{S^2 \text{Total}} \right\}$$

ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ปรากฏว่า แบบสอบถามด้านลักษณะงานมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .8946 แบบสอบถามด้านประสิทธิภาพในงานมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .8574 และแบบสอบถามด้านความสัทธิศาสตร์มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .8139

5.3 นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นมีความสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 แจกแจงเรื่องขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

1.2 จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 234 ฉบับไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. การจัดกระทำข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ ปรากฏว่าได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2.2 นำแบบสอบถามทั้งหมดมาลงรหัสให้คะแนนตามเกณฑ์คะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS Program

2.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

การแปลความหมายของคะแนน เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะงานและประสิทธิภาพในงานของเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม จำนวน 37 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดน้ำหนักคะแนนตามแบบของลิเคิร์ต (10)

การแปลความหมายคะแนนในการศึกษานี้ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) เป็นตัวชี้วัดโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (11)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัทธิศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม จำนวน 9 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดน้ำหนักคะแนนตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Best and Kahn) (10)

การแปลความหมายของคะแนน ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) เป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (11)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การทดสอบสมมติฐานที่ 1 – 12 ใช้สถิติสหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple correlation)

2. การทดสอบสมมติฐานที่ 13 ใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) และทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

3. สูตรของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) (8)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

3.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) (8)

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

3.3 สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปร y กับ x_1 ถึง x_p โดยใช้สูตร (12) ดังนี้

$$R_{y123\ldots p} = b_1 \sum x_{1i} y_i + b_2 \sum x_{2i} y_i + \ldots + b_p \sum x_{pi} y_i$$

3.4 ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณโดยใช้สูตร (12) ดังนี้

$$F = \frac{\frac{R^2}{P}}{\frac{(1-R^2)}{(N-P-1)}}$$

3.5 การสร้างสมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) จะใช้ตัวแบบดังนี้ (12)

$$\hat{y} = a + b_1 x_1 + b_2 x_2 + \ldots + b_p x_p$$

ในการวิเคราะห์จะใช้วิธี stepwise regression analysis โดยใช้ตัวโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS

3.ผลการวิจัยและอภิปราย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปสาระสำคัญของผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน ปรากฏผลดังนี้

1.1 เพศ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม จากกลุ่มตัวอย่าง 234 คน แบ่งเป็นเพศชาย 74 คน เพศหญิง 160 คน เพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย

1.2 อายุ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม มีอายุเฉลี่ย 34 ปี

1.3 สถานภาพการสมรส จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ที่สมรสแล้ว 132 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 234 คน และมีสถานภาพโสดจำนวน 102 คน จึงกล่าวได้ว่าเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีจำนวนผู้ที่สมรสแล้วมากกว่าผู้ที่ยังไม่สมรส

1.4 ระดับการศึกษา เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 230 คน และต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 4 คน

1.5 ระยะเวลาการทำงาน เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม จำนวน 91 คน มีระยะเวลาการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 82 คน มีระยะเวลาการทำงาน 5 – 10 ปี และจำนวน 61 คน ทำงานมากกว่า 10 ปี

2. ลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ปรากฏผลดังนี้ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีระดับความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ตนทำงานอยู่ อยู่ในระดับ เห็นด้วย (มาก)

3. ประสิทธิภาพในงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ปรากฏผลดังนี้ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีระดับความรู้สึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพในงานที่ตนทำอยู่ อยู่ในระดับไม่แน่ใจ (ปานกลาง)

4. ความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ปรากฏผลดังนี้ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีระดับความรู้สึกสัทธิศาสตร์ต่อองค์กรที่ตนทำงานอยู่ อยู่ในระดับมาก

5. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กร โดยจำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

8.10 ระยะเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ใน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดนครปฐม มากกว่า 10 ปี มีความสัมพันธ์กับความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

8.11 ลักษณะงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กรโดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

8.12 ประสิทธิภาพในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กรโดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

9. จำนวนปัจจัยพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กรที่ดีที่สุด คือ ประสิทธิภาพในงาน รองลงมาคือลักษณะงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .6192 อำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 38.338 เปอร์เซนต์ และเมื่อนำค่าสถิติต่างๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ จะได้สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กรในรูปคะแนนเดิม ได้ดังนี้

$$\hat{y} = .8452 + .5402 (x_{12}) + .2875 (x_{11})$$

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะนำเสนอประเด็นสำคัญตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย กรอบความคิด และสมมติฐาน ดังนี้

1. ลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม พบว่า เจ้าหน้าที่ฯ มีระดับความรู้สึกต่อลักษณะงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับรู้สึกเห็นด้วย กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ฯ มีความรู้สึกเป็นอิสระในการทำงาน สามารถกำหนดเป้าหมายในการทำงานด้วยตนเอง มีโอกาสใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ อีกทั้งยังได้รับมอบหมายจากหน่วยงานให้ปฏิบัติงาน ซึ่งนิวสตรอม และเดวิส (Newstrom and Davis) (13) ได้ชี้ให้เห็นว่า ถ้าบุคลากรขาดการมีส่วนร่วมในงานแล้ว

เขาก็จะไม่พึงพอใจต่องานที่ทำอยู่เจ้าหน้าที่ฯ มีความรู้สึกว่างานที่ทำอยู่มีความหลากหลาย คือได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ต่างไปจากเดิม อีกทั้งเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้และทักษะหลายด้าน รวมถึงต้องใช้ความคิดริเริ่มตลอดเวลา และเป็นงานที่ทำทายน่าสนใจอีกด้วย ส่วนมอนโร และซาร่าห์ (Monroe and Sarah.) (14) ได้เสนอผลการวิจัยว่า หากงานที่ทำอยู่น่าเบื่อหน่ายจะทำให้สมาชิกขาดงานหรือลาออกได้เช่นกัน เจ้าหน้าที่ฯ รู้สึกว่างาน ที่ทำอยู่ไม่สับสน มีระบบที่ชัดเจน และรู้ถึงวิธีแก้ปัญหาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชคชัย คงวัฒนกุล (15) ที่กล่าวว่า ความขัดแย้งและความคลุมเครือถ้าเกิดขึ้นในองค์กร จะมีผลต่อความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กร และผลงานวิจัยของเล็ทวิท และสตริงเกอร์ (Letwit and Stringer.) (16) พบว่า การได้มีโอกาสรับรู้เกี่ยวกับผลของงานที่ปฏิบัติไปแล้ว มีส่วนพัฒนาไปสู่ความพึงพอใจและเกิดความสัทธิศาสตร์ต่อองค์กรในที่สุด นอกจากนี้ผลงานวิจัยของริชาร์ดและคนอื่นๆ (Richards and others.) (17) ก็เสนอว่า ความสามัคคีของทีมงานเป็นตัวทำนายอันดับสองที่มีผลต่อความสัทธิศาสตร์

2. ประสิทธิภาพในงานของ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม พบว่า เจ้าหน้าที่ฯ มีระดับความรู้สึกต่อประสิทธิภาพในงานของหน่วยงาน โดยรวมอยู่ในระดับความรู้สึกไม่แน่ใจ กล่าวคือ ไม่แน่ใจต่อการปฏิบัติของหน่วยงานต่อตัวเจ้าหน้าที่ฯ ไม่แน่ใจว่าตนเองมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งาน และ ไม่แน่ใจว่าผู้บริหารหน่วยงานจะมีอคติต่อตัวเจ้าหน้าที่หรือหรือไม่ในส่วนนี้อาจสืบเนื่องมาจากระยะเวลาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า 5 ปี จึงยังไม่มีความรู้สึกต่อปัจจัยแวดล้อมในงานว่าโน้มน้าวไปในทางดีหรือไม่ดี มีงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวคือฮอลล์และชไนเดอร์ (Hall and Schneider.) (18) ที่ศึกษาพบว่า บุคคลที่ใช้เวลาอยู่ในองค์กรเป็นระยะเวลานานจะทำให้เกิดความเข้าใจในงาน เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รู้สึกไม่แน่ใจว่า

ได้รับการสนับสนุนอย่างพอเพียงในการปฏิบัติงาน ไม่แน่ใจว่าได้ใช้ประโยชน์จากระบบสวัสดิการของหน่วยงาน และไม่แน่ใจว่าได้รับผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่ากับความอุตสาหะที่ได้ทุ่มเทให้กับหน่วยงาน ในส่วนนี้อาจสืบเนื่องมาจากระบบสวัสดิการ การได้รับพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ซึ่งอาจทำให้เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ไม่มั่นใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมาติอู (Mathieu.) (19) ที่ศึกษาพบว่า ผลตอบแทนความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีความสัมพันธ์ต่อความศรัทธา เจ้าหน้าที่รู้สึกไม่แน่ใจว่าผู้บริหารสามารถช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้ ไม่แน่ใจว่าหน่วยงานสนับสนุนให้พัฒนาความรู้ความสามารถ และไม่แน่ใจว่าได้รับมอบหมายให้ทำงานตรงกับความรู้ความสามารถและความต้องการ ในส่วนนี้อาจสืบเนื่องมาจากระยะเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จึงยังไม่แน่ใจว่าผู้บริหารหน่วยงานมีนโยบายส่งเสริมหรือสนับสนุนไปในทิศทางใดบ้าง ในส่วนนี้เปโดร (Pedro.) (20) กล่าวว่า การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร การได้รับการนิเทศงานบ่อยๆ โดยนวัตกรรมใหม่ๆ มีผลโดยตรงต่อความศรัทธาของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่รู้สึกไม่แน่ใจว่าโรงพยาบาลที่ตนทำงานอยู่เป็นหน่วยงานที่มีชื่อเสียง ไม่แน่ใจว่าถูกวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางลบ และไม่แน่ใจว่าโรงพยาบาลที่ตนทำงานอยู่มีความสำคัญต่อการให้บริการผู้ป่วย ซึ่งในส่วนนี้อาจสืบเนื่องมาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม มีกระจายอยู่ทุกพื้นที่ในจังหวัดรวม 134 แห่งเป็นสถานพยาบาลขนาดเล็ก จึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มั่นใจในเรื่องชื่อเสียงของหน่วยงานที่ตนทำอยู่ ซึ่งลูอิส (Lewis.) (21) พบว่าความมีชื่อเสียงของหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดีต่อองค์กร และเจ้าหน้าที่รู้สึกไม่แน่ใจว่าได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานเมื่อต้องการความช่วยเหลือ อีกทั้งผู้บริหารหน่วยงานว่ามีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่หรือไม่ โดยในส่วนนี้อยู่ในด้านทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กรนั้น แอลเลน (Allen.) (22) พบว่า

มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานมีความเกี่ยวข้องกับความศรัทธาต่อองค์กร

3. ความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม พบว่า เจ้าหน้าที่ฯ มีระดับความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่ฯ มีความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรด้านการแสดงตนและความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรด้านความเกี่ยวข้องขององค์กรอยู่ในระดับมาก ในส่วนนี้เป็นสิ่งที่จะมีส่วนส่งเสริมความศรัทธาของเจ้าหน้าที่ฯ ที่มีต่อองค์กรของตนที่สอดคล้องกับข้อเสนอของ เสดีธร เหลืองอร่าม (5) ที่ว่า การกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรให้อยู่กับองค์กรโดยการโยกคนกับคนและ คนกับงานให้อยู่ร่วมกันในองค์กรได้ ทางด้านความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรด้านความภักดีต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ฯ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนนี้อาจสืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ฯ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ดังนั้นความรู้สึกในด้านความภักดีต่อองค์กรจึงยังเกิดขึ้น ไม่มากนัก ภรณ์ กิริติบุตร (23) ที่เสนอแนวคิดว่า หากบุคลากรปรารถนาที่จะคงอยู่กับองค์กรมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร และพยายามปฏิบัติงานให้ได้ผลดี แสดงว่าบุคลากรผู้นั้นมีความศรัทธาต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฟอ์ทอป (Fjortoft.) (24) ที่กล่าวว่า หากต้องการเพิ่มระดับความศรัทธาของบุคลากรต้องพยายามให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนั้นหากบุคลากรมีความศรัทธาต่อองค์กรในระดับมากแล้ว บุคลากรก็จะตั้งใจเสียสละที่จะทำงานให้องค์กร อีกทั้งจะมีความคิดเกี่ยวกับองค์กรไปในทางบวก (25)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความศรัทธา โดยจำแนกเป็นรายด้าน คือการแสดงตน ความเกี่ยวข้องกับองค์กร และความภักดีในองค์กร พบว่า เพศชายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแสดงตน และความศรัทธาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$, $p < .05$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอังคณา โกสียสวัสดิ์ (26) ที่พบว่า อาจารย์เพศชายมีความรักและภาคภูมิใจในมหาวิทยาลัยมากกว่าอาจารย์

เพศหญิง ตัวแปรด้านอายุปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแสดงตน ความเกี่ยวข้องกับองค์กร และความศรัทธาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ในส่วนนี้กล่าวได้ว่า บุคลากรที่มีอายุมากจะมีความศรัทธาต่อองค์กรมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของดีนและคนอื่นๆ (Dean and others.) (27) พบว่า บุคลากรที่มีอายุมากจะมีความศรัทธาต่อองค์กรมากกว่าบุคลากรที่มีอายุน้อย เป็นไปในแนวทางเดียวกับผลการศึกษาของอูนิยส์ ด่านวรนันท์ (28) พบว่าบุคลากรที่มีอายุ 31 ปีขึ้นไป มีระดับความศรัทธามากกว่าบุคลากรที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี ตัวแปรด้านสถานภาพการสมรส พบว่าเจ้าหน้าที่ที่สมรสแล้วมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแสดงตน ความเกี่ยวข้องกับองค์กร และความศรัทธาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$, $p < .05$, และ $p < .01$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของภาวิณีนาวาพานิช (29) ที่กล่าวว่า สถานภาพการสมรสของผู้ที่สมรสแล้ว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการขอย้ายหรือลาออกจากงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในส่วนนี้อาจสืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ที่สมรสแล้วจะมีภาระครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ อีกทั้งยังมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งมั่นคง จำเป็นต้องอยู่กับภุมิลาเนา จึงก่อให้เกิดแนวโน้มการโยกย้ายหรือเปลี่ยนสายงานน้อยกว่าเจ้าหน้าที่ที่เป็นโสด ตัวแปรด้านระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความศรัทธาทั้ง 3 ด้าน และความศรัทธาโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธีระ วีระธรรมสาธิต (30) ที่กล่าวว่า ระดับการศึกษากับความศรัทธาต่อองค์กรไม่มีความสัมพันธ์กัน ภาเพ็ญ โหมาศวิน (31) พบว่า ข้าราชการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความศรัทธาต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาของจำเนียร เพชรรัตน์ (32) พบว่า ครูอาจารย์ที่มีวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ในส่วนนี้อาจสืบเนื่องมาจากนโยบายด้านการบริหารที่ผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม จะปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน จึงทำให้ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความ

ศรัทธาต่อองค์กร ตัวแปรด้านระยะเวลาในการทำงาน พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีระยะเวลาการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความสัมพันธ์กับการแสดงตน ความเกี่ยวข้องกับองค์กร และความศรัทธาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเชลดอน (Sheldon.) (33) ที่กล่าวว่าบุคลากรที่มีระยะเวลาในการทำงานในองค์กรมายาวนาน จะมีความผูกพันมากกว่าบุคลากรที่มีระยะเวลาการทำงานน้อย ผลการศึกษาของระพีพรรณ รัศมิภูติ (34) พบว่า ข้าราชการที่มีอายุราชการนาน จะมีระดับของจิตสำนึกในการทำงานในแง่ของความศรัทธาต่อองค์กรสูงกว่าข้าราชการที่มีอายุราชการน้อยกว่า ผลการศึกษาที่ออกมาในรูปแบบนี้อาจสืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ที่มีระยะเวลาการทำงานมากขึ้น ระดับตำแหน่งการเป็นหัวหน้างาน เงินเดือน ผลตอบแทนต่างๆ ย่อมมากขึ้นตามไปด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่ อยู่ในองค์กร ก่อให้เกิดความศรัทธาต่อองค์กรมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg.) (35) ที่กล่าวว่า เหตุที่จูงใจให้คนทำงาน คือ รายได้ ตำแหน่ง และความก้าวหน้าในอาชีพ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานกับความศรัทธา โดยจำแนกเป็นรายด้าน คือ การแสดงตน ความเกี่ยวข้องกับองค์กร และความภักดีในองค์กร พบว่า ลักษณะงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความศรัทธาทุกๆ ด้าน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพอร์ตเตอร์และคนอื่นๆ (Porter and others.) (36) ที่พบว่า ความศรัทธาต่อองค์กรมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของงาน และเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจที่จะคงอยู่หรือจะย้ายหรือออกจากองค์กร แมคแคร็กเคนและคนอื่นๆ (McCracken and others.) (37) ได้พบว่า งานที่ทำทลายความสามารถมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความพอใจงาน เพราะได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่ในทางตรงกันข้ามหากงานที่ทำอยู่น่าเบื่อหน่าย จะทำให้สมาชิกขาดงานบ่อยหรือขอย้ายหรือลาออกได้ ซัลลินเนนและคนอื่นๆ (Sallinen and others.) (38) ได้กล่าวว่า การมีความเข้าใจในองค์กร การมีส่วนร่วมในการวางแผนงานและกำหนดเป้าหมายอยู่เสมอ

เป็นอีกปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความศรัทธาทางบวก ผลการศึกษาของเว็บและมัลคอม (Webb and Malcolm.) (39) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความศรัทธาคือ ลักษณะงาน ห้วน แดงทิพย์ (40) พบว่า ทักษะที่มีต้องานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความศรัทธาต่อองค์กร ในส่วนนี้อาจกล่าวได้ว่า หากเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม มีความรู้สึกลักษณะงานของโรงพยาบาลในระดับดี ความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลก็จะอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในงานกับความศรัทธาต่อองค์กรโดยจำแนกเป็น รายด้าน คือ การแสดงตน ความเกี่ยวพันกับองค์กร และความภักดี ในองค์กร พบว่า ประสบการณ์ในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความศรัทธาทุกๆ ด้าน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของโสภาทิตย์มากอุดม (41) ที่พบว่า ตัวแปรด้านประสบการณ์ในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยึดมั่นศรัทธาต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้า อังคณา โกสีย์สวัสดิ์ (42) ผลการศึกษายพบว่า ปัจจัยด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์กับความศรัทธาต่อสถาบันของอาจารย์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ในส่วนนี้ผลการศึกษาของสมชาติ คงพิบูล (43) ได้กล่าวว่า ปัจจัยบริหารด้านรายได้ผลประโยชน์ด้านความสะดวกสบายในการทำงาน และด้านสัมพันธ์ภาพกับ เพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์กับความศรัทธาต่อองค์กรของอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ คาร์เวล (Carvell.) (44) พบว่า บรรยากาศขององค์กรที่มีมิตรภาพ ไม่ตรีจิต นอกจากจะสนองความต้องการทางด้านสังคมแล้วยังมีส่วนช่วยลดอัตราการลาออก การย้าย การเปลี่ยนงานอีกด้วย ส่วนผลการศึกษาของ กรีนเบอร์ก และ แปรอน (Greenberg and Baron) (25) พบว่า ข้าราชการจะมีแนวโน้มความศรัทธาต่อองค์กรสูงถ้าประสบความสำเร็จในอาชีพ และมีความสุขกับหน้าที่การงาน ผลการ

ศึกษาในส่วนนี้อาจกล่าวได้ว่าถ้าเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม มีความรู้สึกต่อประสบการณ์ในงานในระดับดี เจ้าหน้าที่ฯ จะมีความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรในระดับดี

7. ตัวแปรปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยตัวแปรทั้ง 3 พบว่า

7.1 ลักษณะส่วนบุคคลไม่สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของโสภาทิตย์มากอุดม (41) ที่พบว่า ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความศรัทธาต่อองค์กร ผลการศึกษาของกอร์แมน (Gorman.1987 : 874 – A) (45) กล่าวว่า เพศชายและเพศหญิงไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาของเนเกล (Nagle.1987:33 – A) (46) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานทางลบ เช่นเดียวกับมอททาช (Mottag. 1986 : 214 – 228) (47) ที่กล่าวถึงผลจากการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความศรัทธาต่อองค์กร ผลปรากฏว่าไม่มีสัมพันธ์กันทางบวกและผลการศึกษาของอูษณีย์ คำนวณนันท์ (28) พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความศรัทธาต่อองค์กรโดยรวม ผลการศึกษาของเว็บและมัลคอม (Webb and Malcolm.) (35) พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความศรัทธาคือระยะเวลาในการทำงาน

ในส่วนปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลที่ไม่สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ได้นั้น อาจสืบเนื่องมาจากนโยบายด้านการบริหารของโรงพยาบาล

7.2 ลักษณะงานที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยการพยากรณ์เท่ากับ .2875 คือ มีอำนาจการพยากรณ์เป็นอันดับสอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเชดชัย คงวัฒนกุล (15) ที่พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์

ความศรัทธาต่อการปกครองได้ถูกต้องคือ ปัจจัยด้านลักษณะงาน เช่นเดียวกับเว็บและมัลคอม (Webb and Malcolm.) (39) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่สามารถทำนายถึงความสำเร็จ ได้แก่ ลักษณะงานที่มีงานวิจัยสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวคือซัลลิเนนและคนอื่นๆ (Sallinan and others.) (38) กล่าวในผลการศึกษากว่าการมีความเข้าใจในองค์กรการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานและกำหนดเป้าหมายในอนาคตอยู่เสมอๆเป็นอีกปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความศรัทธาทางบวก

ในส่วนของอุทัย หิรัญโต (48) กล่าวว่ามูลเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ลูกจ้างไม่ได้รับความพึงพอใจในงาน คือการทำงานจำและไม่ได้ทำทาย อีกทั้งการบริหารงานโดยมีส่วนร่วมเป็นการสนองความพึงพอใจของมนุษย์สอดคล้องกับแนวคิดของสมยศ นาวิการ (49) ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่เพียงแต่ให้โอกาสการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะให้โอกาสปรับปรุงคุณภาพของชีวิตการทำงานให้ดีขึ้นอีกด้วย และในเรื่องระดับความศรัทธานั้น สมยศ นาวิการ (49) กล่าวว่าความศรัทธาระดับสูงจะเกิดขึ้นจากวิธีการบริหารที่เน้นการติดต่อสื่อสารที่เปิดกว้าง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในองค์กร

7.3 ประสิทธิภาพในงานมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยการพยากรณ์เท่ากับ .5400 คือมีอำนาจการพยากรณ์เป็นอันดับที่หนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของโสภา ทรัพย์มากอุดม (41) ที่พบว่าตัวแปรมีผลต่อการมีความรู้สึกลึกซึ้งในศรัทธาต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมากที่สุด ปรากฏว่าเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพในงาน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของริชาร์ด และคนอื่นๆ (Richards and others.) (17) พบว่า จากแบบสอบถามที่ตอบกลับมาของครูที่สอนทางด้านการตลาดและด้านสาธารณสุขว่าการได้รับผลตอบแทน การเลื่อนตำแหน่ง เพื่อร่วมงาน และบรรยากาศในการทำงานเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายถึงความสำเร็จได้ กัซลีย์ Gugley. (50) กล่าวว่าจากการสำรวจพบว่า ระดับความศรัทธาของลูกจ้างในองค์กรสัมพันธ์กันในทางบวกกับบรรยากาศขององค์กร

ซึ่งสมยศ นาวิการ (49) กล่าวว่า ปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้คนมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่องานของพวกเขา ปัจจัยเหล่านั้นคือผลตอบแทน การเลื่อนตำแหน่ง และสภาพแวดล้อมของงานเช่นเดียวกับ อรุณ รักธรรม (51) ที่กล่าวว่า การที่คนเราจะมีความสุขในการทำงาน สมาชิกในองค์กรต้องการเงินเดือนที่อยู่ดีธรรมดา สภาพการทำงานที่ดี ได้รับเกียรติและการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาได้รับการยอมรับจากองค์กร

ในส่วนปัจจัยด้านประสิทธิภาพในงานที่สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กรได้นั้น คงเนื่องมาจากสวัสดิการ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนระดับและตำแหน่ง จึงทำให้สิ่งต่างๆ เหล่านี้ส่งผลถึงความศรัทธาที่เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม มีต่อองค์กรของตน

4.สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาระดับความรู้สึกด้านประสิทธิภาพในงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารโรงพยาบาลควรปรับนโยบายทางการบริหารด้านสวัสดิการชื่อเสียงของโรงพยาบาล และบรรยากาศของโรงพยาบาล อีกทั้งควรแสดงให้เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลทุกระดับเห็นว่า ผู้บริหารโรงพยาบาลเห็นความสำคัญของเจ้าหน้าที่ทุกคน เพื่อเพิ่มความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาระดับความศรัทธาต่อองค์กรด้านความภักดีในองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารโรงพยาบาลควรปรับปรุงในเรื่องการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนและผลตอบแทน เพื่อเป็นการเพิ่มความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น

3. จากการศึกษาพบว่าลักษณะงานมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อ

องค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ดังนั้นผู้บริหารโรงพยาบาลจึงควรเน้นนโยบายการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม จัดรูปแบบงานการให้บริการให้หลากหลาย ซึ่งหมายรวมถึงการจัดแบ่งงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นรูปธรรม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิดการทำงานกับ รพ.สต.อื่นๆ และเปิดโอกาสให้ประเมินผลงานระหว่างเจ้าหน้าที่ภายในโรงพยาบาล

4. จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพในงานมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐมได้ ดังนั้นผู้บริหารโรงพยาบาลจึงควรปรับปรุงและให้ความสำคัญในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ผลตอบแทนควรแสดงความเอาใจใส่ทั้งปัญหาการทำงานและปัญหาส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งพัฒนาชื่อเสียงความนิยมของ รพ.สต.ให้เป็นที่รู้จักและมั่นใจจากผู้อบรมบริการ รวมถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของ รพ.สต.อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาระดับความรู้สึกด้านประสิทธิภาพในงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นผู้บริหารหน่วยงานต้องให้การพิจารณาผลตอบแทนความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอย่างเป็นธรรม ให้การสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ให้การนิเทศงานบ่อยๆ โดยนวัตกรรมใหม่ๆ สร้างความมั่นใจในชื่อเสียงของหน่วยงาน และทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ เพราะมนุษยสัมพันธ์ต่อเพื่อนร่วมงานมีความเกี่ยวข้องกับความศรัทธาต่อองค์กร

1.2 จากการศึกษาระดับความศรัทธาต่อองค์กรในด้านความภักดีในองค์กรของเจ้าหน้าที่ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง นั้นผู้บริหารหน่วยงานต้องพิจารณาถึง

ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยการมอบหมายงานที่ทำท้าทายความสามารถ เพื่อสร้างความพอใจในงาน เพราะได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการให้เจ้าหน้าที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายงานอยู่เสมอ เพราะหากว่าเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้สึกที่ดีต่อลักษณะงาน ความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรก็จะอยู่ในระดับที่ดีด้วย

1.3 จากการศึกษาพบว่า ลักษณะงานมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ได้ ดังนั้น ผู้บริหารหน่วยงานต้องให้เจ้าหน้าที่ที่มีอิสระในการทำงานสามารถกำหนดเป้าหมายในการทำงานด้วยตนเอง มีโอกาสใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ จัดปัญหาความขัดแย้งและความคลุมเครือที่จะเกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งจะสร้างความศรัทธาต่อองค์กรได้

1.4 จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพในงานมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ได้ นั้น ผู้บริหารหน่วยงานพึงตระหนักว่า เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน แต่ละคนมีอายุงาน อายุตัว ทัศนคติต่องาน ในองค์กรของตน มีความเข้าใจในบริบท ขององค์กรตนเอง ให้โอกาสมีส่วนร่วมในงาน และที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารหน่วยงานต้องมีความเที่ยงตรงยุติธรรม ในด้านการพิจารณาผลตอบแทนอย่างเหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ส่งผลถึงความศรัทธาต่อองค์กรได้ เป็นอย่างดี

5.เอกสารอ้างอิง

- (1) กระทรวงศึกษาธิการ.รายงานการศึกษาการศาสนา และการวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2534.
- (2) สุนันทาเลาพันธ์. การพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ : รุ่งวัฒนา, 2531.
- (3) เพ็ญศรี วายวานนท์.การจัดการทรัพยากรคน.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

- (4) บุญทัน ดอกไธสง. จิตวิทยาผู้นำและมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : เทพนิมิตรการพิมพ์, 2520.
- (5) เสถียร เหลืองอร่าม. การบริหารงานบุคคล. ม.ป.ท., 2533.
- (6) สมพงษ์ เกษมสิน.การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- (7) Cook, John D. and others. The Experience of work. London : Academic Press, 1981.
- (8) ชุศรี วงศ์รัตน. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- (9) Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 5th ed. New York : Harpercollins, 1990.
- (10) Best, John W. and James V. Kahn. Research in Education. 7th ed. Boston : Allyn and Bacon, 1993.
- (11) บุญชม ศรีสะอาดและบุญส่ง นิลแก้ว. “การอ้างอิงประชากรเพื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง” การวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม. 3 (1) : 23 – 24 ; 1 กรกฎาคม 2535.
- (12) Tatsuoaka, Maurice M. and Paul R. Lohnes. Multivariate Analysis Techniques for Educational and Psychological Research. 2nd ed. New York : Macmillan, 1988.
- (13) Newstrom. John W. and Keith Davis. Organizational Behavior. 8th ed. New York : McGraw – Hill, 1989.
- (14) Monroe Craig and Denman, Sarah. “Assimilating Adjunct Faculty : Problems and Opportunities” ACA – Bulletin. 77 (1) : 56 – 62 ; August 1991.
- (15) เชิดชัย ลงวัฒนกุล งานวิจัยความขัดแย้งในองค์กร 2530
- (16) Lewit, George and Robert Stringer. Motivation and Organization Climate. Massachusette : Harward University, 1968.
- (17) Richards, Beverly and others. “Predicting the Organizational Commitment of Marketing Education and Health Occupations Education Teachers by work Related Rewards” Journal of Industrial Teacher Education. 32 (1) : 49 – 64 ; Fall 1994.
- (18) Hall, Douglas T. and Benjamin Schneider. “Correlates of Organizational Identifications as a Function of Career Pattern and Organization Type” Administrative Science Quarterly. 17 (3) : 340 – 350 ; September 1972.
- (19) Mathieu, John E. “A Casual Model of Organizational Commitment in a Military Training Environment” Journal of Vocational Behavior. 32 (3) : 321 – 335; June 1988.
- (20) Reyes, Pedro. “Preliminary Models of Teacher Organizational Commitment : Implications for Restructuring the Workplace” Report of Educational Research and Improvement office. 40 ; 1992.
- (21) Lewis, Lionel. “On Prestige and Loyalty of University Faculty” Administrative Science Quarterly. 19 (1) : 629 March 1967.
- (22) Allen, Myrai Watkins. “Communication and Organizational Commitment : Perceived Organizational Support as a Mediating Factor” Communication Quarterly. 40 (4) : 357 – 367 ; Fall 1992.
- (23) ธารณี กิรีติบุตร. การประเมินประสิทธิผลขององค์กร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2529.

- (24) Fjortoft, Nancy. "Factors Predicting Faculty Commitment to the University "The Annual Forum of the Association for Institutional Research. 33 (1) : 26 ; May 1993.
- (25) Greenberg, Jerald and Robert A Baron. Behavior in Organizations. 4th ed. New York : Simon & Schuster, 1993.
- (26) อังคณา โกสิยส์สวัสดิ์. ความผูกพันกับสถาบันและความพึงพอใจในงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาการศึกษาหมาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- (27) Dean, Roger A. and others. "Reality Shock : What Happen When a new job Doesn't Match Expectations" The Annual Convention of the American Psychological Association. 93 (1) : 23 : 27 ; August 1985.
- (28) อุทัยย์ ดำนวนรนนท์. ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปรินญาการศึกษาหมาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิได้, 2536.
- (29) ภาวณีนี นาวาพานิช. ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความภาคภูมิใจตนเองความวิตกกังวลและปัจจัยทางชีวสังคมบางประการกับแนวโน้มการลาออกจากงานของพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. ปรินญาการศึกษาหมาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- (30) ชีระ วีระธรรมสาธิต. ความผูกพันต่อองค์กรศึกษาเฉพาะกรณีผู้บริหารระดับหัวหน้าแผนกเทียบเท่าของเครือซีเมนต์ไทย. สารนิพนธ์รัฐศาสตรหมาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.
- (31) นภาพเญ โหมาศวิน. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของสมาชิกในองค์กรศึกษาเฉพาะกรณีสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. สารนิพนธ์รัฐศาสตรหมาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- (32) จำเริญ เพชรรัตน์. การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลจังหวัดสงขลา. ปรินญาการศึกษาหมาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535.
- (33) Sheldon, Mary E. "Investments and Involvements as Machanisms Producing Commitment to the Organization" Administrative Science Quarterly. 16 (2) : 143 – 150 ; March 1971.
- (34) ระพีพรรณ รัชมิภูมิ ความสรีทธาต้องค้กร 2533:143-147
- (35) เซอร์ชเบอร์ค. ทฤษฎีเหตุจูงใจในการทำงาน 1968:124
- (36) Porter, Lyman W.and others. "Organizational Commitment, Job Satisfaction and Turnover Among Psychiatric Technicians" Journal of Applied Psychology. 59 (5) : 603 – 609 ; October 1974.
- (37) Mc cracken, David J. and others. "Personal characteristics, Job Characteristics and Work Experiences as Predictors of Organization Commitment" Journal of the American Association of Teacher Educations in Agriculture. 25 (4) : 66 – 74 ; November 1984.

- (38) Sallinen, Aino and others. "Interactive Model of Self Evaluation – Quality Assessment at the University of Jyväskylä : A Pilot Study" Higher – Education – Management. 6 (3) : 357 – 375 ; November 1994.
- (39) Webb, Nancy – Carnahan and Lowther, Malcolm. "Predictors of Child Caregiver Commitment" Paper Presented at the Annual of the National Association for the Education of young Children. 21 (1) : 14 – 18 ; November 1990.
- (40) ห้วน แดงทิพย์. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่องานกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- (41) โสภ ทรัพย์มากอุดม. ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ศึกษาเฉพาะกรณีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- (42) อังคณา โกสีย์สวัสดิ์. ความผูกพันกับสถาบันและความพึงพอใจในงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยุการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- (43) สมชาติ คงพิกุล. ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยุการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- (44) Carvell, Fred J. Human Relation in Business. London : Macmillan, 1970.
- (45) Gorman, Saundra Lou Ingle. "Gender, Attitudes Toward Unethical/Illigal Activities, and Organizational Commitment" Dissertation Abstracts International. 48 (4) : 874 – A ; October 1987.
- (46) Nagle, Karon E. "Job Satisfaction of Minnesota Community College Administrators – An Examination of the Dual Factor Theory" Dissertation Abstracts International. 48 (1) : 33 – A ; July 1987.
- (47) Mottaz, Clifford J. "An Analysis of the Relationship Between Education and Organization Commitment in Variety of Occupational Groups" Journal of Vocational Behavior. 28 (3) : 214 – 228 ; June 1986.
- (48) อุทัย หิรัญโต. การบริหารประยุกต์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.
- (49) สมยศ นาวิการ. การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงธน, 2533.
- (50) Guzley, Ruth M. "Organizational Climate and Communication Climate : Predictors of Commitment to the Organization" Management Communication Quarterly. 5 (4) 379 – 402 ; May 1992.
- (51) อรุณ รัชธรรม. ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ การบริหารองค์กร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 304-319

<http://irj.kku.ac.th>

ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์

The Development Strategy for the Mediation Model with Effectiveness in the District Court of Nakhon Sawan

ชัยพร อธิพานิชพงศ์ (Chaiporn Itthipanichpong)*

*Correspondent author : chaipon2929@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ 2) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์และ 3) ทดสอบประสิทธิผลของยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ เพื่อลดคดีเข้าสู่ศาลแขวงนครสวรรค์น้อยลง เป็นการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development: R&D) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยกำหนดกลุ่มทดลอง กลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One group pretest-posttest design) ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 176 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม (E_1/E_2) วิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้ t-test และกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า 1) ปัญหา อุปสรรค และรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ ซึ่งสำนักงานศาลแขวงนครสวรรค์ไม่ได้วางกรอบอัตราค่าจ้าง ซึ่งการสรรหา คัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ยนั้นสำหรับกระบวนการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ย พบว่า สำนักงานศาลยุติธรรมพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยด้วยการฝึกอบรมทักษะขั้นพื้นฐาน ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านมาพบจุดอ่อนว่าหลักสูตรเน้นอธิบายทฤษฎีมากเกินไปและขาดความต่อเนื่องสำหรับประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยนั้นมีผลชี้วัด 4 ประการ คือ (1) สัดส่วนของปริมาณคดีเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยต่อจำนวนคดีเข้าสู่ศาลทั้งหมดนั้นพบว่า มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี (2) สัดส่วนของปริมาณคดีที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จต่อปริมาณคดีที่เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยทั้งหมด พบว่า ในคดีแพ่งจะมีอัตราการไกล่เกลี่ยสำเร็จมากกว่าคดีอาญาทุกปี (3) สัดส่วนของปริมาณคดีค้างต่อปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลพบว่า ปริมาณคดีค้างยังไม่บรรลุนิติภาวะทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา และ (4) มาตรฐานการปฏิบัติตามขั้นตอนที่ครบถ้วนในกระบวนการไกล่เกลี่ย พบว่า ผู้ไกล่เกลี่ยมีมาตรฐานในการปฏิบัติตามขั้นตอนแต่ขาดองค์ความรู้ทักษะและกลยุทธ์ในการไกล่เกลี่ยให้มีประสิทธิผล 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การสรรหาผู้ไกล่เกลี่ย (2) ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ย และ (3) ยุทธศาสตร์การนำทักษะ

และองค์ความรู้ไปปฏิบัติ 3) ผลการทดลองใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลพบว่า หลักสูตรฝึกอบรม “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” มีประสิทธิภาพเท่ากับ ($E_1/E_2=86.62/85.38$) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนทดลองและหลังทดลองมีประสิทธิผลทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 4) ผลการประเมินการฝึกอบรมหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” โดยผู้ประเมินที่ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรมตลอดระยะเวลา 12 สัปดาห์ พบว่า (1) การประเมินประสิทธิผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ประเมินที่ประนีประนอมหลังได้รับการฝึกอบรมแล้วนำรูปแบบการไกล่เกลี่ยไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ผลการประเมินความพึงพอใจของคู่ความที่มีต่อการปฏิบัติงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของผู้ประเมินที่ประนีประนอมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บรรลุความสำเร็จโดยสันติวิธีและลดคดีขึ้นสู่ศาลแขวงนครสวรรค์ที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (4) ผลการตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทุกยุทธศาสตร์มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ คิดเป็นร้อยละ 100 และสามารถนำรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ และนำไปปฏิบัติได้จริงเมื่อผลการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลที่เกิดขึ้น ดังนั้นการนำไปปฏิบัติย่อมส่งผลสำเร็จต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ และนำไปเผยแพร่กับผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างแน่นอน

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การพัฒนา การไกล่เกลี่ย ศาลแขวงนครสวรรค์

Abstracts

The objectives of this research are 1) Study the problems, obstacles and patterns of resolving conflicts in Nakhon Sawan District Court. 2) Determine the development strategy forms of resolving conflicts in Nakhon Sawan District Court. 3) Test the effectiveness of the development strategy forms of resolving conflicts in Nakhon Sawan District Court in order to reduce the case to Nakhon Sawan District Court. This is the Research and Development (R & D), which is an Action Research following the strategic plan that can be put into practice by selecting the group before and after the test area (One group pretest-posttest design). The population sample used in this study is related to the dispute in Nakorn Sawan District Court. A total of 176 people from designated groups purposively, the qualitative data analysis and analysis of statistical data, including the percentage values, the mean value and standard deviation, determination of the effectiveness of the training course (E_1/E_2), difference analysis using t-test and determine the statistical significance at the level of .05.

According to the result of the research, it is found that 1) Nakhon Sawan District Court did not have a clear plan for the nomination process of the mediator selection. Moreover, the Court of Justice provides the mediator development process to train mediators with training in basic skills. However, it is found that the training course was weak in the curriculum and focuses too much on the theory but lack of continuity for the effectiveness of mediation. There are four measures for effectiveness of resolving conflicts. (1) Proportion of cases entering the mediation system is increasing every year. (2) The volume of cases successfully mediated the amount of logging that all mediation in civil cases to mediation success rate than criminal cases every year. (3) About the ratio of the amount of outstanding

lawsuit on the case to the trial court, it is found that the amount of the outstanding lawsuit is not yet to achieve the goal in both civil and criminal cases. (4) About the standard of the mediation process, it is found that mediators have standard to follow procedures, but still lack the knowledge, skills and strategies in mediation. 2) Development Strategies of mediation effective in the Nakhon Sawan District Court includes three strategic issues: (1) Strategies in recruiting mediators (2) Strategies to build and develop the mediators and (3) Strategies in implementing leadership skills and cognitive knowledge 3) About the results of the trial strategy to develop a model for resolving conflicts effectively, it is found that training Courses “Skills for effective mediation” with equal efficiency ($E1/E2 = 86.62/85.38$), which is higher than the standard set 80/80 and the achievement before and after the experiment was effective statistically significant at the .05 level. 4) The assessment of Training Course, “Skills for effective mediation” by the mediators that have been trained throughout the 12 weeks were: (1) To evaluate the effectiveness of resolving disputes by compromise, after receiving training, then led model by mediators to be included in the highest level. (2) The satisfaction of the parties to the practice mediation of reconciliation were at the highest level (3) About the hypothesis testing, it is found that achieving success through peaceful means and lower case in Nakhon Sawan District Court to improved statistically significant at .05. (4) The results to determine the strategic development of effective dispute resolution by experts found that the opinions of experts every strategy is appropriate, possible, accurate and can be utilized 100 percent and can be a form of mediation that is effective in Nakhon Sawan District Court. This can be put into practice when the results were analyzed qualitatively and quantitatively which demonstrate the effectiveness, so its implementation would result in success to mediate the dispute in the Nakhon Sawan District Court and it is certain that this can be published and shared with those whose duties are involved in this area.

Keywords : Development strategy, Mediation, Nakhon Sawan District Court

1. บทนำ

กระบวนการยุติธรรมทางเลือกชั้นพนักงานอัยการตามภาคกฎหมายที่ว่า “ความยุติธรรม ที่ล่าช้าคือการปฏิเสธความยุติธรรม” “Justice delayed is justice denied” ที่เล็งเห็นว่าผู้ที่อยู่ในภาวะเป็นคดีความทุกฝ่ายย่อมต้องการได้รับความเป็นธรรมในเวลาอันรวดเร็ว นับตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา สถิติคดีที่มีการฟ้องร้องกันที่ศาลยุติธรรมนั้นเฉลี่ยแล้วปีละประมาณ 1 ล้านคดี เมื่อรวมกับคดีที่ค้างพิจารณาในแต่ละปีประมาณ 2 ล้านคดี ศาลยุติธรรมต้องรับภาระในการพิจารณาพิพากษาคดีเฉลี่ยปีละประมาณกว่า 1 ล้านคดีจึงทำให้มีคดีค้างพิจารณาเพิ่มขึ้นในแต่ละปี (1) ดังนั้นสำนักงานศาลยุติธรรมจึงมีการส่งเสริมพัฒนาและเผยแพร่การระงับข้อพิพาททางเลือก ด้วยการนำระบบไกล่เกลี่ย

มาใช้ในการบริหารจัดการคดีทั้งก่อนฟ้องและหลังฟ้อง เพื่อเป็นการลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่ศาลทั้งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา โดยให้ส่วนไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการลดอรรถคดีทั้งทางตรงและทางอ้อม

หลังจากที่ได้นำระบบไกล่เกลี่ยมาใช้ในระบบศาลแล้ว ต่อมาจึงมีการประเมินผลของระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแพ่งดังกล่าว และปรากฏว่าระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้รับความสนใจ โดยประชาชนนิยมใช้วิธีการนี้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากระบบดังกล่าว เป็นเหตุให้ประชาชนผู้ใช้บริการศาลเกิดความพึงพอใจ ประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่ายของคู่ความ และที่สำคัญที่สุดยังช่วยเยียวยาความสัมพันธ์อันดีของคู่ความ ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ต่อกันไปอีกยาวนาน ทั้งนี้เพราะคดีแพ่งส่วนใหญ่ที่มีข้อพิพาทบาดหมางกัน คู่กรณีมักจะ

เป็นเครื่องวัดกันหรือมีเช่นนั้นก็จะเป็นผู้ที่คุ้นเคยกันอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นแม้ว่าจะได้มีการนำมาใช้ในระบบศาลมาในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว แต่ก็ยังประสบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ 1) ด้านนโยบายและระบบกฎหมายที่เป็นกลไกสำคัญต่อระบบไกล่เกลี่ย ต้องประกอบด้วยทรัพยากรในการบริหารที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ รวมทั้งผู้บริหารศาล ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ส่วนระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นมีข้อจำกัด เช่น ด้านประเภทคดีในปัจจุบันนั้น สามารถไกล่เกลี่ยได้เฉพาะคดีบางประเภทเท่านั้น เช่น คดีแพ่ง และคดีอาญาในความผิดอันยอมความได้ ส่วนระเบียบที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การคัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการไกล่เกลี่ยยังไม่เป็นกฎหมายเฉพาะที่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ 2) ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้พิพาทมาแต่ปัจจุบันยังประสบปัญหา ด้านการพิจารณาสรรหาผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยให้อยู่บนมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ 3) ทนายนัยของคู่ความทนายนัยความมักปกป้องคู่ความ ในลักษณะการต่อสู้ได้เสียข้อเท็จจริงกับอีกฝ่ายหนึ่ง 4) งบประมาณไม่เพียงพอ ค่าตอบแทนของผู้ไกล่เกลี่ยไม่เหมาะสม 5) การขยายขอบเขตการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไปสู่คดีอาญา ในปัจจุบันได้มีการขยายและพัฒนาอาสาสมัครไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน ซึ่งอาจเป็นผู้นำชุมชนที่นอกเหนือจากผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งควรศึกษาศักยภาพและการมีส่วนร่วมของบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ปัจจุบันยังขาดรูปแบบในการพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ครอบคลุมทั้งระบบ 6) การเชื่อมโยงและการสร้างเครือข่ายการทำงานในปัจจุบันยังขาดการเชื่อมโยงและการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทั้งหน่วยงานทางศาลเองและหน่วยงานภายนอก

ศาลแขวงนครสวรรค์ เป็นองค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับคดีความของประชาชนที่เข้ามา เพื่อขออำนาจการความยุติธรรม ซึ่งมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนา

งานไกล่เกลี่ย ให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารงานไกล่เกลี่ยประจำศาลแขวงนครสวรรค์ ตลอดจนข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พนักงานราชการหรือลูกจ้างของศาลแขวงนครสวรรค์ได้ทราบถึงระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2544 ประกาศศาลแขวงนครสวรรค์ เรื่องการแต่งตั้งผู้ประนีประนอมประจำปี 2554-2555 ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ. 2554 ประมวลจริยธรรมผู้ประนีประนอม ที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดคำสั่งศาลแขวงนครสวรรค์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานไกล่เกลี่ยของศาลให้เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการนำวิธีการระงับข้อพิพาททางเลือกโดยเฉพาะการไกล่เกลี่ยมาใช้อย่างแพร่หลาย (2)

จากปัญหาที่สำคัญดังกล่าว จึงนำมาซึ่งการศึกษาการพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ ซึ่งเป็นการศึกษาทั้งกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบพิจารณาคดีทั้งคดีแพ่ง อาญา และกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน สำหรับผู้ประนีประนอมให้มีศักยภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมมากยิ่งขึ้น แนวคิดดังกล่าวเป็นการสร้างรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลแขวง เพื่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของคู่ความ ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามค้นหาที่มาของสาเหตุแห่งปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวง แนวทางที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ จะนำไปสู่การสร้างและพัฒนา รูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และสามารถสร้างองค์ความรู้ เพื่อเสริมศักยภาพของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และบรรลุตามเป้าประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ ศาลยุติธรรม พ.ศ. 2553-2556 พัฒนาศักยภาพการอำนวยความสะดวกเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยทั้งทางตรงและทางอ้อม และให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปทั้งยังสร้างระบบการรักษาความเข้มแข็งมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ปรับเปลี่ยนยุทธวิธีการไกล่เกลี่ยให้เกิด

การมีส่วนร่วมของคู่ความ พัฒนาและเพิ่มศักยภาพการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ลดปริมาณคดีที่เข้าสู่ศาลให้น้อยลง สร้างความสะดวกรวดเร็วประหยัดค่าใช้จ่ายต่างๆ สร้างความพึงพอใจรักษาสัมพันธภาพอันดี และความสมานฉันท์ของคู่ความได้ดีดังเดิม และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีประสิทธิผลเพื่ออำนวยความสะดวกสู่ความสมานฉันท์ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมประเทศ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์
2. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์
3. เพื่อทดสอบประสิทธิผลของยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ เพื่อลดคดีเข้าสู่ศาลแขวงนครสวรรค์น้อยลง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ โดยการสำรวจข้อมูลสภาพจริงจากการตอบแบบสอบถาม และสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แทนค่ากรอบการสร้างยุทธศาสตร์ โดยขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ

- 1) การสำรวจวิเคราะห์ปัญหาทุกขั้วร้อนและปัญหาเป่า
- 2) การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และ 3) การทดลองใช้ยุทธศาสตร์ที่สร้างขึ้น

ขั้นตอนการวิจัยที่ 1 การสำรวจวิเคราะห์ปัญหาทุกขั้วร้อน และปัญหาเป่า มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview guide) การกำหนดแนวการสัมภาษณ์ในลักษณะกึ่งโครงสร้าง (Semi-standardized form) เป็นชุดคำถามที่ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ไกล่เกลี่ยผู้ให้ข้อมูล ภาพรวมความเกี่ยวข้องของผู้ถูกสัมภาษณ์รูปแบบการ

ไกล่เกลี่ยในศาลแขวง ซึ่งข้อคำถามส่วนนี้จะมีความสอดคล้องกับมโนทัศน์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. การศึกษาจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้างตามบริบทจริง แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการสังเกตการณ์ปฏิบัติงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลแขวง และอุปกรณ์บันทึกภาพ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 โดยผู้วิจัย

3. การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion-FGD) ในทางปฏิบัติจะรวมไปถึงการปรึกษาหารือ (Consultation) ซึ่งเป็นเทคนิคและวิธีการที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งของการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ สภาพปัญหาในระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ เพื่อค้นหาปัญหาเชิงพัฒนา โดยการนำข้อมูลจากการการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์ ตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูลและการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic induction)

4. การประชุมระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อเป็นแนวทางสู่การวางแผนการดำเนินการ, การค้นหาสาเหตุของปัญหา เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ ขึ้นมา เพื่อยืนยันปัญหาทุกขั้วร้อน ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องและสามารถให้ข้อคิดเห็น และเป็นส่วนสำคัญที่จะสามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่ได้จากการสำรวจ สัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ค้นหาปัญหาและความต้องการตามตัวแบบยุทธศาสตร์การพัฒนา

5. การวิเคราะห์ SWOT เป็นการนำปัญหามาวิเคราะห์ระบบข้อมูลที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการปฏิบัติงาน และทรัพยากร เพื่อสรุปการวิเคราะห์ปัญหาทุกขั้วร้อนที่มีความเชื่อมโยงกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวง และสรุปประเด็นปัญหา พร้อมทั้งอธิบายหลักการค้นหาปัญหาเป่า หลังจากนั้นวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ความสำคัญของปัญหา ความเร่งด่วนของปัญหา โดยใช้กระบวนการแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ทำให้ได้มาซึ่งปัญหาเป่าอย่างชัดเจน

ขั้นตอนการวิจัยที่ 2 การกำหนดและวิเคราะห์ปัญหาเป้า (ประเด็นยุทธศาสตร์/Strategic issues)

วิธีการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการวิจัยเชิงสังเคราะห์ เพื่อกำหนดปัญหาเป้าหมายและการสร้างยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวง ตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่ม (FGD) การระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อกำหนดเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนา การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้อง

2. สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทหลักสูตรการฝึกอบรม “การใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล”

3. ประชุมวิพากษ์รูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทและหลักสูตรการฝึกอบรม “การใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล”

4. ปรับปรุงรูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทและหลักสูตรการฝึกอบรม “การใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล”

5. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทและหลักสูตรการฝึกอบรม “การใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล”

6. สมมติฐานยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาท

ขั้นตอนการวิจัยที่ 3 การทดลองยุทธศาสตร์ที่สร้างขึ้น

ขั้นตอนการทดลองยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาท นำยุทธศาสตร์ที่สร้างมาทำการทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ดังนี้

1. ทดลองใช้ และประเมินผลประสิทธิภาพเพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ยุทธศาสตร์ โดยผู้วิจัยนัดหมายประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดเตรียมหลักสูตร

2. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มทดลอง เพื่อทำการทดลองยุทธศาสตร์ จำนวน 20 คน ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม ถึง 31 มีนาคม 2556 โดยการจัดโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล”

ให้กับผู้ ใกล้เกลี่ยที่เป็นบุคคลภายนอก กำหนดเวลาการฝึกอบรม วันละ 4 ชั่วโมง 12 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน (เฉพาะวันเสาร์ - อาทิตย์) รวมระยะเวลา 96 ชั่วโมง

3. ทำการวัดความรู้ ทักษะพื้นฐาน Pretest ก่อนการเข้าฝึกอบรมตามหลักสูตร ซึ่งเป็นการวัดก่อนการทดลอง วัดความก้าวหน้าระหว่างการทดลอง และหลังการทดลองจบสัปดาห์ที่ 12 Posttest

4. จัดให้กลุ่มทดลองเข้ารับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และกลยุทธ์ ตามหลักสูตรฝึกอบรม “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” โดยใช้แบบแผนการทดลองเพื่อพิสูจน์สมมติฐานแบบการทดลองกึ่งจริง (Semi-experiment: Set-experiment+Set-treatment+-No-control) (3) เป็นการทดลองแบบกลุ่มเดียวโดยให้การกระทำและวัดผลก่อน - หลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) จำนวน 12 สัปดาห์ วัดผลหลังการทดลอง และระยะติดตามการปฏิบัติการใกล้เคียงจริงกับคู่ความในศาลแขวงนครสวรรค์ ในระยะเวลา 9 เดือน โดยใช้แบบแผนการทดลองของโดยมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผล จำนวน 9 ครั้ง ซึ่งมีแบบแผนการทดลองปฏิบัติดังนี้ (4)

5. สรุปผลการทดลอง และเผยแพร่ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียง ข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวง

4. ผลการวิจัยและอภิปราย

1. ประเด็นปัญหาอุปสรรคของระบบการใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลแขวง จากลักษณะของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาพื้นฐานที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อพัฒนาระบบการใกล้เคียงข้อพิพาท ซึ่งประกอบด้วยสภาพปัญหาที่แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอำนาจการ และระดับปฏิบัติการ ซึ่งในประเด็นปัญหาดังกล่าวประกอบด้วยสาเหตุหลักคือ ด้านระเบียบกฎหมายที่ไม่ชัดเจนปัญหาด้านบุคลากรทั้งในระดับอำนาจการและระดับปฏิบัติการ ด้านงบประมาณ ด้านพัฒนาศักยภาพและทักษะของผู้ใกล้เคียงด้วยกระบวนการฝึกอบรม การนำองค์ความรู้จากคู่มือ

ไปปฏิบัติ เป็นต้น ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวถ้าดำเนินไปอย่างต่อเนื่องก็จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลในภาพรวมได้ ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคในการบริหารระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนั้น พบว่า ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวง ส่วนใหญ่แล้วเป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ ระเบียบ

หลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรไม่ชัดเจน ขาดแคลนงบประมาณ บุคลากรไม่เพียงพอและขาดทักษะองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นต้น

2. ผลการศึกษาในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ สามารถสรุปได้ดังภาพ

ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์

วิสัยทัศน์

การพัฒนาทักษะผู้ไกล่เกลี่ยให้มีองค์ความรู้ ทักษะ เทคนิค กลยุทธ์ คุณธรรมจริยธรรม เกิดความชำนาญ/เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้เกิดประสิทธิผลเป็นที่พึงทางวิชาการจัดการความขัดแย้งแก่สังคมและชุมชน โดยมุ่งสู่ความเป็นเลิศแห่งการจัดการความขัดแย้ง

พันธกิจ

1) มุ่งผลิตผู้ไกล่เกลี่ยให้มีคุณภาพ มีความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม 2) ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ ให้แก่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้น่าองค์ความรู้มาปฏิบัติจัดการความขัดแย้งให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดสู่สังคม 3) ให้บริการด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อลดคดีขึ้นสู่ศาล มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการจัดการความขัดแย้งสู่ความสมานฉันท์ แก่สังคม

เป้าหมาย

1) ประสิทธิภาพของกระบวนการไกล่เกลี่ยที่ดี 2) ประสิทธิภาพของผู้ไกล่เกลี่ยสู่ความเป็นเลิศ 3) ความพึงพอใจของคู่พิพาทสู่ความสมานฉันท์และความสันติสุขสังคม 4) การลดลงของปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	แผนการพัฒนา
1. ยุทธศาสตร์การสรรหาผู้ไกล่เกลี่ย	กระบวนการสรรหาคัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ยที่มีประสิทธิภาพสูงอย่างเป็นระบบ	1. การวางแผนการจัดตำแหน่งงานและอัตรากำลังผู้ไกล่เกลี่ย 2. กระบวนการสรรหาคัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ย 3. คุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้ไกล่เกลี่ย 4. ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ย	1. แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหา คัดเลือก 2. กำหนดอัตรากำลังที่เหมาะสมกับปริมาณของงาน 3. จัดกระบวนการสรรหาอย่างเป็นระบบ 4. คัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ยที่เหมาะสมกับงาน 5. ดำเนินการสรรหา คัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ยที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
2. ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ย	กระบวนการสร้างและพัฒนาทักษะผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงให้มีประสิทธิภาพสูง	1. สร้างเครื่องมือหลักสูตรฝึกอบรม “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” 2. จัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อ สร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยให้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เน้นฝึกทักษะที่จำเป็นและจัดแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และปฏิบัติงานจริงสถานที่จริง	จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยที่มีประสิทธิผล” ได้แก่ 1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไกล่เกลี่ยข้อพิพาท 2. กลยุทธ์การเจรจาไกล่เกลี่ยและการประนีประนอมข้อพิพาท 3. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักธรรมในพุทธศาสนา 4. ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท 5. การฝึกปฏิบัติในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
3. ยุทธศาสตร์การนำทักษะและองค์ความรู้ไปปฏิบัติ	กระบวนการนำทักษะและองค์ความรู้ไปปฏิบัติให้บรรลุประสิทธิภาพตามเป้าหมาย โดยมีติดตามตรวจสอบและประเมินผล	1. สัดส่วนของปริมาณคดีที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยต่อจำนวนคดีที่เข้าสู่ศาล 2. สัดส่วนของปริมาณคดีที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จต่อจำนวนคดีที่เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยทั้งหมด 3. สัดส่วนของปริมาณจำนวนคดีค้างต่อจำนวนคดีทั้งหมดในศาล 4. การปฏิบัติตามขั้นตอนที่ครบถ้วนในกระบวนการไกล่เกลี่ยของผู้ไกล่เกลี่ย	การนำทักษะและองค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติ การไกล่เกลี่ยภาคสนามกับคู่พิพาทของผู้ประนีประนอมกลุ่มทดลองหลังการฝึกภาคสนามของแต่ละเดือนในระยะเวลา 9 เดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือน ธันวาคม 2556

ภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์

จากภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวง นครสวรรค์ 1) จากผลการสำรวจการสรุปปัญหาอุปสรรคของระบบการใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลแขวง จากลักษณะของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาพื้นฐานที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการพัฒนากระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท ประกอบด้วยสภาพปัญหาที่แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอำนาจการ และระดับปฏิบัติการ ซึ่งในประเด็นปัญหาดังกล่าวประกอบด้วยสาเหตุหลัก คือ ด้านระเบียบกฎหมายที่ไม่ชัดเจน ปัญหาด้านบุคลากรทั้งในระดับอำนาจการและระดับปฏิบัติการ ด้านงบประมาณ ด้านพัฒนาศักยภาพและทักษะของผู้ใกล้เคียงด้วยกระบวนการฝึกอบรม การนำองค์ความรู้จากคู่มือไปปฏิบัติ เป็นต้น ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวถ้าดำเนินไปอย่างต่อเนื่องก็จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของระบบการใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลในภาพรวม 2) การสร้างยุทธศาสตร์จากปัญหาเป้าหมายหรือประเด็นยุทธศาสตร์ คือ การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลแขวง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลักของปัญหาเป้าหมาย ได้แก่ (1) กระบวนการสรรหาผู้ใกล้เคียง (2) กระบวนการสร้างและพัฒนาผู้ใกล้เคียง และ (3) กระบวนการนำทักษะและองค์ความรู้ไปปฏิบัติ ดังนั้นในการกำหนดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ (เป้าหมาย) คือ การสรรหา คัดเลือกอย่างเป็นระบบ การสร้างและพัฒนา ทักษะ องค์ความรู้ เทคนิค กลยุทธ์ และนำทักษะและองค์ความรู้ไปปฏิบัติให้บรรลุประสิทธิผล ติดตามและประเมินผล ผู้ใกล้เคียงมีความชำนาญ/เชี่ยวชาญให้ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นผู้ใกล้เคียงที่เป็นบุคคลภายนอก เพื่อให้การใกล้เคียง ข้อพิพาทในศาลแขวงมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการมองภาพกว้างที่จะแก้ไขปัญหาเป้าหมาย และปัญหาทุกร้อนให้ครอบคลุม 3) ผลการทดลองยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวง นครสวรรค์ ที่สร้างขึ้น พบว่า หลังการทดลองยุทธศาสตร์ครบ 12 สัปดาห์ กลุ่มทดลองมีความรู้เจตคติ และทักษะ

การใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล นำความรู้ที่ได้จากรูปแบบการใกล้เคียง ข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลไปใช้ปฏิบัติการใกล้เคียงข้อพิพาทกับคู่ความแล้วบรรลุความสำเร็จโดยสันติวิธีและลดคดีขึ้นสู่ศาลแขวงนครสวรรค์ที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” เท่ากับ 86.62/85.38 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ สรุปได้ว่าหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” มีประสิทธิภาพสูง หลังการทดลองนำหลักสูตรมาปรับปรุงพัฒนาตามข้อเสนอแนะแล้วจัดทำรูปแบบเป็นคู่มือ ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล เพื่อนำไปเผยแพร่ต่อไป ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” มีค่าเท่ากับ .7434 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประนีประนอมกลุ่มทดลองมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.34 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (.50) ผู้ประนีประนอมที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตร มีผลรวมของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 16.04 ภายหลังการฝึกอบรมด้วยหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 38.25 มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.21 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลอง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ประนีประนอมที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” โดยผู้ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 ทั้งนี้ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” โดยความคิดเห็นของผู้ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน จึงสรุปได้ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลมากที่สุดนั่นเอง

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลสภาพจริง พบว่า ปัญหาอุปสรรค กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในปัจจุบันสามอันดับแรก คือ 1) ด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ได้แก่ ประเด็นปัญหาอุปสรรคการสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท งบประมาณในการดำเนินการฝึกอบรมผู้ไกล่เกลี่ย 2) ด้านระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในปัจจุบัน ได้แก่ ประเด็นปัญหาอุปสรรค ในระดับผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยกับคู่ความ ปัญหาการจัดสรรอัตราค่าจ้าง และการจัดสรรงบประมาณ และในด้านการฝึกอบรมและการสร้างขวัญกำลังใจบุคลากรที่เกี่ยวข้องข้อมีปัญหา 3) ด้านกระบวนการสรรหา คัดเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคในการสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยของศาลแขวง การสรรหาผู้ไกล่เกลี่ยจากบุคคลภายนอกที่มีความเหมาะสม และความรู้ความสามารถเหมาะสมไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ และ 4) ความคิดเห็นคู่พิพาทที่มีต่อกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลแขวงนครสวรรค์ในปัจจุบัน ซึ่งมีประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ การแจ้งความคืบหน้าของการดำเนินการ ความเอาใจใส่ในการให้บริการ การสร้างบรรยากาศระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ความรู้และประสบการณ์ของผู้ไกล่เกลี่ย ความพร้อมในด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวก การสร้างบรรยากาศของการไกล่เกลี่ย ข้อยุติที่ได้จากการไกล่เกลี่ยมีการยอมรับและปฏิบัติตาม รักษาความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ทั้งสองฝ่าย และการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานไกล่เกลี่ย ทั้งนี้ก็ต้องเน้นในด้านของกระบวนการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลตามมา

2. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ พบว่า มี 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การสรรหาผู้ไกล่เกลี่ย 2) ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ย และ 3) ยุทธศาสตร์การนำทักษะและองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

3. ผลการวิจัยหลังทดลอง 1) กลุ่มทดลองมีความรู้เจตคติ และทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล นำความรู้ที่ได้จากรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลไปใช้ปฏิบัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกับคู่ความแล้วบรรลุความสำเร็จโดยสันติวิธีและลดคดีเข้าสู่ศาลแขวงนครสวรรค์ที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” สรุปได้ว่าหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” มีประสิทธิภาพสูง 3) ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประนีประนอมกลุ่มทดลองมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.34 4) เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลอง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ประนีประนอมที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” โดยผู้ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความคิดเห็นของผู้ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุก 6) ผลการประเมินประสิทธิผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยผู้ประนีประนอมหลังได้รับการฝึกอบรมแล้วนำรูปแบบการไกล่เกลี่ยไปใช้ปฏิบัติจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 7) ผลการประเมินความพึงพอใจของคู่พิพาทที่มีต่อรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์หลังได้รับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ประนีประนอมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 8) ผลการตรวจสอบผลการทดลองยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล โดยผู้วิจัยจัดทำรายงานเสนอผลการประเมินต่อที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่า มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

คิดเป็นร้อยละ 100 ในทุกองค์ประกอบ 9) ผลการเปรียบเทียบปริมาณคดี ผู้วิจัยได้ศึกษาและประเมินผลเฉพาะคดีแพ่งที่เข้าสู่ศาลแขวงนครสวรรค์ ในปี พ.ศ. 2555-2556 เพื่อเปรียบเทียบผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่สำเร็จและคดี คงค้าง เนื่องจากการทราบถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของผู้ไกล่เกลี่ยที่เป็นกลุ่มทดลองในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ” ตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงเดือนมีนาคม 2556 และฝึกปฏิบัติจริงตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนธันวาคม 2556 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่อง หลังจากการได้รับการฝึกอบรมเสร็จตามโครงการฝึกอบรม พบว่า พ.ศ. 2555 มีคดี ที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย 186 คดี ไกล่เกลี่ยสำเร็จ 140 คดี คิดเป็นร้อยละ 75.27 และ พ.ศ. 2556 มีคดี ที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย 115 คดี ไกล่เกลี่ยสำเร็จ 115 คดี คิดเป็นร้อยละ 100.00 หลังจาก ผู้ประนีประนอมได้ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรมีความก้าวหน้าในการไกล่เกลี่ยคิดเป็นร้อยละ 24.73 แสดงให้เห็นว่าผู้ประนีประนอมมีประสิทธิภาพในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหา อุปสรรค กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในปัจจุบันสามอันดับแรก คือ 1) ด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ได้แก่ ประเด็นปัญหาอุปสรรคการสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท งบประมาณในการดำเนินการฝึกอบรมผู้ไกล่เกลี่ย 2) ด้านระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในปัจจุบัน ได้แก่ ประเด็นปัญหาอุปสรรคในระดับผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยกับคู่ความ ปัญหาการจัดสรรอัตราค่าจ้าง และการจัดสรรงบประมาณ และในด้านการฝึกอบรมและการสร้างขวัญกำลังใจบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3) ด้านกระบวนการสรรหา คัดเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคในการสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยของศาลแขวง การสรรหาผู้ไกล่เกลี่ยจากบุคคลภายนอกที่มีความเหมาะสม และความรู้ความสามารถเหมาะสมไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ

การแจ้งความคืบหน้าของการดำเนินการ ความเอาใจใส่ในการให้บริการ การสร้างบรรยากาศระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ความรู้และประสบการณ์ของผู้ไกล่เกลี่ยความพร้อมในด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวก การสร้างบรรยากาศของการไกล่เกลี่ย ข้อยุติที่ได้จากการไกล่เกลี่ย มีการยอมรับและปฏิบัติตาม รักษาความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ทั้งสองฝ่าย และการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานไกล่เกลี่ย ทั้งนี้ก็ควรต้องเน้นในด้านของกระบวนการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลตามมา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัครศักรย์ จิตธรรมมา (5) ดุษฎีนิพนธ์การพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลยุติธรรมของประเทศไทย จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ การกำหนดระเบียบกฎหมายที่ชัดเจนไม่คลุมเครือการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสร้างเสริมทัศนคติในเชิงบวกต่อระบบการไกล่เกลี่ยการฝึกอบรมและการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม และ ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ (1) ดุษฎีนิพนธ์ ประสิทธิภาพกระบวนการสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยและการดำเนินงานของศาลยุติธรรมไทย ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานศาลยุติธรรมมิได้วางแผนกรอบอัตราค่าจ้างและกระบวนการสรรหาคัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ยไว้ แต่จะให้ศาลต่างๆ เป็นผู้กำหนดเองโดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้บริหารศาลนั้นๆ ซึ่งการสรรหาคัดเลือกมักจะเชิญชวนหรือแนะนำผู้ที่เหมาะสมมาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยแต่โดยภาพรวมผู้ไกล่เกลี่ยจะมีคุณสมบัติและความสามารถเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่แต่ทว่านายความส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีความเหมาะสมสำหรับกระบวนการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยพบว่า สำนักงานศาลยุติธรรมพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยด้วยการฝึกอบรมตั้งแต่ทักษะขั้นพื้นฐานไปจนถึงความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ สร้างขึ้นโดยอาศัยข้อมูลปัจจัยพื้นฐานจากบริบทพื้นที่

วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ ได้แก่ ประเด็นปัญหาอุปสรรคการสร้างและพัฒนาผู้ใกล้เคียงข้อพิพาท งบประมาณในการดำเนินการฝึกอบรมผู้ใกล้เคียง ประเด็นปัญหาอุปสรรคในระดับผู้ทำหน้าที่ใกล้เคียงกับคู่ความ ปัญหาการจัดสรรอัตรากำลัง และการจัดสรรงบประมาณ และในด้านการฝึกอบรมและการสร้างขวัญกำลังใจบุคลากรที่เกี่ยวข้องและปัญหาอุปสรรคในการสร้างและพัฒนาผู้ใกล้เคียงของศาลแขวง การสรรหาผู้ใกล้เคียงจากบุคคลภายนอกที่มีความเหมาะสม และความรู้ความสามารถเหมาะสมไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ และร่วมกับแนวคิดทฤษฎี เช่น 1) หลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีระบบ 2) หลักวิชาที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา 3) ตัวแบบกรอบการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา 4) หลักวิชาวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยยึดหลักการของศาสตราจารย์ ดร.เจลิย บุรีภักดี 5) หลักวิชาที่เกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยและพัฒนา 6) หลักวิชาที่เกี่ยวกับเทคนิคและการวิจัยทดลอง 7) แนวคิด ทฤษฎี เทคนิคการใกล้เคียงเพื่อสู่ความเป็นเลิศ เทคนิค จิตวิทยาและการสื่อสารสำหรับการใกล้เคียง และหลักศาสนากับการใกล้เคียง ของสรวิต ลิมปรั้งยี และคณะ 8) ทฤษฎีเกี่ยวกับการใกล้เคียงข้อพิพาท (6) และทฤษฎีการเจรจาต่อรอง ได้แก่ ทฤษฎีเกม (Game Theory) ทฤษฎีการแข่งขัน (Competitive theory) ทฤษฎีการแก้ปัญหา (Problem-Solving theory) และมิติด้านผลลัพธ์ (Results) เป็นปัจจัยที่กำหนดกรอบการพัฒนา 3 ด้าน (1) การพัฒนารายบุคคล ที่มุ่งเน้นตัวบุคคล และมุ่งเน้นผลลัพธ์ระยะสั้นที่เกิดในช่วงของการพัฒนา (2) การพัฒนาสายอาชีพที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ระยะยาวที่เกิดขึ้นกับองค์กร (3) การบริหารผลการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นองค์กรและมุ่งเน้นผลลัพธ์ระยะสั้นที่เกิดขึ้นกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์พบว่า มี 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การสรรหาผู้ใกล้เคียง 2) ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาผู้ใกล้เคียง และ 3) ยุทธศาสตร์การนำทักษะและองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

3. ผลการวิจัยหลังทดลอง 1) กลุ่มทดลองมีความรู้เจตคติ และทักษะในการใกล้เคียงข้อพิพาทสูงขึ้น การนำความรู้ที่ได้จากรูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลไปใช้ปฏิบัติการใกล้เคียงข้อพิพาทกับคู่ความแล้วบรรลุความสำเร็จโดยสันติวิธีและลดคดีขึ้นสู่ศาลแขวงนครสวรรค์ที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” สรุปได้ว่าหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” มีประสิทธิภาพสูง 3) ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประนีประนอมกลุ่มทดลองมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.34 4) เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลอง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ประนีประนอมที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “ทักษะการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” โดยผู้ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความคิดเห็นของผู้ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุก 6) ผลการประเมินประสิทธิผลการใกล้เคียงข้อพิพาท โดยผู้ประนีประนอมหลังได้รับการฝึกอบรมแล้วนำรูปแบบการใกล้เคียงไปใช้ปฏิบัติจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 7) ผลการประเมินความพึงพอใจของคู่พิพาทที่มีต่อรูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ หลังได้รับการใกล้เคียงข้อพิพาทโดยผู้ประนีประนอมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 8) ผลการตรวจสอบผลการทดลองยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล โดยผู้วิจัยจัดทำรายงานเสนอผลการประเมินต่อที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่า มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการใกล้เคียงข้อพิพาท มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้

ประโยชน์ได้ คิดเป็นร้อยละ 100 ในทุกองค์ประกอบ 9) ผลการเปรียบเทียบปริมาณคดี ผู้วิจัยได้ศึกษาและประเมินผลเฉพาะคดีแพ่งที่เข้าสู่ศาลแขวงนครสวรรค์ ในปี พ.ศ. 2555-2556 เพื่อเปรียบเทียบผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่สำเร็จและคดี คงค้าง เนื่องจากต้องการทราบถึงประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของผู้ไกล่เกลี่ยที่เป็นกลุ่มทดลองในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” ตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงเดือน มีนาคม 2556 และฝึกปฏิบัติจริงตั้งแต่เดือน เมษายน ถึงเดือนธันวาคม 2556 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องหลังจากการได้รับการฝึกอบรมเสร็จตามโครงการฝึกอบรม พบว่า พ.ศ. 2555 มีคดี ที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย 186 คดี ไกล่เกลี่ยสำเร็จ 140 คดี คิดเป็นร้อยละ 75.27 และ พ.ศ. 2556 มีคดีที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย 115 คดี ไกล่เกลี่ยสำเร็จ 115 คดี คิดเป็นร้อยละ 100.00 หลังจากผู้ประนีประนอมได้ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรมีความก้าวหน้าในการไกล่เกลี่ยคิดเป็นร้อยละ 24.73 แสดงให้เห็นว่าผู้ประนีประนอมมีประสิทธิภาพในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอรรถศัญจิตธรรมมา (5) คุญฉินพนธ์การพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลยุติธรรมของประเทศไทย จากผลการศึกษา ค้นพบว่า การพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ การกำหนดระเบียบกฎหมายที่ชัดเจนไม่คลุมเครือการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งสร้างเสริมทัศนคติในเชิงบวกต่อระบบการไกล่เกลี่ยการฝึกอบรมและการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม ส่วนการพัฒนา ระบบการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบนั้น ปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบดังเช่นที่ศาลยุติธรรมดำเนินการอยู่แต่สามารถเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจากศาลยุติธรรมได้ ทั้งด้านรูปแบบองค์ความรู้ การพัฒนาในเชิงนโยบาย ระเบียบกฎหมายและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าปัญหาอุปสรรคต่างๆ นั้นต่างเดินมาบนเส้นทางที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก ข้อเสนอแนะจากการ

ศึกษาในครั้งนี้ก็จะสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีความเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยและเอื้ออำนวยให้ระบบการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของประเทศโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และผลงานวิจัยของไพศาล นุ่มนาค (7) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาของเกษตรกรการจัดการเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมในชุมชนจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะของเกษตรกรมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากพอ การประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” โดยผู้ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรมตลอดระยะเวลา 20 สัปดาห์ ใน 6 ด้าน พบว่าผลการประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” โดยผู้ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านเนื้อหาของหลักสูตร และด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้มีประสิทธิผลเป็นลำดับสูงสุด และด้านผลที่เกิดจากการเข้าฝึกอบรมมีประสิทธิผลรองลงมา ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมมีประสิทธิผลต่ำสุด ทั้งนี้ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” โดยความคิดเห็นของผู้ประนีประนอมที่ได้รับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน จึงสรุปได้ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนา รูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีประสิทธิผลมากที่สุดนั่นเอง อาจเป็นเพราะแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้เป็นแผนยุทธศาสตร์อันชาญฉลาดของท่าน ดร. เฉลียว บุรีภักดี ที่มีความสมบูรณ์ที่สุด จึงทำให้โครงการอบรมหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล” ได้ดำเนินการไปสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และมีมีประสิทธิผลเป็นลำดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของเฉลียว บุรีภักดี (3) เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มีกรอบแนวความคิดการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาด้วยการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ได้อย่างละเอียดโดยการวิเคราะห์ จากขั้นตอนที่ 1 ไปถึงขั้นตอนที่ 5 คือ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์เหตุแห่งปัญหา ปัญหาปัจจัย ก่อให้เกิดปัญหาสืบเนื่องอันเป็นผลให้เกิดปัญหาทุกชั่วรุ่นที่จะต้องแก้ไข ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาทุกชั่วรุ่นมา

กำหนดเป็นปัญหาเป้าหมายแยกแยะองค์ประกอบของปัญหา เป้าว่ามืองค์ประกอบใดบ้าง ที่จะต้องแก้ไข ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้ปัญหาเป้าหมายแล้วนำปัญหามากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ขั้นตอนที่ 4 นำเป้าหมายทางยุทธศาสตร์มา วิเคราะห์หาองค์ประกอบแยกแยะองค์ประกอบของ เป้าหมายยุทธศาสตร์เป็นหน่วยระบบทำงานว่าประกอบ ไปด้วยหน่วยระบบทำงานใดบ้างที่จะทำให้ประสบผล ถึงเป้าหมายยุทธศาสตร์และขั้นตอนที่ 5 โดยคำนึงปัจจัย ที่มีอยู่ในบริบท ตามลำดับในการวิเคราะห์ ในแต่ละขั้น ตอนให้น้องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี เทคนิค วิธีต่างๆ มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เมื่อวิเคราะห์แยกแยะ เข้าใจ เข้าถึงเหตุแห่งปัญหาแล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อ พัฒนาด้วยแนวคิดการสร้างยุทธศาสตร์สังเคราะห์ย้อน กลับจากขั้นตอนที่ 5 ถึงขั้นตอนที่ 3 คือขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ทรัพยากรที่มีอยู่ในบริบทมีมาก น้อยเพียงใด มีข้อจำกัดใดบ้างใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า อย่างไรนำมาเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบทำงาน ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์สังเคราะห์หน่วยระบบทำงาน ของ แต่ละหน่วยระบบทำงาน ส่งผลถึงเป้าหมายยุทธศาสตร์ ขั้นตอนที่ 3 เป้าหมายยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์เป็น ยุทธวิธี นำไปแก้ปัญหาคือขั้นตอนที่ 2 ส่งผลให้ ขั้นตอนที่ 1 คือปัญหาทุกข้ออื่น ให้บรรเทาเบาบางลงไป หรือหมดไป เป็นผลทำให้ปัญหาปัจจัยและปัญหาสืบ เนื่องบรรเทาเบาบางลงไปหรือหมดไปด้วย โดยกรอบ แนวคิดดังกล่าวอาศัยทฤษฎีระบบคือมีปัจจัยนำเข้า มีกระบวนการผลิต มีผลผลิต มีผลย้อนกลับใช้แนวคิด ทฤษฎีเทคนิควิธี ข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่างๆ เข้ามาสอดคล้อง วิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ทุกขั้นตอน ผลการประเมิน ประสิทธิภาพการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ประนีประนอม หลังได้รับการฝึกอบรมแล้วนำรูปแบบการไกล่เกลี่ยไปใช้ ซึ่งการประเมินประสิทธิผลมี 4 ด้าน พบว่า ผลการ ประเมินประสิทธิผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ ประนีประนอมหลังได้รับการฝึกอบรมแล้วนำรูปแบบ การไกล่เกลี่ยไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการบรรลุเป้าหมายทางสังคม เป็นลำดับสูงสุด และด้านความเป็นปรปักษ์ระหว่าง

คู่ขัดแย้งเป็นอันดับรองลงมา ส่วนด้านการก่อให้เกิด ความชอบธรรมเป็นอันดับต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผลการประเมินประสิทธิผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยผู้ประนีประนอมหลังได้รับการฝึกอบรมแล้วนำ รูปแบบ การไกล่เกลี่ยไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่ารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล มากที่สุดนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชนิตา ทองมณโฑ (8) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการไกล่เกลี่ยของ ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการไกล่เกลี่ยของผู้บริหารมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การบรรลุเป้าหมายทางสังคม 2) การก่อให้เกิด ความชอบธรรม 3) การขยายรักษาโดยมิติของการไกล่ เกลี่ย 4) การลดความเป็นปรปักษ์ระหว่างคู่ขัดแย้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความพึงพอใจ ของคู่พิพาทที่มีต่อรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล แขวงนครสวรรค์หลังได้รับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ ประนีประนอม ซึ่งเป็นการประเมินคู่พิพาทที่ได้รับการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน 65 คน พบว่า ผลการประเมิน ความพึงพอใจของคู่พิพาทที่มีต่อรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อ พิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์หลังได้รับการไกล่เกลี่ยข้อ พิพาทโดยผู้ประนีประนอมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ผลการประเมินความพึงพอใจของคู่พิพาทที่มีต่อรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์หลัง ได้รับการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทโดยผู้ประนีประนอม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงสรุปได้ว่ายุทธศาสตร์การ พัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลมาก ที่สุดนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ (9) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิผล ของระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมากทั้งสามด้านโดย ประเด็นที่พบว่ามีค่าความพึงพอใจในระดับสูง ได้แก่ ด้านการให้บริการ สถานที่ตั้งของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มีความเหมาะสม ความรวดเร็วในการนัดหมายในการไกล่ เกลี่ยและการให้คำชี้แจงในระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ด้านกระบวนการและผลของการไกล่เกลี่ยผู้ประนีประนอม เปิดโอกาสให้คู่พิพาทได้อธิบายชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

มีการชี้แจงและอธิบายข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมาและมีการเตรียมความพร้อมของผู้ประนีประนอมก่อนการไกล่เกลี่ยและด้านผู้ประนีประนอม ประชาชนมีความพึงพอใจมากเกี่ยวกับคุณวุฒิ/ความเชี่ยวชาญของผู้ประนีประนอมและคุณลักษณะโดยทั่วไปของผู้ประนีประนอม และผลงานวิจัยของไพศาล นุ่มนาถ (7) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาของเกษตรกรจัดการเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมในชุมชนจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะของเกษตรกรมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากพอ เกษตรกรยอมรับรูปแบบการพัฒนาและมีความพึงพอใจรูปแบบการเรียนรู้และฝึกอบรมเหมาะสมกับบริบทในชุมชนตรงความต้องการของชุมชน ผลการตรวจสอบผลการทดลองยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล และประสิทธิผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งผลการพิจารณาพบว่า 1) ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทว่าองค์ประกอบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กลยุทธ์การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักในพุทธศาสนา และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความ ถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ คิดเป็นร้อยละ 100 ในทุกองค์ประกอบและในภาพรวมของยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ว่าองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายทางสังคม การก่อให้เกิดความชอบธรรม การเยียวยา รักษาโดยมิติของการไกล่เกลี่ย การลดความเป็นปรปักษ์ระหว่างคู่ขัดแย้ง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ คิดเป็นร้อยละ 100 ในทุกองค์ประกอบและภาพรวมของประสิทธิผลการไกล่เกลี่ย ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่ามีแนวโน้มไปได้มากสำหรับนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ และประสิทธิผลการไกล่เกลี่ย

แล้วตัวแปรเหล่านั้นสามารถปฏิบัติได้จริงและไม่เกิดความสามารถในการนำไปปฏิบัติ ผลการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลที่เกิดขึ้น การนำไปปฏิบัติย่อมส่งผลต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์ และนำไปเผยแพร่กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชนิดาทองมณโฑ (8) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการไกล่เกลี่ยของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพการไกล่เกลี่ยของผู้บริหารมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การบรรลุเป้าหมายทางสังคม 2) การก่อให้เกิดความชอบธรรม 3) การเยียวยา รักษาโดยมิติของการไกล่เกลี่ย 4) การลดความเป็นปรปักษ์ระหว่างคู่ขัดแย้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรูปแบบการไกล่เกลี่ยของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการไกล่เกลี่ย 4 องค์ประกอบเป็นตัวแปรต้น โดยองค์ประกอบทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ไกล่เกลี่ย และองค์ประกอบความคิดแก้ไขปัญหา ส่งผลต่อองค์ประกอบประสิทธิผลการไกล่เกลี่ยในภาพรวม โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง สอดคล้องกับกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของการวิจัย

5. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผลในศาลแขวงนครสวรรค์ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ที่เป็นองค์ความรู้ ด้านกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จากการทดลองยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิผล นำองค์ความรู้ที่ได้จากการทดลองยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกับคู่พิพาทในศาลแขวงนครสวรรค์

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุง

รูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสรรหาผู้ไกล่เกลี่ยเป็นกระบวนการสรรหาคัดเลือก ผู้ไกล่เกลี่ยที่มีประสิทธิภาพสูงอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีตัวชี้วัด (Key Performance Indicator) และค่าเป้าหมาย (Target) คือ 1) การวางแผนการจัดตำแหน่งงานและอัตรากำลังผู้ไกล่เกลี่ย 2) กระบวนการสรรหาคัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ย 3) คุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้ไกล่เกลี่ย และ 4) ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาทักษะผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลแขวงให้มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งมีตัวชี้วัด (Key Performance Indicator) และค่าเป้าหมาย (Target) คือ 1) สร้างเครื่องมือหลักสูตรฝึกอบรม “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ” 2) จัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อ สร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยให้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เน้นฝึกทักษะที่จำเป็นและจัดแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และปฏิบัติงานจริงสถานที่จริง (1) ภายใน 12 สัปดาห์กลุ่มทดลองมีความรู้ความสามารถในการไกล่เกลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (2) ภายใน 12 เดือนกลุ่มทดลองสามารถปฏิบัติภาคสนามมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (3) ประสิทธิภาพของหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ” สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 (4) ดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร “ทักษะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ” สูงกว่า .50

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การนำทักษะและองค์ความรู้ไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการนำทักษะและองค์ความรู้ไปปฏิบัติให้บรรลุประสิทธิผลตามเป้าหมาย โดยมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผล ซึ่งมีตัวชี้วัด (Key Performance Indicator) และค่าเป้าหมาย (Target) คือ 1) สัดส่วนของปริมาณคดีที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยต่อจำนวนที่คดีเข้าสู่ศาล 2) สัดส่วนของปริมาณคดีที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จต่อจำนวนคดีที่เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยทั้งหมด 3) สัดส่วนของปริมาณจำนวนคดีที่ค้างต่อจำนวนคดีทั้งหมดในศาล 4) การปฏิบัติตามขั้นตอนที่ครบถ้วนในกระบวนการไกล่เกลี่ยของผู้ไกล่เกลี่ย

ผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและนำรูปแบบไปปรับปรุงและพัฒนางานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อให้ดำเนินงานไกล่เกลี่ยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ลดข้อขัดแย้งและกรณีพิพาทของคดีขึ้นสู่ศาลน้อยลงหรือให้หมดไป

2. ด้านการนำไปปฏิบัติ ผู้เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทุกหน่วยงานหรือชุมชน โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานนั้นๆ อีกทั้งสร้างและให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเผยแพร่องค์ความรู้จากคู่มือยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย หรือเผยแพร่ให้แก่ชุมชนได้รับองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปพัฒนาหรือแก้ปัญหาในการจัดการความขัดแย้งในสถานที่ต่างๆ หรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทุกสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับทุกคนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้มีการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือการจัดการความขัดแย้ง และผู้ที่มีความสนใจ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหน่วยงานต่างๆ เช่น ในสถานศึกษาต่างๆ ศาลจังหวัด ฝ่ายปกครอง ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ หรือหน่วยงานอื่นใดที่ใช้ระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นเครื่องมือในการระงับข้อพิพาทจัดการความขัดแย้ง และเผยแพร่สู่ชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดอื่นๆ

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้หลากหลายรูปแบบในเชิงลึกและเชิงคุณภาพเชิงปฏิบัติ และเชิงปริมาณ เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนารูปแบบการไกล่เกลี่ยที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความเป็นเลิศในการจัดการความขัดแย้งสร้างความสมานฉันท์แก่ปวงชนให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

3. ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายหน่วยงานและเน้นลงพื้นที่ชุมชนในแต่ละจังหวัดให้ทั่วทุกอำเภอ

ตำบล หมู่บ้าน เพื่อเป็นการทราบถึงปัญหาทุกข์ของชุมชนในชนบทอย่างแท้จริง และเป็นเผยแพร่องค์ความรู้หรือแก่นความเข้าใจถึงประชาชนจริง เพื่อให้ได้การวิจัยที่สมบูรณ์และมีคุณภาพอย่างแท้จริง

6. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.เจลีว บุรีศักดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง ดร.ปรีชา เปลี่ยมพงษ์สานต์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จันทร์อุดม คณะกรรมการสอบคณานิพนธ์ และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาวรรณ วงศ์คำจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่กรุณาให้คำปรึกษาให้คำแนะนำและชี้แนะ พร้อมทั้งเสียสละเวลาในการตรวจสอบตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และผู้เข้าร่วมและผู้เกี่ยวข้องโครงการวิจัยทุกท่าน

7. บรรณานุกรม

- (1) ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์. (2553). ประสิทธิภาพกระบวนการสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยและการดำเนินงานของศาลยุติธรรมไทย. หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2554). “ตัวแบบการสร้างและพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยของศาลยุติธรรมในอนาคต”. วารสารดุลพาห. (58), 1 (ม.ค-เม.ย. 2554) : 70-93.
- (2) ศาลแขวงนครสวรรค์ สำนักงาน. (2554). ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทพ.ศ. 2544. นครสวรรค์: สำนักงานศาลแขวงนครสวรรค์.
- (3) เจลีว บุรีศักดิ์. (2550). ชุดการศึกษาค้นคว้ารายวิชาเทคนิควิธีในการวิจัยและพัฒนา. เอกสารประกอบการเรียนการสอน หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒน. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- (4) Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1969). Experimental and quasi-experimental designs for research on teaching. In N. L. Gage (Ed.), Handbook of research on teaching (pp. 171-246). Chicago: Rand McNally.
- (5) อัครศักดิ์ จิตธรรมมา. (2551). การพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลยุติธรรมของประเทศไทย. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- (6) วงศ์ศิษฐ์ วรกิจโสภณไพศาล. (2552). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งก่อนเสนอคดีต่อศาล. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีประทุม วิทยาลัยเขตชลบุรี.
- (7) ไพศาล นุ่มนาค. (2555). รูปแบบการพัฒนาของเกษตรกรการจัดการเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมในชุมชนจังหวัดพิจิตร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒน. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- (8) ชนิตา ทองมณโฑ. (2552). รูปแบบการไกล่เกลี่ยของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- (9) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2549). การประเมินประสิทธิผลของระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล. กรุงเทพฯ: ที แอนด์ เค พรินติ้ง.

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 320-327

<http://irj.kku.ac.th>

ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาหลักเภสัชวิทยา ทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

The Appreciation of Students on English-Based Learning in Class of Principles of Veterinary Pharmacology at Faculty of Veterinary Medicine KKU

ศุพรรณี ปูนอน (Supanee Punon)^{1*}

¹เลขานุการ ภาควิชาเภสัชวิทยาและพิษวิทยาและภาควิชาสรีรวิทยา คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*Correspondent author : suppoo1@kku.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษ ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการเรียนรายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษและแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวระยะเวลาที่วิจัยภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2555 ทำการวิจัยกับนักศึกษาระดับปีที่ 3 ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ จำนวน 39 และ 40 คนตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) วิเคราะห์ผลข้อมูลโดยค่าสถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการเรียนวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษ 4 ด้าน มีดังนี้ ด้านผู้สอน นักศึกษาภาคปกติมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (4.46) นักศึกษาภาคพิเศษมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (4.58) ด้านเนื้อหา นักศึกษาภาคปกติและภาคพิเศษมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (4.27) และ (4.38) ตามลำดับ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน นักศึกษาภาคปกติมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (4.45) นักศึกษาภาคพิเศษมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (4.54) และด้านผู้เรียน (ผู้เรียนประเมินตนเอง) นักศึกษาภาคปกติและภาคพิเศษมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (3.70) และ (4.02) ตามลำดับ สำหรับปัญหาและอุปสรรค มีดังนี้ปัญหาด้านการสื่อสารที่เกิดจากการสื่อสารที่ไม่ชัดเจนทำให้เกิดอุปสรรคต่อการสื่อสารเรียนการสอนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ปัญหาด้านความรู้ความสามารถของผู้เรียน และปัญหาการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอน สรุปได้ว่าควรจัดทำคู่มือแนวทางการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบภาษาอังกฤษ ควรทำการทดสอบประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน เพื่อศึกษาระดับของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ควรเน้นภาคปฏิบัติในการทำกิจกรรมร่วมกันเช่นการฟังการสนทนาเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษ ให้มากยิ่งขึ้น โดยผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ

การพัฒนาการเรียนรายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษซึ่งหากนำผลที่ได้ไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็จะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาในรายวิชานี้ต่อไป

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบภาษาอังกฤษ

Abstract

Descriptive study was used to describe the success of English-based learning in class of principles of veterinary pharmacology. Study focused in 2 aspects; appreciation on the subject and its underlying factors. Third-year students in both section 1 (normal enrollment) and 2 (special enrollment) with total number of 92 were included in this study. Study tool was a designed questionnaire asking for appreciation on teacher, contents, activities, and self-evaluation. Criteria score was 1-5. Students who returned questionnaire were 79 persons (section 1: 39, section 2: 40). Result of section 1 students showed that average score on teacher appreciation was 4.46, on contents was 4.27, on activities was 4.45 and on self-evaluation was 3.70. Result of section 2 students showed that average score on teacher appreciation was 4.58, on contents was 4.38, on activities was 4.54 and on self-evaluation was 4.02. Overall analysis showed that section 1 students appreciate this subject at level of 4.22 which lower than section 2 students who appreciate at level of 4.38.

Keywords : satisfactory, English-based learning

บทนำ

ภาควิชาเภสัชวิทยาและพิษวิทยา คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดการเรียนการสอนรายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษตั้งแต่ภาคการศึกษาต้นปีการศึกษา 2554 เพื่อให้การเรียนการสอนวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพสูงสุดและส่งผลดีต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนเพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ภาควิชาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาดังกล่าวว่านอกจากเนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอนที่มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การบรรยาย การค้นคว้าข้อมูล การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งวิธีและแนวการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งอาจจะเหมาะสมกับผู้เรียน

กลุ่มหนึ่งแต่ก็อาจใช้ไม่ได้ดีกับอีกกลุ่ม การประเมินผล การเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ผู้สอนและสถาบันการศึกษาให้ความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากสามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันก็เป็นสิทธิ์ของผู้เรียนที่จะแสดงทัศนะหรือความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนในรายวิชานั้นๆ ได้ด้วย (1) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ที่ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องมีระบบการประกันคุณภาพ โดยการประเมินผลการเรียนการสอนซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเปิดเผย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าการให้ความสำคัญกับผู้สอนอย่างแต่ก่อน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (2) การเรียนการสอนที่ดีจึงควรเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวิจัยในชั้นเรียน (3) เป็นกระบวนการสากล ที่นำมาใช้ในการสืบค้น แสวงหาคำตอบอย่างมีเหตุผล ที่เชื่อถือได้จากข้อสงสัยหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน บริบทของชั้นเรียนก็เช่นเดียวกัน ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น คือปัญหาต่างๆ มากมายที่ต้องแก้ไขให้หมดไปหรือทุเลา เบาบางลงไปให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นการ วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) จึงมีความจำเป็นหลายประการเพื่อการแก้ไขปัญหาใน ชั้นเรียน สรุปได้ดังนี้ 1. ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน เป็นเหตุให้พฤติกรรมผู้เรียนแต่ละ คนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความแตกต่างของ ผู้เรียนด้วย ซึ่งปัญหาความแตกต่างของผู้เรียนนี้จึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน 2. สภาพแวดล้อม ที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคนทั้งในบ้านและชุมชน ที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมี พฤติกรรมและปัญหาแตกต่างกันและส่งผลให้ผู้เรียน แต่ละคนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันด้วย ถ้าครูไม่ทำการ วิจัยเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับผู้เรียนก็ เป็นการยากที่ทั้งครูและผู้เรียนจะประสบความสำเร็จใน การจัดกระบวนการเรียนการสอน

ดังนั้นหากทำการวิจัยในชั้นเรียนและนำผล การวิจัยไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็จะส่งผลในด้านความ สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาในรายวิชานี้ต่อไปจากเหตุผล ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการจนกระทั่งได้ รับอนุมัติทุนวิจัยสถาบัน ประจำปีงบประมาณ 2555 จากคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อทำการวิจัยครั้งนี้โดยมุ่งทำการประเมินการเรียน การสอนด้านผู้สอนด้านเนื้อหาด้านกิจกรรมการเรียน การสอน และด้านผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อให้ทราบว่า การจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ บรรลุผลมากน้อยเพียงใดและควรมีการปรับปรุง ด้านใดบ้างโดยนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ข้อมูลและ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษา และนำปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนรายวิชา ดังกล่าวไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้นในปีการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลต่อความ พึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรายวิชาหลัก เภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเรียน รายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษา อังกฤษ
3. เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงการเรียนรายวิชา หลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น แบ่งเป็น นักศึกษาภาคปกติ 43 คน และภาคพิเศษ 48 คน รวมทั้ง สิ้น 91 คน ทำการวิจัยในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2555 ซึ่งเป็นภาคเรียนที่มีการจัดการเรียนรายวิชาหลัก เภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษผู้วิจัย ได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือใน การเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการทดสอบอย่างเที่ยง ตรงรายละเอียดของคำถามประกอบไปด้วย 5 ส่วน ได้แก่ สอบถามความพึงพอใจและปัจจัยที่มีต่อความพึงพอใจ ด้านผู้สอน สอบถามความพึงพอใจและปัจจัยที่มีต่อความ พึงพอใจด้านเนื้อหา สอบถามความพึงพอใจและปัจจัยที่ มีต่อความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอบถามความพึงพอใจและปัจจัยที่มีต่อความพึงพอใจ ด้านผู้เรียน (ผู้เรียนประเมินตนเอง) ทำการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยเก็บรวบรวมข้อมูลหลัง จากสอบวัดผลการเรียนภาคต้นปีการศึกษา 2555 และได้แบบสอบถามคืนมา ดังนี้ นักศึกษาภาคปกติ 43 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 39 ชุดนักศึกษภาคพิเศษ 48 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 40 ชุดรวมทั้งสิ้น 79 ชุดหรือคิดเป็นร้อยละ 86.81 โดยมีผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรายวิชา

หลักสูตรวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเรียนวิชาหลักสูตรวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน เป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคปกติ ในรายละเอียดปัจจัยต่างๆ

รายละเอียดปัจจัยด้านต่างๆ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
ด้านผู้สอน			
1. ชีววัตถุประสงค์ และเนื้อหาอย่างชัดเจน	39	4.26	มาก
2. ตรงต่อเวลาในการสอน	39	4.31	มาก
3. มีการเตรียมการสอนมาอย่างดี	39	4.46	มาก
4. มีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการสอนในเนื้อหาวิชา	39	4.31	มาก
5. มีความเป็นกันเองกับนักศึกษาสม่ำเสมอ	39	4.54	มากที่สุด
6. มีความเมตตา กรุณา ยุติธรรม ปราศจากอคติต่อนักศึกษา	39	4.72	มากที่สุด
7. มีบุคลิกภาพที่ดีและวางตัวเหมาะสมต่อการเป็นอาจารย์ผู้สอน	39	4.64	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านผู้สอน			4.46
ด้านเนื้อหา			
1. ความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน	39	4.38	มาก
2. สอดแทรกข้อคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม	39	4.05	มาก
3. ความน่าสนใจ และเนื้อหาที่ทันสมัย	39	4.31	มาก
4. ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	39	4.33	มาก
5. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ หรือวิชาอื่นๆ	39	4.28	มาก
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านเนื้อหา			4.27
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
1. มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	39	4.46	มาก
2. วัดผลการเรียนจากการสอบอย่างเป็นระบบและเหมาะสม	39	4.31	มาก
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น	39	4.59	มากที่สุด
4. มอบหมายงานให้ทำอย่างเหมาะสม ทั้งปริมาณและเวลา	39	4.64	มากที่สุด
5. สื่อการสอนเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	39	4.36	มาก
6. แนะนำหนังสือ และแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม	39	4.33	มาก
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			4.45

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคปกติ ในรายละเอียดปัจจัยต่างๆ (ต่อ)

รายละเอียดปัจจัยด้านต่างๆ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
ด้านผู้เรียน (ผู้เรียนประเมินตนเอง)			
1. มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียน	39	3.74	มาก
2. มีส่วนร่วมในชั้นเรียน	39	3.82	มาก
3. มีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	39	3.41	มาก
4. มีความตรงต่อเวลาและความสม่ำเสมอในการเข้าเรียน	39	3.79	มาก
5. นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้	39	3.74	มาก
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านผู้เรียน		3.70	

ตารางที่ 2 สรุประดับความพึงพอใจต่อปัจจัยต่างๆ ของนักศึกษาภาคปกติ

ปัจจัยความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1. ด้านผู้สอน	39	4.46	มาก
2. ด้านเนื้อหา	39	4.27	มาก
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	39	4.45	มาก
4. ด้านผู้เรียน (ผู้เรียนประเมินตนเอง)	39	3.70	มาก
ระดับค่าเฉลี่ย	39	4.22	มาก

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษ ในรายละเอียดปัจจัยต่างๆ

รายละเอียดปัจจัยด้านต่างๆ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
ด้านผู้สอน			
1. ชีววัตถุประสงค์ และเนื้อหาอย่างชัดเจน	40	4.28	มาก
2. ตรงต่อเวลาในการสอน	40	4.55	มากที่สุด
3. มีการเตรียมการสอนมาอย่างดี	40	4.45	มาก
4. มีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการสอนในเนื้อหาวิชา	40	4.53	มากที่สุด
5. มีความเป็นกันเองกับนักศึกษามาก	40	4.80	มากที่สุด
6. มีความเมตตา กรุณา ยุติธรรม ปราศจากอคติต่อนักศึกษา	40	4.70	มากที่สุด
7. มีบุคลิกภาพที่ดีและวางตัวเหมาะสมต่อการเป็นอาจารย์ผู้สอน	40	4.73	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านผู้สอน		4.58	

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษ ในรายละเอียดปัจจัยต่างๆ (ต่อ)

ด้านเนื้อหา			
1. ความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน	40	4.33	มาก
2. สอดแทรกข้อคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม	40	4.15	มาก
3. ความน่าสนใจ และเนื้อหาที่ทันสมัย	40	4.48	มาก
4. ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	40	4.58	มากที่สุด
5. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ หรือวิชาอื่นๆ	40	4.38	มาก
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านเนื้อหา		4.38	
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
1. มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	40	4.60	มากที่สุด
2. วัดผลการเรียนจากการสอบอย่างเป็นระบบและเหมาะสม	40	4.28	มาก
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น	40	4.68	มากที่สุด
4. มอบหมายงานให้ทำอย่างเหมาะสม ทั้งปริมาณและเวลา	40	4.58	มากที่สุด
5. สื่อการสอนเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	40	4.60	มากที่สุด
6. แนะนำหนังสือ และแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม	40	4.53	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนการสอน		4.54	
ด้านผู้เรียน (ผู้เรียนประเมินตนเอง)			
1. มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียน	40	3.88	มาก
2. มีส่วนร่วมในชั้นเรียน	40	4.23	มาก
3. มีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	40	3.39	ปานกลาง
4. มีความตรงต่อเวลาและความสม่ำเสมอในการเข้าเรียน	40	3.88	มาก
5. นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้	40	4.20	มาก
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านผู้เรียน		4.02	

ตารางที่ 4 สรุประดับความพึงพอใจต่อปัจจัยต่างๆ ของนักศึกษาภาคพิเศษ

ปัจจัยความพึงพอใจ	จำนวน (N=40)	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1. ด้านผู้สอน	40	4.58	มากที่สุด
2. ด้านเนื้อหา	40	4.38	มาก
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	40	4.54	มากที่สุด
4. ด้านผู้เรียน (ผู้เรียนประเมินตนเอง)	40	4.02	มาก
ระดับค่าเฉลี่ย	40	4.38	มาก

ด้านผู้สอน นักศึกษาภาคปกติมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (4.46) นักศึกษาภาคพิเศษมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (4.58) **ด้านเนื้อหา** นักศึกษาภาคปกติและภาคพิเศษมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (4.27) และ (4.38) ตามลำดับ **ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน** นักศึกษาภาคปกติมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (4.45) นักศึกษาภาคพิเศษมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (4.54) และ **ด้านผู้เรียน** (ผู้เรียนประเมินตนเอง) นักศึกษาภาคปกติและภาคพิเศษมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (3.70) และ (4.02) ตามลำดับตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเรียนรายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคมีดังนี้ ปัญหาด้านการสื่อสารที่เกิดจากการสื่อสารที่ไม่ชัดเจนทำให้เกิดอุปสรรคต่อการสื่อสารเรียนการสอนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ปัญหาด้านความรู้ความสามารถของผู้เรียนและปัญหาการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

3. ผลการศึกษาแนวทางการปรับปรุงการเรียนรายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษ พบว่า ควรจัดทำคู่มือแนวทางการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบภาษาอังกฤษ ควรทำการทดสอบประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนเพื่อศึกษาระดับของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ควรเน้นภาคปฏิบัติในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การฟัง การสนทนาเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษให้มากยิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษนั้น คือปัจจัยด้านผู้สอนโดยมีระดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษามากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเหมาะสมสำหรับปัญหาและอุปสรรค ในช่วงสัปดาห์แรกของการจัดการเรียนการสอนมีปัญหาการสื่อสารไม่ชัดเจนก่อให้เกิดอุปสรรคต่อ

การเรียนการสอนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ปัญหาด้านความรู้ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะต้องทำการทดสอบประเมินความรู้ ความสามารถของผู้เรียนก่อนและหลังสำหรับรายวิชาดังกล่าวเพื่อศึกษาระดับผลคะแนน และนำไปปรับปรุงกระบวนการ ขั้นตอน เนื้อหา รวมทั้งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้า เป็นประโยชน์ต่อภาควิชาและต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ สอดคล้องกับ ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน (4) มีผลโดยอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาและปัจจัยด้านผู้สอน (5) เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถด้านภูมิปัญญา มีความรอบรู้ พยายามศึกษาหาความรู้ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน

แนวทางปรับปรุงการเรียนรายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษ พบว่า ด้านผู้เรียน (ผู้เรียนประเมินตนเอง) ของนักศึกษามีระดับความพึงพอใจมากสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและให้ปรับเนื้อหาโดยเน้นภาคปฏิบัติ โดยมีความประสงค์ที่จะให้มีการจัดกิจกรรมระหว่างเรียนเพื่อให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษ และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าในช่วงแรกมีปัญหาด้านการสื่อสารไม่ชัดเจนทำให้ไม่ค่อยเข้าใจบทเรียน จึงเห็นควรให้มีการวัดผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ควรทำการปรับปรุงการเรียนรายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษตามแนวทางของผลที่ได้จากการวิจัยเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนรู้

ควรทำการวิจัยต่อเนื่องในรายละเอียดของปัจจัยด้านผู้สอน เพื่อใช้เป็นกลไกหลักในการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมในการสอน สื่อการเรียนการสอนหรือนวัตกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนเพื่อ

พัฒนารายวิชาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป

ควรรนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงการเรียนรายวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษหรือในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบภาษาอังกฤษของรายวิชาอื่นๆ ของคณะสัตวแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับอุดหนุนทุนวิจัยสถาบัน ประจำปีงบประมาณ 2555 จากคณะสัตวแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.นสพ.ดร.กรวฐ พันธธีรวิวัฒนาอาจารย์ประจำวิชาหลักเภสัชวิทยาทางสัตวแพทย์ในรูปแบบภาษาอังกฤษภาควิชาเภสัชวิทยาและพิษวิทยา คณะสัตวแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ได้อนุญาตให้ทำวิจัยในชั้นเรียน รวมถึงรศ.สพ.ญ.อารีณี ชวัลลขลธีระ อาจารย์ประจำภาควิชาพยาธิวิทยา คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือและเป็นที่ปรึกษาในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- (1) กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. กรุงเทพฯ: อัดสำเนา.
- (2) คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้.
- (3) ศุภรัชต์ภิมย์รัชย์. (2544). เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. ชลบุรี:งามช่าง.
- (4) ธนาศักดิ์ กู้สุจริต. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาช่างยนต์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษาเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- (5) นูรณ์ ทรัพย์ถนอม. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาขาวิชาการบัญชีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 328-333

<http://irj.kku.ac.th>

การประเมินความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษา ความปลอดภัยของคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2556

Exploring Service Satisfaction towards Environment, Landscape and the Security System of Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University in Academic Year 2013

ศศิธร สิทธิพรหม (Sasithorn Sitthiprom)^{1*}¹นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*Correspondent author : sassit@kku.ac.th

บทคัดย่อ

การประเมินความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้กลุ่มตัวอย่างจากคณาจารย์บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมทั้งสิ้นจำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินคุณภาพการบริการด้านสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามสถานภาพของผู้ประเมิน พบว่า ผู้ประเมินส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา จำนวน 406 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 และรองลงมาเป็นเจ้าหน้าที่ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6
- 2) ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามเพศของผู้ประเมิน พบว่า ผู้ประเมินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0
- 3) ระดับความพึงพอใจการให้บริการรายด้าน พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านโรงอาหารอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.62) ด้านระบบรักษาความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.62) ด้านระบบสาธารณูปโภค อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.54) ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.57) และด้านการพัฒนาสุนทรียภาพในมิติทางศิลปะและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.61)

คำสำคัญ : ความพึงพอใจการให้บริการ สิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ ระบบรักษาความปลอดภัย

Abstract

The present study was aimed at exploring service satisfaction towards environment, the landscape and the security system of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University. Five hundred participants in the study consisted of lecturers, supporting staff and students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University. Questionnaires on the service satisfaction were used to obtain the data. The collected data were analyzed through the computer software to yield statistical findings: frequency, percentage, a mean score and the standard deviation.

The findings of the study were as follows:

- 1) Classifying the participants according to their work status, the study showed that most of the participants were 406 of the students, 81.2 % of the entire participants, followed by 53 of supporting staff, 10.6%.
- 2) With the classification of the participants based on their gender, it was found that most of them were 273 females, 54.6%, followed by 210 males, 42%.
- 3) Concerning the participants' satisfaction, the findings showed a high level of satisfaction towards all these services respectively: a cafeteria with a 3.62 mean score, a security system with 3.62, the aesthetic development in artistic and cultural dimensions with 3.61, the landscape improvement with 3.57 and public utilities with a mean score of 3.54

Keywords : the satisfaction of service, environmental, landscape, security

1. บทนำ

เกณฑ์การตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กำหนดตัวชี้วัดที่ 2.5 ห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ 6.3 การพัฒนาสุนทรียภาพในมิติทางศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งได้กำหนดไว้ต่อเนื่องมาหลายปีการศึกษา โดยให้คณะฯ รายงานผลการดำเนินงานของคณะฯ ตามเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดดังกล่าว เนื่องจากนอกเหนือจากการเรียนการสอน คณะฯ ยังมีความจำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมและการบริการด้านกายภาพที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษา เช่น สิ่งแวดล้อมในสถาบัน ห้องเรียน การจัดจำหน่ายอาหาร เป็นต้น ต้องมีระบบสาธารณูปโภค และรักษาความปลอดภัยของอาคารตลอดจนบริเวณโดยรอบ อย่างน้อยในเรื่องประปา ไฟฟ้า ระบบกำจัดของเสีย การจัดการขยะ รวมทั้งมีระบบและอุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัยในบริเวณอาคารต่างๆ โดยเป็นไปตามกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีผลการประเมินคุณภาพของบริการไม่ต่ำกว่า 3.51 จากคะแนนเต็ม 5 และต้องมีการนำผลการประเมินคุณภาพนั้น มาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการ จัดบริการด้านกายภาพที่สนองความต้องการของผู้รับบริการ ต้องมีการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถาบันที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมอันดี มีสิ่งแวดล้อมด้านความปลอดภัยของอาคารสถานที่ สะอาด ถูกสุขลักษณะ ตกแต่งอย่างมีความสุนทรีย์ ปรับแต่งและรักษาภูมิทัศน์ให้สวยงาม สอดคล้องกับธรรมชาติ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ต้องมีการจัดให้มีพื้นที่และกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เอื้อ และส่งเสริมให้นักศึกษาและบุคลากรมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งต้องมีระดับความพึงพอใจของบุคลากร และนักศึกษาไม่ต่ำกว่า 3.51 จากคะแนนเต็ม 5 เช่นกัน

ดังนั้น เพื่อให้คณะฯ ทราบระดับความพึงพอใจ การให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยของคณะฯ และได้แนวทางในการพัฒนา ระดับความพึงพอใจไม่ต่ำกว่า 3.51 จากคะแนนเต็ม 5

สำหรับรายงานผลการดำเนินการเพื่อตอบตัวชี้วัดข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการดำเนินการประเมินความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2556

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยของคณะฯ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ที่อยู่ปฏิบัติราชการ จำนวน 126 คน ได้รับแบบประเมินคืน 25 ชุด บุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 75 คน ได้รับแบบประเมินคืน 53 ชุด นักศึกษา จำนวน 500 คน ได้รับแบบประเมินคืน 406 ชุด บุคคลทั่วไป จำนวน 20 คน ได้รับแบบประเมินคืน 13 ชุด โดยมีผู้ที่ไม่ระบุ จำนวน 3 ชุด รวมได้แบบประเมินคืน 500 ชุด

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2556 ซึ่งปรับปรุงจากแบบประเมินความพึงพอใจระบบสาธารณูปโภค ความปลอดภัย ภูมิทัศน์ และสุนทรียภาพของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2555 และได้รับความเห็นชอบจากคณบดีซึ่งเป็นผู้อนุมัติ การดำเนินการในแต่ละประเด็นการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบประเมินได้แก่

1.1 สถานภาพ

1.2 เพศ

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจได้แก่

2.1 โรงอาหาร

2.2 ระบบรักษาความปลอดภัย

2.3 ระบบสาธารณูปโภค

2.4 การปรับปรุงภูมิทัศน์

2.5 การพัฒนาสุนทรียภาพในมิติทางศิลปะและวัฒนธรรม

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

- จัดเตรียมแบบประเมินความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำหรับให้คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ตอบแบบประเมิน

- ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินคุณภาพการบริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงคณาจารย์และบุคลากรในสังกัดคณะฯ

- รวบรวมแบบประเมินตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบประเมินก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผล

- นำไปทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การให้น้ำหนักคะแนนของการตอบแบบประเมินความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะให้คะแนนตามระดับ ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นวัดความพึงพอใจทั้ง 5 ด้าน กำหนดคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งประกอบด้วยความพึงพอใจ 5 ระดับ ดังนี้ (1)

ระดับความพึงพอใจ	ค่าประเมิน
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50	ถือเป็นระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50	ถือเป็นระดับความพึงพอใจน้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50	ถือเป็นระดับความพึงพอใจปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50	ถือเป็นระดับความพึงพอใจมาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00	ถือเป็นระดับความพึงพอใจมากที่สุด

5) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ทำการ ประเมิน ความพึงพอใจการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้กลุ่มตัวอย่างจากอาจารย์บุคลากรสายสนับสนุนนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและบุคคลทั่วไป รวมทั้งสิ้นจำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความพึงพอใจ การให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ และระบบรักษาความปลอดภัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งปรับปรุงจากแบบประเมิน ความพึงพอใจระบบสาธารณสุขโลก ความปลอดภัย ภูมิทัศน์ และสุนทรียภาพของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นประจำปีการศึกษา 2555 และได้รับความเห็นชอบจากคณบดีซึ่งเป็นผู้อนุมัติ การดำเนินการในแต่ละประเด็นการประเมิน วิเคราะห์

ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามสถานภาพของผู้ประเมิน พบว่า ผู้ประเมินส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา จำนวน 406 คน คิดเป็น ร้อยละ 81.2 และรองลงมาเป็น เจ้าหน้าที่ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6

2) ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามเพศของผู้ประเมิน พบว่า ผู้ประเมินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 273 คน คิดเป็น ร้อยละ 54.6 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0

3) ระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านโรงอาหาร พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นความเหมาะสมของราคากับปริมาณอาหาร และคุณภาพของอาหาร อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.83) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านโรงอาหาร อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.62)

4) ระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านระบบรักษาความปลอดภัย พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นความปลอดภัยจากแสงสว่างที่มีเพียงพอ ทัวถึง อยู่ในระดับมาก

(Mean = 3.74) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านระบบรักษาความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.62)

5) ระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านระบบสาธารณูปโภค พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นการกำจัดขยะทั้งภายในและภายนอกอาคาร อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.62) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านระบบสาธารณูปโภค อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.54)

6) ระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์พบว่าผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นการจัดการภูมิทัศน์ โดยรอบบรรยากาศดี มีความสวยงาม และเป็นเอกลักษณ์ อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.62) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.57)

7) ระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านการพัฒนาสุนทรียภาพในมิติทางศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นท่านมีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีในองค์กร อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.67) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจการให้บริการด้านการพัฒนาสุนทรียภาพในมิติทางศิลปะและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.61)

5. สรุปและอภิปรายผล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นคณะฯ ที่ให้บริการสอนวิชาเลือกให้นักศึกษาหลายคณะฯ ทำให้มีผู้มาใช้บริการมาก การที่จะรองรับผู้มาใช้บริการด้วยพื้นที่และงบประมาณที่จำกัดนั้นเป็นการยาก จึงส่งผลให้การให้บริการในแต่ละด้านมีระดับความพึงพอใจที่ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างไรก็ตาม ใคร่ขอสรุปข้อเสนอแนะที่คณะฯ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

ด้านโรงอาหาร

ควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงโรงอาหารให้กว้างขวางขึ้น หรือสร้างโรงอาหารใหม่ ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นไม้สวยงามมากขึ้น เพิ่มจำนวนร้านอาหารและที่นั่งรับประทานอาหาร ควรมีการระบายน้ำและอากาศที่ดี สอดคล้องกับ ภัทราพร จุลราช และคณะ (2)

ด้านระบบรักษาความปลอดภัย

ควรจ้างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เพื่อตรวจตราความเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยในยามค่ำคืนเพิ่มเติม

สว่างให้ทั่วถึง เพิ่มกล้องวงจรปิดให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยง ควรมีการจัดพื้นที่จอดรถที่เป็นระบบระเบียบและปลอดภัย ระบุตำแหน่งที่ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงให้ชัดเจน สอดคล้องกับ เกษม ภูธรระม (3), ชัยวุฒิ กาญจนสันติสุข (4), นุสรมัคณูร มามะ (5) และ อำพัน ปลื้มใจ (6)

ด้านระบบสาธารณูปโภค

ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำให้เพียงพอ อยู่ในสภาพพร้อมใช้ สะอาด ไร้กลิ่น ทำความสะอาดห้องน้ำทุกๆ ชั่วโมง และมีถังขยะในห้องน้ำ ตรวจสอบและควบคุมราคาสินค้าของร้านค้าแยกสารอยู่เสมอ

ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์

ควรทำความสะอาดต้นไม้ให้มีฝุ่น แก้ปัญหาขยะล้น ปรับพื้นที่โรงอาหารและอาคารให้เสมอกัน เพื่อป้องกันอันตรายควรจะมีบริเวณออกกำลังกายของบุคลากรและนักศึกษาของคณะฯ จัดมุมพักผ่อนหรือมุมอ่านหนังสือที่มีความร่มรื่นให้นักศึกษาทำงานได้ และมีสวนดอกไม้หรือไม้ประดับเพื่อความสวยงาม โดยมีการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ ฉิมมา มุรินทร์นิมิตต์ (7) และ อรรถพล เชื้อไสย และคณะ (ม.ป.พ.) (8)

ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพในมิติทางศิลปะและวัฒนธรรม

ควรจัดบริเวณอาคารให้เอื้อต่อการทำงานของอาจารย์และการเรียนรู้ของนักศึกษา ควรมีงานศิลปะประดับตามที่ต่างๆ จัดสวนที่สอดคล้องกับภาษาต่างๆ ที่เปิดสอน ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

มากขึ้น จัดพื้นที่ทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น และส่งเสริมบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ควรจ้างบริษัทหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตกแต่งสภาพพื้นที่มาพัฒนาสุนทรียภาพโดยเฉพาะ สม่่าเสมอ สอดคล้องกับ ณิชามุนินทร์นิมิตต์ (7) และ อรรถพล เชื้อไสย และคณะ (ม.ป.พ.) (8)

6. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- (1) บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- (2) ภัทธพร จุลราช และคณะ. (2550). การสุขาภิบาลร้านอาหารหวานและเครื่องดื่ม และสิ่งแวดล้อมของโรงอาหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสกลนคร. วารสารวิจัย มข. (บศ.) 7 (4): ต.ค.-ธ.ค. 2550 หน้า 91-96.
- (3) เกษม ภูธรรมะ. (2543). การพัฒนาคุณภาพบริการรักษาความปลอดภัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- (4) ชัยวุฒิ กาญจนสันติสุข. (2552). การวิเคราะห์และระบุจุดเสี่ยงอันตรายโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน:กรณีศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- (5) มุฮัมมัดนุร มามะ. (2554). การพัฒนาการจัดการอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลมาโม่ง อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา. รายงานการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- (6) อำพัน ปลื้มใจ. (2554). การดำเนินโครงการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของเทศบาลนครยะลาอำเภอเมือง จังหวัดยะลา. รายงานการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- (7) ณิชามุนินทร์นิมิตต์. (2551). การประเมินหลังการใช้งานภูมิทัศน์ในโรงพยาบาลทั่วไป: กรณีศึกษาโรงพยาบาลเสนาอ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา. Veridian E-Journal, SU Vol.6 No.4 January-June 2013.
- (8) อรรถพล เชื้อไสย และคณะ. (ม.ป.พ.). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อสภาพภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนมจรต์วิทยาลัย แผนกประถม. สำนักผู้อำนวยการ โรงเรียนมจรต์วิทยาลัย.

KKU isr.j. 2015; 3(3) : 335-344

<http://irj.kku.ac.th>

ผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายต่อกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยจิตเวช ที่มีความ พร่องทางสติปัญญา

Effects of Physical Exercise Program on Activities of Daily Living (ADLs) in Psychiatric Patients with Cognitive Impairment

อัมพร กุลเวชกิจ (Amporn Kulvechakit)^{1*}, ถาวร ภาวงศ์ (Taworn Pawong)², ชำนาญ เขื่อนแก้ว (Chamnan Khuankaew)³, อุตสา พันศิริ (Utsa Phansiri)³, นันทพันธ์ เรืองสวัสดิ์ (Nuntaphan Ruangsawat)³

¹แผนกการพยาบาลจิตเวช-โรคจิต โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²หอผู้ป่วยจิตเวช โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³หน่วยกายภาพบำบัด โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*Correspondent author : ampkul@kku.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายต่อกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยจิตเวช ที่มีความพร่องทางสติปัญญา **วิธีการศึกษา :** เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) ชนิด Two groups pretest-posttest design กลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดคือ ผู้ป่วยจิตเวชที่มีความพร่องทางสติปัญญาที่เข้ารับการรักษานาน 6 เดือนขึ้นไป กลุ่มตัวอย่าง มีทั้งหมด 50 ราย แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย กลุ่มละ 25 ราย ผู้ป่วยได้รับการประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ทั้งก่อนและหลังเข้าโปรแกรมออกกำลังกาย ซึ่งกลุ่มทดลอง ได้รับการฝึกกิจกรรมการออกกำลังกายทุกวัน ครั้งละ 30 นาที รวมทำทั้งหมด 1 สัปดาห์ต่อราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบประเมินความสามารถเชิงปฏิบัติดัชนีบาร์เธลเอดีแอล (Barthel ADL index) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ analysis of covariance **ผลการศึกษา :** หลังการฝึกโปรแกรมการออกกำลังกายพบว่า คะแนนเฉลี่ย ADL ของกลุ่มทดลอง=19.36±1.38 ส่วนกลุ่มควบคุม = 17.84±2.69 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน ADL ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้าฝึกโปรแกรมออกกำลังกาย มีความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันดีขึ้น มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการฝึกโปรแกรมออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (95% confidence interval; CI) อยู่ระหว่าง 0.34 ถึง 2.35 **สรุป :** ผู้ป่วยที่เข้าโปรแกรมออกกำลังกายมีความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันดีขึ้น ดังนั้นจึงควรนำกิจกรรมออกกำลังกาย มาใช้กับผู้ป่วยจิตเวชที่มีความพร่องทางสติปัญญาต่อไป

คำสำคัญ : การออกกำลังกาย ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน

Abstract

Objectives : To study the effects of physical exercise program on activities of daily living (ADLs) in psychiatric patients with cognitive impairment. **Methods :** This study is quasi-experimental research two- group pretest-posttest design. Fifty psychiatric patients with cognitive impairment were randomly assigned to receive either physical exercise program (n=25) or usual care (n=25). ADLs using Barthel ADL index before and after physical exercise program and usual care were assessed. For intervention group, the subjects participated the program 30 minutes a day for a week. Demographic data and Barthel ADL index were collected and analyzed using descriptive statistics and analysis of covariance. **Result :** The mean ADL of the intervention and the control groups were 19.36 ± 1.38 and 17.84 ± 2.69 . The subjects who attended the physical exercise programs had higher Barthel ADL scores than the control group ($p = 0.010$) with 95% confidence interval; CI of 0.34-2.35. **Conclusion :** The exercise program improved ADLs in psychiatric patients with cognitive impairment. Therefore, it is recommended to incorporate this program in these patients.

Keywords : physical exercise, function of activities of daily living

1.บทนำ

ปัญหาทางด้านสุขภาพจิตและจิตเวช ปัจจุบันเป็นปัญหาที่สำคัญระดับโลก ในประเทศไทยพบผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านนี้มากถึง 12 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากร (1) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2556 มีจำนวนผู้ป่วยจิตเวชที่เข้ามารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในบรรดาผู้ป่วยจิตเวชเหล่านี้มักพบผู้ป่วยที่มีความพร้อมด้านสติปัญญา ซึ่งสาเหตุนี้มาจากทั้งปัญหาด้านสุขภาพจิตและปัญหาด้านสุขภาพทางกายผู้ป่วยกลุ่มนี้มักมีปัญหาในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลรอบข้าง มีความพร้อมในการดูแลกิจวัตรประจำวัน บางรายมีพฤติกรรมหงุดหงิด ก้าวร้าว นอนโรงพยาบาลนาน ต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงในการดูแลรักษา การรักษายาผู้ป่วยเหล่านี้มีหลายๆวิธี โปรแกรมการออกกำลังกายนี้เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยฟื้นฟูการทำหน้าที่ของสมองให้ดีขึ้น และลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลง ซึ่งมีผู้ศึกษาประสิทธิผลของการใช้โปรแกรมนี้ในผู้ป่วยสมองเสื่อม พบว่ามีผลดีต่อผู้ป่วย ซึ่งน่าจะนำมาศึกษาผลของการใช้โปรแกรมนี้ในผู้ป่วยจิตเวชอื่นๆที่มีความพร้อมด้านสติปัญญา การออกกำลังกายเป็นวิธีการในการพัฒนาทักษะการสั่งการ (motor skills) ความฟิตของร่างกาย สร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ กระดูก

และการทำงานของข้อต่อ ซึ่งการออกกำลังกายนั้นช่วยลดไขมันในเลือด โดยทำให้เลือดไปหล่อเลี้ยงสมองได้มากขึ้น สมองจึงทำให้รับออกซิเจนมากขึ้น นอกจากนี้การออกกำลังกายยังทำให้กล้ามเนื้อกลุ่มต่างๆ ประสานงานกันได้ดี กล้ามเนื้อ เอ็น ข้อต่อ กระดูกและผิวหนังแข็งแรงยิ่งขึ้น การเคลื่อนไหวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการออกกำลังกายจึงสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกิจวัตรประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีผู้ศึกษาคือ ในปี 2004 Heyn and et al ได้ศึกษาผลของการฝึกการออกกำลังกายในผู้สูงอายุที่มีความพร้อมทางสติปัญญาและสมองเสื่อม พบว่าการฝึกการออกกำลังกายนี้ช่วยเพิ่มความฟิตของร่างกาย เพิ่มการทำหน้าที่ของสติปัญญา รวมทั้งช่วยให้มีพฤติกรรมเหมาะสมขึ้น (2) ส่วน ในปี 2006 Larson and et al ได้ศึกษาความสำคัญของการออกกำลังกายพบว่าถ้าออกกำลังกายมากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ อัตราอุบัติการณ์ของภาวะสมองเสื่อมเป็น 13.0 ต่อ 1000 คน ถ้าออกกำลังกายน้อยกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ อัตราอุบัติการณ์ของภาวะสมองเสื่อมเป็น 17.9 ต่อ 1000 คน (3) ต่อมา ในปี 2008 Angevaren and et al ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลของการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า

การออกกำลังกายช่วยเพิ่มการทำหน้าที่ของสมองได้ดีขึ้น (4) นอกจากนี้ ในปี 2010 Etgen and et al ได้ศึกษาการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ พบว่าช่วยลดอุบัติการณ์การเกิดความพร่องทางสติปัญญา (5) และจากการศึกษาของ Ahlskog and et al ในปี 2011 เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบแอโรบิก เช่น การเดิน การออกกำลังกายในโรงยิม การทำงานสวน นานอย่างน้อย 20 - 30 นาทีต่อครั้ง พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงของการเกิดความพร่องทางสติปัญญาและภาวะสมองเสื่อมได้ (6) นอกจากนี้ ในปี 2011 Lin and et al ยังได้ศึกษาผลการนำกิจกรรมมอนเตสซอรีมาใช้กับผู้ป่วยสมองเสื่อม พบว่าสามารถเพิ่มความสามารถในการรับประทานอาหารได้ (7) รวมทั้ง ในปี 2013 Hosseini and et al ยังได้ศึกษาพบว่า การวิ่งบนสายพาน 21 วันติดต่อกัน ช่วยเรื่องการเรียนรู้และความจำของผู้ป่วยได้ (8) และ ในปี 2013 Barnes and et al ได้ ศึกษาผู้ป่วยที่มีปัญหา cognitive โดยให้ฝึกโปรแกรมด้านจิตใจคู่กับออกกำลังกายแบบแอโรบิก 1 ชั่วโมง/วัน 3 วัน/สัปดาห์ พบว่า global cognitive function ดีขึ้น (9)

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายต่อกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยจิตเวช ที่มีความ พร่องทางสติปัญญา

3. วิธีดำเนินการวิจัย (methodology)

เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) ชนิด Two Groups Pretest - Posttest Design

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ป่วยเข้ากลุ่ม (Inclusion criteria) คือ เป็นผู้ป่วยจิตเวชที่เข้ารับการรักษาก่อนเป็นผู้ป่วยใน, ประเมินสมรรถภาพสมองด้วยแบบวัด TMSE (Thai Mental State Examination) ได้คะแนน = 10 - 24, เข้าใจภาษาไทย, การได้ยินปกติ, มีสมาธิพอที่จะเข้าโปรแกรมออกกำลังกายได้

เกณฑ์การคัดอาสาสมัครออกจากการศึกษา (Exclusion criteria) คือ มีความคิดทำร้ายตัวเองอย่าง

รุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง หรือมีพฤติกรรมเลอะเทอะ สับสน นอนติดเตียง

กลุ่มตัวอย่าง: เป็นผู้ป่วยจิตเวชที่มีความพร่องด้านสติปัญญาที่เข้ารับการรักษที่หอผู้ป่วยจิตเวช โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 50 ราย แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 25 ราย ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยจะเก็บข้อมูลทีละกลุ่มให้ครบตามที่กำหนดเพื่อป้องกันการ contaminate ซึ่งจะเริ่มเก็บข้อมูลกลุ่มควบคุมในช่วงเดือน กรกฎาคม 2556 ถึง พฤศจิกายน 2556 และเก็บข้อมูลกลุ่มทดลองในช่วงเดือน ธันวาคม 2556 ถึง เมษายน 2557

กลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรดังต่อไปนี้

$$n/\text{group} = \frac{2[(Z_\alpha + Z_\beta)\sigma_p]^2}{d^2} = 25$$

α คือ นัยสำคัญทางสถิติ = 0.05

β คือ อำนาจการทดสอบ = 80

σ คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5 (จากการทบทวนงานวรรณกรรม)

d = ความแตกต่างของคะแนน ADL = 4 (จากการทบทวนงานวรรณกรรม)

การเตรียมตัวให้กับคณะผู้วิจัย และบุคลากร

จัดอบรมโปรแกรมการฝึกโปรแกรมการออกกำลังกาย ให้กับคณะผู้วิจัย เพื่อให้คณะผู้วิจัย และบุคลากรมีความรู้ และเข้าใจโปรแกรมการออกกำลังกาย ให้เป็นแนวทางเดียวกัน จัดทำคู่มือการออกกำลังกาย มีทั้งหมด 16 ท่า

โปรแกรมการฝึกการออกกำลังกาย

ฝึกโดยใช้โปรแกรมการออกกำลังกาย ทั้งหมด 16 ท่า ทำทุกวัน ทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม เวลา 15.00 - 15.30 น. ทำครั้งละ 30 นาที ใช้เวลาในการฝึก 1 สัปดาห์เมื่อครบแล้วประเมิน Posttest หลังฝึกทุกครั้งพูดคุย-แสดงความคิดเห็น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย ซึ่งเป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การวินิจฉัยโรค และจำนวนวันนอน

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบสมรรถภาพสมองของไทย TMSE (Thai Mental State Examination)

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความสามารถเชิงปฏิบัติดัชนีบาร์เธลเอดีแอล (Barthel ADL index) ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ให้คะแนนตั้งแต่ 0-3 รวมคะแนนทั้งหมด คือ 20 คะแนนระดับการวัดของข้อคำถามเป็นแบบอันตรภาคมาตร

(interval scale)

ส่วนที่ 4 โปรแกรมการออกกำลังกาย ในผู้ป่วยจิตเวชที่มีความพร้อมทางสติปัญญา ที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากการออกกำลังกายทางกายภาพบำบัดสำหรับบุคคลทั่วไป (10) มีดังนี้

- กายบริหารทำน่อง 8 ท่า(ท่าที่ 1-8)
- กายบริหารทำเขิน 6 ท่า(ท่าที่ 9-14)
- ท่าที่ 15 ฝึกการทรงตัวด้วยการการเดินช้าๆ ระยะทาง 10 เมตร
- ปั่นจักรยานอยู่กับที่ 10 นาที

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมการออกกำลังกายให้กับคณะผู้วิจัยและบุคลากรในหอผู้ป่วยจิตเวช

- จัดทำคู่มือการออกกำลังกายสำหรับผู้ป่วยจิตเวชที่มีความพร้อมทางด้านสติปัญญา

- เก็บข้อมูลกับผู้ป่วยที่มีจิตเวชที่มีความพร้อมทางด้านสติปัญญา โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และให้เข้าร่วมโครงการตามความสมัครใจ

- ประเมินTMSE ในวันแรกที่เข้าอยู่รักษา(ทั้ง 2 กลุ่ม)

- ประเมินADLในวันแรกที่เข้าอยู่รักษา และก่อนจำหน่าย (ทั้ง 2 กลุ่ม)

- ฝึกการออกกำลังกายให้กับกลุ่มทดลองด้วยโปรแกรมการออกกำลังกาย มีทั้งหมด 16 ท่า โดยทำทุกวัน เวลา 15.00 น.

- 15.30 น. ทำครั้งละ 30 นาที เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ พร้อมกับแจกคู่มือการฝึกการออกกำลังกายให้กับผู้ป่วย ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการบำบัดรักษากลุ่มตามปกติ

- เพื่อป้องกันการปนเปื้อน (Contaminate) กัน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จึงเก็บข้อมูลที่ละกลุ่ม โดยเก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุมก่อนคือระหว่างวันที่ 30 สิงหาคม 2556 ถึงวันที่ 16 มกราคม 2557 ส่วนกลุ่มทดลองระหว่างวันที่ 18 มกราคม 2557 ถึงวันที่ 16 มิถุนายน 2557

4. ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าจากกลุ่มตัวอย่าง 50 ราย แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 ราย ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (กลุ่มทดลอง ร้อยละ 56, กลุ่มควบคุมร้อยละ 56) สถานภาพสมรสคู่ (กลุ่มทดลอง ร้อยละ 56, กลุ่มควบคุมร้อยละ 52) อายุเฉลี่ย 57.5 ปี (กลุ่มทดลอง 54.6 ปี ,กลุ่มควบคุม 60.4 ปี) การศึกษา ประถมศึกษา (กลุ่มทดลอง ร้อยละ 44, กลุ่มควบคุมร้อยละ 76) ไม่มีอาชีพ(กลุ่มทดลอง ร้อยละ 12, กลุ่มควบคุม ร้อยละ 20) ผู้ป่วยเป็นโรคจิตสุราเรื้อรัง (กลุ่มทดลอง ร้อยละ 28 , กลุ่มควบคุมร้อยละ 20) รองลงมาคือเป็นโรคซึมเศร้า (ทั้ง 2 กลุ่มร้อยละ 24) โรคอารมณ์แปรปรวน (กลุ่มทดลอง ร้อยละ 16, กลุ่มควบคุมร้อยละ 20) โรคสมองเสื่อม (กลุ่มทดลอง ร้อยละ 12, กลุ่มควบคุมร้อยละ 20) และโรคจิตเภท (ทั้ง 2 กลุ่มร้อยละ 8) ส่วนจำนวนวันอยู่รักษาเฉลี่ย 15 วัน (กลุ่มทดลอง 13 วัน, กลุ่มควบคุม 17 วัน)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลจำแนกตาม เพศ ศาสนา อายุ การศึกษา อาชีพ และการวินิจฉัยโรค

ข้อมูลส่วนบุคคล	กลุ่มทดลอง (n=25)	กลุ่มควบคุม (n=25)	p-value
อายุ (ปี), $\bar{X} \pm S.D.$	54.6±13.53	60.4±14.80	0.155
เพศ, n(%)			>0.999
ชาย	14 (56.0)	14 (56.0)	
หญิง	11 (44.0)	11 (44.0)	
สถานภาพสมรส, n(%)			0.327
โสด	6 (24.0)	2 (8.0)	
คู่	14 (56.0)	13 (52.0)	
หม้าย	4 (16.0)	8 (32.0)	
หย่า/แยกกันอยู่	1 (4.0)	2 (8.0)	
อาชีพ, n(%)			0.180
รับราชการ	5 (20.0)	0 (0.0)	
ทำนา / ทำไร่	3 (12.0)	3 (12.0)	
รับจ้าง / ลูกจ้าง	3 (12.0)	2 (8.0)	
ว่างงาน	3 (12.0)	5 (20.0)	
อื่นๆ	11 (44.0)	15 (60.0)	
การศึกษา, n(%)			0.109
ประถมศึกษา	11 (44.0)	19 (76.0)	
มัธยมศึกษา	8 (32.0)	4 (16.0)	
ปริญญาตรี	5 (20.0)	2 (8.0)	
สูงกว่าปริญญาตรี	1 (4.0)	0 (0.0)	
การวินิจฉัยโรค , n(%)			0.964
Dementia	3 (12.0)	5 (20.0)	
Alcohol dependence	7 (28.0)	5 (20.0)	
Schizophrenia	2 (8.0)	2 (8.0)	
Depression	6 (24.0)	6 (24.0)	
Bipolar disorder	4 (16.0)	5 (20.0)	
Other	3 (12.0)	2 (8.0)	
จำนวนวันอยู่รักษา(วัน), $\bar{X} \pm S.D.$	13.0±6.56	17.2±11.39	0.117

หลังการฝึกโปรแกรมการออกกำลังกายพบว่า คะแนนเฉลี่ย ADL ของกลุ่มทดลอง = 19.36 ± 1.38 ส่วนกลุ่มควบคุม = 17.84 ± 2.69 เมื่อเปรียบเทียบคะแนน Post-test ทั้งสองกลุ่มได้ค่า Mean difference = 1.34 และเมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าฝึกโปรแกรมออกกำลังกาย มีความสามารถในการปฏิบัติ

กิจวัตรประจำวันดีขึ้น มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการฝึกโปรแกรมออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (95% confidence interval; CI อยู่ระหว่าง 0.34 ถึง 2.35) (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน ADL ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ใช้ Analysis of covariance)

Variable	Intervention group n=25		Control group n=25		Mean diff	95%CI	p-value*
	mean	SD	mean	SD			
Pretest	15.8	4.78	15.16	4.08	1.34	0.34, 2.35	0.010
Posttest	19.36	1.38	17.84	2.69			

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการที่ได้มีการทดสอบความแตกต่างกันของตัวแปรแต่ละตัวของข้อมูลส่วนบุคคลทั้ง 2 กลุ่มนี้ที่พบว่า ตัวแปรทุกตัวไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ป่วยทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาลักษณะทั่วไปในภาพรวมของตัวแปรแต่ละตัวคือ ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย เนื่องจากผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นโรคติดสุราและโรคซึมเศร้า ซึ่งโรคติดสุราพบมากในเพศชายอยู่แล้ว อาชีพ ส่วนใหญ่ว่างงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยที่มีความพร่องทางสติปัญญา มักจะตามมาด้วยความสามารถทางหน้าที่การงานลดลง ดังนั้นภาวะว่างงานจึงมีโอกาสสูง อายุเฉลี่ย 57.5 ปี แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างอยู่ในวัยย่างเข้าผู้สูงอายุ การศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวมีระดับการศึกษาในระดับต่ำ ส่วนระยะเวลาที่อยู่รักษาของกลุ่มทดลองคือ 13.0 วัน ซึ่งน้อยกว่ากลุ่มควบคุมคือ 17.2 วัน แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมนี้ช่วยลดระยะเวลาในการอยู่รักษาในโรงพยาบาล

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน Post-test ของ ADL ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการออกกำลังกายนี้มีส่วนช่วยให้ผู้ป่วยที่เข้าโปรแกรมการออกกำลังกายสามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ดีขึ้นกว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้เข้าโปรแกรมการออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับ Barnes and et al ที่ได้ศึกษาผู้ป่วยที่มีปัญหา cognitive โดยให้ฝึกโปรแกรมด้านจิตจำกับการออกกำลังกายแบบแอโรบิก 1 ชั่วโมง/วัน 3 วัน/สัปดาห์ พบว่า global cognitive function ดีขึ้น (9) รวมทั้ง Angevaren and et al ได้พบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลของการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ ซึ่งผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่าการออกกำลังกายช่วยเพิ่มการทำหน้าที่ของสมองได้ดีขึ้น (4) เมื่อสมองทำหน้าที่ได้ดีขึ้น การประกอบกิจวัตรประจำวันน่าจะทำได้ดีขึ้นด้วย

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยที่มีความพร่องทางสติปัญญา จะเห็นว่าโรคที่พบมากที่สุดทั้ง 2 กลุ่มคือเป็นผู้ป่วยเป็นโรคติดสุราเรื้อรัง ซึ่งโดยทั่วไปผู้ป่วยที่ติดสุราเรื้อรังที่มักมีปัญหาด้านสติปัญญาอยู่เสมอๆ เพราะเป็น

ผลมาจากที่สมองถูกทำลาย นอกจากนี้โรคที่พบในกลุ่มตัวอย่างนอกจากโรคสมองเสื่อมโดยตรงแล้ว ยังพบในผู้ป่วยโรคซึมเศร้า โรคอารมณ์แปรปรวน และโรคจิตเภทอีกด้วย

ส่วนในเรื่องจำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาลพบว่า ผู้ป่วยที่เข้าโปรแกรมการออกกำลังกาย เฉลี่ยวันนอนคือ 13 วัน ส่วนผู้ป่วยที่ไม่ได้เข้าโปรแกรมการออกกำลังกาย เฉลี่ยวันนอนคือ 17 วัน แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการออกกำลังกายนี้ นอกจากจะช่วยให้ผู้ป่วยสามารถทำกิจวัตรได้ดีขึ้นแล้ว ในทางอ้อมคือช่วยลดจำนวนวันในการนอนรักษาในโรงพยาบาล ซึ่งนับเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้ป่วยในเรื่องของการลดค่าใช้จ่ายลง ผู้ป่วยสามารถกลับไปดำเนินชีวิตที่บ้านหรือไปทำงานได้เร็วขึ้น

เมื่อนำโปรแกรมการออกกำลังกายมาใช้กับผู้ป่วยจิตเวชที่มีความพหุทางสติปัญญาในระยะ 1 สัปดาห์ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ดีขึ้น โปรแกรมนี้อาจมีประโยชน์กับผู้ป่วยจิตเวชโรคอื่นๆ หรือแม้แต่ในผู้ป่วยที่ย่างเข้าวัยสูงอายุ เพราะจะช่วยให้การทรงตัวและเสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ น่าจะลดการเกิดอุบัติเหตุการหกล้มได้

6. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ภูมิธาลิมปะวัฒนะ อาจารย์ประจำ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่ประโยชน์ต่อการทำวิจัย รวมทั้งขอขอบพระคุณอาจารย์แก้วใจ เทพสุธรรมรัตน์ นักวิชาการเวชสถิติ ประจำสำนักงานระบาศรีวิทยาลักษณ์ ฝ่ายวิจัย คณะแพทยศาสตร์ ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษาด้านการวิเคราะห์ข้อมูลให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยจิตเวชที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นไปด้วยดี ตลอดจนมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่สนับสนุนทุนวิจัยสถาบันในครั้งนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- (1) กม ชัด ลึก. คนไทยน่าเป็นห่วง เป็นโรคซึมเศร้าปีละหมื่นคน . 2550. [cited 2009 August 21] from : URL:http://new.hunsa.com/detail.php?id=873
- (2) Heyn P, Abreu BC, Ottenbacher KJ. The effects of exercise training on elderly persons with cognitive impairment and dementia: a meta-analysis. Arch Phys Med Rehabil. 2004 Oct;85(10):1694–704.
- (3) Larson EB, Wang L, Bowen JD, McCormick WC, Teri L, Crane P, et al. Exercise is associated with reduced risk for incident dementia among persons 65 years of age and older. Ann Intern Med. 2006 Jan 17;144(2):73–81.
- (4) Angevaren M, Aufdemkampe G, Verhaar HJJ, Aleman A, Vanhees L. Physical activity and enhanced fitness to improve cognitive function in older people without known cognitive impairment. Cochrane Database Syst Rev. 2008;(3):CD005381.
- (5) Etgen T, Sander D, Huntgeburth U, Poppert H, Förstl H, Bickel H. Physical activity and incident cognitive impairment in elderly persons: the INVADE study. Arch Intern Med. 2010 Jan 25;170(2):186–93.
- (6) Ahlskog JE, Geda YE, Graff-Radford NR, Petersen RC. Physical exercise as a preventive or disease-modifying treatment of dementia and brain aging. Mayo Clin Proc. 2011 Sep;86(9):876–84.
- (7) Lin L-C, Huang Y-J, Watson R, Wu S-C, Lee Y-C. Using a Montessori method to increase eating ability for institutionalised residents with dementia: a crossover design. J Clin Nurs. 2011 Nov;20(21-22):3092–101.

- (8) Hosseini N, Alaei H, Reisi P, Radahmadi M. The effect of treadmill running on passive avoidance learning in animal model of Alzheimer disease. *Int J Prev Med*. 2013 Feb;4(2):187–92.
- (9) Barnes DE, Santos-Modesitt W, Poelke G, Kramer AF, Castro C, Middleton LE, et al. The Mental Activity and Exercise (MAX) trial: a randomized controlled trial to enhance cognitive function in older adults. *JAMA Intern Med*. 2013 May 13;173(9):797–804.
- (10) อุดสา พันศิริ, สุปรียา ราชสีห์, อัญชลี โอพารเสถียร. คู่มือการออกกำลังกายทางกายภาพบำบัดสำหรับบุคคลทั่วไป. ขอนแก่น:คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554.

ภาคผนวก

โปรแกรมการออกกำลังกาย

ท่านั่ง นั่งบนเก้าอี้มีพนักพิง

ภาพประกอบ	ท่าออกกำลังกาย	ประโยชน์
ท่าที่ 1	ท่านั่งที่ 1 นั่งยึดตัวตรง ก้มศีรษะลง นับ 1-5 แล้วแหงนศีรษะ หายหน้าขึ้น นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวคอและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 2	ท่านั่งที่ 2 นั่งยึดตัวตรง เอียงศีรษะลงไปด้านซ้าย นับ 1-5 แล้วเอียงศีรษะลงไปด้านขวา นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวคอและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 3	ท่านั่งที่ 3 นั่งยึดตัวตรง ยกไหล่ซ้ายขึ้นสูงค้างไว้ นับ 1-5 แล้วยกไหล่ซ้ายขึ้นสูงค้างไว้ นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวไหล่และลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 4	ท่านั่งที่ 4 นั่งยึดตัวตรง บิดเอวไปทางซ้าย ค้างไว้ นับ 1-5 แล้วบิดเอวไปทางขวาค้างไว้ นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นลำตัวและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 5	ท่านั่งที่ 5 นั่งยึดตัวตรง แล้งอตัวก้มหน้าลงหายใจเข้าค้างไว้ นับ 1-5 ยึดตัวขึ้นนั่งท่าตรงพร้อมหายใจออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นลำตัวและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ

ภาพประกอบ	ท่าออกกำลังกาย	ประโยชน์
ท่าที่ 6	ท่านั่งที่ 6 นั่งยืดตัวตรง สันเท้าชิดกัน ยกเท้าซ้ายขึ้นเหยียดตรง 90 องศา กระดกปลายเท้าขึ้นลง นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ แล้ววางเท้าลง จากนั้นยกเท้าขวาขึ้นเหยียดตรง 90 องศา กระดกปลายเท้าขึ้นลง นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ วางเท้าลง ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	ประโยชน์เป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นของขาลดการปวดเข่าและเพิ่มความแข็งแรงขาและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 7	ท่านั่งที่ 7 นั่งยืดตัวตรง เท้าแยกจากกันเล็กน้อย ยกเท้าซ้ายขึ้นค้างไว้ นับ 1-5 สลับกับยกเท้าขวาขึ้นค้างไว้ นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นของขาลดการปวดเข่าและเพิ่มความแข็งแรงขาและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 8	ท่านั่งที่ 8 นั่งยืดตัวตรง เท้าชิดกัน 2 ข้าง ขยับยกสันเท้าขึ้นค้างไว้ นับ 1-5 สลับกับยกปลายเท้าขึ้นค้างไว้ นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นของขาลดการปวดเข่าและเพิ่มความแข็งแรงขาและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 9	ท่าที่ 9 ยืนยืดตัวตรง ก้มศีรษะลง นับ 1-5 แล้วแหงนศีรษะ หางหน้าขึ้น นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง หรือ)	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวคอและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 10	ท่าที่ 10 ยืนยืดตัวตรง เอียงศีรษะลงไปด้านซ้าย นับ 1-5 แล้วเอียงศีรษะลงไปด้านขวา นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวคอและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 11	ท่าที่ 11 ยืนยืดตัวตรง ยกไหล่ซ้ายขึ้นสูงค้างไว้ นับ 1-5 แล้วยกไหล่ซ้ายขึ้นสูงค้างไว้ นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวคอและลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึกการหายใจ

ภาพประกอบ	ท่าออกกำลังกาย	ประโยชน์
ท่าที่ 12	ท่าที่ 12 ยืนยืดตัวตรง บิดเอวไปทางซ้าย ข้างไว้ นับ 1-5 แล้วบิดเอวไปทางขวาข้าง ไว้ นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 (5 ครั้ง)	ประโยชน์ เป็นการเพิ่มองศาการ เคลื่อนไหวคอและลดการปวดเมื่อย ร่วมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 13	ท่าที่ 13 ยืนยืดตัวตรง แขนงหน้าขึ้นข้าง ไว้ นับ 1-5 แล้วงอตัวก้มหน้าลงข้างไว้ นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวคอ และลดการปวดเมื่อยร่วมกับการฝึก การหายใจ
ท่าที่ 14	ท่าที่ 14 ยืนยืดตัวตรง ก้าวเท้าซ้ายไปข้าง หน้า ย่อตัวลงดันขาตั้งฉากกับน่องขา ข้างไว้ นับ 1-5 แล้วงอตัวก้มหน้าลงข้าง ไว้ นับ 1-5 พร้อมหายใจเข้าออกลึกๆ ทำสลับกัน 1 ชุด (5 ครั้ง)	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวคอ และลดการปวดเมื่อยเพิ่มความยืดหยุ่น ของขาลดการปวดเข่าและเพิ่มความ แข็งแรงขาพร้อมกับการฝึกการหายใจ
ท่าที่ 15	ท่าที่ 15 เดินช้าๆ 10 เมตร	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวคอ ลำตัวและลดการปวดเมื่อยเพิ่มความ ยืดหยุ่นของขาลดการปวดเข่าและ เพิ่มความแข็งแรงขาพร้อมกับการฝึก การหายใจ
ท่าที่ 16	ปั่นจักรยาน 10 นาที	เป็นการเพิ่มองศาการเคลื่อนไหวคอ ลำตัวและลดการปวดเมื่อยเพิ่มความ ยืดหยุ่นของขาลดการปวดเข่าและ เพิ่มความแข็งแรงขาพร้อมกับการฝึก การหายใจ

รายละเอียดประกอบการจัดส่งบทความวิจัยสถาบัน

สถานที่ส่งบทความ

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานอธิการบดี อาคาร 2 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
123 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002

หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร (043)-203177-8

หรือลงทะเบียนออนไลน์พร้อมอัปโหลดบทความได้ที่ www.irj.kku.ac.th

สอบถามเพิ่มเติมที่ : กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น โทร. 043-203178

สามารถดาวน์โหลดแบบนำส่งบทความได้ที่ <http://irj.kku.ac.th> (หมวดวารสารวิจัยสถาบัน มข.)

หากบทความของท่านผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) และได้รับการตีพิมพ์ลงวารสารแล้ว ผู้ส่งบทความจะได้รับเล่มวารสารที่บทความนั้นลงตีพิมพ์ จำนวน 2 เล่ม และต้นสังกัดนักวิจัยจำนวน 1 เล่ม

ประเภทของบทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์

1. บทความวิจัย ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผล กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง
2. บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ เนื้อหา บทสรุป และเอกสารอ้างอิง

การเตรียมบทความตีพิมพ์วารสารวิจัยสถาบัน มข

1. การจัดพิมพ์ในหน้ากระดาษขนาดเอ 4 หน้าเดียว 1 คอลัมน์ และใส่หมายเลขบรรทัดโดยให้เริ่มต้นใหม่ในแต่ละหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า
2. ระยะขอบของหน้ากระดาษเว้นระยะ หน้า - หลัง 2 ซม.
3. ตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK 15 สำหรับภาษาไทย และ Times New Roman 10 สำหรับภาษาอังกฤษ
4. ชื่อเรื่องภาษาไทย ให้พิมพ์ชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษด้วยอักษรตัวหนาขนาด 17 พอยต์ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษให้พิมพ์ชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษด้วยอักษรตัวหนาขนาด 12 พอยต์
5. ชื่อผู้นิพนธ์ทุกคน และหน่วยงานที่สังกัด (ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) และอีเมลของผู้นิพนธ์ที่นำส่งบทความ
6. บทคัดย่อภาษาไทย และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ บรรทัดแรกจัดย่อหน้า และมีความยาวไม่เกิน 18 บรรทัด
7. คำสำคัญ เป็นคำสำคัญในบทความ ไม่เกิน 5 คำ
8. การเขียนคำศัพท์ ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน
9. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เป็นกิตติกรรมประกาศทุนสนับสนุนการวิจัย
10. ภาพและตาราง พิมพ์ชิดซ้ายหน้ากระดาษ สำหรับตาราง ใช้คำว่าตารางที่ ต่อด้วยหมายเลขตาราง ตามด้วยคำอธิบายตารางจัดวางอยู่ด้านล่างบนเหนือตารางในกรณีที่เป็นการทบทวนวรรณกรรมหรือบทความวิชาการ ให้บอกแหล่งที่มาของตาราง โดยพิมพ์บอกไว้ใต้ตาราง เช่น เดียวกันกับการอธิบายตัวย่อที่ใช้ในตาราง ส่วนภาพ ให้ใช้คำว่าภาพที่ ต่อด้วยหมายเลขภาพ ตามด้วยคำอธิบายภาพ จัดวางอยู่ด้านล่างใต้ภาพ

11. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาของบทความ ใช้แบบตัวเลข เช่น ญาติ และคณะ (9) ได้เสนอรูปแบบ..... หรือระบบในการจัดเก็บเอกสาร.....(1-3, 7, 15) เป็นต้น
12. การเขียนเอกสารอ้างอิงทำบทความ เอกสารอ้างอิงทำบทความต้องเป็นเอกสารที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาของบทความ โดยจัดพิมพ์ชื่อของหน้ากระดาษเรียงลำดับตามลำดับหมายเลขเอกสารอ้างอิงที่ได้อ้างอิงในเนื้อหาของบทความ และใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงเช่นเดียวกับ วารสารวิจัย มข.
<http://resjournal.kku.ac.th>

#####

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น 123 ถ.มิตรภาพ อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002
โทรศัพท์ 0-4334-7102 โทรสาร 0-4334-7100 ภายใน 44770
E-mail : kkuprinting@hotmail.com Website : <http://home.kku.ac.th/printingkku/>